

erforderligt, att den föreslagna till- och ombyggnaden utan dröjsmål kommer till stånd. Med hänsyn till föreningens och anstaltens ekonomiska ställning tillstyrker styrelsen, att statsbidrag beviljas föreningen för till- och ombyggnaden, dock högst 60 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen tillstyrker, att föreningen beviljas begärt statsbidrag. Den till 39 060 kronor beräknade kostnaden för till- och ombyggnaden jämte 4 940 kronor för utbyggnad av källartrapporna föranleder ingen styrelsens erinran.

Departementschefen

Av vad i ärendet anförts framgår, att ett stort behov föreligger av utvidgade lokaler för röntgenavdelningen vid vanförestalten. Det är därjämte angeläget, att en modernisering av anläggningen kommer till stånd. Mot det föreliggande förslaget till de byggnadsarbeten, som befunnits erforderliga för att erhålla tillfredsställande förhållanden, synes intet vara att erinra. Jag anser mig därför i likhet med de hörda myndigheterna böra förorda, att de föreslagna förbättringsåtgärderna snarast kommer till stånd. Mot den beräknade kostnaden härför — inklusive viss mörkrumsutrustning — har jag intet att erinra. Med hänsyn till föreningens och anstaltens ekonomiska ställning förordar jag i likhet med medicinalstyrelsen, att kostnaderna i sin helhet bestrides av statsmedel.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Till- och ombyggnad av röntgenavdelningen vid vanförestalten i Hälsingborg* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

[89] 86. Bidrag till resor för vanföra m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	575 000	598 683
1953/54	575 000	624 717
1954/55 (statsliggaren s. 1031)	575 000	
1955/56 (förslag)	300 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget nedräknas med 275 000 kronor.

Motiv

Enligt kungörelsen den 26 maj 1954 angående statsbidrag till resor för vanföra m. m. skall statsbidrag utgå endast under förutsättning, att rese-

ersättning icke utgives av allmän sjukkasse. Resor till yrkesskolor och skolhem torde icke annat än i undantagsfall komma att betalas av sjukkassorna, varför kostnaden härför kommer att belasta förevarande anslag. Under budgetåret 1953/54 hänförde sig emellertid större delen av utgifterna å anslaget till klinikpatienters resor. I vilken utsträckning sådana resor kommer att ersättas av sjukkassorna blir beroende av tolkningen av begreppet sjukdom i sjukförsäkringslagens mening. Med hänsyn härtill är det icke möjligt att mera exakt beräkna medelsbehovet för budgetåret 1955/56.

Departementschefen

Medelsbehovet för nästa budgetår är svårt att mera exakt beräkna. I avvaktn på närmare erfarenhet föreslår jag — i enlighet med medicinalstyrelsens förslag — att anslaget uppföres med 300 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor för vanföra m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

[90] 87. Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	36 000	36 000
1954/55 (statsliggaren s. 1031)	36 000	
1955/56 (förslag)	36 000	

I enlighet med förslag av *medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1954) torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kuratorsverksamhet vid vanförestalterna* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 36 000 kronor.

[91] 88. Bidrag till Eugeniahemmet

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	700 000	852 071
1953/54	680 000	809 526
1954/55 (statsliggaren s. 1032)	750 000	
1955/56 (förslag)	940 000	

Till sällskapet Eugeniahemmet i Stockholm, vars ändamål är att bereda bostad, vård och underhåll åt fattiga, obotligt sjuka och vanföra barn från hela landet, utgår statsbidrag för hemmets drift samt för erforderliga stödjebandage och proteser åt patient, som på hemmet behandlas för vanförhet.

Yrkanden

Sällskapet Eugeniahemmets styrelse (skr. 8/6 1954) hemställer om sådan ändring av grunderna för bidraget, att avkastningen av sällskapets fonder må användas för bestridande av kostnaderna för driften av den s. k. asylens samt att det på hemmets övriga verksamhet uppkommande underskottet täckes av statsmedel.

Motiv

Någon uppgift om det ekonomiska utfallet för budgetåret 1953/54 kan f. n. icke lämnas. I den av Kungl. Maj:t fastställda staten för nämnda budgetår har underskottet beräknats till 603 000 kronor. Med utgångspunkt från denna beräkning skulle med de för tiden 1944—30 juni 1954 kvarstående underskotten bristen den 30 juni 1954 utgöra i runt tal 1 889 400 kronor. Då av denna brist ett belopp av omkring 958 000 kronor skall ersättas av statsmedel genom fyllnadsbidrag, kommer den kvarstående bristen att utgöra cirka 931 000 kronor. Storleken av det sålunda balanserade underskottet understryker nödvändigheten av att åtgärder vidtages för att hemmets tillgångar icke kommer att vara otillräckliga för fullgörande av hemmets å donationer grundade förpliktelser. Med hänsyn härtill upprepar styrelsen sin tidigare hemställan, att avkastningen av sällskapets fonder, cirka 90 000 kronor, må oavkortad få användas till bestridande av den s. k. asylens drift samt att underskottet å övriga verksamhetsgrenar helt täckes av allmänna medel i likhet med vad som är fallet beträffande vanförestalterna.

Yttrande

Medicinalstyrelsen upplyser, att nettoutgifterna på anslaget för budgetåret 1953/54 utgjort, för hemmets drift 172 478 kronor samt för stödjebandage och proteser 162 345 kronor eller tillhopa 334 823 kronor. Då emellertid det på anslaget utestående oredovisade förskottet under budgetåret 1953/54 ökat med 474 704 kronor, har nettobelastningen å anslaget uppgått till (334 823 + 474 704) 809 527 kronor. Förskottsökningen under budgetåret 1953/54 beror till största delen på att statsbidrag med 472 259 kronor för täckning av driftunderskottet för budgetåret 1952/53 bokförts under innevarande budgetår.

Det av styrelsen såsom motsvarande normal beläggning av hemmet fastställda antalet platser utgör 175, fördelade med 35 på sjukavdelningen, 100 på folk- och småskoleavdelningarna samt 40 på övriga avdelningar. Vid full beläggning av samtliga dessa platser under hela tiden fr. o. m. den 1 april 1955 t. o. m. den 31 mars 1956, skulle för ändamålet erfordras ett bidragsbelopp av 200 385 kronor. Med hänsyn till den verkliga beläggningen under senare år torde emellertid detta belopp kunna minskas med cirka 10 procent till 180 000 kronor. För bidrag till stödjebandage och

proteser bör anvisas 160 000 kronor eller i runt tal samma belopp, som förbrukats för ändamålet under budgetåret 1953/54.

I fråga om bidraget till täckande av viss del av uppkommande underskott anföres:

Styrelsen tillstyrker, att sådant bidrag må utgå i överensstämmelse med hittills gällande grunder, d. v. s. för sjukavdelningen samt folk- och småskoleavdelningarna. Sällskapetets hemställan, att avkastningen av hemmets fonder måtte i sin helhet få disponeras till bestridande av driftkostnaderna för asylen, är styrelsen, i avvaktan på 1951 års vanförevårdsutrednings förslag, icke beredd att tillstyrka.

I den av Kungl. Maj:t fastställda inkomst- och utgiftsstaten för budgetåret 1954/55 har driftunderskottet för hemmet i dess helhet beräknats till 715 200 kronor, vilket underskott kommer att täckas av medel av nästkommande budgetårs anslag. Bidrag till täckande av å sjukavdelningen samt folk- och småskoleavdelningarna belöpande underskott har tidigare beräknats på grundval av antalet av medicinalstyrelsen godkända vårdplatser, enär hemmet icke kunnat lämna specificerade uppgifter rörande antalet underhållsdagar å de olika avdelningarna. Ett sådant beräkningsätt lämnar ett tillfredsställande resultat i fråga om underskottets fördelning mellan de olika avdelningarna under förutsättning, att de godkända vårdplatserna är belagda under hela året. Så är emellertid numera icke fallet. Av utrymmesskäl har nämligen vissa vårdplatser icke utnyttjats. F. n. uppgår sålunda antalet utnyttjade vårdplatser till, på sjukavdelningen 35, på folk- och småskoleavdelningarna 91 och på asylen 18. Enligt vad hemmets styrelse upplyst kan emellertid numera specificerade uppgifter lämnas rörande antalet underhållsdagar å de olika avdelningarna. På grund härav synes framdeles beräkningen av underskottets fördelning böra ske med ledning av sådana uppgifter. Genom beslut den 9 juli 1954 har Kungl. Maj:t medgivit, att det under budgetåret 1952/53 uppkomna underskottet beräknades på detta sätt.

Driftkostnaden per underhållsdag utgjorde budgetåret 1953/54 20 kronor 27 öre. Efter avdrag av utgående statsbidrag till hemmets drift uppgår underskottet per dag till, för sjukavdelningen 13 kronor 77 öre, för folk- och småskoleavdelningarna 16 kronor 52 öre samt för övriga avdelningar 17 kronor 27 öre. Då antalet underhållsdagar vid nämnda avdelningar under budgetåret 1953/54 utgjort 12 615, 31 055 resp. 6 470, kan underskottet beräknas till, för sjukavdelningen 173 708 kronor 55 öre, för folk- och småskoleavdelningarna 513 028 kronor 60 öre samt för övriga avdelningar 111 736 kronor 90 öre. Det sammanlagda underskottet för sjukavdelningen samt folk- och småskoleavdelningarna utgör sålunda 686 737 kronor 15 öre, motsvarande 86,01 procent av hela underskottet. Sällskapet äger emellertid utöver sedvanligt statsbidrag till vårdkostnaderna uppbära statsbidrag till avlöning av lärarpersonal vid folk- och småskoleavdelningarna samt till biblioteket. Detta bidrag har för budgetåret 1954/55 beräknats till cirka 100 000 kronor. Under hänsynstagande härtill kan driftunderskottet för sjukavdelningen samt folk- och småskoleavdelningarna beräknas uppgå till 84,00 procent av 715 200 kronor eller i runt tal 600 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1955/56 kan således beräknas till (180 000 + 160 000 + 600 000) 940 000 kronor.

Departementschefen

För egen del är jag i likhet med medicinalstyrelsen icke beredd att nu tillstyrka någon utvidgning av statens stöd till Eugeniahemmet. Frågan härom synes lämpligen böra upptagas till prövning i samband med behandlingen av 1951 års vanförevårdsutrednings hösten 1954 avgivna betänkande rörande vanförestalterna och Eugeniahemmet, i vilket bl. a. framlagts förslag i fråga om Eugeniahemmets framtida ställning och finansiering. Jag räknar med att kunna underställa innevarande års riksdag på detta betänkande grundade förslag. Såvitt nu kan bedömas torde emellertid ett genomförande av dessa förslag kunna ske tidigast fr. o. m. den 1 juli 1956. Med hänsyn härtill synes bidraget till Eugeniahemmet för nästa budgetår böra utgå enligt f. n. gällande grunder dock med den ändringen, att den vårdavgift, som må uttagas vid hemmets sjukavdelning, fastställs till högst 3 kronor för patient, som omfattas av sjukförsäkringen, vilken ändring bör tillämpas redan fr. o. m. den 1 januari 1955. Jag är icke heller beredd att f. n. taga ställning till sällskapets framställning om rätt att disponera tillgänglig fondavkastning för bestridande av driftkostnaderna för asylen utan anser jämväl denna fråga böra prövas i ett större sammanhang. Vad beträffar uppskattningen av medelsbehovet för nästa budgetår biträder jag medicinalstyrelsens beräkningar. Jag uppskattar alltså anslaget till 940 000 kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Eugeniahemmet* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 940 000 kronor.

[92] 89. Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettssavdelningar m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	600 000	955 829
1953/54	800 000	1 231 572
1954/55 (statsliggaren s. 1033)	1 000 000	
1955/56 (förslag)	1 250 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget uppräknas med 250 000 kronor.

Motiv

Genom beslut den 5 juni 1953 uppdrog Kungl. Maj:t åt medicinalstyrelsen att utreda frågan om ifrågasatt utvidgning av bidragsrätten för ortopediska hjälpmedel samt inkomma med de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Hittills verkställd utredning i ämnet har visat, att i ett relativt stort antal fall kostnaden är så låg (högst 10 kronor), att bidrag

knappast bör ifrågakomma. Av de återstående hjälpmedlen synes de mest betydelsefulla vara sådana, som är avsedda att underlätta för patienter med nedsatt rörelseförmåga att själva förflytta sig t. ex. den s. k. gångsparken samt rullstolar, hand- eller motordrivna invalidvagnar och invalidbilar av olika typer. Såväl beträffande dessa som flera av de övriga hjälpmedlen gäller, att de ofta har en dubbel funktion, nämligen att dels underlätta invalidens allmänna livsföring dels ock öka hans möjligheter till förvärvsarbete. Att på förhand avgöra, om den ena eller andra av dessa funktioner skall anses överväga vid anskaffande av hjälpmedel, låter sig ej alltid göra. I den mån syftet att möjliggöra eller underlätta utbildning och förvärvsarbete överväger, torde det f. n. tillkomma pensionsstyrelsen att besluta om bidrag. I den mån pensionsstyrelsens resurser icke förslår för att tillgodose behovet av hjälpmedel för utövande av förvärvsarbete plägar arbetsmarknadsorganen, som själva saknar hjälpresurser för sådant ändamål, söka utverka medel av vederbörandes hemkommun. En utvidgning av medicinalstyrelsens bidragsrätt skulle närmast ifrågakomma i de fall, då hjälpmedel är motiverat av rent medicinska — eventuellt socialmedicinska — grunder. Härvidlag kan svåra gränsdragningsfrågor uppstå mellan olika myndigheters kompetensområden. Det är enligt styrelsens uppfattning nödvändigt att ytterligare samråd med såväl pensionsstyrelsen som arbetsmarknadsstyrelsen föregår framläggandet av förslag till mera enhetliga linjer för bidragsgivningen på ifrågavarande område. Den tekniska utvecklingen inom området är f. n. mycket snabb och har i ett stort antal länder givit upphov till likartade problem, vilka bl. a. kommer att behandlas vid 1954 års världskongress i vanförevård hösten 1954, vid vilken kongress styrelsen kommer att låta sig representeras.

Till styrelsen har inkommit framställningar om utvidgning av rätten till bidrag till stödjebandage och proteser till fall, då sådana hjälpmedel ordinerats av läkare vid kirurgisk avdelning vid lasarett, som saknar särskild ortopedisk avdelning, eller av ortopedspecialist. Dessa framställningar har av styrelsen remitterats till svenska kirurgförbundet och svenska ortopedföreningen för yttrande. Då jämväl med hänsyn till den sålunda ifrågasatta utvidgningen av bidragsrätten ytterligare utredning synes styrelsen erforderlig, har styrelsen ansett sig böra räkna med oförändrade bidragsgrunder för budgetåret 1955/56.

Belastningen å anslaget har under de senaste tre budgetåren väsentligt ökat. Under budgetåret 1953/54 har statsbidrag utgått till åtta anstalter, nämligen Södersjukhuset och S:t Görans sjukhus i Stockholm, lasarettet i Lund, Malmö allmänna sjukhus, Solhems sjukhus i Borås, samt lasaretten i Örebro, Linköping och Kristianstad. Till Södersjukhuset och S:t Görans sjukhus har under budgetåret 1953/54 utanordnats tillhoppa 66 641 kronor avseende första kvartalet 1954, vilket belopp rätteligen bort belastas budgetåret 1954/55. Den verkliga kostnaden för budgetåret 1953/54

utgör alltså 1 164 931 kronor. Vid lasarettet i Jönköping har en ortopedisk avdelning numera inrättats. Statsbidrag till stödjebandage och proteser vid avdelningen kan för år 1955 beräknas till 70 000 kronor. Jämväl vid lasarettet i Norrköping finnes numera en ortopedisk avdelning. Enligt hälso- och sjukvårdsstyrelsen i Norrköping kan avdelningens kostnader till stödjebandage och proteser år 1955 förväntas uppgå till 35 000 kronor.

Med beaktande av vad sålunda anförts och med utgångspunkt från belastningen under det senast förflutna budgetåret torde anslaget för budgetåret 1955/56 böra höjas till 1 250 000 kronor.

Departementschefen

Jag förutsätter, att inom medicinalstyrelsen pågående utredning av frågan om ifrågasatt utvidgning av bidragsrätten för ortopediska hjälpmedel kan avslutas i sådan tid, att på utredningen grundade förslag kan underställas riksdagen samtidigt med 1951 års vanförevårdsutrednings betänkande rörande vanförestalterna och Eugeniahemmet. En eventuell utvidgning av bidragsrätten på detta område torde emellertid icke komma att i nämnvärd grad påverka medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag, enär statsbidrag utbetalas halvårsvis i efterskott. Under sådana förhållanden synes anslaget i anslutning till belastningen böra beräknas till 1 250 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettavdelningar m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 250 000 kronor.

[93] 90. Bidrag till de vanföras riksorganisation

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	3 400	3 400
1953/54	6 800	6 476
1954/55 (statsliggaren s. 1033)	10 200	
1955/56 (förslag)	10 200	

Anslaget är avsett för anställande av tre legitimerade sjukgymnaster vid organisationens konvalescenthem Sommarsol i Vejbystrand.

Yrkande

De vanföras riksorganisation (skr. 1/10 1954) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Tre sjukgymnaster har varit anställda vid konvalescenthemmet och barnkolonien under tiden fr. o. m. den 1 maj t. o. m. den 15 september 1954.

Under denna tid har sjukgymnastisk behandling meddelats åt 121 patienter, av vilka 75 vuxna och 46 barn. Barnförlamningsfallen har dominerat. Av patienterna har sålunda 64 varit barnförlamningspatienter däribland 23 barn. Den höjning av statsbidraget, som beviljades för innevarande budgetår, har möjliggjort en ökning av antalet behandlade patienter med 36.

Departementschefen

Det alltjämt föreliggande stora behovet av eftervård för barnförlamningspatienter gör det angeläget, att nuvarande möjligheter att bereda sådan vård icke beskäres. Jag vill därför icke motsätta mig, att de vanföras riksorganisation beredes möjlighet att under ytterligare ett år ha tre sjukgymnaster anställda vid organisationens konvalescenthem. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till de vanföras riksorganisation* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 10 200 kronor.

[94] 91. **Bidrag till riksföreningen mot polio.** Anslag för ändamålet är i gällande riksstat uppfört med 15 000 kronor (statsliggaren s. 1034).

Yrkande

Riksföreningen mot polio (skr. 29/9 1954) hemställer, att anslaget höjes med 15 000 kronor.

Motiv

Föreningens verksamhet har under hösten 1953 samt innevarande år starkt ökat till sin omfattning. Till belysande härav må anföras, att föreningens utgifter för hjälpverksamheten år 1953 uppgick till cirka 215 000 kronor, medan motsvarande belopp redan i augusti månad år 1954 belöpte sig till mer än 350 000 kronor. Givet är, att vid en dylik ansvällning av arbetsuppgifterna ett accentuerat krav på utökning av de interna arbetskrafterna måste uppstå. En bidragande orsak till detta stegrade krav utgör jämväl det förhållandet, att föreningen numera aktivt deltagar i det internordiska samarbete i poliofrågor, som organiserats av de medicinala myndigheterna i vederbörande länder.

Kanslipersonalen utgöres f. n. av en verkställande direktör, en kamrer, en kurator samt fem skrivbiträden, samtliga heltidsanställda. Administrationskostnaderna samt kostnaden för kuratorsverksamheten beräknas under år 1955 belöpa sig till något över 110 600 kronor. I denna summa inkluderas jämväl utgifterna för hyra, städning, tidskriften *Polio*, telefon och porto, kontorsmaterial m. m. De intäkter, föreningen beräknas kunna disponera för ifrågavarande ändamål utöver ett eventuellt statsanslag, utgöres av medlemsavgifter om cirka 25 000 kronor samt anslag från Stockholms stad och landstingen å sammanlagt cirka 25 000 kronor eller tillhopa cirka 50 000 kronor. Enär det i statuterna för föreningens insamlingsverksamhet inryckts den bestämmelsen, att gåvomedel icke får disponeras för administrativa ändamål utan givarens uttryckliga samtycke, ser

sig föreningen, vars namn numera ändrats till riksföreningen mot polio, nödsakad att genom framställning om ett ökat statsanslag söka trygga kontinuiteten i sin numera avsevärt vidgade verksamhet.

Departementschefen

Jag kan endast såtillvida tillstyrka föreningens hemställan som jag förordar en ökning av statsbidraget med 5 000 kronor. Anslaget, som torde erhålla den ändrade rubriken Bidrag till riksföreningen mot polio, bör därför uppräknas med nämnda belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till riksföreningen mot polio* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 20 000 kronor.

[95] 92. **Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater.** Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 110 000 kronor (statsliggaren s. 1034).

Kommittén för dövhetens bekämpande har numera avgivit betänkande med utredning och förslag rörande hörselvården (S. O. U. 1954:14). Betänkandet har varit föremål för remissbehandling. Beredningen inom inrikesdepartementet av kommittébetänkandet har ännu icke avslutats. De anslag, som påverkas av kommitténs förslag, torde därför i riksstatsförslaget böra upptagas med allenast preliminärt beräknade belopp. Jag uppskattar härvid medelsbehovet under förevarande anslag till 500 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater* för budgetåret 1955/56 beräkna ett anslag av 500 000 kronor.

[96] 93. **Bidrag till Hörselfrämjandet.** Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 65 000 kronor (statsliggaren s. 1034).

Under återopande av vad jag anført under föregående punkt och då anslaget torde böra preliminärt beräknas till 65 000 kronor, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till Hörselfrämjandet* för budgetåret 1955/56 beräkna ett anslag av 65 000 kronor.

Förlossningsanstalter

[97] 94. Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	100	154 500
1953/54	100	172 500
1954/55 (statsliggaren s. 1034)	100	
1955/56 (förslag)	100	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget uppföres med 400 000 kronor.

Motiv

Vid ingången av budgetåret 1954/55 fanns på anslaget en reservation av 859 812 kronor. Sedan från reservationen jämte för budgetåret anvisade medel frånräknats beviljade men ej utbetalade bidrag, kan ett belopp av 342 912 kronor beräknas återstå. För att tillgodose hos Kungl. Maj:t eller styrelsen inneliggande framställningar (2 resp. 8) kan komma att erfordras tillhoppa (52 500 + 400 250) 452 750 kronor. Härjämte bör räknas med fyra barnbördsavdelningar, för vilka byggnadstillstånd beviljats eller kan beräknas komma att beviljas och för vilka statsbidrag ännu icke sökts. Bidraget till dessa avdelningar skulle uppgå till 355 000 kronor.

Före utgången av budgetåret 1954/55 skulle alltså kunna föreligga ett medelsbehov av (52 500 + 400 250 + 355 000 — 342 912) 464 838 kronor, vilket belopp avrundats nedåt till 400 000 kronor.

Departementschefen

Med hänsyn till storleken av det belopp, som allttjämt är disponibelt på anslaget, torde anslaget för nästa budgetår kunna liksom f. n. uppföras med allenast ett formellt belopp av 100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

Hälsovård i allmänhet

[98] 95. Statens institut för folkhälsan: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	2 305 000	2 220 134
1954/55 (statsliggaren s. 1035) ..	2 337 000	
1955/56 (förslag)	2 388 000	

Yrkande

Styrelsen för statens institut för folkhälsan (skr. 4/9 1954) hemställer, att anslaget höjes med 100 500 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Uppflyttning av laborator, som har kompetens för laboratorbefattning vid universitet eller högskola, från Ca, Ce 31 till Ca, Ce 34, nämligen f. n.:	
1 laborator på yrkeshygieniska avdelningen Ca 34 i st. f. Ca 31.....	+ 957
1 laborator på födoämneshygieniska avdelningen Ca 34 i st. f. Ca 31	+ 2 424
2. Allmänhygieniska avdelningen:	
a) Förste hälsovårdsassistent och lärare Ce 27 i st. f. assistent Ce 23.....	+ 1 812
b) 1 biträdande hälsovårdsassistent Ce 21	+ 13 164
c) Första substratbiträde Ce 11 i st. f. substratbiträde Ce 8	+ 1 104
3. Distriktssköterskeskolan:	
a) Föreståndare Ca 25 i st. f. Ca 23.....	+ 864
b) Biträdande föreståndare Ce 21 i st. f. Ce 20	+ 816
c) 1 biträdande föreståndare Ce 21	+ 13 164
4. Yrkeshygieniska avdelningen:	
a) Assistent Ce 27 i st. f. Ce 23	+ 1 812
b) Assistent Ce 25 i st. f. Ce 21	+ 1 692
5. Födoämneshygieniska avdelningen:	
a) 2 assistenter Ce 21 i st. f. Cg 21	—
b) Kansliskrivare Ce 15 i st. f. kontorist Ce 13	+ 396
c) Första substratbiträde Ce 11 i st. f. substratbiträde Ce 8.....	+ 1 104
6. Administrationsavdelningen:	
a) Kassör Ce 17 i st. f. Ce 15	+ 432
b) Inköpsassistent Ce 19 i st. f. materialförvaltare Ce 14	+ 1 776
c) Verkmästare Ca 16 i st. f. institutionsvaktmästare Ca 12.....	+ 396
d) Instrumentmakare Ce 14 i st. f. vaktmästare Ce 10	+ 1 032
e) Stallförman Ce 12 i st. f. vaktmästare Cg 12	—
7. Specialläraravvoden m. m.:	
a) Ersättningar till styrelsens självskrivna ledamöter	—
b) Utbildningskurs för hälsovårdstillsyningsmän i st. f. kurs för första distrikts-sköterskor	— 2 500
c) Hospiteringsersättningar	+ 2 500
d) Anordnande av fortbildningskurs för hälsovårdstillsyningsmän.....	+ 5 500
e) Anordnande av tjänsteläkarkurs	+ 17 600
8. Omräkning:	
a) Löneklassuppflyttningar	+ 34 400
b) Avrundning.....	+ 55
	+ 100 500

Utöver vad sålunda yrkats framhåller institutets styrelse ånyo angelägenheten av att befordringstjänster i 23 lönegraden inrättas för institutets assistenter med lägre teknisk examen.

Motiv

1) Institutets laboratorer hänfördes från början till samma lönegrad som universitets- och högskolelaboratorerna. Dessa är numera placerade i 34 lönegraden. De lektorer vid högre allmänna läroverk, som avlagt disputationssprov, tillhör 33 lönegraden. Med hänsyn härtill är lönegradsplacementen vid institutet i hög grad ägnad att äventyra rekryteringen av vetenskapligt högt utbildad arbetskraft och medför olägenheter genom alltför täta ombyten på tjänsterna.

Förutom befattningshavare med den kompetens, som svarar mot universitets- och högskolelaboratorers, finnes vid institutet även viss annan laboratorpersonal. Det synes därför nödvändigt att göra en differentiering mellan laboratorerna med hänsyn bl. a. till den vetenskapliga utbildningen. Laborator, som avlagt godkänt disputationssprov i ämne, som tillhör tjänstens arbetsområde, samt styrkt vetenskaplig skicklighet utöver vad som i regel erfordras för att antagas som docent vid universitet eller högskola, bör placeras i 34 lönegraden. För övriga laboratorer påkallas nu ingen ändring. Laboratorn och överläraren bör liksom hittills vara placerad två lönegrader högre än den grupp laboratorer, till vilken han med hänsyn till sin vetenskapliga kompetens eljest skulle hänföras.

2 a) Hälsovårdsassistentens arbetsuppgifter har undan för undan ökats och han måste i allt större utsträckning självständigt utföra nödvändiga fältundersökningar, bedöma erhållna resultat samt utarbeta förslag till utlåtanden. Arbetsuppgifterna ställer stora krav på teoretiska kunskaper och praktisk erfarenhet. Han har också att genom egna praktiskt-vetenskapliga arbeten bearbeta aktuella svenska problem samt att publicera meddelanden rörande verkställda undersökningar. Hälsovårdsassistenten tages vidare i allt större utsträckning i anspråk såsom lärare i kurser såväl för blivande hälsovårdsinspektörer och distriktssköterskor som för tjänsteläkare och ämbetsläkare. Vid bifall till nedan föreslagen utökning av tjänsteläkurserna samt 1948 års hälsovårdsstadgekommittés förslag till hälsovårdsstadga m. m. kommer assistentens undervisning att öka ytterligare. Tjänsten bör därför få karaktären av en sluttjänst.

2 b) Allmänhygieniska avdelningens utredningsärenden har under de senaste åren i stor utsträckning ej kunnat handläggas inom önskvärd tid, särskilt under januari—maj och oktober—november, då såväl laboratorn och överläraren som nuvarande hälsovårdsassistenten nästan helt måste ägna sig åt då pågående kurser. Fältundersökningar och inspektioner har icke kunnat företagas i önskvärd utsträckning. Med hänsyn härtill och då den nuvarande hälsovårdsassistenten kommer att i ännu högre grad än tidigare tagas i anspråk för undervisning, måste ytterligare en hälsovårdsassistenttjänst för rutinarbete och undervisning inrättas.

2 c) Avdelningens praktiskt-vetenskapliga arbeten består i väsentlig grad

av bakteriologiska undersökningar, vid vilka en mångfald specialsubstrat av ofta mycket komplicerad sammansättning användes. Beredningen av dessa substrat fordrar stor noggrannhet, omsorg och duglighet; ett misstag vid tillredningen kan medföra att värdefulla försök äventyras eller att dyrbara substrat måste kasseras. Stora krav ställes därför på den tjänsteman, som skall leda och ansvara för detta arbete.

3 a) och b) Befattningen som föreståndare vid statens distriktssköterskeskola bör jämföras med tjänsten som föreståndarinna vid svensk sjuksköterskeförenings institut för högre utbildning (lgr 25 jämte personligt tillägg motsvarande två lönegrader) och biträdande föreståndartjänsten med samma instituts instruktionsskötersketjänster (lgr 24).

3 c) På grund av den snabba utvecklingen inom hälso- och sjukvården är en bättre utbildning av distriktssköterskor nödvändig. Den praktiska utbildningen har från år 1953 på försök koncentrerats från olika institutioner spridda över hela landet (cirka 190 barnavårdscentraler, 60 dispensärer, 110 folkskolor och 50 bostadsinspektioner) till sådana distriktssköterskor i skolans närhet — inom Stockholms, Uppsala och Södermanlands läns landstingsområden — vilka förutom sjukvården handhar hälsovårdens olika grenar. Försöket har fallit synnerligen väl ut. En stor brist är dock, att föreståndaren ej kunnat hålla konferenser, ordna gruppsamtal och diskutera elevrapporter på önskvärt sätt. Om ytterligare en biträdande föreståndare anställes för att övervaka och leda den praktiska utbildningen, blir det möjligt att helt genomföra en fullgod utbildning.

4 a) Befattningshavaren har avancerade arbetsuppgifter, bl. a. ärenden rörande arsenikinfiltrering och förgiftningsrisker i samband med kvicksilver, trotyl och anilinföreningar samt angående vissa sjukdomsförebyggande åtgärder. Arbetsuppgifterna måste ofta lösas självständigt under eget ansvar och under svåra förhållanden på arbetsplatserna.

4 b) Denne befattningshavare handhar bl. a. de synnerligen viktiga och under senare år alltmera ökade koloxidundersökningarna i industrier, fastigheter, flygplan och bilar, utredningar om damm- och gasproblem vid olika former av svetsarbete samt om personliga skydd vid vissa yrkesarbeten med förslag till säkerhetsföreskrifter, kontroll m. m. Arbetsuppgifterna måste oftast lösas självständigt under eget ansvar och under svåra förhållanden på arbetsplatserna.

5 a) Tjänsten som assistent för koststatundersökningar inrättades år 1945 som arvodestjänst och överfördes på extra stat fr. o. m. den 1 juli 1949. Då arbetsuppgifterna är av permanent karaktär, bör befattningen göras till extra ordinarie. På grund av de nya arbetsuppgifter, som genom den nya livsmedelslagstiftningen ålades institutet, inrättades fr. o. m. den 1 juli 1953 en assistenttjänst i Cg 21 vid födoämneshygieniska avdelningens kemiska laboratorium. Då arbetsuppgifterna är av permanent karaktär,

bör nuvarande tjänsteinnehavaren, som före tillträdet under tre år innehaft annan extra tjänst i samma lönegrad vid institutet, beredas fastare anställning.

5 b) Kontoristen, som är arbetsledare för avdelningsexpeditionen, tjänstgör som handsekreterare åt avdelningsföreståndaren. Hon bör vara snabb och säker stenograf samt behärska två främmande språk. Kontoristen handhar vidare vissa statistiska beräkningar med hjälp av s. k. variansanalys och liknande metoder jämte registrering och diarieföring, avseende bl. a. vissa specialregister, t. ex. över giftiga och andra ämnen, som använts eller kan tänkas användas eller förekomma i livsmedel, över vetenskapliga uppsatser m. m., ävensom bearbetning och sammanställning av undersökningsresultat från livsmedelskontrollen. Då institutet saknar särskild bibliotekarie, svarar kontoristen, som genomgått bibliotekskurser, för skötseln av biblioteket. Bokbeståndet, förutom tidskrifter, upptar omkring 225 hyllmeter och ökas årligen.

5 c) Substratberedningen är inom födoämneshygieniska avdelningen mycket betydande, då den omfattar substrat för bakteriologiska undersökningar av såväl livsmedel som vatten samt avser både rutinundersökningar och forskningsuppgifter (jfr i övrigt 2 c).

6 a) Kassörstjänsten bör icke vara sämre placerad än samma tjänster vid motsvarande eller mindre verk. Kassören fullgör även en registrators arbetsuppgifter, då institutet saknar en dylik tjänst. Styrelsen yrkar alternativt att utan ökning av avlöningsanslaget få förordna nuvarande innehavaren av kassörstjänsten som extra tjänsteman i 17 lönegraden.

6 b) Materialförvaltartjänsten inrättades fr. o. m. den 1 juli 1949. Centralförrådet har sedan dess utökats och handhar nu helt inköp, lagerhållning och utdelning till avdelningarna av kemikalier, glasvaror (jämväl reparationer), kontors- och städmaterial samt linnevaror. Genom utökad centralisering av inköpen har väsentliga besparingar kunnat göras, bl. a. genom koncentrerings till större poster med upphandlingsförfarande och placering av ordena hos branschgrossist. Befattningshavaren måste ha branschkännedom, initiativ och organisationsförmåga.

6 c), d) och e) Verkstadens arbetsledare (institutionsvaktmästaren), instrumentmakaren och djurhusets vaktmästare (stallförmannen) bör uppflyttas till de lönegrader, som vid senaste löneregleringen fastställts för motsvarande befattningshavare hos andra myndigheter.

6 a)—e) Frågan om uppflyttning av tjänsterna under 6 a)—e) har varit föremål för förhandlingar mellan tjänsteförteckningskommittén och personalorganisationerna.

7 a) Antalet styrelsesammanträden utgör 10—12 per år, sammanträdenas längd 3—4 timmar och restiden till och från institutet för flertalet ledamöter minst en timme. Före sammanträdena erhåller ledamöterna i viktigare ärenden förslag till yttranden, promemorior och andra uppgifter.

Det måste därför anses rimligt, att styrelsens självskrivna ledamöter erhåller samma ersättning som övriga ledamöter eller 20 kronor per sammanträdesdag. Ytterligare medel för ändamålet erfordras icke.

7 b) — c) Under innevarande budgetår kommer en utbildningskurs för första distriktssköterskor att anordnas i stället för en kurs för hälsovårdstillsyningsmän. Med hänsyn härtill och då behovet av hälsovårdstillsyningsmän kommer att öka väsentligt genom den nya kommunindelningen, torde det finnas stort behov av en nybörjarkurs för sådana. Kostnaden beräknas till 7 500 kronor för speciallärararvoden och 2 500 kronor för hospiteringsersättningar, eller tillhoppa 10 000 kronor, d. v. s. samma belopp som för utbildningskursen för första distriktssköterskor.

7 d) Hittillsvarande kurser för hälsovårdstillsyningsmän har avsett nybörjare. Flertalet i tjänst varande hälsovårdstillsyningsmän har emellertid icke erhållit någon teoretisk utbildning i hälsovård. Från olika håll, bl. a. från olika hälsovårdsförbund, har framförts upprepade önskemål om anordnande av fortbildningskurser. I 1948 års hälsovårdsstadgekommittés betänkande (SOU 1953: 31, s. 225) framhålles, att fortbildning av i tjänst varande hälsovårdsinspektörer är i hög grad aktuell, att nya rön och erfarenheter gjorts på hygienens område, att nya lagar och författningar tillkommit, vilkas övervakning och tolkning till viss del ankommer på hälsovårdsinspektörerna, och att hälsovårdsproblemen — i synnerhet avseende vatten och avlopp samt renhållning — komplicerats genom den alltmer tilltagande bebyggelsen. Kommittén anser därför, att en fortbildningskurs i samhällshygieniska spörsmål bör anordnas vid institutet vartannat år. Kursen beräknas pågå två månader och föranleder en ökning av föreläsningensarvodena med 5 500 kronor.

7 e) De vid institutet hittills anordnade ämbets- resp. tjänsteläkarkurserna har omfattat cirka åtta veckor. Till arvoden åt föreläsare vid dessa kurser har beviljats 6 500 kronor för år. I propositionen nr 212/1954 angående reformering av läkarutbildningen föreslås, att de hittills frivilliga tjänsteläkarkurserna skall utökas samt bli obligatoriska. Det ökade årliga medelsbehovet beräknas enligt propositionen till 17 600 kronor för speciallärararvoden, 2 000 kronor för administrationskostnader och 10 000 kronor för stipendier.

Yttranden

Statens lönenämnd erinrar om att frågan om folkhälsoinstitutets arbetsuppgifter och organisation är föremål för utredning av särskilt tillkallade sakkunniga. Nämnden har prövat i framställningen föreslagna löneställningar med utgångspunkt från nu gällande organisation.

Förslaget om uppflyttning i lönegrad av laborator, som har kompetens för laboratorbefattning vid universitet eller högskola, kan nämnden icke tillstyrka.

Vad angår allmänhygieniska avdelningen kan en uppflyttning av assistenttjänsten till Ce 25 vara motiverad. Mot inrättande av en ny assistenttjänst i 21 lönegraden har nämnden intet att erinra. En tjänst som substratbiträde bör ändras till en laboratoriebiträdestjänst i 11 lönegraden. De föreslagna lönegradsuppflyttningarna för föreståndaren och biträdande föreståndaren vid distriktssköterskeskolan kan nämnden icke biträda. Vid bifall till förslaget om ytterligare en tjänst såsom biträdande föreståndare, bör denna sålunda placeras i samma lönegrad som den befintliga. Biträdande föreståndaren bör, i likhet med vad som är fallet beträffande motsvarande tjänster vid statens sjuksköterskeskola, benämnas instruktions-sköterska.

Förslaget om uppflyttning av två assistenttjänster på yrkeshygieniska avdelningen synes innebära en förändring av tjänsternas karaktär, varför med prövning av detsamma bör anstå i avvaktan på resultatet av folkhälsoinstitutsutredningens arbete. Kontoristtjänsten på födoämneshygieniska avdelningen bör uppflyttas till kansliskrivare i Ce 15 och en tjänst som substratbiträde till laboratoriebiträde i Ce 11.

Vidkommande administrationsavdelningen har lönenämnden funnit sig kunna tillstyrka de under punkterna 6 a), b) och e) framförda förslagen men med hänsyn till inom civildepartementet pågående utredningar icke ansett sig böra pröva de under 6 c) och d) berörda tjänsterna.

Med anledning av förslaget om ersättning till styrelsens självskrivna ledamöter vill lönenämnden erinra, att denna fråga prövats av 1953 års riksdag.

Statskontoret erinrar om att av styrelsen för institutet framlagda förslag om såväl inrättandet av nya befattningar som uppflyttning i lönegrad av ett stort antal befintliga tjänster lämnades utan bifall av 1954 års riksdag. Då, såvitt statskontoret kan finna, några nya omständigheter ej tillkommit, som bör föranleda ett ändrat ställningstagande, förutsätter ämbetsverket, att de åter framförda förslagen ej heller nu vinner beaktande.

Utöver nämnda förslag har styrelsen hemställt, att två på födoämneshygieniska avdelningen placerade assistenttjänster i Cg 21 med oförändrad löneställning uppföres såsom extra ordinarie. Även om skäl i och för sig talar härför, synes likväl försiktigheten bjuda att i avvaktan på resultatet av pågående organisationsutredning bibehålla nuvarande anställningsform.

Frågan om ersättning till styrelsens ledamöter behandlades så sent som vid 1953 års riksdag, därvid ersättning ej ansågs böra utgå till ledamot, som är självskriven i styrelsen. Statskontoret kan för sin del ej finna tillräckliga skäl anförda för ett frångående av detta beslut. Uppmärksammas må jämväl, att samma ersättningssystem tillämpas vid exempelvis statens bakteriologiska laboratorium.

Då nybörjarkursen för hälsovårdstillsyningsmän endast tillfälligt inställts under innevarande budgetår, har statskontoret icke något att er-

inra mot att medel för en ny sådan kurs anvisas för nästa budgetår. Det återupptagna önskemålet om anordnande av en fortbildningskurs för hälsovårdstillsyningsmän anser ämbetsverket däremot alltjämt ej böra vinna tillmötesgående. Frågan om en uppräknig av anslagsposten till speciallärare, experter och tillfälliga biträden på grund av föreslagen utvidgning av tjänsteläkarkursen synes böra bliva beroende av höstriksdagens beslut angående reformering av läkarutbildningen.

Departementschefen

Av institutets styrelse nu framlagda förslag om såväl inrättande av vissa nya tjänster som löneregleringar för ett stort antal befattningshavare innebär — med undantag för förslaget om överförande på extra ordinarie stat av två assistenttjänster vid födoämneshygieniska avdelningen — i sak en upprepning av i anslagsäskandena för innevarande budgetår framförda förslag. Jag vill med anledning härav liksom föregående år erinra om att frågan om institutets organisation alltjämt är föremål för utredning genom särskilt tillkallade sakkunniga, folkhälsoinstitutsutredningen. Enligt vad jag under hand inhämtat kan resultatet av denna utredning beräknas föreligga under första hälften av innevarande år. Med hänsyn härtill finner jag mig icke nu böra ingå på en prövning av styrelsens förslag om inrättande av nya tjänster eller om uppflyttning i lönegrad av befintliga tjänster. Icke heller till styrelsens förslag om beredande av ersättning till de ledamöter, som är självskrivna i styrelsen, är jag beredd att nu taga ställning. Däremot har jag intet att erinra mot att de båda på födoämneshygieniska avdelningen inrättade befattningarna som assistent i Cg 21 överföres på extra ordinarie stat.

Vad härefter angår anslagsposten till avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden vill jag erinra om att under innevarande budgetår en kurs för utbildning av första distriktssköterskor anordnas, medan i stället nybörjarkursen för utbildning av hälsovårdstillsyningsmän tillfälligt inställts. Med hänsyn härtill och till föreliggande stora behov av befattningshavare med sist angiven utbildning vill jag förorda, att medel ånyo anvisas för anordnande av en nybörjarkurs för hälsovårdstillsyningsmän. Då för nämnda distriktssköterskekurs anvisats 10 000 kronor och kostnaderna för den nu föreslagna kursen, inklusive hospiteringsersättningar om 2 500 kronor, beräknas till samma belopp, uppkommer ingen kostnadsökning för ändamålet.

Då såsom styrelsen anfört flertalet i tjänst varande hälsovårdstillsyningsmän icke erhållit erforderlig utbildning, anser jag mig vidare böra förorda, att medel anvisas för anordnande av en tvåmånaders fortbildningskurs för hälsovårdstillsyningsmän. Mot styrelsens beräkning av kostnaderna för ändamålet, 5 500 kronor, har jag intet att erinra.

I enlighet med beslut av 1954 års höstriksdag i anledning av proposi-

tionen nr 212/1954 angående reformering av läkarutbildningen bör fr. o. m. nästa budgetår tjänsteläkarkurserna utökas såväl beträffande deltagarantalet som i fråga om undervisningen. Det ökade årliga medelsbehovet beräknades, såvitt nu är i fråga — d. v. s. för speciallärararvoden — till 17 600 kronor. Under förevarande anslagspost finnes emellertid f. n. upptaget ett belopp om cirka 6 500 kronor, som användes alternativt för tjänsteläkar- och ämbetsläkarkurser. Med hänsyn härtill och då någon ämbetsläkarkurs icke är avsedd att anordnas under nästa budgetår, synes medelsbehovet för ändamålet kunna begränsas till (17 600 — 6 500) 11 100 kronor.

Med hänsyn till vad nu anförts och då styrelsens uppskattning av medelsbehovet i övrigt, innefattande en automatisk utgiftsstegring för löneklassuppflyttningar om 34 400 kronor, icke givit mig anledning till erinran, skulle anslaget behöva uppräknas med (5 500 + 11 100 + 34 400) 51 000 kronor.

I enlighet härmed och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter, beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 318 000 (+ 79 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 32 000 kronor, avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden 231 000 (+ 17 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 518 000 (+ 394 000) kronor samt rörligt tillägg 289 000 (— 439 000) kronor.

Anslaget bör alltså upptagas till (318 000 + 32 000 + 231 000 + 1 518 000 + 289 000) 2 388 000 (+ 51 000) kronor.

Under återopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens institut för folkhälsan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	318 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	32 000
3. Avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	231 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 518 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	289 000

Summa kronor 2 388 000;

b) till *Statens institut för folkhälsan*: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 2 388 000 kronor.

[99] 96. Statens institut för folkhälsan: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	674 000	686 854
1953/54	662 200	670 262
1954/55 (statsliggaren s. 1036)	627 200	
1955/56 (förslag)	667 200	

Yrkande

Styrelsen för statens institut för folkhälsan (skr. 4/9 1954) hemställer, att anslaget ökas med 91 800 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m.	19 706	14 000	19 000	5 000
2. Reseersättningar	33 987	30 000	40 000	10 000
3. a) Bränsle, lyse och vatten	89 528	80 000	90 000	10 000
b) Övriga expenser	94 879	95 000	97 000	2 000
4. Publikationstryck	3 160	3 500	5 300	1 800
5. Stipendier	—	—	10 000	10 000
6. Övriga utgifter:				
a) Inköp och underhåll av inventarier ..	86 072	65 000	115 000	50 000
b) Diverse utgifter	4 155	4 200	7 200	3 000
				91 800

Motiv

2) Belastningen är beroende av arten av de undersökningar, som uppdrages åt institutet. Till allra största delen gottgöres statsverket dessa kostnader av vederbörande uppdragsgivare. Antalet tjänsteresor har därjämte ökat, bl. a. på grund av de systematiska undersökningar, som institutet enligt nya livsmedelsstadgan har att verkställa. För dessa ändamål erfordras en uppräknig med lägst 5 000 kronor. Återstående belopp avses för ersättning till distriktsskötarskolans elever för resor mellan skolan och praktikfälten. Enligt den nya utbildningsplanen infaller nämligen den praktiska utbildningen mellan två delar av den teoretiska kursen.

3 b) och 5) Den föreslagna uppräknigingen föranledes av det i propositionen nr 212/1954 framförda förslaget angående utbildning av tjänsteläkare (jfr föregående punkt, 7 e).

4) År 1946 utgav institutet en redogörelse på engelska språket för institutets verksamhet och under år 1947 måste en andra upplaga härav tryckas. När denna upplaga sedan länge är slut och redogörelsen ofta efterfrågas, är det synnerligen angeläget, att en ny redogörelse för den hittillsvarande verksamheten utgives. Kostnaden beräknas till 1 800 kronor för 1 000 exemplar.

6 a) Ett genomförande av 1948 års hälsovårdsstadgekommittés förslag till hälsovårdsstadga och av i propositionen nr 212/1954 framlagda förslag angående reformering av läkarutbildningen kommer att ställa ökade krav bl. a. på allmänhygieniska avdelningens utrustning med apparatur. Kostnaden för apparaturanskaffning har av avdelningen beräknats till 103 500

kronor. För att kunna erbjuda kursdeltagarna fullgoda möjligheter till allsidiga laborationsövningar inom olika ämnesgrupper hade det enligt styrelsens mening varit nödvändigt med ett större antal viktigare instrument än som sålunda föreslagits. Med hänsyn till att ökningen av utbildningsverksamheten icke torde kunna helt genomföras under nästa budgetår föreslår styrelsen, att kostnaden fördelas på flera år. För budgetåret 1955/56 bör ett belopp av 50 000 kronor ställas till förfogande.

6 b) Institutets lokaler står utan tillsyn under större delen av dygnet. Institutets läge gör att inbrott, eldsvåda, explosion o. d. kan åstadkomma mycket stora skador, innan upptäckt kan göras och motåtgärder vidtagas. Enligt anbud från Städernas vaktaktiebolag, som är ett auktoriserat bevakningsföretag, uppgår årskostnaden för en bevakningsrond genom institutets samtliga lokaler till 1 872 kronor och för två ronder till 2 988 kronor. Styrelsen anser, att två ronder per natt erfordras.

Yttrande

Statskontoret anser anslagsposten till sjukvård m. m. med hänsyn till belastningen under de senaste budgetåren vid oförändrade grunder böra höjas med 5 000 kronor.

Ämbetsverket vill icke motsätta sig, att anslagsposten till reseersättning ökas med 5 000 kronor för att bereda distriktssköterskeskolans elever ersättning för resor till praktikfälten och åter. I detta sammanhang bör uppmärksammas, att elev vid barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg åtnjuter motsvarande förmåner vid praktisk tjänstgöring.

Belastningssiffrorna för delposten till bränsle, lyse och vatten torde motivera en uppräknig med 10 000 kronor. En höjning av delposten till övriga expenser liksom uppförandet i omkostnadsstaten av en post till stipendier synes böra bliva beroende av höstriksdagens beslut i läkarutbildningsfrågan.

Frågan om och i vad mån den föreslagna utvidgade tjänsteläkarkursen kräver ny apparatur, undandrager sig statskontorets bedömande. Det vill emellertid förefalla ämbetsverket, som om en ej oväsentlig nedskärning av styrelsens förslag till utrustning vore möjlig. Den i särskild förteckning upptagna apparaturen synes nämligen i första hand avsedd att användas vid de föreslagna nybörjar- och fortbildningskurserna för hälsovårdstillsyningsmän. Statskontoret kan för sin del ej tillstyrka, att ökade medel för ändamålet ställes till förfogande i vidare mån än vad som erfordras för en utvidgning av tjänsteläkarkursen.

Det ånyo framförda önskemålet om utgivande på engelska språket av en redogörelse över institutets verksamhet synes icke heller i år böra föranleda åtgärd.

Vad slutligen angår frågan om anställande av en nattvakt för bevakning av institutets lokaler, kan statskontoret ej tillstyrka, att särskilda medel

härför anvisas. Förevarande spörsmål synes nämligen böra lösas i ett större sammanhang.

Departementschefen

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde böra uppföras med oförändrat belopp.

Styrelsens beräkning av medelsbehovet under anslagsposten till reseersättningar, innebärande en höjning med 10 000 kronor, föranleder icke någon erinran från min sida.

Beträffande den under anslagsposten till expenser upptagna delposten till bränsle, lyse och vatten, förordar jag en till 5 000 kronor begränsad höjning.

Styrelsens under anslagsposten till publikationstryck ånyo framförda förslag om anvisande av medel för tryckning av en redogörelse på engelska rörande institutets verksamhet anser jag mig icke heller nu kunna tillstyrka. Bl. a. torde, såsom jag framhöll vid anslagsbehandlingen föregående år, resultatet av den alltjämt pågående utredningen i fråga om institutets organisation m. m. böra avvaktas, innan en ny sådan redogörelse kan övervägas.

Däremot anser jag i likhet med styrelsen angeläget, att institutets lokaler icke lämnas utan tillsyn nattetid. Med hänsyn härtill och då styrelsens förslag synes innebära en godtagbar lösning av frågan, vill jag förorda, att ett belopp om 3 000 kronor anvisas för ändamålet, lämpligen under delposten till diverse utgifter.

Övriga av styrelsen i detta sammanhang framlagda förslag hänföra sig till den utökning av tjänsteläkarkurserna, som beslutats av 1954 års riksdag i anledning av propositionen nr 212/1954 angående reformering av läkarutbildningen. I propositionen beräknades det ökade medelsbehovet för detta ändamål såvitt nu är i fråga — d. v. s. för utgifter av omkostnadsnatur — till sammanlagt 12 000 kronor, varav för administrationskostnader 2 000 kronor och för stipendier 10 000 kronor. Härutöver har styrelsen för samma ändamål ävensom för genomförande av 1948 års hälsovårdsstadgekommittés förslag till hälsovårdsstadga beräknat vissa kostnader — något mer än 100 000 kronor — för erforderlig apparatutrustning m. m. på allmänhygieniska avdelningen. En engångsanskaffning av denna storleksordning är jag icke beredd att nu tillstyrka. Jag förordar, att för bestridande av de med omläggningen av tjänsteläkarkurserna förenade kostnaderna anvisas ett belopp om sammanlagt 22 000 kronor. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om den närmare fördelningen av detta belopp på berörda poster.

I enlighet med vad nu förordats skulle anslaget behöva uppräknas med (10 000 + 5 000 + 3 000 + 22 000) 40 000 kronor och sålunda upptagas till (627 200 + 40 000) 667 200 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens institut för folkhälsan: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 667 200 kronor.

[100] 97. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	99 700	87 728
1954/55 (statsliggaren s. 1037)	100 000	
1955/56 (förslag)	102 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget uppräknas med 2 600 kronor.

	Ökning
1. Arvoden till tillfälliga lärare	1 000
2. Löneklassuppflyttningar	1 600
	2 600

Motiv

Utbildningen omfattar f. n. två kurser årligen om 17 månader avseende sjuksköterskeelever, som erhållit undervisning under minst två år vid godkänd sjuksköterskeskola.

1) Genom beslut den 5 juni 1953 uppdrog Kungl. Maj:t åt medicinalstyrelsen att i samband med pågående utredning rörande den öppna förlossningsvårdens organisation upptaga frågan om repetitionskursernas syfte och organisation till närmare prövning. Utredningen har i sitt förslag till barnmorskeväsendets organisation m. m. beräknat såsom erforderliga oförändrat en repetitionskurs för barnmorskor på fyra veckor och en på två veckor vid envar av de båda barnmorskeläroanstalterna. Utredningen föreslår dock en utökning av undervisningen i fyraveckorskursen med tre timmar näringslära och kostval samt åtta timmar sexualpsykologi.

Medicinalstyrelsen, som tillstyrker utredningens förslag beträffande repetitionskurserna, anser, att även eleverna i de ordinarie utbildningskurserna bör erhålla undervisning i nyssnämnda båda ämnen. Det synes dock vara tillfyllest, om för undervisningen i sexualpsykologi det nuvarande antalet lektionstimmar i psykologi för dessa elever ökas med 6 till 14 per kurs. Medelsbehovet för lärararvoden vid genomförandet av den föreslagna ändringen uppgår för en repetitionskurs till (11×35) 385 kronor och för de ordinarie utbildningskurserna till $[(3 + 6) \times 35 \times 2]$ 630 kronor.

Yttrande

Statskontoret erinrar, att ämbetsverket i utlåtande den 7 oktober 1954 över en inom medicinalstyrelsen verkställd utredning angående barnmorske-

väsentets organisation och den förebyggande mödravården ej framställt någon erinran mot vad utredningen föreslagit beträffande repetitionskurser för barnmorskorna. Styrelsens beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag föranleder ej erinran från statskontorets sida.

Departementschefen

Medicinalstyrelsen har i sin nyligen avlämnade utredning rörande den öppna förlossningsvården i riket m. m. enligt meddelat uppdrag även upptagit till behandling frågan om repetitionskursernas syfte och organisation. Styrelsen, som därvid beräknat erforderliga oförändrat en repetitionskurs om fyra veckor och en om två veckor vid envar av de båda barnmorskeläroanstalterna, har vidare föreslagit en viss omorganisation av utbildningen vid dessa kurser ävensom en utökning av bl. a. det antal undervisningstimmar, som ankommer på tillfälliga lärare. Jag har emellertid ännu icke varit i tillfälle att taga slutlig ställning till vare sig dessa eller övriga i utredningen framlagda förslag (jfr p. 114). Med hänsyn härtill vill jag — utan att nu uttala mig om organisationsfrågan — förorda, att repetitionskurser under nästa budgetår anordnas i oförändrad omfattning. Den förhållandevis obetydliga utökning av timantalet med sammanlagt elva timmar, som medicinalstyrelsen på grundval av utredningens förslag upptagit i anslagsäskandena, synes emellertid erforderlig även vid en oförändrad organisation av dessa kurser. Jag förordar därför, att för ändamålet beräknas 385 kronor.

Mot vad medicinalstyrelsen i övrigt föreslagit har jag icke funnit anledning till erinran. Den sammanlagda ökningen av medelsbehovet under anslaget torde dock kunna begränsas till i runt tal 2 000 kronor.

I enlighet med vad sålunda förordats skulle anslaget behöva upptagas till (100 000 + 2 000) 102 000 kronor.

Med hänsyn till det anförda och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter, beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 63 000 (+ 16 000) kronor, arvoden åt tillfälliga lärare 15 000 (+ 1 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 15 000 (+ 4 000) kronor samt rörligt tillägg 9 000 (— 19 000) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (63 000 + 15 000 + 15 000 + 9 000) 102 000 (+ 2 000) kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för barnmorskeläroanstalten i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	63 000
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, förslagsvis	15 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	15 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	9 000

Summa kronor 102 000;

b) till *Barnmorskeläroanstalten i Stockholm*: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 102 000 kronor.

[101] 98. Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	169 500	157 160
1954/55 (statsliggaren s. 1038)	169 500	
1955/56 (förslag)	170 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget uppräknas med 500 kronor.

Motiv

Alltsedan budgetåret 1952/53 har under anslagsposten till expenser ett belopp av 200 kronor anvisats till bestridande av kostnaderna för elevers resor i samband med tjänstgöring i den förebyggande mödravården m. m. Då dessa kostnader f. n. uppgår till mer än det dubbla beloppet, bör medelstillelningen för ändamålet höjas till 500 kronor. Vidare bör föreståndaren och instruktionsbarnmorskorna ha möjlighet att för studier besöka förlossningsanstalter och barnmorskor i den öppna vården. Kostnaden för dessa resor samt för instruktionsbarnmorskornas resor vid elevernas studiebesök bör bestridas av statsverket och beräknas till högst 200 kronor om året. Medel för ändamålet bör anvisas under expensposten, som alltså bör uppräknas med (300 + 200) 500 kronor.

I skrivelse den 14 augusti 1954 har *medicinalstyrelsen* föreslagit ändrade grunder för ersättning till den läkare, som förordnats att svara för erforderlig läkarvård och hälsokontroll av barnmorskeeleverna. Enligt det med Stockholms stad träffade av Kungl. Maj:t den 6 mars 1953 godkända avtalet angående upplåtelse av lokaler för barnmorskeläroanstalten i Stockholm m. m. skall kostnaderna för eventuell sjukhus- och läkarvård samt läkemedel, som icke ersättes av sjukkassa, bestridas enligt gällande utomlänsavtal, i den mån detta är tillämpligt, och eljest av *medicinalstyrelsen*.

Med hänsyn härtill torde, såvitt nu kan bedömas, någon ökad medelstildelning under delposten till sjukvård m. m. åt elever icke erfordras.

Departementschefen

Då jag icke funnit anledning till erinran mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 170 000 kronor.

[102] 99. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	96 300	94 275
1954/55 (statsliggaren s. 1038)	78 000	
1955/56 (förslag)	83 000	

Yrkande

Styrelsen för barnmorskeläroanstalten i Göteborg (skr. 11/9 1954) hemställer, att anslaget uppräknas med 14 000 kronor.

	Ökning
1. Arvode till en redogörare	1 200
2. Arvoden åt tillfälliga lärare	4 000
3. 1 kontorsbiträde Ce 8, halvtid	3 624
4. Vikariatsersättningar	2 700
5. Omräkning:	
Löneklassuppflyttningar	1 700
Rörligt tillägg och avrundning	776
	14 000

Motiv

Den 30 november 1955 avslutas sista kursen (32 elever) enligt den f. n. gällande undervisningsplanen.

Enligt den nya undervisningsplanen sker våren 1955 intagning av en kurs för utbildning till barnmorskor av 25 distriktssköterskor, vilkas sista teoretiska undervisning pågår i juni 1956.

I mars 1956 påbörjas vidare en tre månaders teoretisk kurs, åtföljd av praktisk utbildning till barnmorskor för 30 sjuksköterskor och sjuksköterskeelever, som erhållit undervisning under minst två år vid sjuksköterskeskola.

I enlighet med medicinalstyrelsens utredning rörande den öppna förlossningsvårdens organisation har två repetitionskurser beräknats för budgetåret 1955/56, varav en två-veckors och en fyra-veckors kurs.

1) Arvode bör utgå till redogöraren med 1 200 kronor per år, lämpligen från en särskild anslagspost, benämnd arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

2) Under budgetåret tillkommer dels en andra läskurs, 2 350 kronor, dels vissa undervisningsämnen såsom diätlära och kostval under graviditet om tre timmar, ($3 \times 3 \times 30$) 270 kronor, arbetsledning 430 kronor, födelsekontroll inklusive sexualpsykologi 225 kronor, mödragymnastik 100 kronor, narkosundervisning m. m. 195 kronor. Däremot minskas antalet undervisningstimmar i gymnastik samt laborations- och samhällskunskap, motsvarande en besparing om sammanlagt 470 kronor.

För barnavårdsläraren erfordras en ökning av medelsanvisningen med cirka 900 kronor, utgörande arvode för en första läskurs.

3) Under innevarande budgetår förfogar barnmorskeläroanstalten gemensamt med statens sjuksköterskeskola i Göteborg över ett kontorsbiträde. Denna befattningshavare, som finnes upptagen i sjuksköterskeskolans stat, kommer emellertid att helt tagas i anspråk vid denna skolas expedition. Skrivhjälp måste i tillräcklig utsträckning finnas för att bereda barnmorskeläroanstaltens föreståndare välbehövlig avlastning i skriv- och expeditionsarbetet. Då hennes teoretiska och praktiska undervisningsskyldighet dessutom är av sådan omfattning, att den helt tager hennes tid i anspråk, kan hon icke utan åsidosättande av undervisningen ägna sig åt det mera rutinmässiga skrivarbetet.

Yttranden

Medicinalstyrelsen upplyser, att styrelsen för barnmorskeläroanstalten uppgjort preliminärt förslag till en 16 månaders kursplan för utbildning av distriktssköterskor och sjuksköterskeelever till barnmorskor. Distriktsköterskeutbildningen inledes med tre månaders teoretisk undervisning under innevarande budgetår och avslutas med sådan undervisning under 1½ månad den 1 juni—15 juli 1956. Samtliga föreläsningssarvodena till tillfälliga lärare ävensom stipendier och premier till elever beräknas utgå för sistnämnda kurs under juni månad 1956. Då kursen för sjuksköterskeelever och den sista kursen enligt den gamla undervisningsplanen omfattar tre resp. två månaders teoretisk undervisning, kommer sådan undervisning alltså att meddelas under sammanlagt sex månader.

Nuvarande överläraren beräknas avgå med pension i mars månad 1956. Frågan om den läkarutbildade lärarpersonalens sammansättning, undervisningsskyldighet och sjukvårdande verksamhet bör med hänsyn härtill redan nu upptagas till prövning. I princip bör organisationen vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm följas, ehuru övergångsvis en något annan ordning bör tillämpas. Vid kvinnokliniken I i Göteborg, där barnmorskeläroanstalten är förlagd, har barnmorskeläraren vid sidan av sin undervisningsverksamhet under hela året självständigt förestått en del av läkarvården och synes i själva verket ha liksom den av staden anställde biträdande överläkaren på kliniken tjänstgjort såsom biträdande överläkare vid sjukhuset. Under överlärarens semester har han tjänstgjort såsom över-

lärare-överläkare. Vid en utvidgning — enligt vad som tillämpas vid Stockholmsanstalten — av överlärarens undervisningsskyldighet till 200 timmar återstår ett mindre antal undervisningstimmar — cirka 125 — som bör bestridas av barnmorskeläraren i avbidan på organisationens slutliga utformning. Denna undervisning bör då fullgöras av tillfälliga lärarkrafter, i första hand av en läkare i stadens tjänst med ställning såsom biträdande överlärare. Barnmorskelärartjänsten bör föras på övergångsstat. Föremånda antal undervisningstimmar motiverar emellertid icke hellidsanställning. Vid kommande avtalsförhandlingar med staden synes därför böra diskuteras dels viss ersättning till läroanstalten för hans mot tjänstgöringen på kliniken svarande del av lönen, dels fördelningen av kostnaderna för hans eventuella pensionsförmåner.

Till redogöraren, tillika sekreterare, vid statens sjuksköterskeskola i Stockholm utgår f. n. ett arvode av 2 180 kronor. Skolans styrelse har i anslagsäskandena för nästkommande budgetår hemställt om höjning av arvodet till 3 000 kronor, särskilt med hänsyn till det redogöraransvar, som åligger befattningshavaren. Då samma ansvar åligger den för sjuksköterskeskolan och barnmorskeläroanstalten i Göteborg gemensamme redogöraren, bör denne beredas en ersättning, som motsvarar det större ansvaret. Arvodet bör därför höjas från 2 400 till 3 600 kronor antingen genom uppräknig av sjuksköterskeskolans arvodespost eller genom anvisande av ett särskilt belopp om 1 200 kronor på barnmorskeläroanstaltens stat för arbetsuppgifterna vid läroanstalten.

I fråga om medelsbehovet under posten till arvoden åt tillfälliga lärare anför styrelsen.

Styrelsen förordar i enlighet med sitt den 21 augusti 1954 överlämnade förslag rörande den öppna förlossningsvården m. m., att vid repetitionskurserna undervisningen i 4-veckorskursen ökas med 8 timmar sexualpsykologi och 3 timmar näringslära, medförande arvodeskostnader till 1 470 kronor. Även de i utbildningskurserna deltagande eleverna bör erhålla undervisning i sexualpsykologi samt näringslära och kostval, vilket medför ett ökat medelsbehov av 300 kronor för första läskurs och 370 kronor för en avslutningskurs.

Vidare tillstyrker styrelsen en omdisponering av antalet lektioner i mödragymnastik, gymnastik och födelsekontroll, medförande en kostnadsökning å 210 kronor. Då den ena avslutningskursen avser utbildade distriktssköterskor, bör undervisningen i socialkunskap m. m. kunna inskränkas och de ökade kostnaderna för denna kurs begränsas till 1 470 kronor. För undervisning i barnavård torde böra anvisas samma belopp som för innevarande budgetår eller 400 kronor. Arvodesposten ökar sålunda med $(370 + 300 + 370 + 210 + 1\,470)$ 2 720 kronor.

Arvode till skrivhjälp synes tills vidare böra utgå med det belopp om 1 000 kronor, som beräknats för innevarande budgetår. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal bör således uppföras med oförändrat belopp.

Då styrelsen för löneklassuppflyttningar m. m. beräknar 1 700 kronor, skulle anslaget sålunda behöva höjas med (1 200 + 2 700 + 1 700) 5 600 kronor.

Statskontoret har tagit del av medicinalstyrelsens utlåtande och vid prövningen av medelsbehovet beaktat vad däri anförts. Förslaget, att till den för statens sjuksköterskeskola i Göteborg och barnmorskeläroanstalten därstädes gemensamme redogöraren, tillika sekreterare, skulle utgå ett särskilt arvode å 1 200 kronor per år såsom ersättning för hans arbete vid läroanstalten, bör, då ersättningsfrågan prövats så sent som vid 1953 års riksdag, icke vinna beaktande.

Beträffande anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare föreslår statskontoret i likhet med medicinalstyrelsen en till 2 700 kronor begränsad höjning.

Statskontoret ansluter sig till vad medicinalstyrelsen anført angående anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och avstyrker således, att en halvtidsavlönad biträdestjänst inrättas vid läroanstalten.

Styrelsen för barnmorskeläroanstalten — som beretts tillfälle att yttra sig över vad medicinalstyrelsen i sitt utlåtande föreslagit — hänvisar beträffande överlärarens lönefråga till att vissa utredningar pågår angående tjänsten. Innan dessa slutförts, är styrelsen icke i tillfälle att mera detaljerat behandla hithörande spörsmål.

I fråga om arvoden åt tillfälliga lärare beräknar styrelsen för repetitionskurser 3 900 kronor, för lustgasgivning m. fl. specialämnen 5 900 kronor samt för ersättningar till barnavårdslärare — enligt gällande stat 400 kronor — ett belopp av i runt tal 900 kronor för undervisning i nyföddhetsvård, barnsjukdomar under nyföddhetsperioden och prematurvård ($24 \times 35 = 840$: —).

Av medicinalstyrelsen föreslagen medelsanvisning till skrivhjälp, 1 000 kronor, synes icke ens tillnärmelsevis motsvara föreliggande behov.

Anstaltsstyrelsens beräkning av medelsbehovet för vikariatsersättningar synes bättre än medicinalstyrelsens förslag motsvara föreliggande belastningssiffror.

Departementschefen

Den vid barnmorskeläroanstalten i Göteborg anställde redogöraren, tillika sekreterare, är gemensam för läroanstalten och statens sjuksköterskeskola i Göteborg. Dessa båda skolor har först nyligen eller fr. o. m. den 1 juli 1954 erhållit särskild styrelse, en styrelse som likaledes är gemensam för skolorna. Med hänsyn härtill och i avbidan på närmare erfarenhet rörande omfattningen av det med redogörare-sekreterarskapet förenade arbetet anser jag mig f. n. endast kunna tillstyrka en till 300 kronor begränsad höjning av arvodet. Frågan om fördelningen av kostnaderna för denna ersättning synes lämpligen böra anstå i avbidan på ett slutligt

ställningstagande till arvodets storlek. Arvodet bör alltså liksom f. n. utgå från den under sjuksköterskeskolans avlöningsstat upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

För arvoden åt tillfälliga lärare beräknar jag i anslutning till medicinalstyrelsens förslag och under erinran om vad i detta sammanhang anförts under anslaget till Barnmorskeläroanstalten i Stockholm: Avlöningar en till 2 700 kronor begränsad höjning.

Beträffande skolstyrelsens förslag om anställande av ett kontorsbiträde med halvtidstjänstgöring vill jag erinra om att under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal medel finns disponibla för anställande av tillfällig skrivhjälp. Med hänsyn härtill och då sjuksköterskeskolans kontorsbiträde alltjämt synes kunna i viss utsträckning disponeras även för barnmorskeläroanstaltens räkning, kan jag icke tillstyrka styrelsens förslag. Icke heller kan jag förorda en höjning av för vikariatsersättningar beräknade medel.

Vad slutligen angår den av medicinalstyrelsen med hänsyn till nuvarande överlärarens avgång upptagna frågan om den läkarutbildade lärarpersonalens sammansättning, undervisning och sjukvårdande verksamhet vill jag erinra om att en i huvudsak motsvarande ordning som den nu beträffande göteborgsanstalten föreslagna enligt beslut av 1953 års riksdag genomförts vid stockholmsanstalten. Jag har i princip intet att erinra mot att en sådan organisation införes även vid göteborgsanstalten och vill därför förorda, att medicinalstyrelsen och läroanstaltens styrelse med Göteborgs stad upptager förhandlingar enligt i medicinalstyrelsens yttrande angivna riktlinjer. I anslutning härtill torde Kungl. Maj:t böra erhålla riksdagens bemyndigande att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för läroanstalten, som eventuellt kan visa sig nödvändiga redan under budgetåret 1955/56.

Med hänsyn till vad nu anförts och då jag beträffande styrelsens uppskattning av medelsbehovet i övrigt, innefattande vissa automatiska utgiftsstegringar, icke har annat att erinra än att dessa torde kunna begränsas till 2 300 kronor, skulle anslaget behöva uppräknas med (2 700 + 2 300) 5 000 kronor och sålunda upptagas till (78 000 + 5 000) 83 000 kronor.

I enlighet härmed och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter, beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 60 000 (+ 16 000) kronor, arvoden åt tillfälliga lärare 9 800 (+ 2 700) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 4 000 (+ 1 000) kronor samt rörligt tillägg 9 200 (— 14 700) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (60 000 + 9 800 + 4 000 + 9 200) 83 000 (+ 5 000) kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för barnmorskeläroanstalten i Göteborg, vilka må erfordras vid ett genomförande av ifrågasatt omorganisation av läroanstalten;

b) godkänna följande avlöningsstat för barnmorskeläroanstalten i Göteborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	60 000
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	9 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	4 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	9 200

Summa kronor 83 000;

c) till *Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 83 000 kronor.

[103] 100. Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	90 300	85 662
1954/55 (statsliggaren s. 1039)	64 100	
1955/56 (förslag)	69 300	

Yrkande

Styrelsen för barnmorskeläroanstalten i Göteborg (skr. 11/9 1954) hemställer, att anslaget uppräknas med 16 500 kronor.

	Anslag 1954/55	Förslag 1955/56	Ökn. el. minskn.
1. <i>Expenser</i>	2 600	2 400	— 200
2. <i>Övriga utgifter:</i>			
a) <i>Sjukvård m. m. åt elever</i>	600	700	+ 100
b) <i>Ersättning för undervisningslokaler och elevbo- städer m. m.</i>	80 700	67 200	— 13 500
c) <i>Kost åt elever</i>	64 500	56 500	— 8 000
d) <i>Arvoden åt elever</i>	19 800	16 100	— 3 700
e) <i>Stipendier åt elever</i>	2 400	4 800	+ 2 400
f) <i>Premier åt elever</i>	400	900	+ 500
g) <i>Resor för elever</i>	—	2 200	+ 2 200
h) <i>Materiel</i>	—	16 700	+ 16 700
			— 3 500
3. <i>Särskilda uppbördsmedel</i>	110 000	90 000	— 20 000
Nettoökning			+ 16 500

Motiv

Kurserna under budgetåret 1955/56 kommer att omfatta *dels* resterande fem månader, varav två läsmånader, av kurs enligt gamla undervisningsplanen (32 elever), *dels* en utbildningskurs på distriktssköterskebasis hela budgetåret (25 deltagare; läskurs 1/6—15/7 1956), *dels* en kurs på sjuksköterskebasis, vilken beräknas börja den 1 mars med tre teoretiska månader, åtföljda av praktisk utbildning budgetåret ut (30 elever), *dels ock* en två-veckors och en fyra-veckors repetitionskurs.

1) I anslagsposten till expenser ingår f. n. ett belopp av 200 kronor avsett för elevresor. Då styrelsen anser dessa resor böra redovisas under annan rubrik, kan posten nedräknas med samma belopp.

2 a) Posten bör för budgetåret 1955/56 uppräknas från 600 till 700 kronor.

2 b)—d) Kostnaderna för undervisningslokaler och bostäder samt för kost och arvoden åt elever beräknas enligt följande uppställning:

Undervisningslokaler	15 000
Bostadskostnader [(32 × 5 mån. + 25 × 12 + 30 × 4 = 580 elevmån.) × 90:—]	52 200
Kost (580 elevmån. × 97:50)	56 550
Arvoden [(32 × 3 mån. + 25 × 11 + 30 × 1 = 401 elevmån.) × 40:—]	16 040

Beräkningen grundar sig på nu gällande avtal, vilket utlöper den 31 december 1955.

2 e) och f) Under dessa poster har medel beräknats för två avslutningskurser i motsats till en föregående budgetår.

2 g) Från posten bör bestridas kostnader för *dels* förståndarens resor till bl. a. Stockholm, *dels* elevers studiebesök. Dessutom har ett belopp av 1 200 kronor upptagits för medicinalstyrelsens representant i styrelsen, varvid beräknats sex resor per år.

2 h) På grund av planerad överflyttning av undervisningen till kvinnokliniken II, ändringar i kurser m. m. har anskaffandet av materiel under senare år helt fått anstå. Det är för undervisningens bedrivande synnerligen angeläget, att föreslagen utrustning anskaffas. Kostnaderna beräknas till i runt tal 16 700 kronor, vari ingår bl. a. elevbibliotek, fantom, ljudfilmapparat, skioptikon-balloptikonapparat, inköp av film och tryckning av studiebok. Av enskilda donerade bokverk samt under åren inköpta tidskrifter har hittills utgjort barnmorskeläroanstaltens bibliotek. Behovet av ett utvidgat elevbibliotek blir än mera kännbart, då utbildningen omläggas att omfatta sjuksköterskeelever, som vid sjuksköterskeskolorna vanligen haft tillgång till sådant bibliotek. Studiebok har tidigare utgivits gemensamt med läroanstalten i Stockholm. Då vissa avvikelser i kursplaner m. m. förekommer, bör en studiebok utgivas enbart för göteborgsanstalten.

3) Det ersättningsbelopp, som Göteborgs stad har att erlægga för elevernas arbete under praktisk utbildning, uppskattas till 90 000 kronor.

Yttranden

Medicinalstyrelsen upplyser, att medicinska högskolans i Göteborg organisationskommitté i skrivelse till styrelsen den 3 maj 1954 framhållit, att det ur såväl forsknings- som undervisningssynpunkt framstode såsom en angelägenhet av största vikt, att undervisningen i obstetrik och gynekologi för medicine kandidater överflyttades från kvinnokliniken II till kvinnokliniken I. Barnmorskeundervisningen avsågs samtidigt skola flyttas till kvinnokliniken II, där läroanstalten varit inrymd intill år 1939.

Styrelsen biträder uppfattningen, att undervisningen i obstetrik och gynekologi för medicine kandidater bör bedrivas å kvinnokliniken I, som har anslutning till övriga undervisningskliniker vid universitetet. Det synes då ofrånkomligt att återflytta barnmorskeundervisningen till kvinnokliniken II. Omflyttningen bör ske i samband med att gällande avtal utlöper. Huruvida och i vad mån detta inverkar på omkostnaderna vid anstalten under nästa budgetår kan icke nu bedömas.

Medicinalstyrelsen har i skrivelse den 14 augusti 1954 föreslagit vissa grunder för ersättning till den läkare, som förordnas att meddela eleverna vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm erforderlig läkarvård och utöva hälsokontroll över dem. Kostnadsökningen för att bereda barnmorskeleverna i Göteborg motsvarande läkarvård kan beräknas till 100 kronor.

Göteborgs stads sjukhusdirektion har efter framställning från medicinalstyrelsen medgivit, att till sådana elever, som är distriktssköterskor, under praktisk utbildning må utgå ersättning motsvarande den, som utgår till elever vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm och till tredje årets elever vid Göteborgs stads sjuksköterskeskola eller 80 kronor per månad. Kostnadsökningen härför och för motsvarande arvoden till första kursen med sjuksköterskeelever kan för budgetåret 1955/56 uppskattas till 12 000 kronor utöver vad anstaltsstyrelsen föreslagit. De särskilda uppbringningsmedlen uppräknas emellertid med samma belopp.

Anstaltsstyrelsens förslag om anvisande av medel till bestridande av vissa resekostnader tillstyrkes. Medlen torde böra uppdelas på två poster, en på 1 700 kronor till reseersättningar åt styrelsens ledamöter och befattningshavare samt en på 500 kronor till resor åt elever.

Barnmorskeläroanstaltens bibliotek har hittills i första hand tillgodosett lärarnas behov av obstetriska tidskrifter och synes därför böra kompletteras för att tillgodose eleverna med facklitteratur. Styrelsen tillstyrker, att 2 500 kronor anvisas för ändamålet. Då fantom, projektor med ljudfilm och epidiaskop bör finnas för undervisningens rationella bedrivande, tillstyrker styrelsen anvisande av 7 500 kronor till inköp av undervisningsmateriel. Kostnaden för tryckning av studiebok m. m. bör bestridas från anslagsposten till expenser. Medelsanvisningen kan alltså begränsas till (2 500 + 7 500) 10 000 kronor.

Det ersättningsbelopp, som Göteborgs stad har att erlægga för elevernas praktiska utbildning, kan med hänsyn till vad förut anförts beräknas till 102 000 kronor.

Statskontoret erinrar, att ämbetsverket i utlåtande den 6 september 1954 över framställning om höjd ersättning till läkare för elever vid barnmorskeläroanstalten i Stockholm uttalat, att någon ändring av grunderna för ersättningen nu ej borde ifrågakomma. Ämbetsverket har ej funnit anledning till annat ståndpunktstagande, vad gäller ersättningen till motsvarande läkare vid läroanstalten i Göteborg.

Statskontoret vill ifrågasätta, huruvida icke resekostnadsersättning och traktamente till medicinalstyrelsens representant i läroanstaltens styrelse bör bestridas från den under medicinalstyrelsens omkostnadsstat upptagna anslagsposten till reseersättningar. Vad läroanstaltens styrelse i övrigt anført beträffande behovet av medel för reseersättningar har icke givit ämbetsverket anledning till erinran.

Statskontoret anser sig icke böra rikta invändning mot att under nästa budgetår en delpost till materiel tillfälligt upptages i läroanstaltens omkostnadsstat. Ämbetsverket kan för sin del ansluta sig till vad medicinalstyrelsen anført rörande materielanskaffningen med det undantaget, att inköp av ljudfilm- och skioptikonapparater synes böra ifrågakomma endast om det ej visar sig möjligt att få disponera sjuksköterskeskolan tillhörig apparatur.

Styrelsen för barnmorskeläroanstalten — som beretts tillfälle att yttra sig över vad medicinalstyrelsen i sitt utlåtande föreslagit — uttalar bl. a., att på grund av brist på medel en eftersläpning ägt rum i fråga om materiel och utrustning, som medfört och kommer att medföra allvarliga svårigheter, därest icke förslagen i petitan vinner beaktande. Kostnaden kan icke, som medicinalstyrelsen ifrågasätter, inrymmas under expensanslaget, vilket måste tagas i anspråk för löpande utgifter.

Departementschefen

Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet under anslagsposten till expenser har jag intet att erinra. Posten bör alltså nedräknas med 200 kronor, avseende vissa resekostnader för barnmorskeeleverna.

Däremot anser jag i likhet med medicinalstyrelsen, att nämnda kostnader jämte reseersättningar till ledamöter i läroanstaltens styrelse och befattningshavarna där bör bestridas från skilda poster. För dessa båda ändamål bör sålunda uppföras dels en ny delpost till resor för elever dels ock en ny anslagspost till reseersättningar. Medelsbehovet under dessa poster torde, i avbidan på närmare erfarenheter rörande utgifternas storlek, kunna uppskattas till 300 resp. 1 200 kronor.

I fråga om de under anslagsposten till övriga utgifter upptagna del-

posterna till ersättning för undervisningslokaler och elevbostäder m. m., till kost åt elever, till stipendier åt elever och till premier åt elever har jag intet att erinra mot anstaltsstyrelsens förslag, vilket beträffande förstnämnda båda poster innebär en nedräkning med 13 500 resp. 8 000 kronor samt i övrigt en uppräkning med 2 400 resp. 500 kronor.

Delposten till sjukvård m. m. åt elever torde kunna uppföras med oförändrat belopp.

För arvoden åt elever beräknar jag i enlighet med medicinalstyrelsens förslag en ökning med 8 300 kronor. I förhållande till anstaltsstyrelsens förslag, som innefattade en nedräkning av denna post med 3 700 kronor, medför detta förslag sålunda en ökning med 12 000 kronor, en ökning som emellertid kompenseras genom en motsvarande uppräkning av de särskilda uppbördsmedlen.

Beträffande delposten till inköp av undervisningsmateriel bör såsom medicinalstyrelsen föreslagit vissa kostnader bestridas från andra poster. Också i övrigt har jag ansett mig i och för sig kunna godtaga medicinalstyrelsens förslag. Då emellertid statens sjuksköterskeskola i Göteborg förfogar över en ljudfilmapparat, bör möjligheterna för barnmorskeläroanstalten att utnyttja denna även efter den ifrågasatta överflyttningen av undervisningen först ingående prövas. Med hänsyn härtill beräknar jag medelsbehovet under denna nya delpost till (10 050 — 3 850) 6 200 kronor.

I enlighet med det anförda och då jag för särskilda uppbördsmedel såsom förut angivits räknar med en minskning av endast (20 000 — 12 000) 8 000 kronor, skulle anslaget behöva uppräknas med (— 200 + 300 + 1 200 — 13 500 — 8 000 + 2 400 + 500 + 8 300 + 6 200 + 8 000) 5 200 kronor och sålunda upptagas till (64 100 + 5 200) 69 300 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 69 300 kronor.

[104] 101. Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	175 000	222 974
1953/54	225 000	202 851
1954/55 (statsliggaren s. 1040)	240 000	
1955/56 (förslag)	268 000	

Yrkande

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Stockholm (skr. 13/9 1954) hemställer, att anslaget höjes med 27 500 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Ny undervisningsplan:	
a) semestervikarier m. m.	+ 10 400
b) utökad undervisning	+ 7 700
2. Arvodesreglering:	
Arvodeshöjning för redogöraren, tillika sekreterare.....	+ 840
3. Omräkning:	
a) 1 instruktionssköterska Ce 20	+ 8 280
b) Löneklassuppflyttningar.....	+ 1 140
c) Avrundning	— 860
	+ 27 500

Motiv

1) I anslagsäskandena för innevarande budgetår framlades förslag till omläggning av den teoretiska undervisningen vid skolan, varvid de för budgetåret 1954/55 uppkommande kostnaderna beräknades till 27 200 kronor. Förslaget bifölls på så sätt, att omläggningen får vidtagas fr. o. m. den 1 mars 1955. För ändamålet anvisades cirka $\frac{1}{3}$ av det nyss angivna beloppet.

I enlighet med den förut gjorda kostnadsuppskattningen beräknas för budgetåret 1955/56, då den nya undervisningsplanen kommer att vara helt genomförd, utgifterna för semestervikarier m. m. till 15 600 (+ 10 400) kronor och för utökad undervisning till 11 600 (+ 7 700) kronor.

Beträffande den praktiska utbildningen av eleverna förordade departementschefen i 1954 års statsverksproposition ett av direktionen för karolinska sjukhuset såsom alternativ II C betecknat förslag, innebärande att eleverna under den praktiska utbildningen vid de medicinska och kirurgiska klinikerna skulle räknas som $\frac{3}{4}$ arbetskraft. Med hänsyn till att den nya kursplanen skulle komma att tillämpas först fr. o. m. den 1 mars 1955, ansåg departementschefen emellertid, att det kunde anstå till ett senare budgetår med en omläggning av den praktiska utbildningen.

Det är nödvändigt, att nämnda förslag genomföres fr. o. m. nästa budgetårs början. Styrelsen har därför i framställning till sjukhusdirektionen påyrkat, att direktionen i anslagsäskandena för budgetåret 1955/56 måtte upptaga medel för anställande fr. o. m. den 1 juli 1955 av ytterligare $7\frac{1}{2}$ sjukvårdsbiträden på serafimerlasarettet, motsvarande 30 elever från statens sjuksköterskeskola, vilka f. n. räknas som hel arbetskraft på medicinska och kirurgiska avdelningar.

I nämnda skrivelse anföres bl. a. följande:

I anledning av omläggningen av den teoretiska undervisningen har för att ersätta från statens och Sophiahemmets sjuksköterskeskolor indragna elever för budgetåret 1954/55 anvisats medel å karolinska sjukhusets stat för anställning av sammanlagt 13 sjukvårdsbiträden. Härigenom har det blivit möjligt för statens sjuksköterskeskola att indraga sex till sju elevplatser, därav fyra på serafimerlasarettet och två till tre på karolinska sjukhuset. Indragningen av elever under budgetåret 1955/56 avser fem elevplatser på serafimerlasarettet, en på garnisonssjukhuset samt tre till

fyra på karolinska sjukhuset. Enligt uttalande i förenämnda proposition hade departementschefen under hand inhämtat, att antalet elever, som måste indragas på grund av kursomläggningen, tills vidare kunde reduceras med tio sammanlagt från de bägge skolorna. Förutsättningen för detta var beträffande statens skola, att fem utbildningsplatser, istället för att indragas, skulle kunna flyttas — fyra till barnbördsavdelningar och en till bakteriologiskt laboratorium. Sedermera har det emellertid visat sig, att Sophiahemmet räknat med att insätta ökat elevantal på kvinnokliniken och att bakteriologiska laboratoriet träffat avtal med laboratrisföreningen om en utbildningsplats, varför denna möjlighet bortfaller.

Elevernas arbetstid vid serafimerlasarettet är fortfarande ej reglerad i överensstämmelse med för sjuksköterskeskolorna i allmänhet gällande grunder (MF nr 152/1946). Eleverna har sämre arbetsförhållanden, särskilt beträffande arbetstiden, än vid flertalet andra sjuksköterskeskolor, vilket påverkar även rekryteringen av sjuksköterskor. Samtliga elever måste kunna frigöras från en del av det dagliga arbetet, så att de får närvara vid i kursplanen ingående föreläsningar. De föreläsningar, som infaller på fritiden, kan ej annat än i undantagsfall göras obligatoriska. Om avdelningarna ej, då detta system börjar tillämpas, erhåller det tillskott av permanent arbetskraft, som föreslagits, torde det vara oundvikligt, att patientvården blir lidande, och att den goda stämningen bland den anställda personalen äventyras. Medel för anställning av ett ökat antal (7½) sjukvårdsbiträden på de kirurgiska och medicinska (inklusive neuro-medicinska) avdelningarna på serafimerlasarett fr. o. m. den 1 juli 1955 bör därför anvisas. Denna personalförstärkning kommer dock knappast att direkt innebära någon standardhöjning av den praktiska utbildningen utan endast medföra, att arbetsförhållandena för eleverna bringas i paritet med förhållandena vid övriga sjuksköterskeskolor. På karolinska sjukhuset och garnisonssjukhuset är skolans elevantal på medicinska och kirurgiska avdelningarna sammanlagt 12, oftast en på varje avdelning. Då skolan därtill ej förrän under innevarande budgetår fått anslag för anställande av en kliniklärarinna för dessa elever, har det ej varit möjligt att i detalj följa och bilda sig en klar uppfattning om elevernas utbildningsförhållanden. Att även här en viss avlastning av eleverna vore önskvärd, är dock uppenbart.

2) Arvodet till redogöraren, tillika sekreterare, utgår f. n. med 2 160 kronor per år. Med hänsyn till dels det redogöraransvar, som enligt föreskrifterna i stadgan den 26 maj 1954 för statens sjuksköterskeskolor numera åvilar redogöraren, dels att cirka 14 timmar per vecka åtgår för fullgörande av vederbörliga arbetsuppgifter, är detta arvode för lågt och bör höjas till 3 000 kronor per år.

3 a) För innevarande budgetår har medel anvisats bl. a. för avlönande fr. o. m. den 1 mars 1955 av en instruksionsköterska i 20 lönegraden. Under budgetåret 1955/56 tillkommer sålunda lönekostnader under åtta månader eller 8 280 kronor.

Yttrande

Styrelsens förslag till avlöningsstat för nästa budgetår har icke givit statskontoret anledning till annan erinran, än att det årliga arvodet till

redogöraren, tillika sekreteraren, synes böra utgå med oförändrat belopp. Erinras må, att ifrågavarande arvode uppräknades så sent som år 1953.

I yttrande över karolinska sjukhusets avlöningsanslag har statskontoret beträffande den föreslagna omläggningen av sjuksköterskeelevernas utbildning hänvisat till den prövning, som vid 1954 års riksdag ägnades detta spörsmål (XI ht, s. 217 ff). Statskontoret är alltjämt av den mening, att förutsättningar för en så betydande kostnadsökning, som en omläggning av utbildningen skulle medföra, ej kan anses vara förhanden. Ämbetsverket kan därför för sin del ej förorda reformens genomförande. Statskontoret erinrar i detta sammanhang, att vissa missförhållanden beträffande elevernas tjänstgöring undanröjdes genom 1954 års riksdags beslut att utöka personalen med tre ekonomibeträden för en kostnad av 21 000 kronor. Härigenom kunde nämligen elevernas tjänstgöringsförhållanden vid laboratorierna och vid centrala röntgenavdelningen förbättras.

Departementschefen

Vid anmälan i föregående års statsverksproposition av motsvarande anslag (XI ht, s. 225 ff.) fann jag mig på anförda skäl böra förorda ett av skolans styrelse i anslagsäskandena för innevarande budgetår framlagt förslag till omläggning av den teoretiska undervisningen vid skolan. Enligt detta förslag skulle den totala utbildningstiden, exklusive ferier, minskas från f. n. 38 till 36½ månader. Samtidigt skulle tiden för den teoretiska undervisningen förlängas från sammanlagt fem till sex månader per kurs och antalet undervisningstimmar i samband därmed ökas från i genomsnitt för samtliga elever 581 till omkring 750. Bl. a. till följd av denna omläggning av undervisningen skulle antalet elever vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet behöva minskas från cirka 100 till cirka 85. Av skolans styrelse framlagt förslag till ny kursplan innebar, att utbildningen i viss utsträckning anpassades efter de riktlinjer, som uppställts såsom önskemål för de godkända sjuksköterskeskolorna. Med hänsyn härtill och då den föreslagna omläggningen av den teoretiska undervisningen syntes mig innebära en godtagbar lösning av denna utbildningsfråga, förordade jag, att en sådan omläggning komme till stånd under budgetåret 1954/55. Av flera skäl och särskilt på grund av den inverkan förslaget genomförande komme att få beträffande behovet av biträdespersonal vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet ansåg jag dock, att omläggningen av den teoretiska undervisningen borde vidtagas först fr. o. m. den 1 mars 1955, d. v. s. vårkursens början innevarande år. En liknande omläggning med därav följande minskning av elevantalet vid nämnda sjukhus hade planerats även beträffande Sophiahemmets sjuksköterskeskola. Jag förutsatte emellertid, att omläggningen vid Sophiahemmets skola icke skulle få större omfattning eller genomföras i snabbare takt än vad som förordats beträffande statens skola i Stockholm. Den ifrågasatta minskningen av elevantalet vid

karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet eller tillhopa (15 + 15) 30 från de båda skolorna fann jag emellertid kunna tills vidare reduceras till sammanlagt 20 elever, varav för budgetåret 1954/55 13 elever, vilka sålunda skulle utbytas mot samma antal biträden.

Den statliga skolans styrelse har nu föreslagit, att minskningen av elevantalet från skolan vid de båda sjukhusen till följd av omläggningen av den teoretiska undervisningen skall fr. o. m. budgetåret 1955/56 omfatta sammanlagt 16 i stället för 10 elever. Enligt vad jag under hand inhämtat synes emellertid genom viss omdisponering av utbildningsplatserna denna minskning av elevantalet åtminstone tills vidare kunna reduceras till 10 elever. Jag anser mig böra förutsätta, att minskningen av elevantalet icke erhåller större omfattning vid Sophiahemmets sjuksköterskeskola. Med hänsyn härtill och då minskningen av elevantalet vid nämnda båda sjukhus enligt vad förut anförts för innevarande budgetår uppgår till 13, skulle sålunda under budgetåret 1955/56 ytterligare sammanlagt (20—13) 7 elever behöva utbytas mot samma antal biträden. Kostnadsökningen härför torde kunna uppskattas till sammanlagt omkring 25 700 kronor för karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet. Hänsyn har härvid tagits till att ersättning för elevernas arbete f. n. utgår med 900 kronor per år och elev från statens skola och med $\frac{3}{4}$ av lönen i 4 löneklassen för elev från Sophiahemmets skola.

I förenämnda anslagsäskanden föreslog skolans styrelse vidare en viss omorganisation av den praktiska utbildningen. Styrelsens förslag, som innebar, att eleverna under denna tid skulle räknas som halv i stället för som hel arbetskraft, ansåg jag emellertid icke kunna komma i fråga. Direktionen för karolinska sjukhuset, som icke heller ansett en sådan omläggning då genomförbar, hade efter vidtagna prov framlagt ett par olika alternativ för att lösa frågan och på så sätt förbättra också denna del av sjuksköterskeutbildningen. Alternativ I innebar, att eleverna räknades som $\frac{3}{4}$ arbetskraft under hela den praktiska utbildningen. Ett av direktionen såsom II C betecknat alternativ innebar, att eleverna under den praktiska utbildningen vid de medicinska och kirurgiska klinikerna räknades som $\frac{3}{4}$ arbetskraft och i övrigt som hel arbetskraft. Direktionen hemställde, att medel för ett genomförande av alternativ II C anvisades för innevarande budgetår.

För egen del fann jag mig då, ehuru väl medveten om önskvärldheten av att elevernas utbildningsförhållanden också i detta hänseende förbättrades, icke kunna tillstyrka ett genomförande av direktionens såsom alternativ I betecknade förslag, vilket skulle medföra betydande kostnadsökningar för statsverket. En viss förbättring även av den praktiska utbildningen borde emellertid genomföras i anslutning till omläggningen av den teoretiska undervisningen. Jag fann därvid direktionens även av svensk sjuksköterskeförening biträdda alternativ II C vara en godtagbar

lösning. När den nya kursplanen komme att tillämpas först fr. o. m. den 1 mars 1955, borde emellertid med en omläggning av den praktiska utbildningen kunna anstå till ett senare budgetår.

Skolans styrelse har nu föreslagit, att direktionens såsom alternativ II C betecknade förslag genomföres fr. o. m. budgetåret 1955/56. För egen del vill jag i anslutning härtill ånyo framhålla angelägenheten av att en förbättring av elevernas praktiska utbildning genomföres i nära anslutning till den beslutade omläggningen av den teoretiska undervisningen. Det kan icke anses vara rationellt, att eleverna under den praktiska utbildningen hela arbetsdagen utnyttjas huvudsakligen för rutingöromål, till större delen av sådan art, som eleverna fått utföra redan under provtjänstgöringen före antagningen såsom elev. Eleverna bör åtminstone under viss del av dagen kunna frigöras från dessa göromål för att i stället dels närvara vid de föreläsningar, som enligt kursplanen skall hållas under denna tid, dels få en praktisk instruktion i sina blivande mera kvalificerade arbetsuppgifter, d. v. s. provtagning, behandling, omläggning, injektioner, genomgång av sjukjournaler m. m. Härtill kommer, att ändringarna i elevernas tjänstgöringsförhållanden enligt den nya kursplanen på grund av personalsammansättningen vid sjukhusens medicinska och kirurgiska avdelningar kommer att medföra betydande svårigheter beträffande såväl patientvården som den övriga personalens arbetsförhållanden, om icke antalet sjukvårdsbiträden utökas. Med hänsyn härtill och då förenämnda alternativ II C enligt vad förut framhållits ansetts utgöra en godtagbar lösning av denna fråga, vill jag förorda, att detta alternativ genomföres fr. o. m. budgetåret 1955/56. Förslaget medför, att vid serafimerlasarettet måste anställas ytterligare $7\frac{1}{2}$ sjukvårdsbiträden, motsvarande 30 elever från skolan. För tillämpning av motsvarande princip beträffande sjuksköterskeeleverna vid karolinska sjukhuset erfordras enligt skrivelse från direktionen för nämnda sjukhus anställande av 13 nya sjukvårdsbiträden. Den sammanlagda kostnadsökningen för detta ändamål kan i enlighet härmed uppskattas till i runt tal 131 000 kronor för de båda sjukhusen.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att jag vid behandlingen år 1954 av förevarande anslag anmälde, att Sophiahemmets sjuksköterskeskola hemställt om höjd ersättning för de elever, som praktiserade på nämnda sjukhus, en framställning, som jag i avbidan på viss ytterligare utredning då icke var beredd tillstyrka. Sedan denna utredning numera slutförts, har hemmet förnyat sin framställning, att elevsättningen måtte utgå med $\frac{3}{4}$ av sjukvårdsbiträdeslönen. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t, att, såsom tidigare skett i motsvarande ärenden, meddela beslut i denna fråga. Av Sophiahemmet samtidigt gjord hemställan om anvisande av medel för anställande vid karolinska sjukhuset av två kliniklärarynnor för elevutbildningen anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Vad härefter angår medelsbehovet för den statliga skolan för nästa

budgetår vill jag förorda, att arvodet till redogöraren, tillika sekreterare, med hänsyn till omfattningen av de med uppdraget förenade arbetsuppgifterna höjes från 2 160 till 2 700 kronor för år. I enlighet härmed och då styrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under anslaget icke föranlett någon erinran från min sida, bör anslaget uppräknas med i runt tal 28 000 kronor.

Med hänsyn till det anförda och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter, beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 60 000 (+ 16 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 3 200 (+ 500) kronor, arvoden åt tillfälliga lärare 46 000 (+ 7 700) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 134 000 (+ 46 000) kronor samt rörligt tillägg 24 800 (— 42 200) kronor.

Anslaget bör alltså upptagas till (60 000 + 3 200 + 46 000 + 134 000 + 24 800) 268 000 (+ 28 000) kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	60 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 200
3. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	46 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	134 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	24 800

Summa kronor 268 000;

- b) till *Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 268 000 kronor.

[105] 102. Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	77 400	83 511
1953/54	89 300	110 000
1954/55 (statsliggaren s. 1040)	93 000	
1955/56 (förslag)	104 000	

Yrkande

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Stockholm (skr. 13/9 1954) hemställer, att anslaget höjes med 6 800 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Expenser:				
a) Bränsle, lyse och vatten	12 066	13 000	12 000	— 1 000
b) Övriga expenser	4 996	4 500	5 000	+ 500
2. Övriga utgifter:				
a) Inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m.	5 998	4 000	10 400	+ 6 400
b) Elevers tjänstgöring i öppen vård....	4 998	4 500	5 000	+ 500
c) Elevers resor i undervisningssyfte	1 000	700	1 000	+ 300
d) Transporter och diverse utgifter	1 190	1 200	1 300	+ 100
				+ 6 800

Motiv

1 a) Posten nedräknas med hänsyn till anslagsbelastningen under budgetåret 1953/54 samt till under våren 1954 inträffade prissänkningar på eldningsolja.

1 b) Belastningen har under budgetåret 1953/54 uppgått till 4 996 kronor mot 3 995 kronor under budgetåret 1952/53. Kostnadsökningen har orsakats av stegrade utgifter för telefonabonnemang och telefonsamtal.

2 a) Denna delpost bör fr. o. m. nästa budgetår uppdelas på två delposter, nämligen dels inköp och underhåll av inventarier, dels bibliotek och undervisningsmateriel.

De löpande utgifterna för inventarier uppgick under budgetåret 1953/54 till cirka 1 400 kronor. För budgetåret 1955/56 beräknas i stort sett samma belopp. På grund av knapp medelsanvisning har kompletteringar och ersättningsköp endast kunnat ske i ringa omfattning. Då vidare en genomgripande upprustning av inventariebeståndet — särskilt av sängutrustningen för eleverna — är nödvändig, föreligger ett medelsbehov av f. n. sammanlagt 22 000 kronor. Med hänsyn till det statsfinansiella läget torde förnyelserna och kompletteringarna böra ske etappvis. För nästa budgetår begäres för ändamålet 7 000 kronor, varav 3 000 kronor för sängutrustning, 2 000 kronor för renovering av möbler, inköp av linne och porslin samt 2 000 kronor för anskaffande av mörklägningsanordningar till föreläsningssalen. Kostnaden för sistnämnda anskaffning kan enligt underhandsmeddelande icke bestridas av byggnadsstyrelsen.

För inköp av undervisningsmateriel har under budgetåret 1953/54 endast 1 220 kronor kunnat avdelas. På grund härav har prenumeration på vissa facktidsskrifter för undervisningen måst bestridas av elevfonden, ett förhållande som styrelsen icke finner tillfredsställande. Med hänsyn härtill samt till behovet av nyanskaffning till biblioteket och komplettering av viss åskådningsmateriel bör för detta ändamål anvisas 2 000 kronor.

2 b) och c) Belastningen på delposterna elevers tjänstgöring i öppen vård resp. elevers resor i undervisningssyfte har under budgetåret 1953/54

uppgått till 4 998 resp. 1 000 kronor mot 3 978 resp. 494 kronor under budgetåret 1952/53. Den ökade belastningen har huvudsakligen föranletts av höjda kostnader för elevernas resor till och från vederbörande tjänstgöringsställe. Nämda delposter bör av praktiska skäl sammanslås till en delpost, benämnd elevers praktik utom sjukvårdsanstalt samt resor i undervisningssyfte. Posten bör upptagas till 6 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 800 kronor.

2 d) För att till lägre kostnader än tidigare kunna förhyra filmer för undervisningen har styrelsen våren 1954 beslutat ingå som medlem i Societas medica Scandinavica. Medlemsavgiften, som utgör 100 kronor per år, har på grund av anslagsknapphet icke kunnat inbetalas under det sistförflutna budgetåret.

Yttrande

Statskontoret anser sig böra ifrågasätta, huruvida icke delposten till bränsle, lyse och vatten med hänsyn till belastningen under de senaste budgetåren alltjämt bör uppföras med 12 000 kronor. Förslaget om uppräkningsav posten till övriga expenser, vilken föregående budgetår höjdes med 500 kronor, kan ämbetsverket ej biträda.

Statskontoret förutsätter vidare, att uppdelningen av omkostnadsstaterna för statens sjuksköterskeskolor i Stockholm och Göteborg på olika poster i möjligaste mån göres likartad, så snart skolan i Göteborg blivit fullt utbyggd enligt gällande organisationsplan. Styrelsens förslag om uppdelning av delposten till inköp och underhåll av inventarier och undervisningsmateriel m. m. jämte sammanslagning av delposterna till elevers tjänstgöring i öppen vård och elevers resor i undervisningssyfte torde sålunda ej f. n. böra föranleda någon åtgärd. Då under förstnämnda post för budgetåret 1953/54 anvisades 6 000 kronor, varav 3 000 kronor för inköp av en ljudfilmsprojektor, innebär nuvarande anslag, 4 000 kronor, vari ej ingår medel för engångsanskaffning, i realiteten en ökning med 1 000 kronor. Vid sådant förhållande anser sig ämbetsverket icke kunna tillstyrka en ytterligare uppräknings. Ej heller i fråga om de två sistnämnda delposterna, vilka vid 1953 års riksdag uppräknades med 500 resp. 200 kronor, är statskontoret berett förorda en ökad medelsanvisning. Av styrelsen anförda skäl för uppräknings av posten till transporter och diverse utgifter kan statskontoret ej finna bärande. Posten bör sålunda uppföras med oförändrat belopp.

Departementschefen

Mot skolstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag i stort sett intet att erinra. Jag tillstyrker sålunda, att posterna till bränsle, lyse och vatten, till övriga expenser, till inköp och underhåll av

inventarier och undervisningsmateriel m. m. samt till transporter och diverse utgifter uppföres med resp. 12 000, 5 000, 10 400 och 1 300 kronor. Förslaget innebär beträffande förstnämnda post en minskning av medelsanvisningen med 1 000 kronor samt i övrigt en ökning med resp. 500, 6 400 och 100 kronor.

Däremot anser jag mig icke kunna tillstyrka en uppräknig av delposterna till elevens tjänstgöring i öppen vård eller till elevs resor i undervisnings syfte, vilka alltså bör uppföras med oförändrade belopp, 4 500 resp. 700 kronor.

Frågan om en uppdelning resp. sammanslagning av vissa delposter torde böra prövas av Kungl. Maj:t.

Jag vill slutligen i detta sammanhang anmäla, att svensk sjuksköterskeförening i skrivelse den 10 maj 1954 hemställt om ett statsbidrag till Societas medica scandinavica med 5 000 kronor, att användas för inköp av speciellt för sjuksköterskeutbildningen anpassad undervisningsfilm. Föreningen har därvid upplyst, att nämnda sällskaps filmarkiv av privat donator erhållit 20 000 kronor för motsvarande ändamål under förutsättning att samma belopp kunde tillskjutas från annat håll. Svenska landstingsförbundet har med anledning härav anslagit 5 000 kronor till filmarkivet. Även svensk sjuksköterskeförening har bidragit med 5 000 kronor samt garanterat likalydande summa från den nordiska sjuksköterskeorganisationen sjuksköterskors samarbete i Norden. Ett statsanslag på 5 000 kronor skulle enligt föreningen möjliggöra denna värdefulla nyanskaffning av undervisningsfilm.

För egen del vill jag med hänsyn till det anförda förorda, att medel för ändamålet ställes till förfogande. Inköpta filmer torde kunna disponeras av såväl de båda statliga sjuksköterskeskolorna som barnmorskeläroanstalterna i Stockholm och Göteborg. Hela den på staten belöpande andelen synes emellertid av praktiska skäl böra bestridas från en av dessa undervisningsanstalters omkostnadsanslag, närmast från stockholmsskolans anslag, och lämpligen från den post, som är avsedd för diverse utgifter. Denna post bör alltså — utöver vad förut angivits — tillfälligt uppräknas med ytterligare 5 000 kronor.

I enlighet med det anförda bör anslaget för nästa budgetår uppräknas med (— 1 000 + 500 + 6 400 + 100 + 5 000) 11 000 kronor och sålunda upptagas till (93 000 + 11 000) 104 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 104 000 kronor.

[106] 103. Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	53 000	44 539
1954/55 (statsliggaren s. 1042)	143 000	
1955/56 (förslag)	169 000	

Yrkande

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Göteborg (skr. 30/8 1954) hemställer, att anslaget uppräknas med 26 850 kronor.

	Ökning
1. <i>Lönereglering:</i>	
1 föreståndare Ca 23 i st. f. Ce 23	—
2. <i>Omräkning m. m.:</i>	
a) Arvoden åt tillfälliga lärare	16 100
b) Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	9 050
c) Löneklassuppflyttning av föreståndaren	1 700
3. <i>Kurs i narkosgivning, 9 900 kronor</i>	—
	26 850

Motiv

I anslagsäskandena för innevarande budgetår framhöll medicinalstyrelsen, att behovet av en linje för utbildning till distriktssköterskebarnmorskor i Göteborg vore oklar, innan resultatet av medicinalstyrelsens utredning om den öppna förlossningsvården m. m. föreläge samt innan folkhälsoinstitutsutredningen slutfört sitt arbete. Enligt vad styrelsen erfarit, är sistnämnda utredning icke slutförd. I avvaktan härpå samt på Kungl. Maj:ts ställningstagande till medicinalstyrelsens förenämnda utredning och medicinalstyrelsens därpå grundade fortsatta utredningsarbete har styrelsen icke ansett sig böra begära anslag till försöksverksamhet avseende direktutbildning av distriktssköterskebarnmorskor.

1) Då motsvarande befattningshavare vid statens sjuksköterskeskola i Stockholm innehar ordinarie tjänst, bör även denna befattning uppföras på ordinarie stat.

2 a) Den teoretiska undervisningen vid skolan under budgetåret 1955/56 kommer att i enlighet med godkänd plan omfatta fyra teoretiska block (två nybörjarkurser och två mellankurser) samt jämsidesundervisning i medicin och kirurgi för två kurser (vardera om två elevgrupper), i obstetrik och psykiatri för två kurser (vardera om tre elevgrupper) samt i pediatrik, epidemiologi och tuberkulosvård för två kurser (en om tre elevgrupper och en, i vilken endast en elevgrupp medhinner denna undervisning under nästa budgetår).

För det första teoretiska blocket äskas samma belopp som för budgetåret 1954/55, d. v. s. 9 475 kronor. Kostnaden för en andra läskurs beräknas till 5 390 kronor, varvid en viss nedskärning av timantalet i den ursprungliga kursplanen vidtagits. Kostnaden för jämsidesundervisningen har

ökat till 15 220 kronor, enär två kurser påbörjar sitt tredje praktiska block, under vilket jämsidesläsning i ytterligare ämnen tillkommer. Även i jämsidesundervisningen har det ursprungliga timantalet något nedskurits. Medelsbehovet beräknas sålunda till för två nybörjarkurser (teoretiskt block I) 18 950 kronor, två mellankurser (teoretiskt block II) 10 780 kronor samt jämsidesläsning 15 220 kronor.

2 b) Personalen beräknas budgetåret 1955/56 bestå av, förutom föreståndaren, sex instruktionssköterskor, en elevhemsföreståndarinna (skolsköterska) och ett kontorsbiträde. Elevhemsföreståndarinnan beräknas alltså vara gemensam med barnmorskeläroanstalten. Däremot bör kontorsbiträdet, som f. n. delas med barnmorskeläroanstalten, heltidsanställas vid skolan, då verksamheten beräknas bli av samma omfattning som vid statens sjuksköterskeskola i Stockholm, där ett heltidsanställt biträde finnes anställt.

3) För budgetåret 1954/55 har medel anvisats till en kurs i narkosgivning om fem månader för högst 10 elever och med en teoretisk undervisning omfattande 110 timmar. Det har länge varit ett önskemål, att en längre och mera omfattande kurs skulle komma till stånd. Då tillräckliga erfarenheter från den under innevarande budgetår pågående kursen ej vunnits, anser styrelsen det dock ej motiverat att för budgetåret 1955/56 föreslå någon utbyggnad av densamma. Däremot anser styrelsen angeläget, att även under budgetåret 1955/56 medel anvisas för anordnande av en kurs i narkosgivning enligt samma grunder, som tillämpas för innevarande budgetår.

Yttrande

Statskontoret anser sig — i betraktande av att tjänsten som föreståndarinna inrättades så sent som den 1 juli 1953 — icke nu kunna biträda förslaget om överförande av densamma på ordinarie stat. I övrigt har styrelsens förslag till avlöningsstat icke givit ämbetsverket anledning till annan erinran, än att kostnaderna för två nybörjarkurser bör beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår eller 18 500 kronor. Uppräkningen av anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare torde därvid kunna begränsas till 15 600 kronor.

Departementschefen

Av sjuksköterskeskolans styrelse nu framlagda förslag innebär en fortsatt utbyggnad av undervisningen vid skolan i huvudsaklig överensstämmelse med den plan, som godkändes av 1953 års riksdag. Jag har med hänsyn härtill ansett mig i stort sett kunna godtaga styrelsens förslag i detta hänseende. Jag vill emellertid ånyo framhålla angelägenheten av att styrelsen beaktar förefintliga möjligheter att dels minska timantalet i vissa

ämnen, där detta f. n. synes vara väl högt, dels ock tillgodose önskemålen om en viss samordning av undervisningsplanerna med motsvarande skola i Stockholm. Med hänsyn härtill beräknar jag under anslagsposten till arvoden åt tillfälliga lärare för två nybörjarkurser oförändrat belopp eller ($2 \times 9\,250$) 18 500 kronor, för två mellankurser ($2 \times 5\,250$) 10 500 kronor och för jämsidesundervisning 15 000 kronor. Sammanlagt erfordras alltså för dessa ändamål ($18\,500 + 10\,500 + 15\,000$) 44 000 kronor, vilket innebär en med 1 000 kronor till 15 100 kronor reducerad ökning av medelsbehovet.

I enlighet med vad jag förut anfört under anslaget till Barnmorskeläroanstalten i Göteborg: Avlöningar (jfr p. 102), bör arvoden till den för sjuksköterskeskolan och barnmorskeläroanstalten gemensamme redogöraren, tillika sekreterare, höjas med 300 kronor. Någon uppräkningspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, synes emellertid icke vara erforderlig.

Då befattningen såsom föreståndare för skolan inrättades så sent som den 1 juli 1953, är jag icke beredd att nu upptaga till prövning frågan om tjänstens överförande på ordinarie stat.

Under anslaget har för innevarande budgetår anvisats ett belopp om 9 900 kronor för anordnande av en fem månaders kurs i narkosgivning för omkring tio deltagare. Det måste anses synnerligen angeläget, att tillgång finnes till sjuksköterskor med sådan specialutbildning. Jag finner mig därför böra förorda, att medel till en sådan kurs anvisas även för nästa budgetår. Mot styrelsens uppskattning av kostnaderna för ändamålet, vilken innebär oförändrad medelsanvisning, har jag intet att erinra.

Icke heller styrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under anslaget, innefattande vissa automatiska utgiftsstegringar om 10 750 kronor, har givit mig anledning till erinran.

Vad jag nu förordat påkallar en uppräkningspost till anslaget med ($15\,100 + 10\,750$) 25 850 kronor eller i runt tal 26 000 kronor.

I enlighet med det anförda och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter, beräknas anslaget sålunda: arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 3 000 kronor, arvoden åt tillfälliga lärare 53 900 (+ 15 100) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 98 000 (+ 31 800) kronor samt rörligt tillägg 14 100 (— 20 900) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till ($3\,000 + 53\,900 + 98\,000 + 14\,100$) 169 000 (+ 26 000) kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens sjuksköterskeskola i Göteborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 000
2. Arvoden åt tillfälliga lärare, <i>förslagsvis</i>	53 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	98 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	14 100

Summa kronor 169 000;

b) till *Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 169 000 kronor.*

[107] 104. Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	50 000	50 616
1954/55 (statsliggaren s. 1042)	63 000	
1955/56 (förslag)	94 000	

Yrkande

Styrelsen för statens sjuksköterskeskola i Göteborg (skr. 30/8 1954) hemställer, att anslaget uppräknas med 33 000 kronor.

	Anslag 1954/55	Förslag 1955/56	Ökning
1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare	100	400	300
2. Reseersättningar	500	900	400
3. Övriga utgifter:			
a) Inköp och underhåll av undervisningsmateriel m. m.	1 500	2 500	1 000
b) Blanketter och andra trycksaker	—	1 200	1 200
c) Ersättning för undervisningslokaler samt bostad och kost åt elever	80 700	190 300	109 600
d) Sjukvård m. m. åt elever	2 500	4 000	1 500
e) Elevers resor i undervisningssyfte	700	2 100	1 400
f) Elevers tjänstgöring i öppen vård	—	4 500	4 500
			<hr/> 119 900
4. Särskilda uppbördsmedel	27 100	114 000	86 900
Nettoökning			33 000

Motiv

1) Det nuvarande beloppet synes alltför lågt i förhållande till befattningshavarnas antal (9 anställda).

2) Under budgetåret 1955/56 påbörjas elevernas praktik i öppen vård. Eleverna skall under denna utbildning handledas av en av skolans instruktionssköterskor, som för ändamålet måste företaga resor till olika distrikt inom Göteborgs stad och Göteborgs och Bohus län.

3 a) Skolan måste tillhandahålla undervisningsmateriel även för den del av den teoretiska undervisningen (jämsidesläsningen), som är förlagd 19 — *Bihang till riksdagens protokoll 1955. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

till Mölndals lasarett. Vidare har skolan ej tidigare erhållit något anslag för inköp av facklitteratur.

3 b) Liksom vid statens sjuksköterskeskola i Stockholm bör ersättning för tryckning av blanketter o. d. bestridas från en särskild delpost i stället för att såsom tidigare belasta anslagsposten till expenser. Sistnämnda post har tidigare varit så lågt beräknad, att skolan ej haft möjlighet att trycka prospekt, studieböcker för elever m. m.

3 c) och 4) För hyra av undervisnings- och expeditiionslokaler erfordras enligt avtal, som gäller t. o. m. den 31 december 1955, 9 600 kronor.

Ersättningen till vederbörande sjukhusdirektion för bostad och kost åt elever under teoretiska block samt ersättningen för praktisk utbildning i Göteborg, beräknas komma att uppgå till 66 750 resp. 114 000 kronor eller sammanlagt 180 750 kronor (kost 97:50, bostad 90:— per månad och elev). För bostad och kost under den praktiska utbildningen erhålles sedermera full ersättning från Göteborgs stad med i runt tal 114 000 kronor. Under den praktiska utbildningen på Mölndals lasarett åtnjuter eleverna fri bostad och kost.

3 d) Delposten bör uppräknas på grund av det ökade elevantalet, som vid årets slut kommer att uppgå till 150. Jämförelse har gjorts med statens sjuksköterskeskola i Stockholm, vilken för budgetåret 1954/55 erhållit 4 300 kronor för sjuk- och hälsovård åt 180 elever.

3 e) För budgetåret 1953/54 anvisades 300 kronor, motsvarande medelsbehovet för elevernas resor under det första teoretiska blocket. Under budgetåret 1955/56 anordnas två teoretiska block I. Då för två andra teoretiska block beräknas vardera 300 kronor samt för praktik i öppen vård 900 kronor, erfordras sammanlagt (600 + 600 + 900) 2 100 kronor.

3 f) Elevernas praktik i öppen vård påbörjas under budgetåret 1955/56. Fri kost och bostad tillhandahålles ej av landstinget under sådan praktik. Då cirka 18 elever beräknas delta i denna praktik samt för bostad och kost beräknas 100 resp. 150 kronor per månad, erfordras tillsammans (250 × 18) 4 500 kronor.

Yttrande

Statskontoret har under hand inhämtat, att anslagsposten till sjukvård m. m. åt befattningshavare icke belastats med några utgifter under budgetåret 1953/54. I avvaktan på ytterligare erfarenhet rörande belastningen synes en höjning av posten vid oförändrade grunder icke erforderlig. Anslagsposten till reseersättningar uppräknades innevarande budgetår med 100 till 500 kronor. Motsvarande post under omkostnadsstaten för statens sjuksköterskeskola i Stockholm är uppförd med allenast 400 kronor. Vid angivna förhållanden anser sig statskontoret ej kunna tillstyrka ökad medelsanvisning.

Till inköp och underhåll av undervisningsmateriel m. m. anvisades av 1953 års riksdag i samband med skolans inrättande ett belopp av 23 500 kronor, varav omkring 4 000 kronor torde ha varit avsedda för inköp av böcker till ett elevbibliotek. De löpande utgifterna för berörda ändamål har under innevarande budgetår beräknats uppgå till 1 500 kronor. Statskontoret ifrågasätter, med hänsyn till de nyligen verkställda inköpen av engångsnatur, om ej en oförändrad medelstilleddelning bör vara tillfyllest.

Vid granskningen av skolstyrelsens beräkningar rörande delposten till ersättning för undervisningslokaler samt bostad och kost åt elever har statskontoret uppmärksammat, att hyreskostnaden för elev och månad upptagits till 90 kronor, medan motsvarande utgift i anslagsframställningarna för budgetåren 1953/55 angivits till 85 kronor. Då emellertid Göteborgs stads sjukhusdirektion — enligt vad statskontoret erfarit — i avtal betingat sig ersättning med det högre beloppet, torde ej något vara att erinra häremot. Framhållas må, att full ersättning för bostad och kost åt eleverna under den praktiska utbildningen sedermera erhålles från Göteborgs stad, varigenom statsverkets kostnader i hög grad begränsas.

Enligt vad statskontoret under hand inhämtat uppgick belastningen under budgetåret 1953/54 å delposterna till sjukvård m. m. åt elever samt elevers resor i undervisningssyfte till allenast 643 resp. 275 kronor. Med hänsyn härtill synes posterna även med beaktande av det högre elevantalet under nästa budgetår böra uppföras med oförändrade belopp.

Departementschefen

Såsom jag anfört under föregående punkt innebär skolstyrelsens förslag en utbyggnad av undervisningen vid den nya sjuksköterskeskolan i huvudsaklig överensstämmelse med den plan, som godkändes av 1953 års riksdag. Med hänsyn härtill har jag ansett mig kunna i stort sett godtaga styrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår. Jag har sålunda intet att erinra mot styrelsens förslag såvitt avser anslagsposten till reseersättningar samt de under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposterna till blanketter och andra trycksaker, till sjukvård m. m. åt elever och till elevers resor i undervisningssyfte, vilket innebär en ökad medelsanvisning med resp. 400, 1 200, 1 500 och 1 400 kronor.

Däremot kan jag beträffande anslagsposten till sjukvård m. m. åt befattningshavare endast förorda en till 100 kronor begränsad höjning.

I fråga om delposten till inköp och underhåll av undervisningsmateriel m. m. vill jag erinra, att av det för budgetåret 1953/54 för viss engångsanskaffning anvisade anslaget ett belopp om cirka 4 000 kronor var avsett för inköp av böcker till elevbibliotek m. m. Jag är med hänsyn härtill icke beredd att nu förorda en uppräknig av nämnda post för av styrelsen angivet ändamål.

Till ersättning för undervisningslokaler samt bostad och kost åt elever beräknar jag i runt tal 190 000 kronor, vilket innebär en höjning med 109 300 kronor.

Den nya delposten för elevers tjänstgöring i öppen vård torde kunna uppföras med 4 000 kronor.

I enlighet härmed och då ersättningen från Göteborgs stad såsom styrelsen föreslagit synes böra uppskattas till i runt tal 114 000 (+ 86 900) kronor, skulle anslaget behöva uppräknas med (400 + 1 200 + 1 500 + 1 400 + 100 + 109 300 + 4 000 — 86 900) 31 000 kronor och sålunda upptagas till (63 000 + 31 000) 94 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sjuksköterskeskola i Göteborg: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 94 000 kronor.

[108] 105. Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	24 000	24 625
1953/54	23 000	23 575
1954/55 (statsliggaren s. 1043)	23 000	
1955/56 (förslag)	23 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Under budgetåret 1953/54 har stipendier beviljats med ett sammanlagt belopp av 23 750 kronor. Första utbetalningen av dessa stipendier — med undantag av 750 kronor, som ej kunnat utbetalas förrän efter den 1 juli 1954 — utgjorde tillsammans med en del av första samt hela andra utbetalningen av under budgetåret 1952/53 beviljade stipendier sammanlagt 23 575 kronor.

Under budgetåret 1953/54 inkom 120 ansökningar om stipendier, av vilka 99 bifölls. De sökande representerade de fyra sjuksköterskeskolor, vilka fortfarande uttager elevavgifter, nämligen Sophiahemmets och Svenska röda korsets sjuksköterskeskolor i Stockholm, Uppsala sjuksköterskehems sjuksköterskeskola och Svenska röda korsets sjuksköterskeskola i Norrbottens län (Boden).

Vid ingången av budgetåret 1954/55 fanns på anslaget en reservation av 14 847 kronor. Om från detta belopp drages dels förenämnda belopp om 750 kronor, dels ock den summa, som erfordras för andra utbetalningen

av de under budgetåret 1953/54 beviljade stipendierna, eller 11 875 kronor, återstår ett belopp av 2 222 kronor. Med hänsyn till storleken av sistnämnda belopp torde anslaget för budgetåret 1955/56 kunna uppföras med oförändrat belopp.

Departementschefen

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier till elever vid godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 23 000 kronor.

[109] 106. Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	10 000	20 229
1952/53	20 000	12 565
1953/54	20 000	8 152
1954/55 (statsliggaren s. 1043)	20 000	
1955/56 (förslag)	15 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Belastningssiffran för budgetåret 1953/54, 8 152 kronor, avser statsbidrag till två skolor för tillsammans fyra kurser. Förutom dessa två sjuksköterskeskolor är ytterligare sex skolor berättigade till statsbidrag.

Antalet elevansökningar vid de av staten godkända sjuksköterskeskolorna har under de båda senaste åren fortsatt att öka och uppgick år 1952 till 3 357 samt år 1953 till 3 705.

I 1954 års statsverksproposition (elfte huvudtiteln, punkt 102) uttalade föredragande departementschefen bl. a., att Sophiahemmets sjuksköterskeskola hade för avsikt att genomföra en omläggning av undervisningen. Han förutsatte emellertid, att omläggningen icke finge större omfattning eller genomfördes i snabbare takt än vad som förordats beträffande statens sjuksköterskeskola i Stockholm. En ifrågasatt minskning av elevantalet, vilken också skulle påverka skolans ekonomi, borde i möjligaste mån undvikas. Samtliga de frågor, som berördes av den ifrågasatta omläggningen av undervisningen, borde, bl. a. för att en önskvärd samordning i olika hänseenden skulle kunna åstadkommas, lämpligen bli föremål för överläggningar mellan medicinalstyrelsen, direktionen för de båda sjukhusen

och berörda skolor. I avbidan på resultatet av dessa överläggningar samt ytterligare utredning beträffande skolans och hemmets ekonomi var departementschefen icke beredd att tillstyrka en av Sophiahemmets styrelse gjord framställning om höjd ersättning för de elever, som praktiserade på nämnda sjukhus.

Vid med anledning härav förda överläggningar har bl. a. följande framkommit:

Inom Sophiahemmet har utarbetats ett förslag till ny kursplan, vilket innebär, att utbildningen vid skolan icke får större omfattning eller genomföres i snabbare takt än vid statens sjuksköterskeskola i Stockholm.

Ett bibehållande av nuvarande elevantal (88 för år) nödvändiggör relativt omfattande byggnadsarbeten vid skolan för att bereda eleverna bostäder. De nuvarande elevbostäderna och undervisningslokalerna är nämligen alltför trånga för att medge intagning av oförändrat antal elever. Då i rådande läge erforderliga ombyggnadsarbeten icke kan genomföras, anser styrelsen för skolan, att elevantalet bör nedskäras till 72 för år. Medicinalstyrelsen samt representanter för karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet har förklarat sig intet ha att erinra häremot.

Enligt förslag till stat för skolan för läsåret 1955/56 torde ett underskott på 103 000 kronor uppkomma. För täckande av viss del av detta underskott har skolans styrelse för avsikt att hos direktionen för nämnda båda sjukhus begära, att ersättningen för elevernas praktiska tjänstgöring beräknas till $\frac{3}{4}$ av lönen i löneklass 5, d. v. s. den nu utgående sjukvårdsbiträdeslönen. Styrelsen ämnar vidare hos Stockholms stads sjukhusdirektion m. fl. huvudmän begära en höjning av denna ersättning. Även om i samband med en sådan höjning det till eleverna utgående arvudet ökas till vad som utgår till elev vid statens sjuksköterskeskola, förbättras skolans inkomster. Vidare torde underskottet kunna avsevärt nedbringas genom ändrade principer för hyresdebitering och ianspråktagande av vissa fonder m. m.

Då de ifrågasatta åtgärderna synes möjliggöra balans i skolans ekonomiska situation, har skolans styrelse icke f. n. anspråk på särskilt statsbidrag.

Med hänsyn till det anförda torde anslaget för nästa budgetår kunna uppföras med oförändrat belopp.

Departementschefen

Beträffande den ifrågasatta omläggningen av undervisningen vid Sophiahemmets sjuksköterskeskola samt framställningen om höjd ersättning för de elever från skolan, som praktiserar på karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet, torde få hänvisas till vad härutinnan anförts under anslaget till Statens sjuksköterskeskola i Stockholm: Avlöningar (jfr punkten 104).

I fråga om medelsbehovet under förevarande anslag torde det med hänsyn till belastningssiffrorna för de båda senaste budgetåren, 12 565 resp. 8 152 kronor, vara tillräckligt, om anslaget uppföres med 15 000 kronor,

vilket innebär en minskning med 5 000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av godkända sjuksköterskeskolor* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

[110] 107. **Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	57 000	57 000
1953/54	93 000	90 150
1954/55 (statsliggaren s. 1043)	95 000	
1955/56 (förslag)	102 000	

Yrkanden

Svensk sjuksköterskeförening (skr. 15/6 1954) hemställer, *dels* att statens andel av kostnaderna för kursverksamheten ökas från $\frac{2}{3}$ till $\frac{3}{4}$, *dels* att bidraget i anledning härav samt för ökning av antalet kompletteringskurser m. m. höjes till 162 815 kronor, *dels ock* att rektors- och lärarbefattningarna måtte anslutas till statens pensionsanstalt.

Motiv

Sjuksköterskeföreningen anordnar f. n. årligen *dels* en fortsättningskurs för utbildning av husmödrar-föreståndarinnor vid sjukhus samt lärarinnor (instruktionssköterskor) vid sjuksköterskeskolor och kliniker, *dels ock* tre till fyra kompletteringskurser, därav tre med statsbidrag, för utbildning av avdelningssköterskor vid sjukvårdsanstalter.

Fortsättningskursen är normalt uppdelad på två linjer, en för husmödrar och en för instruktionssköterskor. Med anledning av den stora bristen på lärarinnor vid sjuksköterskeskolorna kommer emellertid under innevarande budgetår att anordnas en dubbelkurs för lärarinnor. Kurstiden, som budgetåret 1953/54 förlängdes med 19 dagar från 37 till 40 veckor, planeras fr. o. m. hösten 1955 förlängd till tre terminer. Den tredje termen kommer alltså att infalla först under budgetåret 1956/57.

Under budgetåret 1953/54 har anordnats fyra kompletteringskurser (två i Stockholm och två i Göteborg). Samma antal planeras för nästa budgetår. Under budgetåret 1954/55 kommer däremot endast tre dylika kurser att anordnas, när föreningen med hänsyn till vissa andra planerade kurser anser sig sakna ekonomiska resurser att då anordna en fjärde kompletteringskurs utan statsbidrag. Behovet av fyra kompletteringskurser måste anses väl motiverat. Undervisningen av sjuksköterskeelever och sjukvårdsbiträden samt organisationen av arbetet på vård- och specialavdelningar kräver kunskaper vida utöver dem, sjuksköterskeskolan har

möjlighet bibringa eleverna. Härtill kommer erforderlig komplettering av kunskaperna i vissa medicinska ämnen. Antalet avdelnings- och specialsköterskor med tjänstgöring, vari ingår undervisningsskyldighet, kan uppskattas till cirka 3 000. Sedan år 1942 har 637 sjuksköterskor genomgått kompletteringskurserna.

De totala kostnaderna för kursverksamheten, vilka för innevarande budgetår av föreningen beräknades till 205 520 kronor, har av föreningen för budgetåret 1955/56 uppskattats till 226 786 kronor. Utgiftshöjningen beror i huvudsak på att kostnaderna för löner till fast anställd personal höjts med 14 308 kronor, för pensioner med 10 608 kronor, för hospiteringsarvoden m. m. med 850 kronor samt för expenser med 500 kronor. Posterna för lärararvoden och bokinköp har reducerats med 2 000 resp. 3 000 kronor.

Föreningen framhåller önskvärdheten av att dess medlemmar ej längre betungas med ifrågavarande stora utgift, vilken uppenbart är en samhällsangelägenhet av den art, att staten helt bör stå för densamma.

Yttranden

Medicinalstyrelsen upplyser, att det för budgetåret 1953/54 beviljade statsbidraget ej helt utnyttjats, enär för stipendier till eleverna i den under nämnda budgetår anordnade repetitionskursen för förutvarande sjuksköterskor ej erfordrats hela det beräknade beloppet.

Erfarenheten från tidigare lärarkurser har klart givit vid handen, att en utökning av kurstiden är nödvändig. Den fr. o. m. föregående läsår tillfälligt vidtagna förlängningen har visat sig otillräcklig. Styrelsen är emellertid icke f. n. beredd att tillstyrka hela den av föreningen föreslagna utvidgningen av undervisningen, utan anser det först böra prövas, huruvida icke en utökning med förslagsvis ytterligare fyra å fem veckor till 2½ terminer är tillräcklig. Beträffande husmoderskursen har tillräcklig erfarenhet ännu icke vunnits, som motiverar den föreslagna förlängningen.

Såsom styrelsen tidigare framhållit, är det av största betydelse för undervisningen av sjuksköterskeelever och annan sjukvårdspersonal, att så många avdelningssköterskor som möjligt genomgår kompletteringskurserna. Detta är särskilt angeläget med hänsyn till att vid många kroppsjukhus, som nu ej mottager elever, till följd av beslut av 1954 års riksdag kommer att utbildas vårdpersonal från sinnessjukhusen. Styrelsen tillstyrker därför bestämt, att statsbidrag beviljas för fyra kompletteringskurser. Antalet elever bör begränsas till sammanlagt 100 med hänsyn till lokalsvårigheter samt till att detta elevantal visat sig lämpligast ur undervisningssynpunkt.

Såsom styrelsen upprepade gånger framhållit, bör nu avsedd utbildning i likhet med annan liknande utbildning vara statlig. Med anledning av det avsevärda behov av instruktionssköterskor, som uppkommer vid genom-

förändret av förenämnda utbildning av sinnessjukvårdspersonal, är det mer än tidigare i statens intresse, att de av föreningen anordnade kurserna kommer till stånd. En av de för innevarande budgetår planerade lärarinnekurserna kommer att särskilt taga sikte på utbildning i sinnessjukvård. Vidare kommer såsom förut nämnts att uppstå ökat behov av avdelnings-sköterskor, som genomgått kompletteringskurs. Med hänsyn härtill och då det måste anses otillfredsställande, att en yrkesgrupp i så hög grad, som nu är fallet, skall betungas med kostnaderna för en kursverksamhet av så stor betydelse för det allmänna, bör staten under budgetåret 1955/56 bidra till denna verksamhet med minst 75 procent av de beräknade kostnaderna, sedan inkomsterna av kursavgifter borträknats. Frågan om statens övertagande av ifrågavarande kursverksamhet bör skyndsamt upptagas till prövning.

I enlighet härmed föreslår styrelsen, att statsbidraget för budgetåret 1955/56 höjes med 44 500 kronor enligt följande sammanställning:

	1954/55	1955/56	Ökning
Utgifter	141 911	195 019	53 108
Inkomster	7 825	9 100	1 275
Bidragsunderlag	134 086	185 919	51 833
Statsbidrag	89 391 (² / ₃)	139 439 (³ / ₄)	} 44 548
Särskilt pensionsbidrag	5 500		

Utgiftsökningen fördelar sig sålunda: löner till fast anställd personal 20 776, pensionsavgifter 24 322, hyror 1 500, lärararvoden 3 330, hospitering m. m. 1 680 samt expenser 1 500 kronor.

I fråga om de olika utgiftsposterna anför styrelsen.

För kursverksamheten finnes inrättade en tjänst såsom rektor samt fyra tjänster som studieledare. Rektorstjänsten har den 1 augusti 1954 besatts med ny innehavare, vilkens lön höjts från 25 till 27 lönegraden. Med hänsyn till de alltmer ökade krav, som man på grund av kursverksamhetens omfattning måste ställa på rektorn — den nya innehavaren har bl. a. akademisk examen — anser styrelsen denna lönehöjning befogad. Då en rektor med dessa kvalifikationer kan åtaga sig större undervisningsskyldighet, reduceras emellertid kostnaderna för lärararvoden med cirka 2 000 kronor. Statsbidrag utgår f. n. till tre heltidsanställda och en deltidsanställd studieledare. Om antalet statsbidragsberättigade kompletteringskurser utökas till fyra, erfordras fyra heltidsanställda studieledare. Dessa avlönas f. n. enligt 24 lönegraden men bör enligt styrelsens mening tills vidare placeras i 22 lönegraden. Av föreningen beräknad utökning av skrivpersonalen kan styrelsen endast såtillvida tillstyrka, att för ifrågavarande ändamål beräknas ett med 6 000 till 16 000 kronor förhöjt belopp. Styrelsens förslag innebär en reducering av föreningens kostnadsberäkningar med 7 144 kronor.

Föreningen erhåller f. n. statsbidrag till uppkommande kostnader för pensionsavgifter med ett belopp om i runt tal 5 500 kronor. Styrelsen vill

liksom i föregående års anslagsäskanden understryka angelägenheten av att berörda tjänster anslutes till statens pensionsanstalt. Intill dess så kan ske eller staten helt övertager kursverksamheten, bör pensionsavgifterna till SPP för rektor och studieledare få inräknas i statsbidragsunderlaget. Styrelsen kan dock icke tillstyrka, att statsbidrag utgår till förutvarande rektorns pension. Den av föreningen angivna summan för pensionsavgifterna bör nedräknas med 11 898 kronor.

För hyra av lokaler för två kompletteringskurser i Göteborg beräknas 3 000 kronor, vilket belopp med 3 500 kronor understiger det av föreningen upptagna.

Till lärararvoden vid fortsättningskursen beräknas oförändrat belopp, 24 255 kronor. För varje kompletteringskurs beräknas 4 830 kronor, innebärande en reduktion med 500 kronor eller det belopp, som kan inbesparas genom rektorns utökade undervisningsskyldighet. De sammanlagda kostnaderna för lärararvoden skulle sålunda komma att uppgå till (24 255 + 4 × 4 830) 43 575 kronor, innebärande en sänkning av föreningens förslag med 4 425 kronor.

Hospiteringsarvodena för elever i fortsättningskursen bör höjas från 10 kronor per elev och vecka till 50 kronor per månad. Då styrelsen icke tillstyrkt den föreslagna förlängningen av fortsättningskursens husmoderslinje och icke heller kan förorda, att hospiteringsarvoden utgår för elever i kompletteringskurserna, uppkommer emellertid en minskning av det av föreningen föreslagna beloppet med 1 800 kronor.

Därest statsbidrag kommer att medgivas för ytterligare en kompletteringskurs i Göteborg, tillstyrker styrelsen, att för reseersättningar och dagtraktamenten till kursledning beräknas 3 000 kronor.

För bokinköp m. m. och expenser har för innevarande budgetår beräknats 2 000 kronor. Då en av förutsättningarna för en effektiv undervisning är tillgång till ett aktuellt bibliotek, anser styrelsen angeläget, att posten uppräknas till 3 500 kronor, vilket i förhållande till föreningens förslag innebär en minskning med 1 500 kronor.

Ett för arvode till bibliotekarie upptaget belopp om 1 500 kronor bör utgå.

I enlighet med det anförda beräknar styrelsen utgifterna för budgetåret 1955/56 till sammanlagt (226 786 — 7 144 — 11 898 — 3 500 — 4 425 — 1 800 — 1 500 — 1 500) 195 019 kronor.

Såsom villkor för statsbidragets erhållande gäller f. n., att i fortsättningskursen minst nitton och i kompletteringskurserna sammanlagt minst sexton elever, som är i behov därav, befrias från erläggande av kursavgift. I kompletteringskurserna bör antalet elever, som befrias från erläggande av kursavgift, bibehållas oförändrat. Däremot bör ytterligare tre elever i fortsättningskursen erhålla avgiftsbefrielse. Inkomsterna av kursavgifter kan, då antalet deltagare beräknas till 36 i fortsättningskursen och sammanlagt 100 i kompletteringskurserna, uppskattas till (14 × 200 + 84 × 75) 9 100 kronor.

Statskontoret erinrar, att frågan om statens övertagande av här avsedda kursverksamhet tidigare — vid anslagsbehandlingen för budgetåret 1951/52 — av kostnadsskäl ansetts icke böra upptagas till prövning (XI ht, s. 212).

Då i nuvarande läge förutsättningarna för ett statsövertagande torde vara än mindre, lär det alltså böra få anstå härmed.

I nämnda sammanhang uttalade föredragande departementschefen, att den av sjuksköterskeföreningen bedrivna undervisningen efter utökningen år 1949 i huvudsak överensstämde med den av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen föreslagna. Sedan dess har antalet statsbidragsberättigade kompletteringskurser utökats från två till tre och kompletteringskurserna förlängts från nio till tolv veckor. Statskontoret måste därför bestämt motsätta sig, att statsbidrag lämnas för ytterligare utvidgning av kursverksamheten. Uppmärksammas må härvid, att medicinalstyrelsen trots ökningen av antalet kompletteringskurser räknat med i det närmaste oförändrat antal kursdeltagare.

Vad angår löneställningen för rektorn och studieledarna vill statskontoret framhålla, att föreståndarna för statens distriktssköterskeskola och statens sjuksköterskeskola i Stockholm placerats i lönegrad Ca 23, medan biträdande föreståndaren resp. instruktionssköterskorna vid dessa skolor må placeras i högst lönegrad 20. Med hänsyn härtill kan statskontoret icke tillstyrka, att statsbidraget för löner åt rektor och studieledare beräknas efter högre lönegrad än 23 resp. 21.

Därest kursverksamheten erhåller av statskontoret förutsatt omfattning, saknas anledning att medgiva statsbidrag till kostnaderna för mer än tre heltidsanställda och en deltidsanställd studieledare. Ej heller bör bidrag lämnas för ökning av skrivpersonalen. Lönekostnaderna skulle i så fall beräknas till sammanlagt 76 440 kronor, innebärande en reducering av styrelsens kostnadsberäkning med 22 724 kronor.

Begränsningen av antalet statsunderstödda kurser medför vidare, att posterna till hyror och lärararvoden kan sänkas med 1 500 resp. 4 830 kronor.

I enlighet med beslut vid 1950 års riksdag bör hospiteringsarvodena för elever i fortsättningskursen utgå efter för statens distriktssköterskeskola gällande grunder eller med 10 kronor per vecka och elev, d. v. s. sammanlagt $(18 \times 12 \times 10 + 18 \times 8 \times 10)$ 3 600 mot av styrelsen upptagna 4 400 kronor. Under förutsättning att statsbidrag medgives till endast en kompletteringskurs i Göteborg, kan statskontoret icke tillstyrka den föreslagna höjningen av posten till reseersättningar och dagtraktamenten till kursledning från 2 400 till 3 000 kronor. Utgiftsunderlaget bör därför minskas med sammanlagt 1 400 kronor.

Då för budgetåret 1954/55 för expenser och bokinköp m. m. beräknats en höjning med 500 kronor, torde härför böra uppföras oförändrat 2 000 kronor, vilket innebär en minskning av styrelsens förslag med 1 500 kronor.

Till pensionsavgifter för rektor och kursledare bör liksom för innevarande budgetår ett särskilt statsbidrag om 5 500 kronor beräknas. Utgiftsunderlaget bör i så fall minskas med 23 115 kronor.

Det sammanlagda utgiftsunderlaget skulle alltså uppgå till i runt tal 139 950 kronor. Efter avdrag för influtna kursavgifter, vilka torde kunna beräknas till oförändrat 7 825 kronor, samt med tillämpning av nuvarande procentsats erhålles ett statsbidrag av $[\frac{2}{3} \times (139\,950 - 7\,825)]$ 88 083 kronor eller avrundat 88 100 kronor, vartill bör läggas 5 500 kronor till vissa pensionskostnader. Anslaget bör alltså upptagas till 93 600 kronor.

Departementschefen

Svensk sjuksköterskeförening och medicinalstyrelsen har ånyo aktualiserat frågan om statens övertagande av denna kursverksamhet. Jag vill med anledning härav erinra om att denna fråga tidigare anmälts för riksdagen (XI ht 1951, s. 212) i anslutning till ett av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen den 10 november 1949 avlämnat betänkande om högre utbildning av sjuksköterskor m. m. (SOU 1951: 33). Kommitténs förslag, som innebar bl. a., att en statlig högre utbildningsanstalt för sjuksköterskor med administrativa och undervisande uppgifter skulle inrättas i Stockholm, ansågs då icke böra föreläggas riksdagen. Det kan emellertid icke i längden anses tillfredsställande, att en enskild förening i den utsträckning, som nu är fallet, betungas med betydande kostnader för en verksamhet av ifrågavarande art. Kommitténs förenämnda förslag synes dock av flera skäl icke kunna läggas till grund för en eventuell omorganisation av denna utbildning. Jag har därför för avsikt föreslå Kungl. Maj:t att föranstalta om en översyn av betänkandet. Därvid bör möjligheterna att inom en rimlig kostnadsram söka uppnå en tillfredsställande lösning av såväl frågan om huvudmannaskapet för utbildningen som organisationen i övrigt av densamma upptagas till förnyad ingående prövning.

I avbidan på resultatet av denna översyn är jag beträffande fortsättningskurserna icke beredd att nu förorda annan ändring än att lärarkursen förlänges från nio till nio och en halv månader. Husmoderskursen bör sålunda omfatta nio månader och deltagarantalet i denna och förenämnda kurs utgöra omkring 35. Jag anser mig icke heller kunna tillstyrka, att statsbidrag utgår till mer än tre kompletteringskurser, detta så mycket mer sedan anordnandet av en fjärde sådan kurs med hänsyn till den samtidigt föreslagna minskningen av deltagarantalet icke skulle komma att öka utbildningskapaciteten. De tre kompletteringskurserna bör som hittills pågå vardera tolv veckor och omfatta sammanlagt 90—100 elever. Av skäl som förut anförts anser jag mig icke kunna tillstyrka förslaget om en höjning av statens andel av kostnaderna för kursverksamheten. Statsbidraget bör sålunda tills vidare utgå med två tredjedelar av föreningens på nedan angivet sätt beräknade nettokostnader för ändamålet. Såsom villkor för statsbidragets åtnjutande bör liksom f. n. gälla, att i fortsättningskursen minst 19 och i kompletteringskurserna sammanlagt minst 16 elever, vilka är i behov därav, befrias från erläggande av kursavgift, samt att under-

visningen står under medicinalstyrelsens överinseende och bedrivs enligt en av styrelsen godkänd plan.

Till föreningens förslag att ansluta befattningarna som rektor och kursledare till statens pensionsanstalt är jag alltjämt icke beredd att taga ställning. Jag förordar i stället, att föreningen liksom för innevarande budgetår erhåller statsbidrag till uppkommande kostnader för pensionsavgifter med ett belopp om i runt tal 5 500 kronor.

Kostnaden för kursverksamheten har av medicinalstyrelsen reducerats från av föreningen beräknade 226 786 till 195 019 kronor, innebärande en ökning i förhållande till årets utgiftsunderlag med 53 108 kronor. Då jag i enlighet med vad förut anförts icke kan tillstyrka, att pensionsavgifterna för befattningarna såsom rektor och kursledare inräknas i utgiftsunderlaget, avgår från sistnämnda belopp de till 23 115 kronor beräknade kostnaderna för ändamålet. Enär statsbidrag endast kommer att utgå till tre kompletteringskurser, bör i utgiftsunderlaget endast inräknas avlöningskostnaderna för rektor samt tre heltidsanställda och en deltidsanställd kursledare. I enlighet härmed beräknar jag för lönekostnader, utan att därmed taga ställning till av medicinalstyrelsen föreslagna lönegradsplaceringar, en reduktion med 10 772 kronor. Vid oförändrat antal kompletteringskurser reduceras vidare kostnaderna för lokallhyra, för lärararvoden och för reseersättningar med resp. 1 500, 4 830 och 600 kronor. Medicinalstyrelsens förslag, att hospiteringsarvodena för elever i fortsättningskurserna skall höjas från 10 kronor per vecka till 50 kronor per månad, vill jag tillstyrka. Däremot anser jag mig icke kunna förorda av medicinalstyrelsen föreslagna höjning med 1 500 kronor av för bokinköp m. m. och expenser anvisade medel. Den sammanlagda kostnadsökningen i förhållande till det för innevarande budgetår beräknade utgiftsunderlaget, 141 911 kronor, skulle sålunda komma att uppgå till $(53\ 108 - 23\ 115 - 10\ 772 - 1\ 500 - 4\ 830 - 600 - 1\ 500)$ 10 791 kronor. I enlighet härmed och då inkomsterna av kursavgifter beträffande de statsbidragsberättigade kurserna torde kunna uppskattas till oförändrat omkring 7 825 kronor, beräknar jag bidragsunderlaget för nästa budgetår till $(141\ 911 + 10\ 791 - 7\ 825)$ 144 877 kronor. Med hänsyn till vad förut anförts beträffande statens andel av kostnaderna m. m. skulle statsbidraget sålunda komma att uppgå till $[(\frac{2}{3} \times 144\ 877) + 5\ 500]$ 102 084 eller i runt tal 102 000 kronor. Förslaget innebär en ökning i förhållande till för innevarande budgetår anvisade medel med 7 000 kronor.

Vid bifall till vad sålunda förordats skulle alltså anslaget upptagas till $(95\ 000 + 7\ 000)$ 102 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildningskurser för instruktionssköterskor och husmödrar vid sjukvårdsanstalter m. fl.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 102 000 kronor.

[111] 108. Specialutbildning av barnsjuksköterskor

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	53 700	57 238
1953/54	46 400	49 901
1954/55 (statsliggaren s. 1044)	48 500	
1955/56 (förslag)	48 500	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Undervisningen vid skolan meddelas *dels* vid s. k. A-kurser (barnavård och barnsjukvård) under sammanlagt högst tolv månader, varav praktisk utbildning å barnsjukhus och andra härför lämpade institutioner samt i öppen vård under cirka elva månader samt teoretisk undervisning, förutom i samband med den praktiska utbildningen, under cirka en månad, *dels ock* vid s. k. B-kurser (social barnavård) under en tid av fyra månader i samband med praktik inom skilda grenar av den förebyggande barnavården.

Vid skolan anordnas f. n. årligen två A-kurser med sammanlagt cirka 60 elever och två B-kurser med tillhoppa 40 elever. Då intagning av elever till A-kurserna sker två gånger per år, undervisas vid skolan ständigt två grupper av dessa elever. B-kurserna pågår under tillhoppa åtta månader av året.

Därjämte anordnas vid skolan en repetitions- och kompletteringskurs om en månad för å barnavårdscentral anställda sjuksköterskor.

A-kurserna finansieras *dels* av kursavgifter (125 kronor per elev), *dels* ock av den ersättning, som erhålles för elevernas arbete vid karolinska sjukhusets barnklinik. Kostnaden för B-kurserna, vilka är avgiftsfria, har helt bestritts av statsmedel.

För B-kurserna beräknas för nästa budgetår oförändrat belopp.

Av de 257 sjuksköterskor, som finns anställda å barnavårdscentral, har 93 deltagit i kurs för repetition och fortsatt utbildning. För drygt 50 av de återstående 164 sjuksköterskorna har 10—20 år förflutit, sedan de genomgick påbyggnadskurs (B-kurs eller motsvarande), och för ytterligare 74 ligger sådan kurs 5—10 år tillbaka i tiden. Då ett stort behov av ytterligare repetitionskurser sålunda alltjämt måste anses föreligga, bör en sådan kurs anordnas även under budgetåret 1955/56. Kostnaderna beräknas till oförändrat belopp, 5 200 kronor.

Departementschefen

Av vad medicinalstyrelsen anfört framgår, att stort behov alltjämt föreligger av ytterligare repetitions- och kompletteringskurser för å barnavårdscentral anställda sjuksköterskor. Av de i runt tal 250 sjuksköterskor, som

f. n. tjänstgör på barnavårdscentralerna, har sålunda, inberäknat den kurs, som anordnas under innevarande budgetår, icke fullt hälften eller omkring 120 genomgått sådan kurs. Jag förordar därför, att medel anvisas för anordnande även under nästa budgetår av en repetitions- och kompletteringskurs med omkring 30 deltagare. Kostnaderna för denna kurs uppskattar jag i likhet med medicinalstyrelsen till oförändrat belopp, 5 200 kronor.

icke heller mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under anslaget har jag funnit anledning till erinran. Anslaget bör alltså uppföras med oförändrat belopp, 48 500 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Specialutbildning av barnsjuksköterskor* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 48 500 kronor.

[112] 109. **Utbildningskurser i arbetsterapi.** Under rubriken Utbildningskurser för sysselsättnings- och arbetsterapeuter är å gällande riksstat uppfört ett anslag av 72 500 kronor (statsliggaren s. 1044). Från anslaget skall bestridas kostnaderna för *dels* fullföljande och avslutande av den under budgetåret 1953/54 vid slöjdföreningens skola i Göteborg påbörjade tvååriga utbildningskursen för sysselsättnings- och arbetsterapeuter, *dels ock* anordnande vid Steneby skolor för yrkesundervisning och slöjdföreningens skola i Göteborg av en kompletteringskurs i sysselsättnings- och arbetsterapi för personal inom sinnessjukvården.

Såsom jag framhöll vid anmälan av förevarande anslag för innevarande budgetår (propositionen nr 82/1954), bör ett av överstyrelsen för yrkesutbildning den 29 oktober 1953 framlagt förslag till omläggning av den ordinarie terapeututbildningen prövas i ett vidare sammanhang. Sedan 1952 års yrkesutbildningsakkunniga numera till chefen för ecklesiastikdepartementet avgivit sitt betänkande rörande yrkesutbildningen (SOU 1954: 11), torde frågan om den ordinarie terapeututbildningen höra prövas i samband därmed. Jag har därför överlämnat överstyrelsens förslag i nämnda fråga till ecklesiastikdepartementet för fortsatt beredning. I det följande upptager jag således endast frågan om anordnande av ytterligare kompletteringskurser till behandling.

Yrkande

Överstyrelsen för yrkesutbildning (skr. 11/8 1954) hemställer, att 43 000 kronor anvisas för anordnande av två kompletteringskurser under budgetåret 1955/56.

Motiv

Överstyrelsen har enligt uppdrag föranställt om anordnande av en kompletteringskurs för personal inom sinnessjukvården. Denna kurs bör-

jar den 25 oktober 1954, och ansökningstiden för kursen utgår den 6 september 1954.

Av skäl som anförts i överstyrelsens utredning den 29 oktober 1953 finner överstyrelsen trängande behov föreligga, att under en tid framåt två kompletteringskurser per år kommer till stånd. För budgetåret 1955/56 hemställas sålunda om medel för anordnande vid slöjdföreningens skola och Steneby skolor av en kompletteringskurs för skötare och sköterskor vid sinnessjukhus för utbildning till sysselsättnings- och arbetsterapeuter inom sinnessjukvården och en kurs för utbildning av den kategori sysselsättnings- och arbetsterapeuter, beträffande vilken behovet bedömes vara störst.

Kostnaderna för en kompletteringskurs beräknas till 21 500 kronor enligt samma kostnadsfördelning som för den till innevarande budgetår planerade kursen.

Departementschefen

Den kompletterande utbildning i arbetsterapi, som här avses, syftar icke till att förläna deltagarna generell kompetens såsom sysselsättnings- och arbetsterapeuter utan framför allt till att ge befattningshavare, som redan inom viss gren av sjukvården har att leda patienternas sysselsättning i arbets-salar o. d., ökade kvalifikationer härför. Med hänsyn till utbildningens mera begränsade syfte synes frågan om fortsatt anordnande av ifrågavarande kompletteringskurser kunna behandlas oberoende av det framtida ställningstagandet till frågan om den ordinarie utbildningen av arbets- och sysselsättningsterapeuter.

Till den kompletteringskurs för personal inom sinnessjukvården, som påbörjats hösten 1954, anmälde sig 73 sökande. Av dessa kunde endast 24 elever beredas plats. Intresset för utbildningen förefaller således att vara stort. Innan erfarenhet vunnits av ifrågavarande utbildning, anser jag mig likväl icke böra tillstyrka en utvidgning av utbildningsverksamheten. Jag förordar därför, att även under nästa budgetår endast en kompletteringskurs anordnas. Denna bör liksom den nu pågående kursen avses för personal inom sinnessjukvården, i första hand den statliga. Kostnaden härför beräknar jag till oförändrat 21 500 kronor.

Anslaget torde i fortsättningen böra benämnas Utbildningskurser i arbetsterapi.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildningskurser i arbetsterapi* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 21 500 kronor.

[113] 110. Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	6 350 000	6 654 857
1953/54	7 300 000	6 621 259
1954/55 (statsliggaren s. 1045)	7 200 000	
1955/56 (förslag)	7 200 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget uppräknas med 100 000 kronor.

Motiv

Antalet ordinarie distriktssköterskor uppgick den 1 januari 1952 till 1 291 och den 1 januari 1953 till 1 342. Den 1 januari 1954 utgjorde antalet inrättade tjänster 1 660, av vilka 1 382 besatta med ordinarie innehavare. Härvid har medräknats 15 distriktssköterskebarnmorskor, vilket antal under år 1955 beräknas öka med 10. Antalet tillsatta tjänster har således ökat med 51 under år 1952 och med 40 under år 1953. Under år 1954 beräknas cirka 100 sjuksköterskor avsluta sin utbildning vid distriktssköterskeskolan. Den 1 juli 1954 var 1 401 distriktsskötersketjänster besatta med ordinarie innehavare, varjämte 22 sjuksköterskor med distriktssköterskekompetens var anställda å vakanta tjänster. Cirka 25 dylika vikarier beräknas vara i tjänst under år 1954. Avgången på grund av giftermål, pensionering och dödsfall utgjorde under år 1953 cirka 2,4 procent. Ett visst antal sjuksköterskor med distriktssköterskekompetens övergår dessutom varje år till annan verksamhet inom hälsovården. För år 1954 torde man kunna beräkna den sammanlagda avgången till 5 procent, eller 69 befattningshavare.

Antalet distriktssköterskor vid 1955 års ingång kan sålunda beräknas uppgå till $(1\,382 + 100 + 25 - 69)$ 1 438, av vilka 1 413 ordinarie sköterskor och 25 vakansvikarier. Antalet tillsatta tjänster skulle således under år 1954 ökas med 31. Med utgångspunkt härifrån skulle antalet distriktssköterskor vid 1955 års slut kunna uppskattas till $(1\,413 + 100 + 25 - 71)$ 1 467, innebärande en ökning av antalet tillsatta tjänster med 29 under år 1955. Medeltalet för året skulle sålunda bli 1 452. Statsbidraget för nämnda tjänster skulle uppgå till $(1\,452 \times 5\,016)$ 7 283 232 kronor, varvid styrelsen utgått från den lön, som f. n. tillkommer statlig tjänsteman i lönegrad Ca 15, löneklass 17, ortsgrupp 3 (10 032 kronor). Härtill kommer kostnaden för kallortstillägg, beräknad till 55 000 kronor.

Det totala medelsbehovet skulle alltså utgöra $(7\,283\,232 + 55\,000)$ 7 338 232 kronor, eller avrundat 7 300 000 kronor.

Departementschefen

Mot medicinalstyrelsens anslagberäkning har jag i och för sig intet att erinra. Med hänsyn till belastningen under föregående budgetår, synes dock anslaget kunna bibehållas vid oförändrat belopp.

Med anledning av riksdagens uttalande vid behandlingen av detta anslag för innevarande budgetår (statsutskottets utl. nr 11/1954, p. 94) vill jag nämna, att frågan om ett enhetligt statsbidrag till samtliga av distriktssköterskor företagna tjänsteresor är föremål för beredning inom inrikes-
20 — Bihang till riksdagens protokoll 1955. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

departementet. Jag räknar med att förslag i ämnet skall kunna föreläggas 1955 års riksdag i samband med det under nästföljande punkt omförmälda förslaget angående barnmorskeväsendets organisation och den förebyggande mödravården.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 7 200 000 kronor.

[114] 111. Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	3 300 000	3 648 261
1953/54	3 600 000	3 243 556
1954/55 (statsliggaren s. 1045)	3 500 000	
1955/56 (förslag)	3 300 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget nedräknas med 200 000 kronor.

Motiv

Anslaget för budgetåret 1955/56 avser distriktsbarnmorskornas avlöningar m. m. för år 1955.

Medicinalstyrelsen har den 21 augusti 1954 i förslag angående barnmorskeväsendets organisation och den förebyggande mödravården förordat ändring av bestämmelserna om statsbidrag till avlöning åt distriktsbarnmorskor. Vid ett genomförande av förslagen kommer statsbidragen beträffande en del tjänster för distriktssköterske-barnmorskor att överflyttas från förevarande anslag till anslaget till bidrag till avlöningar åt distriktssköterskor m. m. Den 1 januari 1954 fanns 15 innehavare av dylika tjänster, och ytterligare ett tiotal beräknas komma att inrättas under år 1955. En del distriktsbarnmorsketjänster torde därjämte komma att omändras till heltidstjänster å mödravårdscentral.

Nya planer för den öppna förlossningsvården föreslås gälla fr. o. m. den 1 januari 1956. Under år 1954 har inga väsentliga ändringar av planerna vidtagits. Enligt de gällande planerna utgjorde antalet statsbidragsberättigade distriktsbarnmorskebefattningar den 1 juli 1954 högst 752. Antalet med ordinarie innehavare besatta tjänster beräknas den 1 januari 1955 uppgå till cirka 680, varjämte ett tiotal väntas komma att uppehållas av vikarier. Antalet statsbidragsberättigade distriktsbarnmorskebefattningar budgetåret 1955/56 torde alltså kunna uppskattas till (680 + 10) 690, varför statsbidrag kan beräknas utgå med i runt tal $\left(690 \times \frac{9\ 648}{2}\right)$ 3 328 560

kronor. Styrelsen har därvid utgått från lönen till statlig tjänsteman i lönegrad Ca 14, löneklass 16, ortsgrupp 3. Härifrån avgår $(20 \times \frac{360}{2})$ 3 600 kronor för ett 20-tal barnmorskor i lönegrad 13. Å andra sidan tillkommer statsbidrag till kostnaderna för kallortstillägg, beräknat till 35 000 kronor.

Det totala medelsbehovet skulle sålunda uppgå till (3 288 560 — 3 600 + 35 000) 3 359 960 kronor, vilket belopp föreslås avrundat nedåt till 3 300 000 kronor.

Departementschefen

Jag räknar med att förslag, grundade på medicinalstyrelsens utredning angående barnmorskeväsendets organisation och den förebyggande mödravården, skall framläggas för årets riksdag. Då förslagen ej avses skola genomföras förrän tidigast fr. o. m. den 1 januari 1956 och förevarande statsbidrag utgår helårsvis i efterskott, påverkas icke anslagsberäkningen för nästa budgetår av förslagen. Med utgångspunkt härifrån har jag intet att erinra mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 3 300 000 kronor.

[115] 112. Bidrag till distriktsbarnmorskans resor i samband med hemförlossning och eftervård

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	130 000	137 567
1953/54	100 000	75 318
1954/55 (statsliggaren s. 1045)	100 000	
1955/56 (förslag)	100 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Motiv

Enligt uppgift från barmorskestyrelserna har för år 1953 rekviderats 127 893 kronor i statsbidrag. Den låga belastningen torde förklaras av eftersläpning vid utbetalningarna. Anslaget för budgetåret 1955/56 avser verksamheten under år 1955.

Medicinalstyrelsen har i sitt förslag angående barnmorskeväsendets organisation och förebyggande mödravård förordat, att statsbidrag även skall utgå för utgifter för resor, företagna enbart inom stads, köpings eller municipalsamhälles planlagda område. Ur ekonomisk synpunkt har denna

bestämmelse ringa betydelse och beräknas ej träda i kraft förrän den 1 januari 1956.

Antalet hemförlossningar genom distriktsbarnmorska kan för år 1955 uppskattas till cirka 3 700. Antalet hembesök för eftervård torde även komma att minska något. Med hänsyn till nyssberörda uppgifter angående kostnaderna år 1953 torde anslaget dock böra upptagas till 100 000 kronor.

Departementschefen

Förevarande anslag kan komma att beröras av den under punkten 113 omförmälda utredningen inom departementet angående statsbidrag till distriktssköterskors resor. För nästa budgetår torde dock medelsbehovet under anslaget icke komma att påverkas i större utsträckning, varför jag nu anser mig kunna beräkna anslagsmedel med utgångspunkt från gällande bidragsgrunder. I likhet med medicinalstyrelsen föreslår jag, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till distriktsbarnmorskans resor i samband med hemförlossning och eftervård* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[116] 113. Understödjande av dispensärverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	1 550 000	2 895 912
1953/54	1 650 000	1 311 722
1954/55 (statsliggaren s. 1046)	1 650 000	
1955/56 (förslag)	1 500 000	

Från anslaget utbetalas statsbidrag *dels* enligt *gällande kungörelse* angående statsbidrag till dispensärverksamhet för tuberkulosens bekämpande, *dels ock*, jämlikt särskilt medgivande av riksdagen, till av *studentkårerna* i Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg organiserad dispensärverksamhet beträffande medlemmar av nämnda kårer och av musikhögskolans elevkår. Bidraget för sistnämnda ändamål utgår med 3 kronor för varje undersökt medlem av kårerna, dock högst med 5 000 kronor för år till envar av dispensärerna i Uppsala, Lund och Göteborg samt 12 000 kronor för år till dispensären i Stockholm.

Yrkanden

I *Älvsborgs läns landstings förvaltningsutskott* (skr. 29/3 1954) hemställer om medgivande att fortfarande efter utgången av år 1955 under ett antal år, förslagsvis t. o. m. år 1960, ha sin dispensärverksamhet ordnad på i huvudsak samma sätt som f. n. samt åtnjuta statsbidrag enligt hittills gällande grunder.

II. *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget nedräknas med 150 000 kronor.

Motiv

I. Om dispensärorganisationen i Älvsborgs län anföres.

I gällande statsbidragskungörelse av den 29 juni 1951 har bl. a. stadgats, att landstinget i Älvsborgs län skall för tid, varunder det har sin dispensärverksamhet organiserad på i huvudsak samma sätt som vid tidpunkten för utfärdandet av nämnda kungörelse, tills vidare dock längst t. o. m. den 31 december 1955, äga rätt att för sin verksamhet åtnjuta statsbidrag enligt förut gällande grunder. Frågan om ändring av dispensärorganisationen inom Älvsborgs län har tidigare övervägts. Sålunda verkställdes år 1945 en allsidig utredning, som bl. a. gav stöd för uppfattningen, att det inom Älvsborgs län tillämpade systemet med landstingsområdet indelat i centraldispensärdistrikt med underdistrikt men utan distriktsdispensärer icke vore underlägset »rikssystemet» i fråga om effektivitet. Förvaltningsutskottet har övervägt att låta verkställa en ny utredning av frågan samt att med ledning av resultatet av denna eventuellt begära ändring av de nuvarande bestämmelserna rörande länets dispensärorganisation. Det vore emellertid önskvärt att få framflytta tidpunkten för utredningen för att om möjligt kunna erhålla ett resultat, som bättre avspeglar mera normala förhållanden än dem, som f. n. råder inom länet. Förvaltningsutskottet önskar därför anstånd med provisoriets upphörande i avvaktan på lämplig tidpunkt för verkställande av den påtänkta utredningen.

II. Av belastningen å anslaget budgetåret 1953/54 avser 4 860 kronor statsbidrag för kalenderåret 1951 och 142 354 kronor kalenderåret 1952. Å andra sidan föreligger eller förväntas statsbidragsrekvisitioner för år 1953 å cirka 375 000 kronor. Ett belopp av ungefär 1 540 000 kronor kan sålunda betraktas som den verkliga nettokostnaden för budgetåret 1953/54.

Med utgångspunkt härifrån synes anslaget för nästa budgetår böra upp- tagas med 1 500 000 kronor.

Yttranden

Beträffande den av Älvsborgs läns landstings förvaltningsutskott gjorda framställningen anför *medicinalstyrelsen*.

Redan i skrivelse till Kungl. Maj:t den 2 juni 1950 ifrågasatte styrelsen lämpligheten av att inom ett enda län bibehålla en från riket i övrigt avvikande dispensärorganisation och föreslog, att en bestämd maximitid, förslagsvis fem år, borde fixeras för en omläggning av dispensärverksamheten inom Älvsborgs läns landstingsområde. Styrelsen vidhåller principiellt denna sin mening. Styrelsen vill dock bereda landstinget möjlighet att utan dröjsmål verkställa ifrågasatt förnyad utredning rörande ändring av länets dispensärorganisation. I avbidan på resultatet härav tillstyrkes, att landstinget må tillsvidare, dock längst t. o. m. utgången av år 1957, med bibehållande av rätten till statsbidrag ha sin dispensärverksamhet anordnad på nuvarande sätt.

Älvsborgs läns landstings förvaltningsutskott har till bemötande av medicinalstyrelsens yttrande anfört.

Medicinalstyrelsen har icke vare sig tidigare eller i det nu avgivna yttrandet berört själva sakfrågan — nämligen dispensärsystemets i Älvsborgs län effektivitet och lämplighet vid jämförelse med rikssystemet. En övergång till detta skulle enligt styrelsens uppfattning enbart vara motiverad av önskemålet om likriktning, ett argument, som förvaltningsutskottet icke kan godtaga. Den nya utredningen om »Älvsborgssystemets» för- och nackdelar bör enligt utskottets mening bedrivas på något längre sikt, så att man kan tillgodogöra sig erfarenheterna inom hälso- och sjukvården under de närmaste åren, bl. a. med hänsyn till den obligatoriska sjukförsäkringens införande. Det är förvaltningsutskottets förhoppning, att resultatet av den av Kungl. Maj:t beslutade utredningen angående översyn av hälso- och sjukvården i riket med särskild hänsyn till den öppna vårdens föreligger, innan frågan om det hittillsvarande dispensärsystemets avveckling ånyo upptages till allsidig prövning. Utskottet finner därför starka skäl tala för att tiden för utredningsarbetet icke reduceras på sätt medicinalstyrelsen föreslagit.

Departementschefen

Enligt vad jag inhämtat, är frågan om dispensärorganisationen f. n. föremål för övervägande av kommittén för översyn av hälso- och sjukvården i riket. I avvaktan på kommitténs förslag i ämnet synes den nuvarande organisationsformen få tillämpas i Älvsborgs län. Jag tillstyrker därför, att Älvsborgs läns landsting medgives att med bibehållen rätt till statsbidrag ha sin dispensärverksamhet organiserad på nuvarande sätt tills vidare t. o. m. utgången av år 1957. Därest riksdagen ej framställer erinran häremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles pröva, om en ytterligare förlängning av tiden bör medgivas.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet under anslaget har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understödjande av dispensärverksamhet* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

[117] 114. Allmän skärmbildsundersökning: Lokala undersökningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	655 000	722 065
1954/55 (statsliggaren s. 1046)	610 000	
1955/56 (förslag)	540 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget nedräknas till 576 000 kronor.

Motiv

Liksom tidigare bör personalen vid centraldispensärerna inom berörda landstingsområden förstärkas med en extra läkare och ett extra biträde ävensom viss extra personal för handhavandet av administrativa uppgifter. Kostnaden för ifrågavarande personal beräknar styrelsen till $[7 \times 10 \times (1\,500 + 500)]$ 140 000 kronor, varvid styrelsen räknat med undersökningar i sju landstingsområden.

Med hänsyn till vad som anförts i 1954 års statsverksproposition (XI, p. 116) har medicinalstyrelsen undersökt möjligheterna att minska antalet skärmbildspatruller. På grund av redan planerade civila undersökningar samt med hänsyn till undersökningar av militärpersonal är det ovisst, om någon reducering kan ske nästa budgetår. En teknisk möjlighet synes finnas att minska antalet patruller till 14. Medicinalstyrelsen anser sig dock försiktigtvis böra beräkna medel till 15 patruller.

Från skärmbildscentralens sida har föreslagits, att den reglerade befordringsgången för skriv- och kontorspersonal skall tillämpas på patrullernas skrivbiträden. Även civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund har gjort framställning i ämnet. Den från början avsedda ordningen med tillfälligt anställda skrivbiträden å de orter, där undersökningar påginge, har icke helt kunnat genomföras, utan skrivbiträdena har till gagn för verksamheten kommit att fastare knytas till denna. Olägenheterna med arvodesanställningen är uppenbara. De återkommande permitteringarna av personal under sommaruppehållet och vid julhelgen har medfört en viss osäkerhets- och olustkänsla hos personalen och föranlett avgång av värdefulla befattningshavare. Sedan år 1947 har biträdena endast erhållit en mindre arvodeshöjning från 325 till 375 kronor för månad, varför den begärda löneförbättringen måste anses rimlig. Medicinalstyrelsen tillstyrker, att den reglerade befordringsgången göres tillämplig. Man torde genomsnittligt kunna räkna med placering i lönegrad 6.

Kostnaderna för avlöning åt den i patrullerna ingående personalen upp-tager styrelsen till $(15 \times 12 \times 836 + 4 \times 12 \times 774 + 11 \times 12 \times 636 + 15 \times 12 \times 517)$ 364 624 kronor eller avrundat 365 000 kronor, varvid styrelsen räknar med 4 sjuksköterskor och 11 skärmbildsbiträden. Lönebeloppen beräknas för tekniker enligt 17, för sköterskor enligt 15, för skärmbildsbiträden enligt 10 samt för skrivbiträden enligt 6 löneklassen av ortsgrupp 3.

Utgifterna för traktamenten uppskattas med hänsyn till föregående budgetårs belastning till 225 000 kronor.

Medelsbehovet för röntgenrörslitage, film, framkallning, drivmedel och dylikt uppskattas — efter 525 000 undersökningar och 80 öre per undersökning — till 420 000 kronor. Enär även under nästa budgetår granskningsläkarna bör beredas tillfälle till personlig kontakt med centraldispensärerna ute i landet, bör för resekostnader — en å två resor per år och läkare — beräknas 2 000 kronor.

Sammanlagt skulle kostnaderna sålunda uppgå till (140 000 + 365 000 + 225 000 + 420 000 + 2 000) 1 152 000 kronor. Av detta belopp skall enligt statsmakternas beslut hälften bestridas av statsmedel och hälften av sjukvårdsområdenas huvudmän. Den statliga medelsanvisningen bör alltså upptagas till 576 000 kronor. Bidragen från huvudmännen bör redovisas under anslaget i form av särskilda uppbördsmedel.

Yttrande

Statens lönenämnd kan icke tillstyrka bifall till förslaget, att skrivbiträdena skulle inplaceras i den reglerade befordringsgången för biträden för skriv- och kontorsgöromål. Nämnden föreslår att ifrågavarande biträden anställas såsom sjukvårdsbiträden.

Departementschefen

Beträffande verksamhetens omfattning vill jag framhålla, att de militära skärmbildsundersökningarna, vilka utföres i samband med militärinkallelserna, bör bedrivas i snabbast möjliga takt för att konstaterade eller misstänkta tuberkulosfall raskt skall kunna utgallras ur förbanden. Då dessa undersökningar utgör en betydande del av verksamheten, synes någon större nedskärning av antalet skärmbildspatruller icke böra ske. För nästa budgetår anser jag mig dock böra räkna med en minskning av antalet till 14 patruller. Denna minskning torde i viss mån komma att påverka den av medicinalstyrelsen beräknade omfattningen av undersökningarna under nästa budgetår.

Anställnings- och löneförhållandena för de i skärmbildspatrullerna ingående arvodesanställda skrivbiträdena synes böra förbättras. Jag kan dock icke förorda, att den reglerade befordringsgången för viss icke-ordinarie personal i statens tjänst göres tillämplig på befattningshavarna. I stället föreslår jag, att ifrågavarande biträden anställas såsom sjukvårdsbiträden i lönegraden Cg 5.

Med hänsyn till vad jag sålunda föreslagit torde kostnaderna för avlöning av den i patrullerna ingående personalen böra beräknas till ($14 \times 12 \times 836 + 4 \times 12 \times 774 + 10 \times 12 \times 636 + 14 \times 12 \times 517$) 340 776 kronor eller avrundat 341 000 kronor.

På grund av det minskade antalet patruller beräknar jag utgifterna för traktamenten till 210 000 kronor och för röntgenrörslitage, film m. m. till 390 000 kronor. Medicinalstyrelsens beräkning av kostnaderna i övrigt förleder icke någon erinran från min sida. Medelsbehovet för budgetåret 1955/56 kan alltså uppskattas till [$\frac{1}{2} \times (140\,000 + 341\,000 + 210\,000 + 390\,000 + 2\,000)$] 541 500 kronor eller i runt tal 540 000 kronor. Från huvudmännen inflytande bidrag torde liksom hittills böra redovisas under anslaget i form av särskilda uppbördsmedel.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmän skärmbildsundersökning: Lokala undersökningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 540 000 kronor.

[118] 115. Allmän skärmbildsundersökning: Medicinalstyrelsens skärmbildscentral

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	370 000	337 706
1954/55 (statsliggaren s. 1047)	379 000	
1955/56 (förslag)	379 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 1 200 kronor.

		Ökn. el. minskn.
A. Avlöningar:		
1. 1 kontorsbiträdestjänst Ce 8 indrages	—	7 548
2. 1 kontorsbiträde Ce 8 uppflyttas till Ce 11.....	+	696
3. Omräkning		
Löneklassuppflyttningar	+	3 618
Avrundning	+	34
		— 3 200
B. Omkostnader:		
1. Sjukvård	+	500
2. a) Bränsle, lyse och vatten	+	2 500
b) Övriga expenser	+	1 400
		+ 4 400
		+ 1 200

Motiv

A 1) 1951 års riksdag beslöt, att den allmänna skärmbildsverksamheten skulle intensifieras genom utökning av antalet skärmbildspatruller till 20. I samband härmed inrättades fr. o. m. den 1 juli 1951 vid skärmbildscentralen två nya tjänster som granskningsläkare, en tjänst som fotografiskt biträde samt två skrivbiträdestjänster, varjämte en biträdestjänst överfördes från försvarets sjukvårdsstyrelse i samband med att försvarets skärmbildsarkiv överflyttades till skärmbildscentralen. Av dessa tjänster har samtliga tillsatts utom en av skrivbiträdestjänsterna.

Planerna att intensifiera verksamheten genom ökning av antalet skärmbildspatruller har av olika anledningar icke kunnat förverkligas. En viss intensifiering inom ramen för de tillgängliga 15 patrullerna har dock ägt rum, vilket framgår av följande undersökningssiffror: budgetåret 1950/51 643 557, 1951/52 770 040, 1952/53 750 732 samt 1953/54 695 041 undersökningar. De nya befattningshavarna har med hänsyn härtill varit en nödvändig förstärkning av den eljest otillräckliga personalen.

Det måste ur folkhälsosynpunkt anses angeläget, dels att skärmbildscentralen behandlar de tagna bilderna så snabbt som möjligt för att möjliggöra att erforderliga åtgärder utan tidsutdräkt vidtages för isolerande och bringande under snar vård av upptäckta och starkt misstänkta fall av tuberkulos, dels ock att största möjliga säkerhet uppnås vid diagnostiseringen. Chefläkaren vid skärmbildscentralen har framhållit vikten av att samma bild granskas av två läkare oberoende av varandra, vilket sedan några år tillbaka praktiserats i Danmark, England och USA. För att effektivt kunna genomföra granskningsarbetet utan eftergivande av kravet på snabbhet och säkerhet erfordras minst nuvarande åtta granskningsläkare. Med en undersökningsfrekvens av cirka 700 000 personer årligen blir antalet bilder, som dagligen skall granskas av varje läkare, cirka 335. Med endast 6 läkare blir siffran cirka 450. I en av internationella tuberkuloskongressen i Rio de Janeiro år 1952 antagen resolution uttalades, att större antal bilder än cirka 300 per dag icke borde avläsas av varje inom skärmbildsgranskning sysselsatt läkare. Mot bakgrunden av det anförda anser medicinalstyrelsen möjlighet icke föreligga att med nuvarande undersökningsfrekvens nedsöka antalet granskningsläkare.

Med hänsyn till stegringen i antalet tagningar torde den senast tillkomna tjänsten som fotografiskt biträde f. n. icke kunna indragas. En befattning som skrivbiträde, vilken hittills icke varit tillsatt och icke torde komma att erfordras för framtiden, kan däremot utgå.

A 2) Biträdestjänsten är placerad på försvarets skärmbildsarkiv. De med tjänsten förenade göromålen ansluter sig väl till vad biträdesutredningen fordrat för kanslibitrådesgrad. Befattningshavaren åligger att under chefläkaren handha skötseln av skärmbildsarkivet, svara för arkivering av samtliga filmer och kort från de militära undersökningarna, uppgöra statistik över undersökningarna, å skärmbildskorten införa inkomna uppgifter angående misstänkta tuberkulosfall samt kontrollera att påtalade åtgärder vidtages av vederbörande förbandsläkare. Lönegradsplaceringen synes icke ha prövats av biträdesutredningen. För uppnående av en rimligare proportion mellan antalet högre och lägre biträdestjänster vid centralen synes åtminstone en kontorsbiträdestjänst böra utbytas mot kanslibiträdestjänst. F. n. finns en högre tjänst på tio tjänster inom 8 lönegraden.

B 1) Med utgångspunkt från belastningen under budgetåret 1953/54 — 1 087 kronor — föreslås, att posten upptages med ett till 1 000 kronor förhöjt belopp.

B 2) Kostnaden 1953/54 — 6 447 kronor — har påverkats av att under budgetåret disponerats särskilda lokaler för skärmbildsarkivet och serviceverkstaden. Posten föreslås höjd från 4 000 till 6 500 kronor.

B 3) För städning och renhållning beräknas i anslutning till medelsåtgången budgetåret 1953/54 — 8 019 kronor — ett belopp av 8 000 (— 300) kronor. För skrivmaterialier, papper, blankettryck och dylikt har under

föregående budgetår åtgått 1 200 kronor. För nästa budgetår upptages posten med 1 000 (+ 300) kronor. Utgifterna för telegram, telefon och annonsering har det sista budgetåret uppgått till 4 985 kronor. Ökningen av kostnaderna sammanhänger med att meddelande framförallt till militära förband och myndigheter men även till centraldispensärer av resultaten av undersökningarna numera i största utsträckning sker telefonledes för att möjliggöra ett snabbt isolerande och bringande under vård av upptäckta och misstänkta tuberkulosfall. Med hänsyn härtill beräknas för budgetåret 1955/56 under denna delpost 5 000 (+ 1 700) kronor. Till inköp och underhåll av inventarier har under budgetåret 1953/54 åtgått 1 198 kronor. Ytterligare skåp för förvaring av de militära skärmbilderna och korten måste anskaffas. Kostnaden härför beräknas till cirka 2 000 kronor. I övrigt torde komma att erfordras omkring 1 200 kronor. Delposten bör alltså upptagas till 3 200 (— 300) kronor. Till bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m. föreslås oförändrad medelsanvisning.

Yttranden

Statens lönenämnd har intet att erinra mot den föreslagna uppflyttningen av ett kontorsbiträde på försvarets skärmbildsarkiv till Ce 11.

Statskontoret anför.

Efter slutförandet under innevarande budgetår av den första skärmbildsundersökningen skall en andra undersökningsetapp påbörjas. Enligt 1954 års statsverksproposition (XI ht, s. 256) har departementschefen förutsatt, att den andra etappen skulle bedrivas i långsammare tempo än den första, och ansett att det borde övervägas att till ett kommande budgetår minska antalet skärmbildspatruller. Enligt statsutskottets åsikt (utl. nr 11, s. 86) borde takten av den andra undersökningen av svenska folket avvägas med beaktande av samtliga på frågan inverkan faktorer, av vilka tuberkulossjukdomens förekomst måste dominera. Vid anförda förhållanden ifrågasätter statskontoret, huruvida icke de två år 1951 inrättade granskningsläkartjänsterna nu kan indragas. I varje fall lär bägge dessa tjänster icke längre behövas. Personalminskningen bör enligt ämbetsverkets mening även omfatta samtliga de tre biträdestjänster, som inrättades år 1951.

Beträffande det redan tidigare framförda yrkandet om uppflyttning av kontorsbiträdestjänsten på försvarets skärmbildsarkiv, har några ytterligare omständigheter, som bör påverka bedömandet, icke anförts. Framställningen i denna del bör alltså ej föranleda någon åtgärd.

Den jämkning av anslagsposten till sjukvård m. m., som föranledes av sjukförsäkringsreformen, torde böra ske med beaktande av de senaste årens belastningssiffror.

Under förutsättning att, såsom antagits, omfattningen av verksamheten vid skärmbildscentralen minskas, torde delposten till övriga expenser kunna nedräknas till förslagsvis 16 000 kronor.

I övrigt har framställningen ej givit statskontoret anledning till erinran.

Departementschefen

Jag vill till en början erinra, att Kungl. Maj:t genom beslut den 11 juni 1954 beviljat anstånd med återbesättande av chefläkarbefattningen vid skärmbildscentralen t. o. m. den 30 juni 1955 samt bemyndigat medicinalstyrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med framlagt förslag förordna om bestridandet under nämnda tid av de med befattningen förenade göromålen. Förslaget innebär, att nämnda göromål bestrides genom dels halvtidsförordnande för en läkare mot ett arvode av 11 820 kronor för år, dels uppdrag åt annan tjänsteman att mot arvode av 3 600 kronor för år biträda läkaren med arbetsuppgifter av administrativ och ekonomisk natur, dels ock uppdrag åt en av granskningsläkarna vid centralen att utan ersättning vara föreståndare för försvarets skärmbildsarkiv. Skulle denna anordning visa sig böra bibehållas i fortsättningen, bör enligt min mening övervägas att till ett kommande år ersätta chefläkartjänsten med två arvodesbefattningar med deltidstjänstgöring, varigenom en besparing å anslaget av drygt 8 000 kronor skulle göras. I avvaktan på erfarenhet av hur provisoriet fungerar anser jag mig dock böra beräkna medel för chefläkarbefattningen för budgetåret 1955/56.

Statskontorets förslag om indragning av granskningsläkartjänster kan jag icke tillstyrka. Den dubbelgranskning av skärmbilderna, som kunnat genomföras på grund av det utökade antalet granskningsläkartjänster, får nämligen anses så värdefull, att den bör bibehållas. Även med den minskning av antalet skärmbildspatruller, som jag räknat med under föregående anslag, torde antalet granskade bilder per dag och läkare komma att ligga högre än vad som internationellt ansetts lämpligt.

Ej heller kan jag biträda statskontorets förslag om minskning av antalet biträdestjänster utöver vad medicinalstyrelsen förordat. Jag föreslår således, att en tjänst som kontorsbiträde indrages.

Såsom chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, bör ett kontorsbiträde på försvarets skärmbildsarkiv uppflyttas till kanslibitråde.

Anslagsposten till sjukvård m. m. torde på grund av ovissheten, hur sjukvårdskostnaderna kommer att påverkas av den allmänna sjukförsäkringsreformen, böra upptagas med oförändrat belopp. Delposten till bränsle, lyse och vatten synes böra höjas med 2 000 till 6 000 kronor. Delposten till övriga expenser anser jag i överensstämmelse med medicinalstyrelsens beräkning böra uppföras med (8 000 + 1 000 + 5 000 + 3 200 + 1 500) 18 700 (+ 1 400) kronor.

De beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av anslagsposterna under avlöningar. Till avlöningar till icke-ordinarie personal beräknas 306 200 (+ 73 400) kronor och till rörligt tillägg 47 600 (— 76 800) kronor eller tillhopa för avlöningar 353 800 (— 3 400) kronor. För omkostnader tillkommer 25 200 (+ 3 400) kronor.

Anslaget upptages alltså till (353 800 + 25 200) 379 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande stat för medicinalstyrelsens skärmbildscentral, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Stat.

Avlöningar

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	306 200	
2. Rörligt tillägg, förslagsvis	47 600	353 800

Omkostnader

1. Sjukvård m. m., förslagsvis	500	
2. Expenser, förslagsvis	24 700	25 200
		<u>Summa kronor 379 000;</u>

b) till *Allmän skärmbildsundersökning: Medicinalstyrelsens skärmbildscentral* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 379 000 kronor.

[119] 116. Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	2 900 000	2 444 968
1953/54	3 150 000	3 854 345
1954/55 (statsliggaren s. 1048)	3 150 000	
1955/56 (förslag)	3 350 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 240 000 kronor.

	Anvisat 1954/55	Förslag	Ökning
1. Bidrag till inredning och utrustning av centraler..	10 000	10 000	—
2. Bidrag till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning	3 080 000	3 300 000	220 000
3. Bidrag till försöksverksamhet med speciell kontroll av havande kvinnor, lidande av vissa sjukdomar	—	10 000	10 000
4. Bidrag till upplysningsverksamhet	50 000	53 000	3 000
5. Bidrag till undervisning i mödragymnastik och skötsel av trilenapparat	10 000	10 000	—
6. Bidrag till kurser för läkare vid barnavårdscen- traler	—	7 000	7 000
			240 000

Motiv

Den verkliga kostnaden för budgetåret 1953/54 har uppgått till 2 982 857 kronor. Den höga anslagsbelastningen torde bero på eftersläpning beträffande utanordnandet av statsbidrag. Anslaget för budgetåret 1955/56 avser verksamheten under år 1955.

2) Hälsoövervakningens omfattning framgår av nedanstående tabläer:

År	Mödrar	Spädbarn	Barn i 1—2 årsåldern	Barn i 2—7 årsåldern
<i>Inskrivna mödrar och barn</i>				
1949	77 813	108 004	88 954	113 032
1950	77 262	103 758	89 622	127 312
1951	75 720	99 438	86 571	131 925
1952	78 816	99 992	85 419	133 685
<i>Antal besök hos läkare</i>				
1949	178 487	319 540	122 247	103 742
1950	185 407	308 637	121 859	110 527
1951	186 452	299 474	122 812	117 516
1952	197 792	297 676	121 912	121 034

Med ledning av dessa siffror uppskattas antalet besök hos organen för den förebyggande mödra- och barnavården under år 1955 och kostnaderna för läkarlöner i enlighet med följande sammanställning:

	Mödrar	Spädbarn	Barn i ål- dern 1—2 år	Barn i ål- dern 2—7 år	Summa
Beräknat antal besök	200 000	280 000	120 000	150 000	750 000
Kostnad enligt gällande normer	550 000	490 000	270 000	337 500	1 647 500

För särskilda mottagningar för rådgivning i fråga om barn, som företer uppfostringssvårigheter eller neurolabila symtom, beräknas oförändrat belopp, 50 000 kronor.

För bidrag till föreståndare vid mödravårdscentraler av typ I upptages likaledes oförändrat belopp, 30 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har i sitt förslag angående barnmorskeväsendets organisation och den förebyggande mödravården understrukit behovet av utvidgad eftervård av förlöst kvinna och förordat, att bidrag till läkarens avlöning för eftervårdsbesök skall utgå med 2 kronor 75 öre per undersökning. Kostnaderna för statsbidrag till läkararvoden beräknas till 215 000 kronor. Då förslaget avses skola genomföras först den 1 januari 1956 och bidraget skall utbetalas helårsvis i efterskott, behöver medel härför ej beräknas för budgetåret 1955/56.

I bidrag till sjuksköterskor och barnmorskor avlöande utbetalades under budgetåret 1953/54 1 392 994 kronor. Medicinalstyrelsen räknar för nästa budgetår med oförändrat 260 heltidsanställda sjuksköterskor vid mödra- och barnavårdscentraler. Antalet heltidsanställda barnmorskor är f. n. 29. Detta antal beräknas öka till 35, varjämte styrelsen räknar med 30 deltidanställda barnmorskor. Avlöningsbidraget kan uppskattas till (1 386 800 + 175 560 + 15 000) 1 577 360 kronor.

Sammanlagt skulle alltså bidragen till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning uppgå till (1 647 500 + 50 000 + 30 000 + 1 577 360) 3 304 860 kronor, avrundat 3 300 000 kronor.

3) Medicinalstyrelsen äskade för budgetåret 1953/54 medel för försöksverksamhet med speciell kontroll av havande kvinnor, lidande av vissa sjukdomar. Styrelsen, som hänvisar till sitt förslag angående den öppna förlossningsvården, understryker önskvärdheten av att denna försöksverksamhet — vilken torde börja startas den 1 januari 1956 — förverkligas och hemställer om 10 000 kronor för detta ändamål under budgetåret 1955/56.

4) Upplysningsverksamheten beträffande den förebyggande mödravården har hittills ej tillräckligt beaktat värdet av den gravida kvinnans och den nyblivna moderns kostvanor. Styrelsen planerar därför att utge en upplysningsskrift, vari skall lämnas råd och anvisningar rörande lämplig kost under havandeskap och amningsperiod. Under budgetåret 1955/56 erfordras härför högst 3 000 kronor för arvoden till författare, illustratörer m. m. För upplysningsverksamheten i övrigt, vilken väsentligen handhaves av svenska socialvårdsförbundet, anhålles om oförändrat 50 000 kronor.

5) Den försöksverksamhet, som pågått sedan år 1950, beträffande möjligheten att inom den öppna förlossningsvården använda kombinerad lustgas- och trilängivning vid förlossning har givit vid handen, att narkosgivning icke f. n. bör anförtros barnmorskor inom den öppna vården att handhavas på eget ansvar. Trilängivning vid förlossning skulle alltså inskränkas till patienter inom den slutna vården, där sådan narkos sker under läkares ansvar. Med hänsyn till försöksverksamhetens resultat har decentraliserade kurser för barnmorskor i handhavandet av trilénapparater för den öppna förlossningsvården, kombinerade med undervisning i mödragymnastik och avslappningsteknik, ej kunnat anordnas under budgetåret 1953/54. För budgetåret 1954/55 har medel anslagits till 20 kurser, främst för anstaltsbarnmorskor och distriktsbarnmorskor å förlossningsanstalter av typ I, varefter cirka 670 barnmorskor skulle ha erhållit ifrågavarande utbildning. Det primära i kurserna har numera blivit undervisningen i mödragymnastik. För anstaltstjänstgöring bör dock undervisning meddelas även i skötseln av trilénapparat. Mödragymnastiken omfattas med stort intresse och är synnerligen uppskattad av såväl förlossningsläkare som barnaföderskor. Det är därför angeläget, att 20 kurser anordnas även under budgetåret 1955/56. Med 10 deltagare i varje kurs uppgår kostnaden till (20 × 515) 10 300 kronor eller i runt tal 10 000 kronor.

6) Verksamheten vid barnavårdsorganen bör utvidgas att omfatta andra områden inom den förebyggande barnavården, framför allt mentalhygien. Djupare insikter hos läkarna om den fundamentala betydelse, som ökad förståelse för barnens psyke och reaktionssätt i de tidigare åldrarna har för en riktig uppfostran och för att förebygga nervösa rubbningar,

är önskvärda för läkarnas arbete på det mentalhygieniska området. Den fortlöpande kontrollen av småbarnens psykiska utveckling, den bättre kännedomen icke endast om deras intellektuella förutsättningar utan även om deras psykologiska egenart och eventuella psykopatologiska särdrag torde bli en värdefull källa till upplysning för skolorna. Fortbildningskurser för läkare vid barnavårdscentraler bör anordnas i likhet med kurserna för vid barnavårdscentraler anställda sjuksköterskor. Utbildningen bör främst avse barnpsykologi och -psykiatri. Vidare bör behandlas såväl kontroll av barnens hörsel och profylaktiska åtgärder för att förhindra hörselnedsättning hos barn som kontroll av barnens ögon.

Kursen föreslås omfatta tre dagar med 18 föreläsningar och demonstrationer. Högst 20 deltagare bör mottagas vid varje kurs. För arvoden till föreläsare beräknas (18×75) 1 350 kronor per kurs. Till kursdeltagare och föreläsare från annan ort bör utgå reseersättning och dagtraktamente för fem dagar enligt rese- och traktamentsklass II B, vilken kostnad kan uppskattas till ($20 \times 100 + 5 \times 20 \times 31$) 5 100 kronor. Sammanlagda utgifterna för en kurs skulle sålunda bli 6 450 kronor, eller avrundat 7 000 kronor.

Yttranden

Statskontoret anför.

Beträffande förslagen om utvidgad eftervård av förlöst kvinna samt om försöksvis anordnad kontroll av havande kvinnor, lidande av vissa sjukdomar, vilka förslag även framförts i medicinalstyrelsens utredning rörande barnmorskeväsendets organisation m. m., hänvisar statskontoret till, att ämbetsverket i utlåtande över utredningen icke ansett sig kunna tillstyrka förslagen i fråga.

Vad angår den föreslagna uppräknigen av anslagsposten till bidrag till upplysningsverksamhet har statskontoret i och för sig intet att erinra mot att ifrågavarande broschyr tryckes. Genom lämplig planering av den med anslagsposten avsedda verksamheten bör dock kostnaderna för broschyren kunna täckas inom ramen för oförändrad medelsanvisning. Statskontoret föreslår därför, att anslagsposten uppföres med oförändrat belopp.

Tillräckliga skäl synes icke föreligga att f. n. anordna de föreslagna fortbildningskurserna för läkare vid barnavårdscentraler. Ämbetsverket avstyrker därför, att medel anvisas för ändamålet.

Under hänvisning till vad sålunda anförts föreslår statskontoret, som ej funnit anledning till erinran mot styrelsens beräkningar i övrigt, att anslaget uppföres med 3 370 000 kronor.

Departementschefen

Liksom medicinalstyrelsen beräknar jag för bidrag till inredning och utrustning av centraler oförändrat 10 000 kronor.

Såsom jag anfört under punkten 114, räknar jag med att för årets riksdag framlägga förslag, grundade på medicinalstyrelsens utredning angående barnmorskeväsendets organisation och den förebyggande mödravår-

den. Därvid avser jag bl. a. att taga ställning till frågorna om utvidgad eftervård av förlöst kvinna samt om försöksverksamhet med speciell kontroll av havande kvinnor, lidande av vissa sjukdomar. Ståndpunktstagandet i den förstnämnda frågan synes med hänsyn till den föreslagna tidpunkten för reformens genomförande ej komma att påverka medelsbehovet under detta anslag för nästa budgetår. På grund härav och då jag ej heller i övrigt har något att erinra mot medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet till läkares, sjuksköterskors och barnmorskors avlöning, torde här för böra beräknas 3 300 000 kronor.

Vad härefter angår den nyssnämnda försöksverksamheten, torde det framtida ställningstagandet i denna fråga med hänsyn till det relativt ringa belopp, som äskas härför, icke komma att påverka anslagsberäkningen för nästa budgetår. Skulle förslaget komma att bifallas, synes någon omräkning av anslaget sålunda icke bli erforderlig.

Någon uppräknig av anslagsposten till bidrag till upplysningsverksamhet, 50 000 kronor, anser jag mig icke kunna tillstyrka. Kostnaderna för den av medicinalstyrelsen planerade upplysningskriften rörande lämplig kost under havandeskap och amningsperiod torde sålunda böra täckas inom ramen för det nuvarande anslagsbeloppet. Av detta avses 40 000 kronor för demonstrationskurser i barnavård och 10 000 kronor för övrig upplysningsverksamhet.

Sedan försöksverksamheten med kombinerad lustgas- och triléngivning vid förlossning givit vid handen, att narkosgivningen ej bör anförtros barnmorskor inom den öppna förlossningsvården, bör några utbildningskurser för detta ändamål ej ifrågakomma. Det sedan budgetåret 1951/52 å riksstaten uppförda anslaget till Anskaffande av trilénapparater kan nu upphöra. Såsom jag framhöll vid anmälan av förevarande punkt i 1954 års statsverksproposition (XI, s. 261), föreligger dock visst behov av undervisning i triléngivning åt barnmorskor i slutenvården. Det är också angeläget, att undervisning i mödragymnastik meddelas. Kurser med de nu angivna utbildningsuppgifterna torde därför böra komma till stånd även under budgetåret 1955/56. Liksom för innevarande budgetår bör antalet kurser bestämmas till 20 och medelsbehovet beräknas till 10 000 kronor.

Förslaget om anordnande av fortbildningskurser för läkare vid barnavårdscentraler finner jag mig icke kunna tillstyrka.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle i enlighet med vad jag föreslagit uppgå till (10 000 + 3 300 000 + 50 000 + 10 000) 3 370 000 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas nedåt till 3 350 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 3 350 000 kronor.

[120] 117. Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	650 000	707 643
1952/53	750 000	539 180
1953/54	850 000	1 292 135
1954/55 (statsliggaren s. 1048)	800 000	
1955/56 (förslag)	900 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 100 000 kronor.

Motiv

Belastningen under budgetåret 1953/54 motsvarar ej de verkliga kostnaderna på grund av viss eftersläpning i fråga om utanordnandet av statsbidragen. De verkliga kostnaderna utgjorde 902 736 kronor, varav åtgått 544 402 kronor till hembesök hos mödrar och barn, 78 533 kronor till läkarnas resor till filialer och 279 801 kronor till klienteletts resor till läkarmottagningar. Med hänsyn till de verkliga kostnaderna samt till ökad besöksfrekvens föreslås anslaget höjt till 900 000 kronor.

Enligt medicinalstyrelsens förslag angående barnmorskeväsendets organisation och den förebyggande mödravården ändras vissa kostnader under förevarande anslag. Då ändringarna beräknas träda i kraft först den 1 januari 1956 och statsbidragen utgår helårsvis i efterskott, inverkar ändringarna dock ej på anslagsbehovet för budgetåret 1955/56.

Departementschefen

Det under punkten 113 förebådade förslaget om ett enhetligt statsbidrag till alla av distriktssköterska företagna resor kommer sannolikt att påverka medelsbehovet under anslaget. I vilken utsträckning så kan bli fallet är dock svårt att i nuvarande läge förutsäga. Jag räknar emellertid med att statens totala utgifter för bidrag till sköterskornas resor i varje fall för nästa budgetår icke skall komma att undergå någon mera avsevärd förskjutning. Jag har härvid särskilt tagit hänsyn till att de nya statsbidragsbestämmelserna ej kan komma att gälla under mera än en del av kalenderåret 1955 och att en viss eftersläpning gjort sig märkbar vid utanordnandet av statsbidragen. Hinder synes därför icke böra möta att nu beräkna anslagets belopp för nästa budgetår. I likhet med medicinalstyrelsen föreslår jag, att anslaget uppföres med 900 000 kronor. Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till resor i förebyggande mödra- och barnavård* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[121] 118. Läkemedel åt vissa kvinnor och barn

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	700 000	865 954
1953/54	900 000	837 674
1954/55 (statsliggaren s. 1049)	900 000	
1955/56 (förslag)	850 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

I medicinalstyrelsens förslag angående barnmorskeväsendets organisation och den förebyggande mödravården förordas, att fria läkemedel bör tillhandahållas kvinna för eftervården, omfattande en tid av åtta veckor efter förlossningen, i samma utsträckning som för förvården. Den härav följande ökningen av medelsbehovet torde bli relativt obetydlig. De år 1954 genomförda ändringarna i statsbidragsbestämmelserna torde ej heller föranleda väsentligt större belastning av anslaget. Förordningen den 4 juni 1954 (nr 519) angående kostnadsfria eller prisnedsatta läkemedel kan även medföra, att anslaget belastas i mindre omfattning än tidigare. Med hänsyn härtill och till att nettoutgifterna under de senaste budgetåren ej visat större förändringar, föreslås, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Departementschefen

Såsom framhållits under punkten 114 beräknar jag, att i en särskild proposition till 1955 års riksdag skall framläggas förslag, grundade på medicinalstyrelsens utredning angående barnmorskeväsendets organisation och den förebyggande mödravården. Ställningstagandet till förslaget, att läkemedel skulle kostnadsfritt tillhandahållas kvinna för eftervård, torde, bl. a. med hänsyn till att ersättningen rekvireras i efterskott för en tid från en månad upp till ett kalenderår, icke nämnvärt påverka anslagsbehovet för nästa budgetår. Under beaktande jämväl av vad medicinalstyrelsen i övrigt anfört och med hänsyn till belastningen föreslår jag, att anslaget uppföres med 850 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läkemedel åt vissa kvinnor och barn* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 850 000 kronor.

[122] 119. Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	45 000	43 019
1953/54	45 000	45 000
1954/55 (statsliggaren s. 1049)	45 000	
1955/56 (förslag)	45 000	

Anslaget är avsett att genom skolöverstyrelsens försorg fördelas mellan folkbildningsorganisationerna m. fl. såsom bidrag till kostnaderna för av dem anordnad sexualhygienisk upplysningsverksamhet.

Yrkande

Skolöverstyrelsen (skr. 20/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 5 000 kronor.

Motiv

Intresset för upplysningsverksamheten är stort. Arbetarnas bildningsförbund har de senaste åren, enär anslaget icke räckt till, ej kunnat tillgodose önskemål om föreläsningar i sexualhygien motsvarande ungefär ett belopp av 5 000 kronor. Då överstyrelsen finner upplysningsverksamheten viktig ur samhällssynpunkt, föreslås, att anslaget höjes till 50 000 kronor, med vilket belopp anslaget utgick budgetåren 1947—1951.

Departementschefen

Jag förordar, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till folkbildningsorganisationerna för anordnande av allmän sexualhygienisk upplysningsverksamhet* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 45 000 kronor.

[123] 120. Abortförebyggande åtgärder

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	190 000	118 522
1953/54	240 000	104 164
1954/55 (statsliggaren s. 1049)	175 000	
1955/56 (förslag)	175 000	

1950 års abortutredning har i sitt den 2 september 1953 avgivna betänkande i abortfrågan (SOU 1953: 29) framlagt förslag rörande bl. a. den abortförebyggande verksamheten.

I skrivelse den 31 augusti 1954 har vidare medicinalstyrelsen äskat medel till abortförebyggande åtgärder för budgetåret 1955/56 och därvid hemställt, att förevarande anslag höjes med 70 000 kronor.

Innan jag behandlar medicinalstyrelsens anslagsframställning, har jag ansett mig böra lämna en kortfattad redogörelse för vissa huvuddrag i abortutredningens betänkande och de över betänkandet avgivna yttrandena. I övrigt hänvisar jag beträffande utredningens förslag till betänkandet.

Förslag av 1950 års abortutredning

Utredningen har framlagt ett omfattande statistiskt material angående abortklienteletets storlek och fördelning ur sociala och medicinska synpunkter. Utvecklingen av antalet legala aborter åren 1938—1952 redovisas sålunda:

År	Antal levande födda	Antal legala aborter	Antal legala aborter på 1 000 barnafoderskor	År	Antal levande födda	Antal legala aborter	Antal legala aborter på 1 000 barnafoderskor
1938	93 946	443	4,72	1946	132 597	2 378	17,93
1939	97 380	439	4,51	1947	128 779	3 534	27,44
1940	95 778	506	5,28	1948	126 683	4 585	36,19
1941	99 727	496	4,97	1949	121 272	5 503	45,38
1942	113 961	568	4,98	1950	115 414	5 889	51,03
1943	125 392	703	5,61	1951	110 027	6 328	57,51
1944	134 991	1 088	8,06	1952	110 100	5 322	48,44
1945	135 573	1 623	11,99				

¹ Preliminärt.

Utredningen har också gjort ett försök att uppskatta antalet illegala aborter och därvid med utgångspunkt från den s. k. hospitaliseringsfrekvensen beräknat, att år 1949 skulle ha företagits omkring 10 000 illegala aborter. Sammanfattningsvis hävdar utredningen, att en viss nedgång av de illegala aborternas antal skett sedan 1930-talet men att den totala abortvolymen endast undergått smärre förändringar. I jämförelse med 1930 har möjligen skett en faktisk nedgång även av den totala abortvolymen.

I tillämpningen har de olika i lagen den 17 juni 1938 om avbrytande av havandeskap (även kallad abortlagen) angivna indikationerna för legal abort under åren 1940—1950 fördelat sig på följande sätt:

År	Antal fall	Därav i procent				
		Sjukdom, kroppsfel	Svaghet	Förutsedd svaghet ²	Eugenisk	Humanitär
1940	506	71,9	3,4	—	23,7	1,0
1941	496	65,1	1,6	—	33,3	—
1942	568	56,0	2,1	—	40,5	1,4
1943	703	58,1	2,3	—	38,4	1,2
1944	1 088	58,9	2,5	—	37,7	0,9
1945	1 623	65,9	5,9	—	27,3	0,9
1946	2 378	Uppgifter saknas				
1947	12 079	57,2	21,8	2,2	18,2	0,6
1948	21 991	45,5	36,8	2,6	14,8	0,3
1949	5 503	36,3	47,1	4,4	11,9	0,3
1950	5 889	30,2	50,7	9,6	9,2	0,3

¹ Avser tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{19}{8}$ 1947.

² Av hela antalet verkställda aborter 4 585 har endast 1 991 bearbetats av medicinalstyrelsen.

³ Härmed avses den i 1 § 2) abortlagen upptagna förutsättningen för abort, att det med hänsyn till kvinnans levnadsförhållanden och omständigheterna i övrigt kan antagas, att hennes kroppsliga eller själsliga krafter skulle allvarligt nedsättas genom barnets tillkomst och vården om barnet.

Utredningen finner härav framgå, att indikationen svaghet, d. v. s. att havandeskap kan avbrytas, när på grund av svaghet hos kvinnan barnets tillkomst skulle medföra allvarlig fara för hennes liv eller hälsa, fått en

alltmer ökad betydelse, medan antalet aborter på sjukdom eller eugenisk indikation procentuellt minskat. Abort på indikationen förutsedd svaghet har förekommit i allt större antal.

Allt som är ägnat att skapa trygghet för den gravida kvinnan har enligt utredningens uppfattning abortförebyggande värde. Vid sidan av den rådgivnings- och upplysningsverksamhet, som bedrivs i direkt abortprofylaktiskt syfte, nämner utredningen en rad sociala stödåtgärder, såsom den förebyggande mödra- och barnavården, rätten till kostnadsfria skyddsläkemedel, den fria förlossningsvården, resor för mödrar och barn, de fria skolmältiderna m. m. samt ekonomiskt-sociala åtgärder, t. ex. moderskapsförsäkring, bidragsförskott, arbetarskyddslagstiftning, bostadsrabatter, förtursrätt vid fördelning av förefintliga bostäder, bosättningslån, daghemsverksamhet, social hemhjälp, kostnadsfri havandeskapsdiagnos m. m.

Mot det nuvarande prövningsförfarandet vid ansökan om legal abort riktar utredningen viss kritik. Förfarandet innebär, att abort utom då det gäller den eugeniska indikationen kan medgivas antingen av medicinalstyrelsen, d. v. s. dess socialpsykiatriska nämnd, eller sedan den läkare som utför ingreppet samt annan läkare i viss tjänsteställning förklarat förutsättningen för åtgärden vara förhanden, s. k. tvåläkarintyg. Av det totala antalet legala aborter år 1952 beviljades cirka 85 procent av medicinalstyrelsens socialpsykiatriska nämnd och cirka 15 procent på grund av tvåläkarintyg. Nämndens arbetsbelastning har successivt ökat, varför uppsättningen ledamöter i denna måst dubbleras. Härigenom har det centrala prövningsförfarandets ursprungliga syfte, nämligen att få fram en enhetlig bedömning av ärendena motverkats. Den personliga kontakten med de hjälpsökande, som utgör ett viktigt bidrag till den rätta förståelsen för deras svårigheter och det i varje särskilt fall bästa sättet att lösa dem, har så gott som helt kommit bort.

Av bl. a. dessa skäl föreslår utredningen, att prövningsförfarandet decentraliseras. Inom varje sjukvårdsområde föreslås skola inrättas en nämnd för prövning av ansökningar om legal abort. Nämnden bör bestå av två läkare samt en tredje ledamot, som bör äga beprövad social erfarenhet, självständighet och gott psykologiskt omdöme. Den sistnämnde bör vara ordförande. Av läkarna skall den ene vara psykiater i viss tjänsteställning, den andre gynekolog eller allmän kirurg verksam som tjänsteläkare vid lasarett eller motsvarande inom samma område. Nämndens beslut skall som regel grunda sig på personlig kontakt mellan den sökande och nämndens ledamöter.

Vid genomförandet av det decentraliserade prövningsförfarandet föreslås, att det nuvarande systemet med abort efter tvåläkarintyg helt borttages.

På varje ort, där en lokal nämnd är verksam, skall i regel finnas en rådgivningsbyrå som biträder nämnden i dess arbete. Den som handhaft ett ärende, bör vanligen föredraga det inför nämnden. Den förberedande handläggningen och den abortprofylaktiska verksamheten på placeringsorten bör därför skötas av kurator eller kuratorer som är anställda vid ortens rådgivningsbyrå. Konsekvensen härav blir, att prövningsnämnder kan införas endast på de platser, där rådgivningsbyråer finns i verksamhet inom området eller med andra ord att ett genomförande av utredningens förslag måste ske successivt i takt med utbyggnaden av rådgivningsbyråerna.

Beträffande rådgivningsbyråernas hittillsvarande verksamhet och resultat konstaterar utredningen, att besöksfrekvensen i allmänhet varit i stigande under de år, verksamheten pågått. Utredningen är av den uppfattningen, att den försöksverksamhet som pågått vid de hittills upprättade nio rådgivningsbyråerna tillräckligt ådagalagt ett stort behov av en verksamhet av detta slag i fortsättningen. Utredningen föreslår därför, att staten skall understödja en rådgivande verksamhet för abortsökande kvinnor med sikte på att en sådan verksamhet bör utbyggas och småningom komma till stånd inom samtliga landstingsområden och städer utom landsting. Från rådgivningsbyrån som central bör utbyggas ett system med filialer.

Det har från flera byråer vitsordats, att det abortprofylaktiska arbetet i egentlig mening icke kan skiljas från den allmänt rådgivande och stödjande hjälp till lösande av samlevnadsproblem, som går under namnet familjerådgivning och som försöksvis igångsatts på några orter i landet. De yttre problem och bekymmer som driver en fysiskt eller psykiskt sjuk eller klen kvinna att under en ovälkommen graviditet söka abort är på det hela taget desamma som kommer en människa att söka hjälp på en familjerådgivningsbyrå. De abortsökande skiljer sig egentligen från klientelet på familjerådgivningsbyrån endast därigenom, att de bär på den ytterligare komplikationen att befinna sig i en ovälkommen graviditet. Flera sakliga och praktiska skäl talar alltså för en allmän breddning av det abortförebyggande rådgivningsarbetet.

Som en slutsats av detta resonemang föreslås, att den organisatoriska anknytningen av abortrådgivningsfrågorna till den förebyggande mödravården upphör, och den allmänt familjerådgivande verksamheten, däri inbegripen abortrådgivningen, blir en framtida självständig uppgift för huvudmännen.

Mot bakgrunden av det nu anförda förordar utredningen beträffande rådgivningsbyråernas organisation, att varje byrå skall förestås av en byråföreståndare med lön motsvarande Ca 27, vilken även skall utföra kuratorsarbete. Härjämte skall på byrån finnas anställda kura-

torer och administrativ personal i erforderlig omfattning. Till varje byrå knyts minst två läkare med specialistkompetens inom psykiatri och gynekologi.

Statsbidrag föreslås utgå med 50 procent av byråföreståndarens lön. För övriga kuratorer bör statsbidraget beräknas efter samma grunder som f. n., d. v. s. 25 kronor per mottagning. Beträffande läkarna anser utredningen, att bidrag bör utgå med 20 kronor per timme av den tid, varunder läkarmottagning hålls.

F. n. ställes till kuratorernas förfogande för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöker kurator, ett belopp av 4 000 kronor per byrå, vartill kommer 10 000 kronor för samma ändamål att fördelas av medicinalstyrelsen. Dessa medel anser utredningen vara av stort värde i det abortförebyggande arbetet. Hjälpen betecknas av kuratorerna såsom deras mest betydelsefulla hjälpmedel. Utredningen föreslår därför, att rådgivningsbyråerna även i fortsättningen utrustas med medel för en ekonomisk hjälpverksamhet av detta slag i abortförebyggande syfte. Liksom förut bör dessa medel helt bekostas genom statsanslag. Efter beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen bör den anslagna totalsumman ställas till medicinalstyrelsens förfogande för utdelning till byråerna i lämpliga proportioner. Kuratorn bör liksom tidigare ansvara för det omedelbara handhavandet av medlen; hon bör ha att i efterskott redovisa användningen för medicinalstyrelsen. På grund av höjda levnadskostnader och ökad besöksfrekvens på byråerna föreslås, att beloppet höjes och beräknas till 10 000 kronor per år och kurator.

För den centrala uppsikten över den abortförebyggande verksamheten föreslår utredningen inrättande av två överinspektörsbefattningar hos medicinalstyrelsen, en för mödravård och en för kuratorsverksamheten.

Enligt utredningen måste den största uppmärksamhet ägnas frågan om födelsekontroll och sexualupplysning. För att preventivmedelsrådgivningen skall få största möjliga effekt, föreslår utredningen, att — förutom den verksamhet som f. n. ställvis bedrivs inom den förebyggande mödravårdens ram — kostnadsfri preventivmedelsrådgivning även skall äga rum å stads-, distrikts-, köpings-, municipal- och provinsialläkares mottagningar samt å gynekologavdelningarnas öppna mottagningar och gynekologipoliklinikerna. Härigenom vinner man, att kvinnan tillförsäkras ett bättre anonymitetsskydd och undgår det personliga obehag, som ofta i detta ärende kan vara förknippat med ett besök på ett av den förebyggande mödravårdens organ.

Yttranden över abortutredningens förslag

Över abortutredningens betänkande har utlåtanden avgivits av ett sjuttio-tal myndigheter, institutioner och organisationer, i åtskilliga fall efter

hörande av underställda organ. I det följande berör jag endast några enskilda yttranden till belysande av remissorganens inställning till utredningsförslagen på vissa speciella avsnitt. Allmänt kan dock sägas, att den principiella inställningen till betänkandet i det stora flertalet yttranden är positiv. Erinringar förekommer dock. Från läkarhåll framhålles sålunda, att utredningen överbetonat de sociala faktorernas roll och icke tillräckligt beaktat de medicinska. Ett par remissorgan, bl. a. *statskontoret* och *överståthållarämbetet*, anser, att förslaget icke utan genomgripande omarbetning kan läggas till grund för ändring i nu gällande bestämmelser på området.

Den av utredningen framlagda undersökningen av antalet illegala aborter har utsatts för stark kritik, bl. a. av *Sveriges läkarförbund*, *medicinalstyrelsen* och *karolinska institutets lärarkollegium*.

Om behovet av effektivare ekonomiska och sociala hjälpåtgärder till förmån för abortsökande kvinnor råder full enighet. Några remissorgan, däribland *medicinska fakulteten i Lund*, anser emellertid, att abortutredningen i detta avseende i huvudsak inskränkt sig till instämmanden i redan vidtagna eller projekterade åtgärder, resp. väl befogad kritik och efterlyser förslag till konkreta åtgärder i abortförebyggande syfte.

Den av utredningen föreslagna decentraliseringen av provningsförfarandet har blivit föremål för delade meningar. Det stora flertalet remissorgan har tillstyrkt förslaget, i åtskilliga fall under påpekande att decentralisationen har både fördelar och nackdelar. Mer än tjugutalet myndigheter har emellertid intagit en negativ ställning till förslaget i denna del. Några av dessa myndigheter anser, att de brister och olägenheter, som vidlåder det nuvarande systemet, icke är av sådant slag att ett frångående av detta är motiverat. Andra åter menar, att den föreslagna organisationen kommer att bli alltför tungrodd.

Medicinalstyrelsen ansluter sig till ordningen med en decentraliserad handläggning av abortärendena men påpekar, att viss risk för ett ojämnt bedömande inom olika provningsnämnder kan uppstå. Likväl bör denna invändning enligt styrelsens mening icke tillmätas alltför stor vikt, bl. a. av det skälet att redan nu psykiatriker och operatör-gynekolog ofta på ett tidigt stadium har möjlighet att göra sin åsikt gällande på ett tungt vägande sätt.

Några remissorgan ansluter sig på vissa villkor till utredningens förslag att decentralisera provningsförfarandet. Sålunda biträder *majoriteten inom medicinalstyrelsens socialpsykiatriska nämnd* förslaget under förutsättning att en i möjligaste mån enhetlig bedömning av ärendena garanteras genom ett fortlöpande samarbete mellan provningsnämnderna i de olika sjukvårdsområdena och genom återkommande gemensamma konferenser.

Sveriges sacionomförbund ställer sig frågande inför möjligheterna att inom samtliga enskilda sjukvårdsområden kunna erhålla gynekologisk och psykiatrisk sakkunskap till de lokala prövningsnämnderna. Med hänsyn härtill vore måhända en annan regional indelning önskvärd, varigenom två eller flera sjukvårdsområden skulle kunna samverka i en gemensam prövningsnämnd. Måhända kunde härigenom också diskretionssynpunkterna tillgodoses mera effektivt för de abortsökande.

Medicinska fakulteten i Lund finner det i princip riktigt att decentralisera prövningsförfarandet men anser detta böra ske inom tvåläkarintygets ram.

Av de myndigheter, som avstyrkt förslaget om decentralisering av prövningsförfarandet, kan nämnas bl. a. *medicinska fakulteten i Uppsala* samt *länsstyrelserna i åtta län*.

Några *reservanter inom medicinalstyrelsen* anser, att förslaget i dess nuvarande form är behäftat med så svåra brister, att det knappast kan om sättas i praktiken. Den allvarligaste invändningen mot förslaget till decentralisering av prövningsförfarandet är det förhållandet, att den icke kan genomföras i hela riket på en gång.

Förslaget att i anslutning till decentraliseringen av prövningsförfarandet avskaffa de s. k. tvåläkarintygen har avstyrkts av ett stort antal remissinstanser. De framhåller, att även om kritiken mot tvåläkarintygen i stort sett är befogad, härav dock icke utan vidare följer, att denna anordning bör avskaffas. I stället bör tvåläkarintygen kunna omgärdas med bestämmelser av sådant innehåll, att missbruk icke gärna skall kunna ske. Olika förslag har därvid framlagts. Bland de avstyrkande instanserna återfinnes *medicinalstyrelsen* och *dess socialpsykiatriska nämnd*, *Sveriges läkarförbund*, *svenska läkaresällskapet* och *flera länsstyrelser*.

Några remissmyndigheter anser, att det decentraliserade prövningsförfarandet först bör prövas i några sjukvårdsområden och den slutliga utformningen anstå, tills man har några års erfarenhet av denna försöksverksamhet.

Svenska landstingsförbundet anför.

Lokal prövningsnämnd kan enligt utredningens mening som regel ej fungera utan tillgång till en rådgivningsbyrå för abortfrågor. Rådgivningsbyråer finns emellertid icke i alla sjukvårdsområden. Inom landstingen finns ännu så länge endast fem dylika byråer, och det är ovisst, när sådana kan organiseras inom övriga områden, helst som det icke ifrågasättes någon obligatorisk skyldighet för de kommunala huvudmännen att inrätta rådgivningsbyråer. Då kvinnor i områden, som saknar dylika byråer, självfallet bör ha samma möjligheter som andra att erhålla abort, måste åtminstone under en övergångstid den centrala prövningen av abortärendena i viss utsträckning bibehållas. Med hänsyn härtill är förbundet närmast benäget förorda, att den centrala handläggningen av hithörande ärenden i princip bibehålles tills vidare men att man i ett eller ett par områden,

där rådgivningsbyråer finns, försöksvis inför möjlighet till prövning av abortärendena av en lokal nämnd.

Om angelägenheten av att den abortförebyggande verksamheten utbygges råder i stort sett enighet. Utredningens förslag i denna del har emellertid icke gått fritt från kritik. Sålunda ifrågasätter *länsstyrelsen i Uppsala län*, om det icke med hänsyn till det nära sambandet mellan abortrådgivning och familjerådgivning varit mera ändamålsenligt att redan från början inrätta familjerådgivningsbyråer i stället för byråer enbart för abortklientelet.

Länsstyrelsen i Stockholms län anför.

Då inrättande av familjerådgivningsbyråer av diskretionära skäl torde medföra fördelar för abortklientelet och då det är angeläget, att verksamheten så organiseras, att den redan på ett tidigt stadium tillvinner sig allmänhetens förtroende, bör emellertid enligt länsstyrelsens uppfattning en samordning av familjerådgivningen och rådgivningen för de abortsökande komma till stånd från första början.

Med hänvisning till erfarenheterna från familjerådgivningen och abortrådgivningen i Stockholm anser *Stockholms stadsfullmäktige* det icke lämpligt att där samordna dessa båda verksamhetsgrenar. Ej heller *stadsfullmäktige i Gävle* eller *yrkeskvinnors samarbetsförbund* finner en sammankoppling av de båda verksamhetsgrenarna önskvärd.

Medicinalstyrelsen framhåller vikten av att familjerådgivningsbyråer inrättas utan uppskov och inordnas i samhällets förebyggande vård.

Sveriges läkarförbund understryker, att sådan verksamhet, som avses bedrivas vid familjerådgivningsbyråerna förekommer vid alla gynekologiska och psykiatriska sjukvårdsenheter. Det är olämpligt och oriktigt att utbryta en viss del av den gynekologiska och psykiatriska verksamheten ur den övriga hälso- och sjukvården och inrätta isolerade specialbyråer. Förbundet förordar således bestämt, att familjerådgivningsbyråerna infogas i lasaretsorganisationen och härvid anknyts till de gynekologiska och psykiatriska lasaretsavdelningarna.

1950 års barnavårdskommitté hemställer, att, då kommittén i sitt betänkande avser att ingående behandla frågan om barnavårdens organisation på länsstadiet, Kungl. Maj:t ej måtte dessförinnan vidtaga några förändringar i den bestående organisationen för abortärenden utan låta anstå med ett slutligt ställningstagande till abortutredningens förslag om abortbyråerna, till dess barnavårdskommittén blivit i tillfälle att framlägga sitt betänkande.

Mot utredningens förslag att rådgivningsbyråns ledning skall uppdragas åt en kurator, vilken i egenskap av föreståndare skall placeras i lönegrad Ca 27, har på en del håll allvarliga betänkligheter rests.

Sålunda finner *stadsfullmäktige i Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Gävle* — under återopande av att den nuvarande organisationen vid rådgivningsbyråerna i dessa städer fungerat väl — det icke motiverat att omorganisera byråerna.

Svenska stadsförbundets sjukvårdsdelegation anser, att det liksom hittills bör ankomma på rådgivningsbyråns huvudman att till föreståndare för byrån förordna den av befattningshavarna, som har de bästa personliga kvalifikationerna för uppdraget. Härav följer, att den föreslagna befattningen som byråföreståndare med dess relativt höga lönegradsplacering bör bortfalla och att föreståndarskapet i stället bör honoreras med ett tilläggsarvode åt den befattningshavare som erhåller uppdraget.

Liknande synpunkter framföres av *svenska landstingsförbundet*.

Den föreslagna höjningen av anslaget till kuratorernas förfogande för a v h j ä l p a n d e a v ö v e r h ä n g a n d e h j ä l p b e h o v hos de abortsökande har hälsats med tillfredsställelse av det överväldigande antalet remissinstanser. *Medicinalstyrelsen* finner summan 10 000 kronor per kurator och år väl vald. Ett flertal remissmyndigheter, däribland *medicinska fakulteten i Lund, karolinska institutets lärarkollegium* och *länsstyrelsen i Stockholms län*, anser, att beloppet är alltför knappt tilltaget för att denna hjälp skall få avsedd effekt.

Om behovet av en effektiviserad p r e v e n t i v m e d e l s r å d g i v n i n g som ett väsentligt led i den abortförebyggande verksamheten råder i stort sett enighet. Mot utredningens förslag att förlägga kostnadsfri preventivmedelsrådgivning till stads-, distrikts-, köpings-, municipal- och provinsialläkares mottagningar samt till gynekologiska polikliniker och gynekologavdelningars öppna mottagningar har dock allvarliga invändningar gjorts. Sålunda framhålles i ett flertal yttranden, att det icke finns någon möjlighet att ålägga vare sig tjänsteläkare eller lasarettsläkare ytterligare arbetsuppgifter av den omfattning det här kan bli fråga om. *Karolinska institutets lärarkollegium* och *förste provinsialläkaren i Gävleborgs län* anser, att förslaget i denna del bör helt omarbetas. Bland de avstyrkande myndigheterna återfinnes vidare *medicinalstyrelsen, statskontoret, Sveriges läkarförbund, svenska läkaresällskapet, länsstyrelserna i Värmlands och Kopparbergs län, stadsfullmäktige i Göteborg och Malmö, medicinska fakulteten i Lund, svenska barnmorskeförbundet* och *svenska socialvårdsförbundet*.

Medicinalstyrelsens anslagsframställning

Under innevarande budgetår må statsbidrag utgå för högst 15 rådgivningsbyråer.

Verksamhetens omfattning under kalenderåret 1953 framgår av följande uppgifter från de 9 byråer, som varit i funktion nämnda år.

Ort	Läkare	Kuratorer	Ny- inskrivna ¹	Nyinskrivna som fått legal abort ¹
Stockholm	1 (föreståndare) gynekolog, 1 psykiater, 15 konsulter, därav 12 psykiater och 3 gynekologer	6 heltids- och 6 halvtidsanställda + extra	2 127 (2 168)	1 070 = 50 % (998 = 46 %)
Göteborg	1 (föreståndare) psykiater + 1 psykiater	3 halvtidsanställda	413 (386)	134 = 32 % (185 = 48 %)
Malmö	1 (föreståndare) psykiater	1 heltids- + 1 halvtidsanställd	377 (422)	180 = 48 % (210 = 50 %)
Solna	1 (föreståndare) psykiater, 1 gynekologisk konsult	2 heltidsanställda	422 (429)	205 = 48 % (202 = 47 %)
Visby	1 (föreståndare) kirurg	1 halvtidsanställd	92 (89)	30 = 33 % (22 = 25 %)
Gävle	1 (föreståndare) psykiater, 1 gynekologisk konsult + konsulterande läkare	2 halvtidsanställda	358 (348)	137 = 38 % (124 = 36 %)
Sundsvall	1 (föreståndare) gynekolog, 2 konsulterande läkare	1 halvtidsanställd	199 (229)	95 = 48 % (92 = 40 %)
Linköping	1 (föreståndare) gynekolog	1 halvtidsanställd	165 (144)	50 = 30 % (47 = 33 %)
Hälsingborg . . .	1 (föreståndare) psykiater, 1 gynekologisk konsult	1 halvtidsanställd	172 (172)	40 = 23 % (49 = 28 %)

¹ Siffror inom parentes avser kalenderåret 1952.

Efter den 1 januari 1954 har byråer i Örnsköldsvik och Lund tillkommit. Fr. o. m. den 1 januari 1955 räknar styrelsen med att rådgivningsbyråer skall ha anordnats i Boden, Hudiksvall och Halmstad samt att rådgivningsbyrån i Karlstad, vilken redan trätt i funktion, skall ha godkänts för erhållande av statsbidrag. Antalet rådgivningsbyråer skulle sålunda under kalenderåret 1955 uppgå till 15.

Med hänsyn till att författningsändringar, grundade på 1950 års abortutrednings betänkande, kan väntas bli genomförda tidigast den 1 januari 1956, har styrelsen ej beräknat anslag för förslagen i betänkandet för budgetåret 1955/56.

Enligt gällande beräkningsgrunder uppskattar styrelsen medelsbehovet för rådgivningsbyråernas verksamhet till följande belopp, nämligen för läkarlöner 35 100 kronor, för löner åt kuratorerna 78 000 kronor, för kuratorernas resor för hembesök hos havande kvinnor och för kvinnornas resor till byråerna 30 000 kronor samt för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöker kurator — för vilket sistnämnda ändamål bidrag utgår kvartalsvis i förskott — 70 000 kronor.

Med hänsyn bl. a. till att nya lasarettsläkartjänster i obstetrik-gynekologi inrättats eller inom kort kommer att inrättas vid några större länslasarett och ett ökat antal specialister sålunda kan väntas stå till förfogande, räknar styrelsen med en utbyggnad av verksamheten under senare hälften av budgetåret 1955/56. Styrelsen hemställer därför om medgivande att godkänna ytterligare två byråer, för vilka statsbidrag dock torde behöva beräknas endast för senare hälften av budgetåret för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor, som besöker kurator, med 4 000 kronor.

Sammanlagt skulle sålunda statsbidragen till rådgivningsbyråerna uppgå till (35 100 + 78 000 + 30 000 + 70 000 + 4 000) 217 100 kronor eller i runt tal 215 000 kronor.

För ersättning till vissa laboratorier för utförande av biologiska graviditetsreaktioner har för budgetåret 1954/55 beräknats 34 000 kronor. Med hänsyn till belastningen budgetåret 1953/54 — 28 750 kronor — och det ökade antalet rådgivningsbyråer torde anslagsposten bära upptagas med oförändrat belopp.

Då det för *preventivrådgivning åt män* anvisade beloppet, 1 000 kronor, ej tagits i anspråk de sista budgetåren, torde denna anslagspost kunna utgå.

Det totala medelsbehovet skulle sålunda uppgå till (215 000 + 34 000) 249 000 kronor. Med hänsyn till den genomgående låga belastningen på anslaget torde en avrundning nedåt med 4 000 kronor få anses fullt försvarlig.

Departementschefen.

Abortutredningens förslag rörande den abortförebyggande verksamheten har i vissa hänseenden mött stark kritik. I flera av de huvudfrågor, som utredningen behandlat, har vid remissbehandlingen vitt skilda uppfattningar framförts. För egen del är jag f. n. icke beredd att taga ställning till utredningsförslagen i deras helhet. Jag vill här endast kortfattat upptaga vissa särskilda spörsmål till behandling.

Den föreslagna decentraliseringen av prövningen av abortärendena finner jag i och för sig värd att närmare övervägas. Såsom utredningen framhållit, förutsätter dock förslaget, att rådgivningsbyråorganisationen utbyggs, innan lokala prövningsnämnder inrättas. Enligt min uppfattning bör ett successivt genomförande av förslaget i takt med utbyggnaden av rådgivningsbyråerna icke ifrågakomma. Enär huvudmännen själva har i sin hand att bestämma, huruvida byråer skall inrättas, och då rådande brist på läkare försvårar en utbyggnad i rask takt, skulle under sådana förhållanden troligen under relativt lång tid framåt två olika prövningssystem komma att finnas vid sidan av varandra, något som jag icke kan finna lämpligt. Jag anser därför, att det slutliga ställningstagandet till förslaget om decentralisering av prövningsförfarandet bör uppskjutas till dess förutsättningar för genomförandet av en sådan decentralisering i hela riket skapats.

Även vid ett bibehållande av det nuvarande prövningsförfarandet finner jag det önskvärt, att utbyggnaden av den abortförebyggande rådgivningsverksamheten fortsättes och intensifieras. Jag föreslår därför, att nu gällande begränsning av antalet till statsbidrag berättigade rådgivningsbyråer upphäves. Den av abortutredningen förordade breddningen av rådgivningsarbetet att omfatta en allmänt rådgivande och stödjande verksamhet till lösande av samlevnadsproblem synes mig böra övervägas. I avvaktan på utredning angående en sådan familjerådgivning och med hänsyn till vad 1950 års barnavårdskommitté anfört i sitt utlåtande över abortutredningens betänkande torde den nuvarande byråorganisationen i huvudsak böra bibehållas tills vidare.

Enligt gällande statsbidragsbestämmelser skall rådgivningsbyrå stå under ledning av legitimerad läkare med biträde av kvinnlig kurator. En uppnykning av denna föreskrift synes böra ske, så att huvudmannen får större frihet att utse annan än läkare till föreståndare, om så i visst fall bedömes lämpligt. Det synes böra ankomma på medicinalstyrelsen att i samband med godkännande av plan för verksamheten pröva frågan om föreståndarskapet för byrån.

Allmänt har vitsordats, att de medel, som ställs till kuratorernas förfogande för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos kvinnor som besöker kurator, varit av stort värde i det abortförebyggande arbetet. På grund av levnadskostnadsstegringen torde en viss höjning av utgående belopp vara motiverad. Samtidigt kan de nuvarande grunderna för fördelning av medlen mellan byråerna icke sägas lämna tillräckligt utrymme för hänsynstagande till variationerna i besöksfrekvensen vid olika byråer. Stockholms stads rådgivningsbyrå för sexualfrågor med 2 127 nyinskrivna abortsökande under år 1953 representerade sålunda inemot hälften av det totala antalet nyinskrivna nämnda år. I likhet med abortutredningen förordar jag, att det får ankomma på medicinalstyrelsen att inom ramen för anvisat belopp fördela medlen mellan byråerna efter behovet.

En intensifiering av preventivmedelsrådgivningen har allmänt ansetts önskvärd. På grund av tjänsteläkarnas redan f. n. avsevärda arbetsbörda kan jag emellertid icke nu tillstyrka förslaget att förlägga en kostnadsfri preventivmedelsrådgivning till deras mottagningar.

Även vid ett slopande av den gällande maximeringen av antalet rådgivningsbyråer håller jag icke för sannolikt, att nya byråer under år 1955 kan hinna anordnas och godkännas för statsbidrag i den omfattning, medicinalstyrelsen anlagit. Jag räknar med att i genomsnitt tolv byråer kommer att åtnjuta statsbidrag för hela nämnda år. Det sammanlagda belopp, som må användas för tillgodoseende av överhängande hjälpbehov hos abortsökande kvinnor, torde i anslutning härtill för nästa budgetår få bestämmas till 75 000 kronor. På grund härav och med beaktande av den låga belastningen på anslagsposten till anordnande och upprätthållande av verksam-

heten under de senaste två budgetåren — 89 772 resp. 68 955 kronor — beräknar jag medelsbehovet för byråernas verksamhet till totalt cirka 140 000 kronor.

För preventivmedelsrådgivning åt män synes med hänsyn till vad medicinalstyrelsen anfört medel icke behöva beräknas för nästa budgetår. Jag förutsätter emellertid, att ersättning härför enligt nuvarande grunder även framdeles i mån av behov må utgå från detta anslag.

Styrelsens uppskattning av medelsbehovet i övrigt föranleder icke någon erinran från min sida. Anslaget skulle således för nästa budgetår uppföras med (140 000 + 34 000) 174 000 kronor eller avrundat 175 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Abortförebyggande åtgärder* för budgetåret 1955/56
anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kronor.

[124] 121. Stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	400 000	363 127
1953/54	400 000	369 046
1954/55 (statsliggaren s. 1050)	400 000	
1955/56 (förslag)	400 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Bruttoutgiften för budgetåret 1953/54 var 400 000 kronor. I återbetalningar har emellertid influtit ett belopp av 30 954 kronor.

Med hänsyn till den ännu bestående bristen på tandläkare inom folk-tandvården är det önskvärt, att stipendier utdelas även under nästa budgetår.

Enligt för styrelsen tillgängliga uppgifter tjänstgjorde den 1 juli 1954 inom folktandvården 241 stipendiater. Av 105 tandläkare, som haft skyldighet att påbörja stipendietjänstgöringen under åren 1953 och 1954, tjänstgjorde eller hade till tjänstgöring strax efter den 1 juli 1954 anmälts 99. De återstående sex har av olika anledningar beviljats uppskov med påbörjandet av sin tjänstgöring. Bortfallsprocenten är således 0.

Sammanlagda antalet nyantagna elever vid de båda tandläkarhögskolorna beräknas för såväl år 1954 som år 1955 till minst 180. Antalet in-skrivna elever vid högskolorna var vid den senaste vårterminens slut 865.

Departementschefen

Stipendiaternas fullgörande av åtagen tjänstgöringsskyldighet inom folk- tandvården har de senaste åren undergått en gradvis förbättring. Av de tjänstgöringsskyldiga tandläkarna hade den 1 juli 1951 ett antal motsvarande 15,5 procent utan giltiga skäl åsidosatt denna skyldighet, medan motsvarande antal den 1 september 1952 utgjorde 13 procent av de då tjänstgöringsskyldiga och i juli 1953 3,5 procent. Helt tillfredsställande förhållanden hade uppnåtts i juli 1954, då samtliga stipendiater, som icke av särskilda skäl beviljats uppskov, tjänstgjorde eller anmälts skola på- börja tjänstgöringen. Med hänsyn härtill torde stipendier tills vidare få utgå efter oförändrade grunder. Medicinalstyrelsen bör dock även i fort- sättningen ägna frågan erforderlig uppmärksamhet.

Vad härefter angår medelsbehovet för nästa budgetår hade — enligt vad jag under hand inhämtat från medicinalstyrelsen — vid ansöknings- tidens utgång i september 1954 ingivits sammanlagt 284 ansökningar om stipendier, därav från studerande vid tandläkarhögskolan i Stockholm 126 och i Malmö 158. På grund härav föreslår jag, att medel liksom för inne- varande budgetår beräknas för 200 stipendier om 2 000 kronor. Jag förut- sätter emellertid, att, för den händelse antalet ansökningar om stipendier för läsåret 1955/56 kommer att överstiga 200, hinder icke bör möta för Kungl. Maj:t att medgiva utdelande av ytterligare det antal stipendier, som må bliva erforderligt. I enlighet med det anförda torde alltså anslaget för nästa budgetår böra uppföras med $(200 \times 2\,000)$ 400 000 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för blivande distriktstamläkare m. fl.*
för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 400 000
kronor.

[125] 122. Bidrag till driften av folk tandvården

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	5 200 000	5 594 737
1953/54	6 000 000	8 233 089
1954/55 (statsliggaren s. 1050)	7 000 000	
1955/56 (förslag)	8 400 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget uppräknas med 1 400 000 kronor.

Motiv

Medicinalstyrelsen har godkänt planer för anordnande av folk tandvård inom samtliga landstingsområden samt tre städer utanför landsting, näm- 22 — *Bihang till riksdagens protokoll 1955. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

ligen Hälsingborg, Gävle och Norrköping. Under förutsättning av Kungl. Maj:ts medgivande, att statsbidrag må utgå till Stockholms stad efter 1953 års utgång, kommer styrelsen att under budgetåret 1954/55 fastställa plan för folktandvården i Stockholm.

Den 1 juli 1954 hade enligt för styrelsen tillgängliga uppgifter 16 centraltandpolikliniker och 473 distriktstandpolikliniker inrättats. Verksamheten var igång vid samtliga central- och 461 distriktstandpolikliniker. Antalet vid centraltandpolikliniker tjänstgörande tandläkare var 30, varav 16 lasarettstandläkare, och antalet distriktstandläkare 1 008, av vilka 855 inom landstingsområdena. Av distriktstandläkarna var 347 utlänningar, vilka förordnats som vikarier, och 241 stipendiater. 79 tandläkartjänster saknade innehavare eller vakansvikarie.

Under andra halvåret 1953 legitimerades 70 tandläkare och under första halvåret 1954 91. Enligt uppgift från tandläkarhögskolorna beräknas under andra halvåret 1954 sammanlagt 90 tandläkare komma att utexamineras. Styrelsen uppskattar antalet distriktstandläkare den 1 juli 1955 till ungefär 1 100, vartill torde komma cirka 140 för Stockholms del.

Enligt preliminär beräkning utgjorde antalet fullständigt behandlade barn under år 1953 inom landstingsområdena cirka 377 000 och i städerna utanför landsting cirka 58 000 eller tillhoppa omkring 435 000.

Antalet fullständigt behandlade barn under år 1955 torde kunna uppskattas till för landstingsområdena cirka 445 000 och för städer utanför landsting cirka 76 000 eller sammanlagt cirka 521 000. Med ett bidrag av 16 resp. 8 kronor per behandlat barn uppgår statsbidraget till 7 120 000 resp. 608 000 kronor eller tillhoppa 7 728 000 kronor.

Till Stockholms stad, som enligt riksdagens beslut tillerkänts statsbidrag fr. o.m. år 1951, har bidrag numera utgått för åren 1951—53. Enligt stadens beräkningar utgör bidraget för 1954 628 000 och för 1955 664 000 kronor, eller tillhoppa 1 292 000 kronor. Då det förra bidraget torde komma att utbetalas under budgetåret 1954/55, har styrelsen här endast upptagit bidraget för 1955.

Medelsbehovet beräknas sålunda till 8 392 000 kronor eller avrundat 8 400 000 kronor.

Departementschefen

Sedan avtal träffats med Stockholms stad angående samordnande av tandläkarhögskolans i Stockholm patientvårdande verksamhet med stadens folktandvård, medgav Kungl. Maj:t den 30 april 1954 i enlighet med bemyndigande av 1951 års riksdag (skr. 354), att statsbidrag finge utgå för av Stockholms stad under åren 1951—1953 bedriven folktandvård, utan hinder av att folktandvårdsplan för staden icke fastställts och att stadens

folktandvård ej heller i övrigt varit anordnad enligt för statsbidrag eljest gällande bestämmelser. Den höga belastningen på anslaget budgetåret 1953/54 beror på att det retroaktiva bidraget utbetalats nämnda budgetår. Medicinalstyrelsen, som redan år 1950 framlade ett förslag till plan för folktandvårdens tillgodoseende inom staden, har nyligen avgivit ett reviderat förslag i ämnet och i samband därmed tillstyrkt, att statsbidrag för folktandvård må utgå till Stockholms stad för tiden efter det planen blivit godkänd. Ärendet är f. n. föremål för remissbehandling och har därför ännu icke hunnit prövas inom inrikesdepartementet. Jag räknar emellertid med att beslut i ärendet skall kunna meddelas inom den närmaste tiden. I detta sammanhang torde även frågan om statsbidrag för tiden fr. o. m. den 1 januari 1954 till tidpunkten för folktandvårdsplanens fastställande få upptagas. Vid prövningen av frågan om det framtida statsbidraget till staden blir det nödvändigt att taga ställning till huruvida vissa avvikelser i stadens nuvarande folktandvårdsorganisation från vad i statsbidragsförfattningen föreskrives skall godkännas. Medicinalstyrelsen har bl. a. föreslagit, att nu gällande föreskrifter beträffande arbetstiden för till stadens folktandvård knutna tandläkare tills vidare skall få tillämpas i avvaktan på utredning. På ärendets nuvarande stadium kan jag icke sakligt bedöma, om de begärda avvikelserna är motiverade. Skulle så visa sig vara fallet, kan riksdagens medgivande till desamma komma att erfordras. För att statsbidragsfrågan i dylikt fall icke skall behöva ytterligare fördröjas, föreslår jag, att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens bemyndigande att tills vidare i avvaktan på hur förhållandena på detta område kommer att gestalta sig medgiva de avvikelser från statsbidragsbestämmelserna, som med hänsyn till de speciella förhållandena inom Stockholms stads folktandvård bedömes oundgängligen nödvändiga.

I detta sammanhang vill jag framhålla, att enligt vad jag erfarit avvikelser från de i statsbidragsförfattningen förutsatta tjänstgöringstiderna för folktandvårdens tandläkare i viss utsträckning tillämpas även inom andra städer utanför landsting. Då en sådan ordning i vissa fall varit rådande sedan lång tid tillbaka, torde jämväl berörda städer tills vidare få komma i åtnjutande av statsbidrag för sin folktandvård utan hinder av avvikelserna.

Därest det begärda bemyndigandet lämnas, räknar jag med att retroaktivt bidrag till Stockholms stad för år 1954 skall hinna utbetalas före innevarande budgetårs utgång samt att statsbidrag till staden för år 1955 skall utgå under budgetåret 1955/56. På grund härav och då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke givit mig anledning till erinran, torde anslaget böra uppföras med 8 400 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vid beviljande av statsbidrag till folktandvård i stad utanför landsting tills vidare medgiva de avvikelser från eljest gällande grunder, som bedömes oundgängligen nödvändiga;

b) till *Bidrag till driften av folktandvården* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 8 400 000 kronor.

[126] 123. **Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård.** För detta ändamål har för budgetåret 1954/55 anvisats ett reservationsanslag av 200 000 kronor (statsliggaren s. 1050).

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Vid utgången av budgetåret 1953/54 fanns en reservation å anslaget av 29 238 kronor. Den 1 juli 1954 uppgick alltså det disponibla beloppet till 229 238 kronor. Samma dag hade styrelsen inläggande statsbidragsansökningar om sammanlagt 233 300 kronor. Redan vid budgetårets ingång förelåg sålunda en brist på 4 062 kronor. För 110 nyinrättade och i bruk varande polikliniker, för vilka utrustningsbidrag ännu icke begärts, beräknas 380 400 kronor komma att erfordras. Härutöver planeras 58 polikliniker att tagas i bruk intill den 30 juni 1956. Statsbidraget för dem beräknas till 238 700 kronor. Ett belopp av (4 062 + 380 400 + 238 700) 623 162 kronor skulle sålunda erfordras t. o. m. den 30 juni 1956. Med hänsyn till alljämt rådande tandläkarbrist och begränsningen av den till hälso- och sjukvård anslagna byggnadskvoten finner sig emellertid medicinalstyrelsen nödsakad att mana till återhållsamhet med inrättandet av nya tandpolikliniker. Med beaktande härav och med hänsyn till att viss eftersläpning av rekvisitioner kan väntas, har styrelsen begränsat anslagsäskandet till 200 000 kronor.

Departementschefen

Då medelsbehovet för nästa budgetår icke synes kunna beräknas uppgå till lägre belopp än medicinalstyrelsen föreslagit, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[127] 124. Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	205 000	193 583,
1954/55 (statsliggaren s. 1050)	227 000	
1955/56 (förslag)	234 500	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) framför följande förslag.

I. Försökscentralen organiseras fr. o. m. budgetåret 1955/56 som en yrkesmedicinsk avdelning vid karolinska sjukhuset.

II. Till avlöningar och omkostnader anvisas ett med 43 000 kronor förhöjt belopp.

	Ökn. el. minskn.
A. <i>Avlöningar:</i>	
1) 1 ingenjör Ce 27	+ 11 988
2) Arvode till experter	+ 2 100
3) 2 laboratoriebiträden Cg 11	+ 5 112
4) Rörligt tillägg.....	+ 10 000
B. <i>Omkostnader:</i>	
1) Materiel- och diverse omkostnader	+ 10 000
2) Kostnader för resor för personal vid fältundersökningar.....	+ 5 000
C. <i>Avrundning</i>	— 1 200
	+ 43 000

III. Till bidrag till forskningsverksamhet rörande yrkessjukdomarna anvisas 60 000 (+ 10 000) kronor.

IV. Därest förslaget om överförande av centralen till karolinska sjukhuset icke bifalles hemställs, att det nuvarande anslaget höjes med 53 000 kronor.

Motiv

Medicinalstyrelsen har överlämnat en av *biträdande överläkaren vid den yrkesmedicinska centralen, docenten Å. Swensson* upprättad redogörelse för centralens verksamhet under budgetåret 1953/54. Av redogörelsen framgår bl. a. följande.

Verksamheten har i stort sett fortgått efter samma riktlinjer som tidigare. Vid centralen har under året mottagits omkring 800 patienter. De undersökta personerna kan fördelas på ett 40-tal riskgrupper av vitt skiftande art. Härtill kommer friskkontroller bl. a. av minderåriga. Försäkringsinrättningar har begärt specialutredningar och bedömning av cirka 50 mera komplicerade och svårbedömda försäkringsfall. I övrigt har utförts löpande undersökningar och forskning, ofta av omedelbart praktiskt värde för de yrkesarbetandes skydd mot ohälsa. Bland speciella utredningsuppgifter nämnes riskmomenten vid betning av utsäde, besvär från andningsvägarna orsakade av polyisocyanatplaster, pneumokonios inom hårdmetallindustrin, skador i respirationsvägarna hos arbetare i smältverk, risker för förgiftning vid betning, besprutning, traktorkörning m. m., personalens vid statens järnvägar magsårsfrekvens och överliggningsförhåll-

landen, inverkan på andningsorganen av låga koncentrationer av ammoniak, bensolens och bensolhomologernas blodskadande effekt, fältundersökningar över paration såsom bekämpningsmedel mot flugor i ladugårdar. En del större utredningar, bl. a. rörande magsårsfrekvensen hos olika yrkesgrupper, har icke kunnat slutföras på grund av bristande möjligheter i fråga om tekniskt fältarbete och tillgång till personal.

Av redogörelsen framgår vidare, att ett antal problem rörande luftvägsbesvär och lungskador samt blodskadande effekt av vissa ämnen planeras under budgetåret 1955/56.

Med forskningsbidrag har under kalenderåret 1953 bedrivits undersökningar beträffande luncancer hos typografer, hälsoriskerna inom småindustrin i Stockholm, riskerna vid insektsbekämpning med tiosforpreparat, retande gasers effekt på cilieverksamheten i luftvägarna, alkylkvicksilverförgiftningar, terpentineksem samt skrivkramp. Vidare har undersökningar utförts rörande koloxid i bostäder, push-pullventilation, bensolförgiftning bland skoarbetare, arbetare exponerade för aluminiumoxid samt silikoskontrollen. Apparater har konstruerats för indikering av halogenkolväten samt för indikering av bensol och andra aromater i luften på arbetsplatser, varjämte bidrag lämnats till anskaffande av en expositions-kammare.

I. Rörande undersökningscentralens organisation anför *biträdande överläkaren*.

Den yrkesmedicinska centralen inrättades ursprungligen som ett provisorium för att skaffa erfarenhet för avdelningens definitiva organisation. Under de gångna åren har centralens verksamhetsformer klarnat mer och mer. Tillräcklig erfarenhet måste nu anses föreligga för att ge verksamheten den mera definitiva form, som är en förutsättning för att centralen skall kunna arbeta fullt effektivt.

Medicinalstyrelsen tillägger, att en permanent statlig yrkesmedicinsk undersökningscentral är behövlig. De olika arbetsuppgifter, som fullföljts av centralen, visar mångsidigheten av dessa och betydelsen av verksamheten. Genom undersökningarna och utredningarna vid centralen möjliggöres en fullgod diagnostik av yrkessjukdomarna och klarlägges dessa sjukdomars utveckling, sjukdomsbild, förlopp, behandling och förekomst. Vid centralen kan de läkare fortbildas, som skall tjänstgöra inom industrin.

Styrelsen föreslår, att den yrkesmedicinska verksamheten överflyttas till karolinska sjukhuset. Härigenom skulle bl. a. rekryteringen av sjukvårdspersonalen underlättas. Karolinska sjukhusets direktion bör vid behandling av ärenden angående centralen förstärkas med representanter för statens institut för folkhälsan, karolinska institutet, medicinalstyrelsen och arbetarskyddsstyrelsen.

II. A 1) *Biträdande överläkaren* upprepar sitt förslag om anställande av en ingenjör med kemisk utbildning samt kännedom om industrin och

erfarenhet av arbetsplatsundersökningar. Erfarenheterna under det senaste året har bekräftat farhågorna för att statens institut för folkhälsan icke är i stånd att täcka behovet av sådan teknisk assistens. Härigenom bromsas den vetenskapliga verksamheten vid centralen upp; slutsatser har icke kunnat dragas av gruppundersökningar och fältundersökningar därför att den tekniska arbetsplatsbedömningen släpar efter. — *Medicinalstyrelsen* vidhåller, att en rationell lösning av frågan endast kan ske genom att centralen tillföres en heltidsanställd ingenjör.

II. A 2) *Biträdande överläkaren* upprepar sitt önskemål om medverkan av en arvodesanställd psykiatriker, då nuvarande ordning icke medför den stadga och kontinuitet i arbetet som är önskvärd. — *Styrelsen* finner önskvärt, att anslaget till experter förstärkes för att tillgodose detta önskemål. I avbidan på ytterligare utredning om omfattningen av den psykiatriska expertens arbetsuppgifter förordas, att delposten till arvoden till experter uppräknas med 2 100 till 16 000 kronor.

II. A 3) Bristen på laboratoriebiträden har verkat i hög grad hämmande på arbetet, och betydelsefulla undersökningar har blivit fördröjda. Tillfällig arbetskraft kan icke få erforderlig förtrogenhet med arbetet. Om två laboratoriebiträden i Cg 11 anställs, bör delposten till tillfällig laboratoriepersonal 5 000 kronor utgå. I merkostnaden har rörligt tillägg icke medräknats.

II. B 1) Omkostnadskontot erfordrar förstärkning för anskaffande av viss ytterligare apparatur, nämligen en cykelergometer och en ekg-apparat för fältundersökningar beträffande den fysiska arbetsförmågan, till en kostnad av 10 000 kronor.

II. B 2) För ett snabbt och säkert ställningstagande vid aktuella sjukdomsfall är det ofta önskvärt och stundom nödvändigt, att läkaren besöker arbetsplatsen, varvid han i många fall kan få en sådan uppfattning av sjukdomsbild och expositionsgrad, som eljest skulle kräva undersökning vid karolinska sjukhuset av ett flertal arbetstagare. Härigenom vinner också underläkarna vid centralen förtrogenhet med fältarbetet. För ändamålet beräknas ett anslag till reseersättningar och dagtraktamenten av förslagsvis 5 000 kronor.

III. Den nuvarande medelsanvisningen, 50 000 kronor, kan stödja endast några få av de mest aktuella forskningsuppgifterna. *Styrelsen* föreslår, att 10 000 kronor får disponeras för ökat stöd åt forskningar vid centralen, vilka fördröjts av de otillräckliga ekonomiska resurserna.

Yttranden

Styrelsen för statens institut för folkhälsan delar *medicinalstyrelsens* uppfattning, att den yrkesmedicinska centralen bör organiseras som en permanent yrkesmedicinsk sjukhusavdelning. Centralens patientvårdande verksamhet är nämligen av stor betydelse såväl för vidgandet av våra kun-

skaper om yrkessjukdomarna som för en enhetlig försäkringsmedicinsk bedömning av desamma. Styrelsen understryker nödvändigheten av att centralen allt fortfarande skall tillhandagå yrkeshygieniska avdelningen vid institutet med kliniska utredningar och att biträdande överläkaren vid centralen skall kvarstå som medicinsk konsult åt institutet. Därest en särskild styrelse inrättas för centralen, bör en representant från institutet ingå i denna. Den vid institutets yrkeshygieniska avdelning bedrivna verksamheten — som i viss utsträckning är gemensam för de bägge institutionerna — är f. n. föremål för behandling av särskilda sakkunniga. Resultaten av deras arbete torde komma att beröra verksamheten vid en permanent yrkesmedicinsk central, åtminstone i vad avser avgränsningen mellan institutionerna. Detta förhållande torde emellertid icke behöva påverka den nuvarande storleken av centralens personal. Beträffande medicinalstyrelsens förslag i övrigt anföres.

Med det intima samarbete, som bör finnas mellan den yrkesmedicinska avdelningen och institutets yrkeshygieniska avdelning, är det naturligtast, att institutet så långt möjligt ställer erforderlig ingenjörskraft till förfogande. Den yrkesmedicinska avdelningen kan härigenom utnyttja institutets yrkeshygieniska erfarenhet och dess anseliga urval mätinstrument för tekniska fältundersökningar. En av institutets civilingenjörer har sedan budgetåret 1953/54 under i genomsnitt 3 dagar per vecka haft till speciell uppgift att på uppdrag av centralen utföra brädslande tekniska arbetsplatsundersökningar. Den arbetskraft, som på detta vis erbjudits centralen, har dock endast utnyttjats delvis. Centralen har även i andra sammanhang i konsulterande syfte kunnat utnyttja institutets tekniska expertis.

Institutet har sålunda erbjudit och även lämnat centralen en avsevärd teknisk assistans. Motsvarande hjälp kan, om intet oförutsett inträffar, utlovas även för innevarande och nästa budgetår. För att tillgodose behovet av teknisk assistans för uppdrag, beträffande vilka institutets utredningar icke anses kunna avvaktas, tillstyrker styrelsen, att vid centralen försöksvis inrättas en halvtidstjänst för en ingenjör, varigenom kravet på sammanlagt en ingenjörskraft torde bli tillgodosett.

Styrelsen tillstyrker, att anslaget till forskningsverksamhet höjes till 60 000 kronor, då endast ett mindretal av de mest aktuella forskningsuppgifterna kan tillgodoses med nuvarande medelsanvisning. Styrelsen kan däremot icke tillstyrka, att 10 000 kronor härav automatiskt skulle disponeras som ökat stöd åt forskningarna vid den yrkesmedicinska centralen. Det kan icke anses riktigt, att ett allmänt forskningsanslag, avsett att disponeras med lika rätt även av andra vetenskapsidkare, minskas genom att en del av anslaget utan ansökan får fritt disponeras av en enda institution.

Direktionen för karolinska sjukhuset, som överlämnat yttranden av överläkaren vid sjukhusets medicinska klinik, professorn Nanna Svartz och t. f. vicedirektören, professorn Sven Hellerström, framhåller, att erfarenheterna av centralens hittillsvarande verksamhet visat, att en permanent statlig yrkesmedicinsk undersökningscentral är behövlig. Utom ur sjuk-

vårds- och forskningssynpunkt har det varit av stor betydelse för undervisningen av medicine kandidater, att yrkesmedicinskt klientel vårdats på karolinska sjukhuset. En överflyttning av centralen till karolinska sjukhusets stat kommer att medföra en ökning av vårdkostnaderna för sjukhuset, såvida icke kostnaderna för den yrkesmedicinska verksamheten — såsom nu — redovisas under särskilt anslag. Sjukhuset kommer ej genom överflyttningen att tillföras några vårdplatser, då den nu disponerade lokalen, en ursprungligen för ögonkliniken avsedd vårdavdelning, helt togs i bruk för expeditions-, undersöknings- och laboratorieändamål. I den mån nu yrkesmedicinska patienter behöver inläggas på sjukhuset, intages de på medicinska kliniken vårdplatser. För detta ändamål kan högst 5—6 platser disponeras. Nuvarande anordning rörande den yrkesmedicinska centralen har — ur de synpunkter direktionen har att företräda — icke inneburit någon olägenhet för sjukhuset.

Kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande har ansett det nödvändigt, att yrkesmedicinska centralens anknötning till karolinska sjukhuset bibehålles, även om det icke vore möjligt att f. n. bereda centralen tillgång till andra lokaler inom sjukhuset än de nu disponerade.

Även *kanslern för rikets universitet och karolinska institutets lärarkollegium* biträder förslaget, att den yrkesmedicinska centralen bör erhålla permanent karaktär. Enligt kanslerns mening har verksamheten stor betydelse — förutom ur sjukvårds- och forskningssynpunkt — för läkarutbildningen, särskilt beträffande ämnena hygien och socialmedicin. Därest medicinalstyrelsens förslag genomföres redan fr. o. m. nästa budgetår och den yrkesmedicinska centralen tills vidare kvarbliver i nuvarande lokaler, påverkas medelsbehovet för karolinska institutet och karolinska sjukhuset med hänsyn till behovet att från nämnda tidpunkt företaga i propositionen nr 212/1954 förordad omläggning av undervisningen i oftalmiatrik vid institutet. — *Lärarkollegiet* biträder jämväl förslaget, att anslaget till forskning ökas med 10 000 kronor.

Statskontoret erinrar, att departementschefen vid anmälan av anslagsbehovet för den yrkesmedicinska verksamheten för budgetåret 1951/52 förklarade sig ej vara beredd att taga ställning till då framfört förslag om verksamhetens överflyttning till karolinska sjukhuset (XI, s. 259). Handlingarna i ärendet hade emellertid överlämnats till kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande, vilken erhållit i uppdrag att pröva centralens lokalfråga, som endast vore provisoriskt löst. Kommittén har ännu ej kunnat taga ställning till frågan. Enligt vad statskontoret under hand inhämtat, är det alltjämt icke möjligt att inom sjukhuset bereda centralen tillgång till andra lokaler än dem, som hittills disponerats. Lokalfrågan lär emellertid ånyo ha aktualiserats genom en framställning från lärarkollegiet vid karolinska institutet om rätt att taga centralens lokaler i anspråk för undervisningen i oftalmiatrik, vilken anhållan f. n. är före-

mål för Kungl. Maj:ts prövning. Redan av angivna skäl lär det därför allttjämt böra anstå med omändring av centralen till en avdelning vid karolinska sjukhuset. Statskontoret fortsätter.

Kravet på inrättande av en ingenjörstjänst i Ce 27 och två tjänster som laboratoriebiträden framfördes i anslagsäskandena för innevarande budgetår utan att vinna beaktande. Till stöd för de förnyade önskemålen har ej anförts några omständigheter, som bör föranleda ändrat ståndpunkts-tagande.

Beloppet för arvoden till experter uppräknades vid senaste budgetbehandlingen med 5 000 kronor. Förslaget om ytterligare medelsförstärkning för ändamålet kan ämbetsverket icke biträda.

Anslagsposten till materiel och diverse omkostnader höjdes 1954 med 10 500 kronor, varav cirka 10 000 kronor beräknades för engångsanskaffning av en heliumspirometer. Statskontoret, som icke vill motsätta sig, att medel anvisas för inköp av i ärendet angiven apparatur, föreslår, att posten upptages högst med oförändrat belopp.

Beträffande det återupptagna yrkandet om anvisande av medel till kostnader för resor för personal vid fältundersökningar har icke åberopats några nya skäl, som bör påverka bedömandet. Framställningen i denna del bör alltså ej föranleda någon åtgärd. Ej heller bör det för bidrag till forskningsverksamhet rörande yrkessjukdomarna avsedda beloppet uppräknas.

Departementschefen

Den försöksvis anordnade centralen för undersökning och behandling av samt forskning rörande yrkessjukdomar har alltsedan den 1 juli 1947 varit förlagd till provisoriska lokaler vid karolinska sjukhuset. Erfarenheterna av den hittillsvarande verksamheten synes klart visa, att centralen fyller en viktig funktion. En mera definitiv organisation för verksamheten är därför önskvärd. Lokalfrågan har emellertid hittills lagt hinder i vägen härför. Även om den nuvarande lokalen, en ursprungligen för ögonkliniken avsedd vårdavdelning i källarvåningen till sjukhusets huvudbyggnad, genom avsedd omläggning av undervisningen i oftalmiatrik tills vidare får disponeras för den yrkesmedicinska verksamheten, kan en sådan lösning av lokalfrågan icke betraktas såsom tillfredsställande på längre sikt. Kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande har icke heller ansett det möjligt att f. n. bereda centralen tillgång till andra lokaler inom sjukhuset.

Såsom styrelsen för statens institut för folkhälsan framhållit, sammanfaller den vid institutets yrkeshygieniska avdelning bedrivna verksamheten i viss utsträckning med den yrkesmedicinska centralens. Institutets organisation och arbetsuppgifter är f. n. föremål för utredning. Resultatet av denna utredning kan väntas komma att påverka avgränsningen mellan de båda institutionernas arbetsområden och centralens framtida förhållande till folkhälsoinstitutet. Jag anser det därför lämpligt, att den yrkesmedicinska centralens definitiva organisation och verksamhetsområde icke fastlägges, förrän det berörda utredningsförslaget framlagts.

Av nu anförda skäl föreslår jag, att den yrkesmedicinska verksamheten under nästa budgetår skall bedrivas efter huvudsakligen samma riktlinjer som f. n. De för verksamheten erforderliga medlen torde härvid fortfarande böra anvisas under särskilt anslag.

Förslagen om utökning av personalen med en ingenjör och två laboratoriebiträden finner jag mig alltjämt icke kunna tillstyrka. Ej heller kan jag biträda yrkandet om förstärkning av det belopp, som avses för arvoden till experter, för ökad medverkan av psykiatrisk expertis. Jag förutsätter emellertid, att liksom under innevarande budgetår möjlighet bör föreligga för Kungl. Maj:t att medgiva förstärkning av personalen, därest så skulle befinnas oundgängligen nödvändigt.

Anslagsposten till rörligt tillägg, f. n. 20 000 kronor, bör med hänsyn till belastningen under de senaste två budgetåren — 32 795 resp. 30 078 kronor — uppräknas med 10 000 kronor. Jag förordar på grund härav, att anslaget höjes med nämnda belopp. Samtidigt föranleder emellertid de ändrade grundlönebeloppen en omräkning av vissa poster i avlöningsstaten.

För undersökningar rörande den fysiska arbetsförmågan genom ergometerprov tillstyrker jag, att medel anvisas för anskaffande av en cykelergometer. Jag beräknar 5 500 kronor härför. Då anslagsposten till materiel och diverse omkostnader för innevarande budgetår höjts med 10 000 kronor för viss engångsanskaffning av apparatur, bör anslagsposten nedräknas med (10 000 — 5 500) 4 500 kronor.

Stundom torde det vara av värde, att läkare vid centralen kan besöka arbetsplatserna ute i landet för ställningstagande vid aktuella sjukdomsfall eller för bedömning av ifrågasatta yrkesrisker. I viss utsträckning kan härigenom undvikas, att arbetstagare måste inkallas för undersökning vid centralen. Jag föreslår, att reseersättningar och dagtraktamenten åt läkarna vid dylika besök får bestridas från anslagsposten till kostnader för patienters resor m. m. och att denna anslagspost för ändamålet höjes med 2 000 kronor. För forskningsverksamheten beräknar jag för nästa budgetår oförändrat 50 000 kronor.

Med hänsyn till det anförda uppskattar jag medelsbehovet under anslaget till 234 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss försöksverksamhet på yrkesmedicinens område* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 234 500 kronor.

[128] 125. Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	800 000	880 036
1953/54	900 000	809 389
1954/55 (statsliggaren s. 1052)	1 000 000	
1955/56 (förslag)	1 000 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget bibehålles vid oförändrat belopp.

Motiv

Den alltjämt betydande belastningen på anslaget beror bl. a. på numera tillämpade behandlingsmetoder med relativt höga kostnader för läkemedel, t. ex. penicillin.

Antalet nyanmälda fall av könssjukdom i smittsamt skede uppgick år 1950 till 10 675, år 1951 till 13 833, år 1952 till 15 234, år 1953 till 14 170 samt under första halvåret 1954 till 6 472 fall. Sjukdomsfrekvensen har alltså under de senaste åren hållit sig på ungefär samma nivå. Även om syfilis visat en nedgång, är gonorrhéfrekvensen alltjämt påfallande hög.

1) För åtgärder i allmänhet mot könssjukdomar har under budgetåret 1953/54 utbetalats 502 183 kronor. Beloppet avser bidrag till arvoden till poliklinikläkare och sundhetsinspektörer ävensom ersättning till övriga läkare samt för läkemedel.

Den av 1954 års riksdag beslutade ändringen i grunderna för ersättning till läkare, som ej är anställd vid poliklinik, innebärande höjda arvodesbelopp och delvis avskaffande av tidigare rabatter, väntas medföra ökad belastning nästa budgetår med i runt tal 100 000 kronor.

Användningen av antibiotika vid behandlingen av venerisk sjukdom i smittsamt skede medför ofta, att kostnaden per recept ökas, under det att kostnaden per patient betydligt minskas. Någon väsentlig ökning av läkemedelskostnaderna synes icke vara att vänta för budgetåret 1955/56.

För förevarande del av anslaget beräknas åtgå sammanlagt 700 000 kronor.

2) Rörande ersättningen till av medicinalstyrelsen godkända laboratorier för vissa undersökningar anföres.

Kostnaden för ersättning för bakteriologiska undersökningar av prov för att genom odling påvisa gonokocker har för budgetåret 1953/54 uppgått till 150 419 kronor, motsvarande cirka 50 000 prov. Därjämte utfördes 47 000 prov vid statens bakteriologiska laboratorium. Grunderna för ersättningen har numera anpassats att bättre motsvara laboratoriernas kostnader för ändamålet. Medelsbehovet uppskattas till cirka 200 000 kronor.

Utgifterna för blodprov för Wassermanns reaktion uppgick under föregående budgetår till cirka 53 000 kronor, motsvarande över 17 500 prov. Dessutom utfördes vid statens bakteriologiska laboratorium cirka 48 000 undersökningar. Kostnaden per prov har varierat från 1 krona 75 öre vid statens bakteriologiska laboratorium till 5 kronor 30 öre vid Göteborgs stads bakteriologiska laboratorium. Den fr. o. m. den 1 juli 1954 införda bestämmelsen, att varje sjöman i utrikes fart vid påmönstring skall förete intyg om att serologisk undersökning för påvisande av syfilis utförts minst en gång om året, medför sannolikt viss ökning av antalet prov. Detta torde dock icke väsentligt påverka anslagsbelastningen. För Wassermannprov beräknas sammanlagt 100 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nu avsedda prov m. m. uppskattas till 300 000 kronor.

3) För bidrag till avlönande av 8 kuratorer i de fyra största städerna beräknas oförändrat 52 440 kronor.

4) Tillsynen över de profylaktiska mottagningarna i Stockholm torde liksom tidigare kunna uppdragas åt den särskilde sundhetsinspektören för Stockholms stad och län. Statsbidraget till avlönande av läkare, som har överinseende över mottagningarna i Göteborg, beräknas oförändrat till 1 200 kronor.

5) För upplysningsverksamhet upptages samma belopp som för innevarande budgetår eller 10 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget kan således beräknas till (700 000 + 300 000 + 52 440 + 1 200 + 10 000) 1 063 640 kronor. Med hänsyn till de osäkra beräkningsgrunderna torde emellertid anslaget kunna begränsas till 1 000 000 kronor.

Departementschefen

Det alltjämt betydande antalet nyanmälda fall av könssjukdomar föranleder, att effektiva åtgärder för deras bekämpande även i fortsättningen måste vidtagas. Med hänsyn härtill och då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke givit mig anledning till erinran, torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder mot utbredning av könssjukdomar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[129] 126. Skyddskoppympning

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	130 000	122 647
1952/53	150 000	155 093
1953/54	150 000	127 628
1954/55 (statsliggaren s. 1053)	165 000	
1955/56 (förslag)	165 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Antalet under åren 1949—1953 vaccinerade barn utgjorde enligt senaste, icke helt fullständiga uppgifter resp. 100 295, 115 419, 107 415, 108 136 och 75 000 (preliminär siffra).

Ersättningen för skyddskoppympling har höjts fr. o. m. den 1 juli 1953. Den ökade belastning, som väntats till följd härav, har på grund av eftersläpningar vid uttagandet av ersättningarna hittills uteblivit men torde inträffa under innevarande budgetår. Med hänsyn till den ojämna belastningen under de senaste åren torde det dock vara tillfyllest att uppföra anslaget med oförändrat belopp.

Departementschefen

Då medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet icke givit mig anledning till erinran, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddskoppympling* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 165 000 kronor.

[130] 127. Skyddsympling mot difteri

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	40 000	50 019
1953/54	50 000	36 049
1954/55 (statsliggaren s. 1053)	50 000	
1955/56 (förslag)	40 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Frivillig skyddsympling mot difteri visar under år 1953 minskad frekvens. Antalet ympningar uppgick år 1950 till 67 568, år 1951 till 62 881, år 1952 till 66 262 och 1953 till 40 000. Schickprov har utförts år 1950 å 121 personer, år 1951 å 51 personer, år 1952 å 23 personer samt år 1953 å 2 personer.

Difterifrekvensen har under de senare åren snabbt sjunkit från 30 fall per år 1951 och 1952 samt 13 fall år 1953 till 1 fall första halvåret 1954. Antalet bacillbärare var år 1953 35. Den av den »naturliga infektionen» åstadkomna immuniteten mot sjukdomen sjunker emellertid samtidigt. Vid ett dåligt immunitetsläge kan sjukdomen åter snabbt gripa omkring sig.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen under föregående budgetår, synes anslaget kunna nedräknas med 10 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Skyddsympling mot difteri* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

[131] 128. Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	25 000	21 705
1953/54	25 000	263 335
1954/55 (statsliggaren s. 1053)	30 000	
1955/56 (förslag)	30 000	

Anslaget avses bl. a. till kostnader för sådana åtgärder i samband med smittsamma sjukdomars bekämpande, för vilka medel icke anvisats i annan ordning.

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Belastningen budgetåret 1953/54 har för medicinalstyrelsens del utgjort 245 576 kronor. Kostnadernas storlek har huvudsakligen berott på de särskilda åtgärder, som vidtagits för en förstärkt beredskap mot vissa fall av barnförslamning. Härvid har anvisats 188 000 kronor för inköp av respiratorer och manuella apparater för intratrakeal övertrycksandning, 1 200 kronor för vård och tillsyn av materielen, 3 000 kronor till läkare för den centrala ledningen av verksamheten vid en rikscentral, 21 400 kronor till anordnande av kurser i behandling av svalg- och andningsförslamningar samt 36 000 kronor till stipendier för utbildning av narkosläkare. Vidare har vissa smärre kostnader i samband med paratyfusedpidemien år 1953 bestritts från anslaget. Såsom bidrag till Svenska röda korsets utgifter för en blodgivningskampanj i Stockholms län har anvisats 15 000 kronor. Ersättning till de svenska ledamöterna i en nordisk teknisk-fysiologisk-klinisk rådgivande expertgrupp för auktoritativ bedömning av nya respiratorskonstruktioner utgår också av anslaget. Slutligen har medicinalstyrelsen bemyndigats disponera 34 000 kronor per månad för bakteriologisk kontroll under tiden 1 maj—30 september 1954 av samtliga inom Kronobergs län slaktade djur. Karantänsanstalten vid Fejan har genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1954 överförts till försvarsmakten.

År 1951 har medicinalstyrelsen överlämnat utredning och förslag angående sanitetsanstalter i riket, varvid hemställts bl. a. om uppdrag åt sjukvårdsberedskapsnämnden att verkställa fortsatta undersökningar. Sedan denna utredning blivit slutförd, torde äldre materiel vid de med statsmedel anordnade sanitetsanstalterna i ökad omfattning behöva repareras eller ersättas med ny materiel. Styrelsen anhåller därför att för tillsyn, underhåll och ersättning av materiel vid sanitetsanstalterna få tills vidare disponera förslagsvis 5 000 kronor.

För läkarbesiktningar jämlikt karantänskungörelsen beräknas åtgå omkring 10 000 kronor.

Vid de omfattande provtagningar, som under pågående epidemier ofta måste genomföras på vitt skilda platser, har på grund av bristen på kvalificerade biträden de av medicinalstyrelsen utsända experterna blivit nödsakade att anlita distriktssköterskorna. Deras resor för provtagningarna synes emellertid icke utgöra sådana resor i tjänsten, som skall ersättas av distriktsvårdsområdet. Resesättningarna i fråga — liksom resekostnaderna för annan underordnad personal, som biträder vid sådana utredningar — bör bestridas från förevarande anslag.

Liksom hittills i viss utsträckning tillämpats, torde kostnader för resor, företagna av läkare, som enligt 34 § andra stycket instruktionen för medicinalstyrelsen kallas till styrelsen för överläggningar i frågor rörande allmän hälso- och sjukvård, få bestridas från anslaget. Ett allmänt medgivande att av anslaget bestrida resekostnader i samband med dylika överläggningar, när dessa avser frågor rörande smittsamma sjukdomar, bör lämnas medicinalstyrelsen.

På grundval av erfarenheterna från de senaste årens omfattande epidemibekämpande är det angeläget, att styrelsen medgives anlita anslaget för täckande av telegram- och telefonkostnader i anledning av epidemibekämpande. För att kunna göra utsända experters insatser i epidemibekämpandet tillräckligt effektiva bör styrelsen ha möjlighet att tillhandagå dem med nödig teknisk utrustning eller assistens. För dessa olika ändamål antages åtgå sammanlagt 5 000 kronor.

Då epidemibekämpandet alltid är en brådskande angelägenhet och ofta kräver anlitan av nya vägar, hemställer styrelsen att till oförutsedda utgifter vid epidemier få disponera förslagsvis 10 000 kronor.

Enligt förslagen skulle för budgetåret 1955/56 erfordras (5 000 + 10 000 + 5 000 + 10 000) 30 000 kronor. Med hänsyn härtill och till de ovissa förutsättningar, som påverkar anslagsberäkningen, föreslås, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Yttrande

Statskontoret anför.

Innan frågan om anordnandet av sanitetsanstalter vid krig eller krigsfara blivit löst, läser böra anstå med anvisande av medel för tillsyn, underhåll och ersättning av materiel vid sådana anstalter.

Resekostnader, som distriktssköterskor får vidkännas, då de anlitas av medicinalstyrelsens experter i samband med epidemier, bör enligt statskontorets mening ersättas av huvudmännen för epidemisjukvården.

Även framdeles synes böra förbehållas Kungl. Maj:t att i varje särskilt fall bevilja medicinalstyrelsen medel för bestridande av läkares och andra sakkunnigas resekostnader i samband med överläggningar i frågor rörande smittsamma sjukdomar. Samma förfarande torde böra tillämpas i fråga om medelstilledning för täckande av telegram- och telefonkostnader m. m. liksom beträffande oförutsedda utgifter vid epidemier.

Därest anslaget under nästa budgetår behöver anlitas endast för mera ordinära utgifter, torde medelsbehovet komma att uppgå till omkring 25 000 kronor.

Departementschefen

Den höga belastning å anslaget, som redovisas för föregående budgetår och kan väntas även för innevarande budgetår, sammanhänger huvudsakligen med de särskilda beredskaps- och andra åtgärder, som föranletts av 1953 års barnförlamnings- och paratyfusedemier. De från läkarhäll uttalade farhågorna för att en ny barnförlamningsepidemi av större omfattning skulle blossa upp hösten 1954 har dessbättre icke besannats. Antalet till medicinalstyrelsen inrapporterade poliofall utgjorde under tiden 1 juli—15 november 1954 658 mot 4 224 under motsvarande tid 1953. Under samma tidsperioder uppgick antalet inrapporterade paratyfusfall till 443 resp. 6 462. Jag anser mig med hänsyn härtill och till redan vidtagna beredskapsåtgärder böra räkna med att anslaget under nästa budgetår huvudsakligen skall behöva anlitas endast för mera ordinära utgifter.

På grund av i propositionen nr 240/1953 framlagt förslag anvisade riksdagen å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1953/54 ett förslagsanslag å 1 500 000 kronor till vissa ersättningar i anledning av paratyfusedemien år 1953. Intill utgången av november 1954 hade enligt vad jag inhämtat beviljats ersättningar om cirka 270 000 kronor från nämnda anslag. Härutöver hade till statskontoret inkommit ersättningsansökningar, som icke hunnit färdigbehandlas, å drygt 1 000 000 kronor, och ytterligare 250 å 300 ansökningar väntades inkomma. Vidare förelåg hos Kungl. Maj:t ännu icke avgjorda, av statskontoret tillstyrkta ansökningar på över 100 000 kronor.

Frånsett de i särskild ordning utgående ersättningarna för förluster i samband med 1953 års paratyfusedemi har, såsom jag närmare redogjorde för vid anmälan av propositionen nr 240/1953, ända sedan epidemilagens tillkomst ersättning av statsmedel utgått till s. k. kroniska bacillbärare efter prövning av förhållandena i varje särskilt fall. Sedan budgetåret 1936/37 har enligt riksdagens bemyndigande motsvarande tillämpats i fråga om personer, som utan att ha konstaterats vara sjuka misstänkts föra smitta och därför isolerats; beträffande dem har utbetalning skett blott i ömmande fall. Ersättningarna utbetalas från förevarande anslag. Frågan om mera generella bestämmelser om ersättning i de båda nu nämnda fallen är f. n. föremål för utredning av särskilt tillkallad sakkunnig. Intill dess förslag i ämnet kan framläggas, synes Kungl. Maj:t böra äga något större frihet än hittills varit fallet vid beviljande av ersättning åt personer, som isolerats på grund av att de misstänkes vara smittoförande. Därest riksdagen icke har något att erinra däremot, torde Kungl. Maj:t få anses oförhindrad att i dylika fall tillerkänna vederbörande er-

sättning inom ramen för den praxis, som f. n. gäller i fråga om ersättning till kroniska bacillbärare. Jag förutsätter dock givetvis, att ansökningarna alltjämt skall behandlas restriktivt.

I likhet med medicinalstyrelsen finner jag skäligt, att sådana resekostnader, som distriktssköterskorna åsamkas, då de anlitas av medicinalstyrelsens experter vid provtagningar i samband med pågående epidemier, bestrides av statsmedel och utbetalas från förevarande anslag. Till utgifter, vilka bör bestridas från anslaget, är även att hänföra av medicinalstyrelsen angivna kostnader för läkares resor till överläggningar hos styrelsen m. m. I överensstämmelse med vad tidigare skett torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att vid behov disponera medel från anslaget för dessa och andra särskilda åtgärder till förebyggande och bekämpande av epidemiska sjukdomar.

Innan frågan om anordnandet av sanitetsanstalter vid krig eller krigsfara lösts, anser jag mig icke kunna taga ställning till medicinalstyrelsens förslag om anvisande av medel för tillsyn, underhåll och ersättning av materiel vid sanitetsanstalterna.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet till kostnader för läkarbesiktningar jämlikt karantänskungörelsen har jag intet att erinra.

Med hänsyn till det anförda uppskattar jag det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår till 30 000 kronor.

I detta sammanhang anhåller jag att få något beröra det statsbidrag, som riksdagen för budgetåren 1953/54 och 1954/55 beviljat riksföreningen för kräftsjukdomarnas bekämpande. På grund av i propositionen nr 167/1953 framfört, av riksdagen godkänt förslag skall bidrag utgå till nämnda riksförening med belopp motsvarande summan av de donationer, andra gåvomedel och insamlingsmedel, som under tiden 1 juli 1953—30 juni 1955 tillgodoföres föreningens verksamhet, dock med högst 10 miljoner kronor. Enligt vad jag erfarit hade insamlingsverksamheten intill utgången av november 1954 inbringat totalt cirka 4 170 000 kronor. Ett par större insamlingsaktioner är igång och beräknas giva ganska stora belopp. Det är emellertid tveksamt, huruvida hela det av staten medgivna beloppet å 10 miljoner kronor skall komma att tagas i anspråk, därest tiden för insamlingen icke förlänges. Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t, såframt riksdagen icke framställer erinran häremot, skall äga att, om så visar sig oundgängligen erforderligt, förlänga tiden med ytterligare ett år.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[132] 129. Lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	250 000	174 214
1953/54	250 000	245 649
1954/55 (statsliggaren s. 1054)	150 000	
1955/56 (förslag)	50 000	

Anslaget är f. n. uppfört under rubriken Lindring i mindre bemedlade patienters å landsbygden sjukvårdskostnader.

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget sänkes med 100 000 kronor.

Motiv

Grunderna för ifrågavarande bidrag kommer fr. o. m. den 1 januari 1955 att väsentligt ändras. Anslaget, som härefter endast är avsett att innebära en komplettering av den allmänna sjukförsäkringen beträffande vissa mindre bemedlades kostnader för hembesök av läkare, torde kunna upptagas till väsentligt lägre belopp än tidigare. Med hänsyn till att bl. a. läkarens resekostnader i de ersättningsberättigade fallen stundom kan bli ganska dryga, räknar *medicinalstyrelsen* med ett medelsbehov motsvarande 20 procent av belastningen under det senaste budgetåret.

Departementschefen

Enligt gällande kungörelse (nr 510/1954) angående statsbidrag till lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden må statsbidrag åtnjutas av person, vilkens till statlig inkomstskatt taxerade inkomst enligt nästföregående års taxering icke överstiger 5 400 kronor, dock att statsbidrag icke må tillkomma den, vilkens beskattningsbara förmögenhet jämlikt förordningen om statlig förmögenhetsskatt enligt nämnda taxering överstiger 30 000 kronor. Då det lägsta beskattningsbara förmögenhetsbeloppet för fysisk person numera utgör 50 000 kronor, kan icke utan jämförelse med de hos taxeringsmyndigheterna bevarade självdeklarationerna kontrolleras, om förmögenhet under sistnämnda belopp föreligger. Den ifrågavarande bestämmelsen i statsbidragskungörelsen bör därför ändras, så att den ansluter sig till föreskrifterna om beskattningsbar förmögenhet jämlikt förordningen om statlig förmögenhetsskatt. I likhet med vad som stadgats i kungörelsen den 12 april 1946 (nr 164) angående statsbidrag till lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård förordar jag, att såsom villkor för statsbidrags åtnjutande skall gälla, att vederbörande ej påförts statlig förmögenhetsskatt. Denna ändring torde endast i ringa mån påverka kostnaderna under anslaget. Med

hänsyn härtill och då medicinalstyrelsens anslagsberäkning icke givit mig anledning till erinran, torde anslaget böra uppföras med 50 000 kronor.

I anslutning till statsbidragskungörelsens rubricering synes anslaget i fortsättningen böra uppföras under rubriken Lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig förordad ändring av grunderna för statsbidrag till lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden, att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1955;

b) till *Lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[133] 130. Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	100	11 475
1953/54	15 000	5 987
1954/55 (statsliggaren s. 1055)	10 000	
1955/56 (förslag)	10 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 5 000 kronor.

Motiv

Vid ingången av budgetåret 1954/55 fanns på anslaget en reservation av 26 012 kronor. Det för samma budgetår disponibla beloppet uppgick alltså till 36 012 kronor.

Såvitt medicinalstyrelsen har sig bekant, föreligger icke behov av medel för uppförande eller inrättande av sjukstuga vid läkarstation under de närmaste åren.

För övriga med anslaget avsedda ändamål har styrelsen för budgetåret 1952/53 beviljat ännu icke utbetalade statsbidrag med 5 800 kronor. För vartdera av budgetåren 1953/54 och 1954/55 räknar styrelsen med ett medelsbehov av högst 15 000 kronor, varför anslaget vid ingången av budgetåret 1955/56 torde vara så gott som helt förbrukat.

Det synes ovisst, huruvida statsbidraget till anskaffande, drift och underhåll av sjukvårdsautomobil kommer att utgå för framtiden. I avvaktan på slutligt ställningstagande i denna fråga räknar styrelsen med ett anslagsbehov för budgetåret 1955/56 av 15 000 kronor, varvid styrelsen förutsatt, att bidrag fortfarande skall utgå till tre nu befintliga sjukvårdsautomobiler.

Yttrande

Statskontoret anför.

Enligt vad statskontoret inhämtat disponeras större delen av anslaget för statsbidrag till anskaffande, drift och underhåll av sjukvårdsautomobiler. Under budgetåren 1951/52 och 1952/53 uppgick sålunda kostnaden härför till 10 700 resp. 10 800 kronor. Då utgifter för resa till och från läkare och sjukhus fr. o. m. den 1 januari 1955 i viss omfattning torde komma att ersättas genom allmänna sjukförsäkringen, kan ifrågasättas, om anslaget icke helt bör upphöra. I så fall skulle utgifterna för övriga genom anslaget tillgodosedda ändamål lämpligen i fortsättningen kunna bestridas från förslagsanslaget till vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård.

Departementschefen

Vid anmälan av motsvarande punkt i 1954 års statsverksproposition (XI, s. 294) förklarade jag mig icke vara beredd att taga ställning till huruvida statsbidraget till anskaffande, drift och underhåll av för sjukvårdsändamål avsedd automobil borde upphöra efter sjukförsäkringsreformens ikraftträdande. Kungl. Maj:t har numera uppdragit åt medicinalstyrelsen att göra en mera allmän översyn av grunderna för statsbidrag under anslaget. I avbidan på resultatet av denna utredning anser jag mig böra beräkna medel efter gällande grunder även för nästa budgetår. Skulle utredningen hinna slutföras före ingången av nämnda budgetår och giva vid handen, att nu utgående driftbidrag till sjukvårdsautomobiler bör upphöra, torde dock Kungl. Maj:t vara oförhindrad att redan för nästa budgetår föreskriva, att bidragen ej skall utgå.

Reservationen å anslaget vid utgången av budgetåret 1953/54 utgjorde 26 746 kronor. Med hänsyn härtill och till vad jag nyss anfört uppskattar jag medelsbehovet för nästa budgetår till 10 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[134] 131. Sjuktransporter med flygplan

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	80 000	65 815
1953/54	75 000	56 962
1954/55 (statsliggaren s. 1055)	90 000	
1955/56 (förslag)	65 000	

Från anslaget gäldas kostnaderna för underhåll och drift av flygplan för civila sjuktransporter från Frösön, Luleå och Hägernäs. För flygplanen på Frösön och i Luleå bestrides underhålls- och driftkostnaderna i sin helhet från anslaget. För det vid Hägernäs stationerade flygplanet skall enligt överenskommelse driftkostnaden bestridas av vederbörande lands- ting eller av enskilda i form av avgifter för planets begagnande, medan

underhållskostnaden täckes dels från detta anslag, dels genom bidrag från Stockholms läns landsting.

Under budgetåret 1953/54 har från anslaget gäldats jämväl utgifter för sjuktransporter med helikopter. Fr. o. m. innevarande budgetår bestrides dock kostnaden härför från anslaget under nästföljande punkt.

Yrkande

Flygförvaltningen (skr. 3/9 1954) föreslår — efter samråd med medicinalstyrelsen och överstyrelsen för Svenska röda korset — att anslaget nedräknas med 20 000 kronor.

Motiv

Kostnaderna för budgetåret 1955/56 uppskattas till 73 000 kronor, varav för drivmedel 9 000 kronor (belastning 1953/54 8 714 kronor), för underhåll 59 000 kronor (belastning 1953/54 26 864 kronor) samt för administration 5 000 kronor (belastning 1953/54 4 331 kronor). Flygförvaltningen har räknat med att antalet gångtimmar för flygplanen, vilket budgetåret 1953/54 utgjort 660, under nästa budgetår kommer att uppgå till 500. Vidare beräknas översyn å flygplan och motor behöva utföras å ordinarie sjuktransportplanet i Hägernäs för en kostnad av i runt tal 28 000 kronor. Bidrag från Stockholms läns landsting beräknas utgå med 3 000 kronor, varför av statsmedel skulle erfordras 70 000 kronor.

Departementschefen

Mot flygförvaltningens beräkning av medelsbehovet har jag intet annat att erinra än att anslaget med hänsyn till belastningen under de senaste två budgetåren torde kunna nedsättas till 65 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjuktransporter med flygplan* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 kronor.

[135] 132. Understödjande av helikopterflyg

	Anslag	Nettoutgift
1954/55 (statsliggaren s. 1055)	170 000	
1955/56 (förslag)	200 000	

Från anslaget bestrides kostnaderna *dels* för hjälpflygningar med helikopter i övre Norrland enligt avtal mellan länsstyrelsen i Norrbottens län och Ostermans Aero Aktiebolag, *dels ock* för sjuktransporter med helikopter inom övriga delar av riket vid sådana tillfällen, när flygning med flygvapnets ambulansflygplan icke lämpligen kan ske.

Yrkanden

I. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* (skr. 28/9 1954) hemställer, att anslaget höjes med 23 500 kronor.

II. Flygförvaltningen (skr. 3/9 1954) äskar oförändrat belopp, 10 000 kronor, för anlåtande av helikopter för sjuktransporter inom de delar av landet, som ej kan draga nytta av helikoptertjänsten i övre Norrland.

Motiv

I. Av Kungl. Maj:t fastställt avtal mellan länsstyrelsen och Ostermans Aero Aktiebolag angående hjälpflygningar med helikopter inom Norrbottens län under budgetåret 1954/55 har undertecknats av länsstyrelsen den 24 juli och av bolaget den 31 augusti 1954. Därvid har bolaget gjort viss mindre ändring i fråga om traktamentsersättningen för mekaniker. Samtidigt har överenskommelse träffats mellan länsstyrelsen och bolaget rörande tillämpningen av avtalet.

Under tiden 1 juli—10 september 1954 har helikoptern använts för statliga och kommunala ändamål i följande utsträckning.

Beställare	Antal flygningar	Flygtimmar
Lappväsendet	15	52 t. 05 min.
Polisen, Gällivare	3	16 » 10 »
Fjällräddningstjänsten	3	7 » 15 »
Socialvårdsfall i Kiruna	1	1 »
Ambulansflygningar	17 39	35 » 111 t. 30 min.
Vattenfallsstyrelsen	10	39 t. 05 min.
Rikets allmänna kartverk	17	26 » 05 »
Jägarskolan i Kiruna	1	3 » 50 »
Gällivare revir	6 34	19 » 40 » 88 t. 40 min.
Summa	73	200 » 10 »

För andra ändamål har flygningar skett i sammanlagt 40 timmar.

För de fem första av de nyssnämnda beställarna bör ersättning gäldas av länsstyrelsen enligt avtalet. Övriga beställare torde böra gälda gottgörelse av egna medel i enlighet med avtalet.

Ehuru det ännu är för tidigt att bedöma, till vilket belopp utgifterna å anslaget kommer att uppgå vid budgetårets utgång, lär man dock kunna räkna med att belastningen kommer att röra sig om minst 160 000 kronor. Av den lämnade redogörelsen synes vidare framgå, att Ostermans Aero Aktiebolag redan nu uppnått en flygverksamhet inom länet, som bör anses tillfredsställande.

I skrivelse den 6 september 1954 har bolaget framhållit, att bolaget sett sig nödsakat att från den 1 oktober 1954 anställa två förare och två mekaniker till tjänst för helikoptern i stället för nu en förare och en mekaniker. Anledningen härtill är, att flygningarna erhållit så stor omfattning, att det icke vore rimligt, att den ständiga jourtjänst, som erfordras, kunde åvila en besättning. Löneförmånerna för den nya personalen uppgår till sammanlagt 28 200 kronor. Bolaget har därför hemställt, att den fasta avgiften enligt avtalet måtte höjas från 140 000 till 168 200 kronor.

Enligt länsstyrelsens uppfattning är det välbetänkt, att besättningen på

grund av anförda skäl utökats. Det kan emellertid ifrågasättas, huruvida statsverket bör bekosta hela utgiften för de ökade personalkostnaderna. Då bolagets flygverksamhet omfattat 40 timmar för andra ändamål än flygningar av den karaktär, att statsverket bör stå kostnaden därför, bör utgiften fördelas med $\frac{5}{6}$ på statsverket och $\frac{1}{6}$ på bolaget. Länsstyrelsen föreslår sålunda, att den fasta avgiften höjes till 163 500 kronor. Inräknat de 10 000 kronor, som skall disponeras av flygförvaltningen, bör anslaget därför för budgetåret 1955/56 beräknas till $(163\,500 + 20\,000 + 10\,000)$ 193 500 kronor.

Länsstyrelsen hemställer, att avtalet med bolaget måtte få förnyas med de av länsstyrelsen berörda ändringarna i fråga om den fasta avgiften och traktamentsersättningen för mekaniker.

Yttrande

Statskontoret framhåller, att kostnaderna för flygningar för lappväsendets räkning ej bör belasta förevarande anslag. I avbidan på ytterligare erfarenhet rörande medelsåtgången torde anslaget bära uppräknas med 15 000 kronor.

Departementschefen

Erfarenheterna av den hittills bedrivna flygverksamheten har varit mycket gynnsamma. Från Ostermans Aero Aktiebolag har upplysts, att helikoptern redan under budgetårets fyra första månader utfört ett 50-tal sjuktransporter och undsättningsflygningar, för vilka kostnaderna synes komma att bestridas från förevarande anslag. Det totala antalet flygtimmar med helikoptern under nämnda tidsperiod har uppgått till omkring 370, därav 315 för statliga och kommunala uppdragsgivare. Helikopterns mångsidiga användbarhet har tagit sig uttryck i en rad skiftande flyguppdrag. Enligt vad jag erfarit har några olägenheter icke varit förenade med nyttjandet av den mindre typ av helikopter, som f. n. användes. Det synes mig sålunda ställt utom tvivel, att den ifrågavarande helikoptern fyller en viktig funktion inom de glest bebodda delar av landet, där den nu användes. Jag tillstyrker därför, att avtal slutes med Ostermans Aero Aktiebolag, som alltjämt är det enda företag i riket som utför flygning med helikoptrar, om verksamhetens fortsättande under budgetåret 1955/56.

Flygverksamhetens omfattning, som hittills varit väsentligt större än som ursprungligen beräknades, i förening med den beredskapshållning, som räddnings- och undsättningstjänsten påkallar, har föranlett bolaget att dubblera helikopterns flygbesättning. Med hänsyn till de ökade utgifter bolaget härigenom åsamkas har bolaget begärt en höjning av den nu utgående fasta avgiften, 140 000 kronor. För egen del finner jag det önskvärt, att erfarenheterna av verksamheten under åtminstone innevarande budgetår avvaktas, innan avtalsvillkoren tages under omprövning. Vid de överläggningar, som under hösten 1954 inom inrikesdepartementet ägt

rum med representanter för bolaget, har dessa samtyckt till att avtalet för nästa budgetår förlänges på oförändrade villkor.

Ersättning till Ostermans Aero Aktiebolag för utförda sjuktransporter och andra räddningsflygningar bör sålunda för nästa budgetår utgå enligt i huvudsak samma grunder som f. n. Den höga flygfrekvensen föranleder emellertid, att det belopp, som beräknas för flygtidsersättningar, övertidsersättningar m. m. måste uppräknas. Jag föreslår, att anslaget i denna del höjes från 20 000 till 50 000 kronor.

Liksom för innevarande budgetår torde flygförvaltningen bära äga disponera medel från anslaget för utförande av sjuktransporter med helikopter inom de delar av landet, som ej kan draga nytta av helikoptertjänsten i övre Norrland, vid sådana tillfällen, när flygning med flygvapnets ambulansplan icke lämpligen kan ske. Medelsbehovet härför uppskattar jag till oförändrat 10 000 kronor.

Anslaget upptages alltså till (140 000 + 50 000 + 10 000) 200 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understödjande av helikopterflyg* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

[136] 133. Centrala sjukvårdsberedningen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	205 000	201 664
1954/55 (statsliggaren s. 1055)	207 000	
1955/56 (förslag)	283 400	

Yrkande

Centrala sjukvårdsberedningen (skr. 30/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 81 000 kronor och att nuvarande under särskild rubrik upptaget anslag till beredningens arbetsstudieavdelning avföres från riksstaten.

	Ökning el. minskning
1. <i>Löneregleringar m. m.</i>	
a) Överförande till detta anslag av avlöningskostnaderna för personalen å beredningens arbetsstudieavdelning, därvid befattningen som föreståndare för avdelningen, byråingenjör Ce 27, föreslås ändrad till en tjänst som förste byråingenjör Ce 29	+ 64 000
b) Ersättande av en tjänst som byrådirektör Ca 31 med en tjänst som kansli-chef Cp 13	+ 4 344
c) Indragning av befattningen som verkställande tjänsteman	— 3 600
d) Ersättande av en tjänst som tekniker Ce 17 med en tjänst som ingenjör Ce 23	+ 2 352
e) Avlöning av extra arbetskraft för vissa gransknings- och standardiseringsuppgifter	+ 8 500
2. <i>Omräkning</i>	
Löneklassuppflyttning	+ 5 334
Avrundning	+ 70
	+ 81 000

Motiv

1 a) — c) Beredningen har senast i petita för innevarande budgetår föreslagit, att de för beredningens arbetsstudieavdelning avsedda medlen skulle upptagas under beredningens avlönings- och omkostnadsanslag. De härför anförda skälen (1954 års statsverksproposition, XI ht, p. 137) kvarstår oförändrade. Den permanenta karaktären av arbetsstudieavdelningens verksamhet, vilken redan tagit sig uttryck i att avdelningens befattningshavare erhållit extra ordinarie anställning, är klart fastslagen. Ett sådant sammanförande innebär också vissa fördelar ur kameral synpunkt, när den nuvarande uppdelningen medför visst onödigt merarbete vid bokföringen av beredningens inkomster och utgifter.

Beredningen föreslog 1953, att arbetsstudieavdelningen skulle ingå som en sektion i beredningens planlägningsavdelning. Chefskapet för denna skulle utövas av en byråchef i Ca 37. Mot förslaget reserverade sig dock tre styrelseledamöter under uttalande, att arbetsstudieavdelningen visserligen borde inordnas i beredningen men ingå däri såsom en självständig avdelning. Sistnämnda mening biträdades av statens sjukhusutredning av år 1943 i dess yttrande över framställningen, varvid framhölls behovet av en för sjukvårdsberedningen i dess helhet gemensam ledning, utövad av en överordnad tjänsteman i kanslichefs ställning.

Beredningen, som tagit frågan under förnyat övervägande, anser sig, närmast på de av sjukhusutredningen anförda skälen, böra godtaga förslaget om att arbetsstudieavdelningen efter avdelningens definitiva inordning i beredningen bibehållas som en särskild avdelning. Den gemensamma ledningen under styrelsen och dess arbetsutskott, vilken hittills utövats av en verkställande tjänsteman, bör åvila en överordnad tjänsteman i kanslichefs ställning. Då emellertid beredningens nuvarande verksamhet och kansliorganisation icke föranleder behov av en kanslichef med enbart ledningsuppgifter, bör denna befattning kombineras med chefskapet över någon av beredningens avdelningar. Tyngdpunkten i beredningens verksamhet ligger i den planläggning beträffande sjukhusväsendets organisation, som är en huvuduppgift för planlägningsavdelningen. Det är därför också en huvudbetingelse för beredningens verksamhet, att chefen för planlägningsavdelningen innehar mycket höga kvalifikationer. Vid sådant förhållande bör den gemensamma ledningen sammanföras med chefskapet för planlägningsavdelningen. Detta chefskap förutsättes i fortsättningen liksom hittills skola utövas av en person, som avlagt examen vid teknisk högskola. Med hänsyn såväl härtill som till det med tjänsten förenade ledningsansvaret anser sig beredningen icke kunna förorda en lägre lönegradsplacering än i Cp 13. Verkställande tjänstemannens nuvarande arbetsuppgifter förutsättes skola utövas av kanslichefen. Arvodet om 3 600 kronor åt en verkställande tjänsteman kan således upphöra.

Att förestå en arbetsstudieverksamhet av den art och omfattning, som

beredningen bedriver, ställer synnerligen stora krav icke blott i fråga om de speciellt tekniska insikterna på arbetsstudieområdet i allmänhet utan även på initiativkraften och förmågan att ge de för sjukhusdriften ansvariga impulser till rationaliseringsåtgärder av skilda slag. Beredningen finner nu tiden vara inne att föreslå en förbättrad löneställning för avdelningens föreståndare. Det är angeläget att undvika den icke önskvärda diskriminering av avdelningen i förhållande till de övriga, som ett bibehållande av föreståndaretjänsten vid dess nuvarande lönegradsplacering kan anses innebära. En höjning av tjänsten som föreståndare för arbetsstudieavdelningen till 29 lönegraden torde därför även rent organisationsmässigt få anses berättigad.

1 d) Teknikern var från början avsedd såsom biträde i egenskap av ritare. Tjänsteuppgifterna har emellertid under de senare åren helt ändrat karaktär. På grund av ansvällningen av de remissärenden, som ankommer på planläggningsavdelningen, har nämligen en stor del av byggnads- och statsbidragsärendenas direkta beredning måst åläggas denne befattningshavare. På grund av tjänstens lönegradsplacering har till densamma ej kunnat knytas arbetskraft med de kvalifikationer, som handläggningen av dessa uppgifter erfordrar.

1 e) Sedan flera år har extra arbetskraft måst anlitas för vissa gransknings- och standardiseringsuppgifter, avseende dels vissa särskilt angelägna standardiseringsuppgifter och dels den granskning av förslag till utrustning av sjukhus beredningen verkställer huvudsakligast på anmodan av staten som sjukhushuvudman. Utrustningsgranskningarna, som är synnerligen tidsödande, har under de senare åren svällt ut i sådan omfattning, att beredningen icke längre är i stånd att inom rimlig tid utföra densamma, därest icke arbetskraften utökas. Därför föreslås, att det för ändamålet beräknade beloppet, 11 500 kronor, höjes till 20 000 kronor.

Yttranden

Statens lönenämnd anför.

Därest omorganisation av beredningen finnes böra komma till stånd, anser lönenämnden, att för uppgiften såsom verkställande tjänsteman tillika chef för planläggningsavdelningen bör avses en byråchef i 37 lönegraden. Nuvarande arvode åt en verkställande tjänsteman bör härvid slopas. Tjänsten som föreståndare för arbetsstudieavdelningen kommer enligt lönenämnden vid ett genomförande av omorganisationsförslaget icke att undergå sådan ändring, som motiverar en omprövning av den år 1952 (prop. nr 107, s. 67) fastställda lönegradsplaceringen. Mot förslaget att utbyta en tjänst såsom tekniker i Ce 17 mot en ingenjörtjänst i Ce 23 har lönenämnden intet att erinra.

Statskontoret yttrar.

Då det numera får anses ådagalagt, att arbetsstudieavdelningens uppgifter är av så stadigvarande karaktär, att avdelningen på ett fastare sätt bör

inordnas i beredningen, vill statskontoret ej motsätta sig, att den får ingå i beredningen som en självständig avdelning och att kostnaderna för densamma inräknas i beredningens anslag till avlöningar och omkostnader. Därest den föreslagna omorganisationen genomföres, torde den gemensamma ledningen av beredningen böra utövas av en avdelningscheferna överordnad befattningshavare, som tillika bör vara verkställande tjänsteman. Som beredningen föreslagit, bör befattningen kombineras med chefskapet över någon av beredningens avdelningar. Den nya befattningen bör enligt statskontorets mening hänföras till 37 lönegraden å löneplan nr 1 samt erhålla benämningen byråchef. I likhet med vad som är fallet vid medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd bör tjänsten inrättas som icke-ordinarie. Så länge tjänsten innehaves av en av de ordinarie byrådirektörerna, bör dennes ordinarie tjänst ej uppehållas med vikarie. Det nuvarande arvodet till den verkställande tjänstemannen bör under angivna förhållanden utgå ur staten.

Löneställningen för byråingenjören i Ce 27 på arbetsstudieavdelningen har prövats av 1949 års tjänsteförteckningskommitté (prop. nr 107/1952 s. 67). Då tjänsten sedan dess ej ändrats och arbetsuppgifterna ej heller torde komma att bli mera kvalificerade eller mera omfattande vid en omorganisation, avstyrker statskontoret den föreslagna löneregleringen.

De med teknikertjänsten på planläggningsavdelningen förenade arbetsuppgifterna synes däremot ha ändrat karaktär sedan tjänsteförteckningsrevisionen. Med hänsyn härtill har statskontoret ej funnit anledning till erinran mot att tjänsten omändras till en ingenjörstjänst. Då den för tjänst innehavaren är tillräckligt med ingenjörsexamen vid tekniskt institut, synes tjänsten ej böra placeras i högre lönegrad än 21.

Mot bakgrunden av ökningen av de granskningsuppdrag, vilka beredningen har att verkställa, vill statskontoret ej göra erinran mot att beloppet till extra arbetskraft för vissa gransknings- och standardiseringsuppdrag uppräknas till 20 000 kronor.

Departementschefen

Den till centrala sjukvårdsberedningen provisoriskt anslutna arbetsstudieavdelningen inrättades fr. o. m. den 1 juli 1947 efter förslag av statens sjukhusutredning av år 1943. Såsom framgår av propositionen nr 177/1947 var den närmaste anledningen härtill, att det, i avvaktan på bearbetningen av det material, som insamlats under de av utredningen bedrivna arbetsstudierna på sjukvårdens område, och de förslag, som vore att vänta i anledning härav, ansågs lämpligt, att en av utredningens arbetsstudiegrupper icke skingrades utan alltjämt stode till förfogande för staten och övriga sjukhushuvudmän. Intresset från såväl statens som övriga huvudmäns sida för avdelningens verksamhet har oavbrutet stegrats, och behovet av fortlöpande arbetsstudier på området torde nu få anses klart dokumenterat.

Redan i fjolårets statsverksproposition (XI, s. 298) konstaterade jag, att såväl sjukvårdsberedningens styrelse som statens sjukhusutredning av år 1943 var ense om att arbetsstudieavdelningens uppgifter vore av så permanent karaktär, att avdelningen borde på ett fastare sätt inordnas i bered-

ningen. För egen del förklarade jag mig emellertid då icke beredd att taga ställning till förslagen om beredningens organisation, förrän större klarhet vunnits om hur denna lämpligen borde vara uppbyggd. Sedan nu såväl beredningens styrelse som statskontoret i huvudsak anslutit sig till de riktlinjer för organisationen, som sjukhusutredningen föreslog i sitt i 1954 års statsverksproposition redovisade yttrande i ärendet, finner jag mig böra förordna, att arbetsstudieavdelningen fr. o. m. budgetåret 1955/56 inflyttas i beredningen som en permanent, fristående avdelning, i princip jämställd med beredningens båda övriga avdelningar. Härvid synes de för arbetsstudieavdelningen erforderliga anslagsmedlen böra beräknas under beredningens avlönings- och omkostnadsanslag.

I samband med arbetsstudieavdelningens inordnande i beredningen tillstyrker jag, att den gemensamma ledningen av beredningen under styrelsen och arbetsutskottet överflyttas från den särskilt förordnade verkställande tjänstemannen till en avdelningsföreståndarna överordnad befattningshavare. Dennes ledande och samordnande arbetsuppgifter för beredningen i dess helhet bör emellertid, på sätt sjukvårdsberedningens styrelse föreslagit, kunna sammanföras med chefskapet för en av avdelningarna. Med hänsyn till den centrala ställning inom beredningens verksamhetsområde, som planlägningsavdelningen intager, och de höga kvalifikationskrav, som i enlighet med vad styrelsen anfört måste ställas på föreståndaren för nämnda avdelning, förordar jag, att den gemensamma ledningen anförtros föreståndaren på planlägningsavdelningen. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor föreslår jag, att befattningen uppföres såsom byråchefstjänst i 37 lönegraden. Då den nuvarande föreståndartjänsten är uppförd på ordinarie stat, torde även byråchefsbefattningen böra inrättas som ordinarie. Arvodet å 3 600 kronor för år till en verkställande tjänsteman bör i detta sammanhang indragas.

Förslaget att tjänsten som föreståndare för arbetsstudieavdelningen i samband med omorganisationen skulle uppflyttas från Ce 27 till Ce 29 anser jag mig f. n. böra avstyrka.

Med hänsyn till de ändrade tjänstställningarna för teknikertjänsten på planlägningsavdelningen tillstyrker jag, under hänvisning till nämnda departementschefsuttalande, att tjänsten utbytes mot en ingenjörsbefattning i 23 lönegraden.

Den stegrade omfattningen av de granskningsuppgifter, som åvilar beredningen, och svårigheterna att med nuvarande personalresurser medhinna dessa synes nödvändigöra en höjning av det belopp, som avses för anställande av extra arbetskraft för ändamålet. Jag förordar, att medelstillelningen ökas med 6 000 kronor för nästa budgetår. En motsvarande höjning av det för innevarande budgetår anvisade beloppet ämnar jag föreslå å tilläggsstat för budgetåret 1954/55.

Överförandet av arbetsstudieavdelningens avlöningsmedel till förevarande anslag samt övriga av mig framförda förslag föranleder en uppräknig av anslaget med i runt tal 71 000 kronor. Härtill kommer för löneklassuppflyttningar cirka 5 400 kronor. Anslaget skulle alltså höjas med (71 000 + 5 400) 76 400 kronor. De beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder vidare en omräkning av vissa anslagsposter.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 53 800 (+ 17 200) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 7 200 (— 3 600) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 194 400 (+ 95 100) kronor och rörligt tillägg 28 000 (— 32 300) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (53 800 + 7 200 + 194 400 + 28 000) 283 400 (+ 76 400) kronor.

I personalförteckningen för centrala sjukvårdsberedningen bör en byrådirektörstjänst i Ca 31 utbytas mot en byråchefstjänst i Ca 37, varjämte ytterligare en tjänst som byråingenjör i Ce 27 bör upptagas på förteckningen. Den för beredningens arbetsstudieavdelning fastställda särskilda personalförteckningen bör upphöra att gälla.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna den av mig föreslagna ändrade organisationen för centrala sjukvårdsberedningen;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda personalförteckning för centrala sjukvårdsberedningen i enlighet med vad förut angivits;

c) godkänna följande avlöningsstat för centrala sjukvårdsberedningen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	53 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	7 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	194 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	28 000

Summa kronor 283 400;

d) till *Centrala sjukvårdsberedningen*: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 283 400 kronor.

[137] 134. Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	18 000	17 166
1954/55 (statsliggaren s. 1056)	18 000	
1955/56 (förslag)	22 700	

Yrkande

Centrala sjukvårdsberedningen (skr. 30/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 14 800 kronor.

	Utgifter 1953/54		Anslag 1954/55		Förslag	Ökning
	Beredningen	Arbetsstudieavdeln.	Beredningen	Arbetsstudieavdeln.		
1. Sjukvård m. m.	1 243	205	600	100	1 300	700
2. Reseersättningar	5 504	10 797	3 900	7 000	16 500	12 600
3. Övriga expenser	13 498	4 000	13 500	4 000	19 000	5 500
						18 800
	Inkomst		Beräknad inkomst		Förslag	Ökning
	1952/53	1953/54	1954/55			
4. Särskilda uppborädsmedel:						
a) Inkomster av försälda publikationer....	10 592	6 585	4 000		6 000	2 000
b) Ersättningar för verkställda arbetsstudier	2 400	5 480	8 000		10 000	2 000
						4 000
						Nettoökning 14 800

Motiv

Såsom anförts under beredningens avlöningsanslag anser beredningen samtliga medel till omkostnader för budgetåret 1955/56, alltså även arbetsstudieavdelningens, böra upptagas under ett och samma omkostnadsanslag.

1) I den föreslagna ökningen ingår 100 kronor, motsvarande posten till sjukvård m. m. under arbetsstudieavdelningens omkostnadsstat. Højningen i övrigt föreslås med hänsyn till belastningen budgetåret 1953/54.

2) Beredningens medel till reseersättningar har visat sig icke förslå, främst beroende på höjda biljettpriser och andra avgifter. Till det ökade medelsbehovet har också bidragit, att en styrelseledamot är bosatt i Östersund. Vid oförändrad organisation beräknas ett belopp av minst 5 500 kronor vara erforderligt. Härtill kommer reseersättningar till arbetsstudieavdelningens befattningshavare. För detta ändamål beräknas ett medelsbehov av 11 000 kronor, motsvarande belastningen under budgetåret 1953/54. Denna belastning får ses mot bakgrunden bl. a. av avdelningens utökning med två för arbetsstudier vid landstingssjukhusen avsedda tjänstemän. Utgiftsökningen torde emellertid komma att kompenseras av ökade uppborädsmedel.

3) I den föreslagna højningen ingår dels 4 000 kronor, motsvarande arbetsstudieavdelningens nuvarande expenspost, dels ett belopp om 1 500 kronor med hänsyn till personalökningen å arbetsstudieavdelningen. En höjd medelsanvisning är ofrånkomlig, om det med överenskommelsen mellan Kronan och Svenska landstingsförbundet om personalökning å

arbetsstudieavdelningen avsedda syftet att intensifiera arbetsstudieverksamheten å landstingssjukhusen inom rimlig tid skall vinnas.

4 a) Storleken av de faktiska inkomsterna under de två senaste budgetåren bör föranleda en viss höjning av inkomstposten, förslagsvis med 2 000 kronor.

4 b) Ersättning från huvudmännen för utförda arbetsstudier har sedan budgetåret 1952/53 utgått med 40 kronor för varje tjänstgöringsdag. Beredningens kostnader för dessa studier består till stor del av reseersättningar. Dessa kostnader har genom höjda biljettpriser och traktamentsbelopp stegrats i sådan omfattning, att en viss höjning av huvudmännens ersättning bör äga rum. Beredningen föreslår en höjning med 25 procent eller alltså med 10 kronor för tjänstgöringsdag. Inkomstposten Ersättningar för verkställda arbetsstudier bör uppräknas i motsvarande mån.

Yttrande

Statskontoret, som enligt vad som framgår under föregående punkt ej vill motsätta sig att arbetsstudieavdelningens omkostnader inräknas i beredningens omkostnadsanslag, anför.

I betraktande av utgifterna under de senaste budgetåren å anslagsposten till sjukvård m. m. å såväl beredningens omkostnadsanslag som arbetsstudieavdelningens anslag torde nämnda gemensamma anslagspost bära uppföras med 1 300 kronor. Anslagsposten till reseersättningar läser med hänsyn till tidigare belastning bära höjas, förslagsvis till (5 000 + 10 000) 15 000 kronor. Såsom beredningen föreslagit, bör posten till övriga expenser uppräknas till 19 000 kronor.

Posten inkomster av försålda publikationer under särskilda uppbördsmedel synes bära ökas med 2 000 kronor. Som beredningen framhållit, är nu utgående ersättning om 40 kronor per tjänstgöringsdag för av arbetsstudieavdelningen verkställda lokala undersökningar för låg med hänsyn till den företagna höjningen av biljettpriser och traktamentsbelopp. Den av beredningen förordade uppräknings av dagsersättningen synes dock väl liten. Statskontoret föreslår, att ersättningen höjes till 55 kronor per dag. Någon uppräkning av inkomstposten ersättningar för verkställda undersökningar torde dock ej bära vidtagas, då inkomsterna under denna post de senaste budgetåren ganska avsevärt understigit beräknade belopp.

Departementschefen

I enlighet med vad jag föreslagit under föregående punkt bör de medel, som avses för arbetsstudieavdelningens omkostnader, fr. o. m. nästa budgetår redovisas under sjukvårdsberedningens omkostnadsanslag. Anslagsposten till sjukvård m. m. bör på grund härav höjas med 100 kronor. Med anledning av höjda biljettpriser och ökad resefrekvens särskilt för arbetsstudieavdelningens befattningshavare förordar jag, att anslagsposten till reseersättningar ökas med — utöver 7 000 kronor, avseende arbetsstudieavdelningens nuvarande anslagspost för ändamålet — ytterligare 4 100 kronor. Posten uppföres alltså med (3 900 + 7 000 + 4 100) 15 000 kronor.

Delposten till övriga expenser torde i enlighet med beredningens förslag böra höjas med 5 500 kronor, varav 4 000 kronor utgör arbetsstudieavdelningens nuvarande expensmedel.

Med hänsyn till inkomsterna av försålda publikationer under budgetåret 1953/54 beräknar jag inkomsterna härav för nästa budgetår till 6 000 (+ 2 000) kronor.

Ersättningen för av arbetsstudieavdelningen åt sjukhushuvudmännen utförda arbetsstudier bör i anledning av de stegrade kostnaderna för verksamheten höjas. I likhet med beredningen föreslår jag, att dagersättningen höjes från 40 till 50 kronor. Den f. n. under det särskilda anslaget till arbetsstudieavdelningen uppförda inkomstposten ersättningar för verkställda undersökningar synes i anslutning härtill böra uppräknas från 8 000 till 10 000 (+ 2 000) kronor.

I enlighet med vad jag sålunda förordat bör anslaget höjas med (100 + 7 000 + 4 100 + 5 500 — 2 000 — 10 000) 4 700 kronor och sålunda upptagas till (18 000 + 4 700) 22 700 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 22 700 kronor.

[138] 135. **Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	200 000	129 669
1953/54	260 000	262 036
1954/55 (statsliggaren s. 1057)	340 000	
1955/56 (förslag)	340 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Av belastningen budgetåret 1953/54 hänför sig 210 965 kronor till bidrag för åren 1951 och 1952. Den 1 juli 1954 förelåg ännu ej behandlade bidragsrekvisitioner om tillhoppa cirka 235 000 kronor.

I anslagsäskandena för innevarande budgetår uppskattade styrelsen antalet befattningar, som skulle komma att nyinrättas under budgetåret, till 6 läkar- och 17 assistenttjänster. Hittills har emellertid allenast 3 läkar- och 11 assistenttjänster nyinrättats. Utvecklingen av den psykiska barna- och ungdomsvården har i första hand hämmats av bristen på läkare med härför avsedd specialutbildning. Då med hänsyn till svårigheterna att er-hålla läkare någon utveckling av verksamheten utöver den i föregående

års petitaframställning skisserade icke kan förutses under budgetåret 1955/56, torde oförändrat anslagsbelopp för nästa budgetår i stort sett motsvara medelsbehovet.

Departementschefen

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte förslå riksdagen

att till *Bidrag till psykisk barna- och ungdomsvård* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 340 000 kronor.

[139] 136. Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlänningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	1 150 000	724 457
1954/55 (statsliggaren s. 1057)	850 000	
1955/56 (förslag)	600 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget nedräknas med 250 000 kronor.

Motiv

Den låga belastningen på anslaget budgetåret 1953/54 förklaras av att avgången från sanatorierna av utländska patienter varit betydligt större än beräknat. Det för budgetåret 1954/55 anvisade anslaget är avsett för dels sjuka flyktingar, vilka på grund av tidigare beslut omhändertagits för vård, dels ock ytterligare högst 15 tuberkulossjuka flyktingstudenter, vilka skulle mottagas för vård å Hessleby sanatorium, om och i den mån vårdplatser där bleve lediga.

Det klientel, som f. n. står under medicinalstyrelsens omvårdnad, fördelade sig den 1 juli 1954 på följande sätt:

Konvalescentförläggningen Stråtenbo	34
E-paviljongerna och sanatorierna	63
Vrigstadhemmet	8

105

Medicinalstyrelsen har för budgetåret 1955/56 utgått från att antalet å sanatorier intagna patienter kommer att minska, trots att nämnda ytterligare 15 flyktingstudenter och eventuellt ytterligare någon mindre kontingent andra flyktingar skall mottagas. Styrelsen har utgått från att den allmänna sjukförsäkringen icke kommer att ersätta ifrågavarande vård. Beläggningen å Stråtenbo konvalescentförläggning och Vrigstadhemmet torde däremot komma att bli förhållandevis konstant. Styrelsen räknar med följande beläggning och vårdkostnader.

	Antal vårdade per dag	Beräknad dagkostnad	Årskostnad
Stråtenbo konvalescentförläggning	34	7: 50	93 075
E-paviljonger och sanatorier	50	22: —	401 500
Vrigstadhemmet	8	6: —	17 520
	92		512 095

Till social omvårdnad erfordras, enligt samma beräkningsgrunder som tillämpats för innevarande budgetår, ett belopp av 42 865 kronor. Medelsbehovet för tandvård, resor till och från sjukvårdsinrättningar samt begravningskostnader uppskattas till resp. 1 500, 3 000 och 500 kronor eller tillhopa 5 000 kronor. Lönekostnaderna för chefs- och läkarpersonal vid stråtenboförläggningen, för kuratorer vid E-paviljongerna, för en kurator hos styrelsen och för extra arbetskraft hos styrelsen beräknas till resp. 22 800, 2 400, 12 500 och 12 000 kronor, tillsammans 49 700 kronor.

Sammanlagt skulle alltså erfordras en medelsanvisning av (512 095 + 42 865 + 5 000 + 49 700) 609 660 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 600 000 kronor.

Departementschefen

Den under motsvarande anslag i 1954 års statsverksproposition (XI, s. 306) omförmälda gruppen om 28 flyktingar av europeisk härkomst från Kina anlände till Sverige i mitten av januari 1954. Av dem vårdas endast tre tuberkulossjuka alltjämt på sanatorium. Några få åldringar och konvalescenter vistas på stråtenboförläggningen, medan de övriga är ute i förvärvsarbete eller har intagits på ålderdomshem. Erfarenheterna av denna flyktingverksamhet har hittills varit goda.

Jag vill i detta sammanhang erinra, att efter framställning av Förenta Nationernas flyktingkommissarie ytterligare ett tiotal flyktingar av europeisk härkomst från Kina, därav sju tuberkulossjuka, nyligen beviljats inresevisering till riket och avses skola mottagas på samma sätt som de tidigare hitkomna. De beräknas anlända till Sverige inom den närmaste framtiden. Kostnaden för flyktingarnas uppehälle och vård under innevarande budgetår skall enligt Kungl. Maj:ts beslut bestridas från tredje huvudtitelns reservationsanslag till Bidrag till internationell hjälpverksamhet.

Frågor om mottagande i Sverige av olika grupper sjuka flyktingar har under de sista åren vid flera tillfällen anmälts för riksdagen. Detta har ansetts böra ske med hänsyn till storleken av de kostnader, som vården av de sjuka förutsetts komma att medföra för framtiden. I vissa fall, där fråga varit om mycket små grupper, har Kungl. Maj:t funnit sig kunna utan riksdagens hörande medgiva mottagande av flyktingkontingenter. På grund av förevarande anslags karaktär av förslagsanslag har kostnaden för flyktingarnas uppehälle och vård i sådana fall ansetts icke böra belasta anslaget. Då en hjälpaktion aktualiseras, uppstår emellertid till följd härav

stundom svårigheter att disponera medel för ändamålet. Ur redovisnings-synpunkt får det också anses mindre lämpligt, att olika andra anslag, allt efter som medel finnes tillgängliga, anlitas härför. Det vore enligt min mening olyckligt, om angelägna hjälpaktioner, vilka ofta aktualiseras med kort varsel, skulle fördröjas eller gå om intet, på grund av att riksdagens medgivande i fråga om sättet för kostnadernas bestridande måste avvaktas. De flyktingkontingenter, som på sistone mottagits för vård i Sverige, har alla varit av relativt blygsam storlek. I intet fall har fråga varit om större grupper än ett trettiotal sjuka och ett mindre antal anhöriga till dem. Jag förutsätter att, därest riksdagen icke framställer erinran häremot, Kungl. Maj:t skall äga medgiva, att sådana mindre flyktinggrupper får mottagas för vård och varaktig vistelse i Sverige samt att därmed för-enade kostnader av natur att bära gäldas från förevarande anslag får be-stridas från detsamma. Det må i anslutning härtill nämnas, att förhand-lingar f. n. pågår med Förenta Nationernas flyktingkommissarie om över-förande till Sverige av ett mindre antal tuberkulossjuka flyktingar från Trieste. Frågan befinner sig dock ännu på ett förberedande stadium.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag icke något att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utläningar*
för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 600 000
kronor.

[140] 137. *Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare*
För detta ändamål har för budgetåret 1954/55 anvisats ett reservations-anslag av 5 000 kronor (statsliggaren s. 1058).

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget uppföres med 100 kronor.

Motiv

Av de 60 österrikiska läkare, som utsetts att överföras till Sverige, har hittills 47 inkommit i riket. En har därefter återvänt till Österrike.

Det kan inte anses uteslutet, att ytterligare några enstaka österrikiska läkare kommer att överföras hit under de närmaste åren, varför medel bör finnas tillgängliga för i samband därmed uppkommande kostnader. Då de å anslaget disponibla medlen torde förslå jämväl för budgetåret 1955/56, bör anslaget uppföras allenast med ett formellt belopp av 100 kronor.

Departementschefen

Kungl. Maj:t har den 17 december 1954 bemyndigat mig att låta verkställa en utredning om efterutbildning av inom landet befintliga utländska läkare. Då det torde vara att förvänta att utländska läkare även i fortsättningen kommer att söka erhålla sysselsättning i vårt land, är det angeläget, att i samband med denna utredning de villkor i fråga om kunskapsstoff och praktik klarlägges, som bör uppställas för vinnande av behörighet att utöva läkarkonsten i riket. För vissa läkare kan det bli aktuellt att anordna förberedande och kompletterande kurser av huvudsakligen samma karaktär som de kurser, vilka anordnats för de hit överförda österrikiska läkarna. Kostnaderna för sistnämnda kurser skall bestridas från förevarande anslag. Om och i den mån kostnader uppkommer för anordnande av motsvarande utbildning även för andra till riket ankommande läkare, förordar jag, att dessa kostnader får bestridas i samma ordning. Då det icke är möjligt att nu förutsäga, huru stort belopp som kan komma att erfordras härför, torde anslaget böra upptagas med oförändrat belopp men samtidigt omändras till förslagsanslag. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för överförande till Sverige av vissa utländska läkare* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

C. Alkoholistvård m. m.

[141] 1. Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	790 000	792 000
1954/55 (statsliggaren s. 1058)	789 000	
1955/56 (förslag)	797 000	

Yrkande

Styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes (skr. 27/8 1954) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

	Ökning
1. 1 ekonomibiträde Ce 7	—
2. 1 assistent Ca 20 i st. f. Ce 20	—
3. 1 köksföreståndare Ca 16 i st. f. Ce 16	—
4. 1 förste förman Ca 14 i st. f. Ce 14	—

Motiv

Under de två sistförflutna budgetåren uppgick antalet intagna till i genomsnitt 100. Vid anslagsberäkningarna har styrelsen utgått från en i huvudsak oförändrad beläggning.

1) Ekonomipersonalen utgöres av en köksföreståndare i Ce 16 och 2 ekonomibiträden i Ce 8 resp. Ce 7. Då personalstyrkan är otillräcklig, måste interner anlitas för även andra uppgifter i köket än rena handräckningsgöromål. Trots en sådan ordning, vilken måste betraktas såsom synnerligen otillfredsställande ur hygieniska synpunkter, tvingas den ordinarie personalen att i stor utsträckning arbeta på övertid. Behovet av personalförstärkning kommer att ytterligare öka i samband med att det nya kök, som f. n. är under uppförande, tages i bruk. Den nya tjänsten beräknas icke kräva någon anslagshöjning.

2) Assistenttjänsten inrättades som extra fr. o. m. den 1 juli 1950 och extraordinariesattes tre år senare. Behovet av tjänsten är stadigvarande. Innehavaren har en ordinarie förmansbefattning som bottentjänst, vilken det är angeläget att frigöra med hänsyn till svårigheter att rekrytera lämplig förmanspersonal.

3) Köksföreståndaren har innehaft sin nuvarande extra ordinarie tjänst i tio års tid och bör rimligen kunna påräkna ordinarie anställning.

4) Befattningshavaren, som innehaft sin tjänst sedan den 1 april 1946, sökte hösten 1952 en ordinarie förste förmansbefattning. Då tjänsten måste

disponeras för speciella uppgifter, kunde styrelsen icke konstituera honom å befattningen. I utlåtande över av sökanden anförda besvär uttalade styrelsen, att befattningshavarens önskemål om ordinarie befattning i stället borde tillgodoses genom att hans egen tjänst ordinariesattes. Då Kungl. Maj:t vid prövning av besvären följde styrelsens förslag, ansåg sig styrelsen ha anledning räkna med att tjänsten skulle bli ordinarie. Styrelsen erinrar om betydelsen av att kunna behålla en kärna av beprövade och till anstalten fast knutna tjänstemän.

Yttranden

Statskontoret. Förslaget om utökning av ekonomipersonalen ansåg statskontoret i yttrande över anstaltsstyrelsens anslagsframställning föregående år böra tillmötesgås såtillvida, att medel borde anvisas för anställande av ett ekonomibitråde i Cg 4 med lönetillägg på 15 kronor i månaden. Yrkandet om ordinariesättning av den extra ordinarie förmansbefattningen ville statskontoret med hänsyn till föreliggande förhållanden då ej motsätta sig. Statskontoret har ej funnit anledning till ändrat ställningstagande i angivna frågor. Yrkandet om uppförande på ordinarie stat av en assistenttjänst samt köksföreståndarebefattningen vill statskontoret tillstyrka endast i vad avser sistnämnda befattning.

Socialstyrelsen finner välgående skäl föreligga för anställande av ytterligare ett ekonomibitråde i Ce 7. Den nuvarande personalen har att ombesörja 225—250 portioner per måltid. I det hittills använda köket har möjlighet icke funnits att tillfredsställande avgränsa arbetsplatserna, och på grund av den otillräckliga personalen har internernas arbetskraft måst anlitas för uppgifter, vilka ur hygienisk synpunkt bör åvila kökspersonalen. Då nu anstalten utrustas med ny köksbyggnad, bör den tillika erhålla tillräcklig personal för den direkta matlagningen utan att därvid behöva använda vårdtagare annat än för ren handräckningstjänst. Enligt socialstyrelsens uppfattning är det också med hänsyn till de kvalitetskrav, som man måste ställa på personalen vid denna form av anstalt, nödvändigt att tillgodose de anställdas berättigade krav på fritid. Vad anstaltsstyrelsen i övrigt anfört föranleder ingen erinran av socialstyrelsen.

Departementschefen

På grund av bristen på ekonomipersonal vid anstalten och då det icke kan anses lämpligt, att internerna anlitas för andra arbetsuppgifter i köket än handräckningsgöromål, anser jag mig böra förorda, att ytterligare en tjänst som ekonomibitråde inrättas. Tjänsten torde tills vidare böra placeras i Cg 4 med lönetillägg av 15 kronor per månad. I enlighet med anstaltsstyrelsens förslag torde tjänstens inrättande icke böra föranleda uppräknings av anslaget.

Jag tillstyrker förslaget om ordinariesättning av köksföreståndarbefattningen. Däremot finner jag mig icke kunna biträda motsvarande framställning beträffande en assistent och en förste förman.

Med hänsyn till vad som föreslagits i propositionen den 10 december 1954 angående ersättning för tjänstgöring på obekvämlig arbetstid m. m. bör anslaget höjas med i runt tal 8 000 kronor.

Ordinariesättningen av köksföreståndarbefattningen liksom de redan beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter. Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 385 000 (+ 78 600) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 15 060 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 297 000 (+ 92 000) kronor och rörligt tillägg 99 940 (— 162 600) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (385 000 + 15 060 + 297 000 + 99 940) 797 000 (+ 8 000) kronor.

I anledning av förslagen bör på personalförteckningen uppföras en tjänst såsom köksföreståndare i Ca 16.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes, vilken nyss angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	385 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	15 060
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	297 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	99 940

Summa kronor 797 000;

c) till Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 797 000 kronor.

[142] 2. Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	487 100	517 700
1954/55 (statsliggaren s. 1059)	532 100	
1955/56 (förslag)	538 400	

Yrkande

Anstaltsstyrelsen (skr. 27/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 40 300 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Övriga expenser	11 000	10 000	12 000	+ 2 000
2. Underhåll av byggnader	20 000	20 000	50 000	+ 30 000
3. Tvätt och renhållning	25 451	19 700	25 000	+ 5 300
4. Hälso- och sjukvård	40 605	32 000	40 000	+ 8 000
5. Undervisning	6 699	6 000	8 000	+ 2 000
6. Arbetspremier för handräckning	66 354	60 000	67 000	+ 7 000
7. Inköp av automobil	—	14 000	—	— 14 000
				+ 40 300

Motiv

1) Under våren 1954 visade det sig omöjligt, främst på grund av ökade telefonavgifter, att hålla utgifterna inom den anvisade ramen. Under nästa budgetår kan emotes ett ökat utgiftsbehov, vilket sammanhänger med att polismyndigheterna sedan någon tid tillbaka regelmässigt begär telegrafisk återkallelse av permittenter, som brutit mot permissionsföreskrifterna.

2) Sedan riksdagen fr. o. m. budgetåret 1952/53 anvisat medel därtill, har ett omfattande nybyggnadsarbete börjat vid Svartsjö. Ett flertal nya tjänstebostäder har hittills uppförts, varjämte det gamla bostadsbeståndet i betydande utsträckning reparerats och moderniserats. Den nuvarande medelsanvisningen för det löpande underhållet har härigenom blivit otillräcklig. Efter samråd med byggnadsstyrelsen föreslås, att posten uppräknas till 50 000 kronor.

3) Utgiftsökningen sammanhänger med att internerna — enligt Kungl. Maj:ts direktiv — i möjlig utsträckning anlitas för de pågående byggnadsarbetena vid anstalten, vilket ökat tvättbehovet.

4) Kostnadsökningen faller till största delen på tbc-avdelningen vid anstaltens sjukhus, vilken är gemensam för samtliga alkoholistanstalter. Avdelningen rymmer normalt 12 platser men har en längre tid varit överbelagd.

5) Styrelsen har sökt att på allt sätt främja fritidsverksamheten och planerar bl. a. att starta studiecirkel i ett antal ämnen. Vissa av cirkelarna är avsedda att bedrivas i samarbete med ABF, som ställt i utsikt visst bidrag till verksamheten. För att kunna genomföra programmet räknar styrelsen emellertid med en ytterligare kostnad av 1 500 kronor. Härjämte

hemställer styrelsen om 500 kronor för att komplettera anstaltens bibliotek. Detta förstördes genom brand för ett par år sedan. Anvisade medel har icke räckt till för en någorlunda tillfredsställande förnyelse.

6) I samband med de pågående byggnadsarbetena, i vilka internerna deltagit, har medelsbehovet för arbetspremier ökat.

Yttranden

Statskontoret föreslår, att uppräknigen av delposten till övriga expenser begränsas till 1 000 kronor. Därest en förstärkning av delposten till underhåll av byggnader skulle anses nödvändig på grund av ökningen av byggnadsbeståndet vid anstalten, synes förhöjningen, med hänsyn till att de intagna i stor utsträckning kan biträda vid förekommande arbeten, böra begränsas till högst 10 000 kronor. Då delposten till undervisning nyligen uppräknats, lär densamma böra uppföras med oförändrat belopp. I övrigt har statskontoret ej funnit anledning till erinran mot styrelsens förslag.

Socialstyrelsen understryker angelägenheten av att de intagna i största möjliga utsträckning stimuleras till såväl regelbundet arbete som viss utbildning. Med hänsyn härtill tillstyrkes den begärda höjningen av anslaget till undervisning. Vad anstaltsstyrelsen i övrigt anfört föranleder ingen erinran av socialstyrelsen.

Departementschefen

Under anslagsposten till expenser torde delposten till övriga expenser med hänsyn till ökade telefonavgifter böra höjas med 1 000 kronor. Det utökade byggnadsbeståndet vid anstalten motiverar en uppräknigen av posten till underhåll av byggnader. Uppräknigen torde dock för nästa budgetår böra begränsas till 5 000 kronor. Utgifterna för hälso- och sjukvård torde komma att öka, i och med att nykterhetsnämnderna fr. o. m. den 1 oktober 1955 kommer att befrias från ersättning av vårdkostnader. Med hänsyn till ovissheten, hur sjukförsäkringsreformen kan komma att påverka anstaltens sjukvårdskostnader, förordar jag, att delposten till hälso- och sjukvård höjes med allenast 3 000 kronor. För att möjliggöra en komplettering av anstaltens bibliotek samt för intensifiering av studieverksamheten föreslår jag en höjning av delposten till undervisning med 1 000 kronor. Till arbetspremier för handräckning beräknar jag en ökning med 5 000 kronor. I övrigt föranleder anstaltsstyrelsens beräkning av medelsbehovet icke någon erinran från min sida.

Anslaget uppföres alltså med (532 100 + 1 000 + 5 000 + 3 000 + 1 000 + 5 000 + 5 300 — 14 000) 538 400 (+ 6 300) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 538 400 kronor.

[143] 3. Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Vissa byggnadsarbeten. Anslag för ändamålet är i gällande rikstat uppfört med 870 000 kronor (statsliggaren s. 1060).

Yrkande

Styrelsen för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes (skr. 27/8 1954) hemställer om ett anslag av 550 000 kronor.

Motiv

1952 års riksdag beslöt, att befintliga personalbostäder vid anstalten skulle upprustas samt att ett ungarlshus och fyra familjebostadshus skulle nyuppföras. Medel har även anvisats för realiserande av detta program med undantag för det sista familjebostadshuset. I sina anslagsäskanden för budgetåret 1954/55 hemställde anstaltsstyrelsen, att medel skulle anvisas för det sista familjebostadshuset. Föredragande departementschefen uttalade emellertid, under hänvisning till omfattningen av övriga byggnadsarbeten vid anstalten, att frågan härom borde anstå. Statsutskottet anslöt sig till departementschefens mening men framhöll, att det godkända programmet borde fullföljas utan dröjsmål. Under nästa budgetår kommer icke att kvarstå några byggnadsarbeten, för vilka medel hittills anvisats. Styrelsen hemställer därför nu om medel för uppförande av det återstående familjebostadshuset. Enligt byggnadsstyrelsens beräkningar kan kostnaderna anges till 260 000 kronor eller samma belopp, som anvisats för de tidigare bostadshusen.

Enligt riktlinjerna för den allmänna byggnadsplan för anstalten, som f. n. utarbetas av byggnadsstyrelsen, skall två verkstadsbyggnader uppföras, vilka förutsatts skola ersätta en brandskadad verkstadsbyggnad, inrymmande dels en snickeriverkstad och dels en verkstad för skomakeri, skrädleri m. m. Den äldre verkstadsbyggnaden har endast provisoriskt reparerats. Enligt uppgifter från byggnadsstyrelsen har arbetet med utarbetandet av planen fortskridit så långt, att det torde bli möjligt att redovisa densamma för 1955 års riksdag. Planens realiserande torde lämpligen börja med uppförande av en ny snickeriverkstad, kostnadsberäknad till 260 000 kronor.

Tillkomsten av de nya personalbostäderna och upprustningen av de äldre bostäderna — bl. a. indragande av vattenledningar för badrum m. m. — har medfört en väsentligt ökad vattenförbrukning, som det befintliga vattensystemet icke kunnat bära. Under slutet av år 1953 blev läget så prekärt, att vattenförbrukningen för hushållen måste ransoneras. Det stod klart, att ytterligare en vattentäkt måste anskaffas för erhållande av tillfredsställande vattenmängd. Provbörningar under hösten 1953 och våren 1954 lämnade dock negativt resultat. Nya försöksbörningar under sommaren

1954 har hittills lämnat tillfredsställande resultat vad vattenmängden beträffar men icke i fråga om vattnets tjänlighet för hushållsförbrukning. Pumpningen beräknas därför komma att fortsätta ännu någon tid. De första försöken har dragit en kostnad av 15 000 kronor, och kostnaden för de senast igångsatta beräknas till 10 000 kronor. Om de pågående försöken blir gynnsamma, tillkommer kostnader för pump och ledningsmaterial, cirka 5 000 kronor. De hittills uppkomna kostnaderna har förskotterats av byggnadsstyrelsen, som hos anstaltsstyrelsen hemställt om täckning för sina utlägg. Anstalten har icke möjlighet att från tillgängliga anslag bestrida ifrågavarande kostnader, vilka sålunda f. n. kan uppskattas till sammanlagt 30 000 kronor.

Yttrande

Socialstyrelsen finner anstaltsstyrelsens förslag ej föranleda någon erinran.

Departementschefen

Byggnadsstyrelsen har helt nyligen framlagt förslag till plan för ny- och ombyggnadsarbeten vid Svartsjöanstalten. Då förslaget f. n. är föremål för remissbehandling, är jag icke beredd att nu taga ställning till de olika byggnadsföretag, som omfattas av planen. Jag anser mig därför icke i detta sammanhang kunna upptaga anstaltsstyrelsens yrkande om anvisande av medel till uppförande av ny snickeriverkstad.

Det av 1952 års riksdag godkända programmet för utbyggnad av personalbostäderna vid anstalten bör nu fullföljas och avslutas. Jag tillstyrker därför, att medel för nästa budgetår anvisas för det återstående familjebostadshuset. Mot den beräknade kostnaden härför, 260 000 kronor, har jag icke något att erinra.

De av anstaltsstyrelsen i samråd med byggnadsstyrelsen igångsatta åtgärderna för att öka vattentillgången vid anstalten synes ha varit ofrånkomliga. Enligt vad jag inhämtat har de under hösten 1954 fortsatta försöksborrningarna givit positivt resultat. En pumpanläggning har genom byggnadsstyrelsens försorg anlagts vid den nya vattentäkten. Kostnaderna för de ifrågavarande, i huvudsak redan utförda arbetena torde komma att uppgå till det av anstaltsstyrelsen beräknade beloppet, 30 000 kronor. Jag föreslår, att detta belopp anvisas för nästa budgetår för likvidering av de av byggnadsstyrelsen förskotterade utgifterna.

Anslaget torde sålunda uppföras med (260 000 + 30 000) 290 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes*: Vissa byggnadsarbeten för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 290 000 kronor.

[144] 4. Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	49 400	48 097
1954/55 (statsliggaren s. 1060)	49 400	
1955/56 (förslag)	49 400	

Anslaget är avsett för tvångsarbets- och alkoholistanstalten i Växjö.

Yrkande

Fångvårdsstyrelsen (skr. 20/8 1954) hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

Jag anser mig kunna biträda fångvårdsstyrelsens beräkning av medelsbehovet. De beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder dock en omräkning av vissa anslagsposter.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 23 700 (+ 5 800) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 590 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 19 600 (+ 4 800) kronor och rörligt tillägg 5 510 (— 10 600) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (23 700 + 590 + 19 600 + 5 510) 49 400 kronor, vilket innebär oförändrad medelsanvisning.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	23 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	590
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	19 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 510

Summa kronor 49 400;

b) till *Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 49 400 kronor.

[145] 5. Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	8 800	11 510
1954/55 (statsliggaren s. 1061)	8 800	
1955/56 (förslag)	10 800	

Yrkande

Fångvårdsstyrelsen (skr. 20/8 1954) föreslår, att anslagsposten till vårdkostnader för personer, intagna å statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt eller utackorderade å arbetshem, i enlighet med belastningen budgetåret 1953/54 (7 412 kronor) uppräknas från 5 000 till 7 000 kronor och att anslaget förty höjes med 2 000 kronor.

Departementschefen

Fångvårdsstyrelsens beräkning av medelsbehovet föranleder icke någon erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 10 800 kronor.

[146] 6. Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	158 600	175 094
1954/55 (statsliggaren s. 1062)	165 800	
1955/56 (förslag)	170 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget — med hänsyn till belastningen budgetåret 1953/54 — höjes med 9 200 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Forslag	Ökning el. minskning
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän.....	72 365	73 500	72 100	— 1 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.....	1 470	1 600	1 600	—
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.....	42 411	34 300	42 400	+ 8 100
4. Rörligt tillägg.....	58 849	56 400	58 900	+ 2 500
				+ 9 200

Departementschefen

Då en viss överflyttning av vårdpersonal måste äga rum mellan alkoholistanstalten och Salberga sjukhus, kan någon säker beräkning icke göras angående anslagsbehovet eller avlöningskostnadernas fördelning på

de olika posterna i avlöningsstaten. En viss justering av posterna synes dock motiverad av föregående budgetårs belastningssiffror. En sådan omräkning föranledes jämväl av de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 96 700 (+ 23 200) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 1 600 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 49 100 (+ 14 800) kronor och rörligt tillägg 22 600 (— 33 800) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (96 700 + 1 600 + 49 100 + 22 600) 170 000 (+ 4 200) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	96 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	49 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	22 600
	Summa kronor 170 000;

b) till Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 170 000 kronor.

[147] 7. Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	61 900	70 058
1954/55 (statsliggaren s. 1063)	60 900	
1955/56 (förslag)	65 400	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 5 300 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökning
1. Inventarier	2 000	2 000	2 700	+ 700
2. Utspisning	36 064	33 000	36 100	+ 3 100
3. Automobiler och transporter	2 093	1 500	2 000	+ 500
4. Patienternas sysselsättning och förströelse	8 891	3 500	4 500	+ 1 000
				+ 5 300

Motiv

1) Direktionen för Salberga sjukhus har anhållit om ett engångsanslag å 700 kronor för inköp av en räknemaskin för anstaltens expedition. Medicinalstyrelsen vitsordar behovet.

2) Med utgångspunkt från utspisningskostnaderna under budgetåret 1953/54 och i förhållande till medeltalet intagna patienter vid sjukhuset och på alkoholistanstalten beräknas utspisningskostnaderna för anstalten till 27 200 kronor. Härtill kommer en cirka 20-procentig förhöjning eller 5 400 kronor på grund av att patienterna å anstalten erhåller större matportioner än sjukhusets patienter. I belastningssiffran ingår dessutom en kostnad av cirka 3 500 kronor för patienter, som arbetar utom anstalten. Sistnämnda belopp tillgodoföres sjukhusets inkomster, enär patienterna lämnar ersättning härför.

3) Anslagsbehovet har ökat huvudsakligen beroende på att anstalten numera ombesörjer ett större antal transporter av patienter för inställande inför domstol än tidigare.

4) Anslagsbelastningen har de två sista budgetåren uppgått till cirka 4 800 resp. 8 900 kronor. Ökningen har till största delen föranletts av att patienterna i stimulerande syfte erhållit höjda flitpenningbelopp för inom och till sjukhuset utförda arbeten. För budgetåret 1955/56 räknas emellertid endast med ett till 4 500 kronor förhöjt belopp.

Yttrande

Statskontoret anför.

Kostnaden för inköp av räknemaskin torde böra belastas delposten till övriga expenser. Denna post är för innevarande budgetår uppförd med 2 800 kronor. Belastningen utgjorde budgetåret 1953/54 2 032 kronor, varför, om medelsanvisningen under delposten bibehålles oförändrad, utrymme bör finnas för den ifrågasatta maskinanskaffningen. Någon uppräknig av delposten till inventarier bör alltså ej ifrågakomma. Övriga förslag till höjning av olika delposter synes motiverade av belastningen under de senaste budgetåren.

Departementschefen

I likhet med statskontoret anser jag, att kostnaden för inköp av en räknemaskin bör bestridas från delposten till övriga expenser. Någon uppräknig av nämnda delpost för ändamålet synes icke erforderlig. Under anslagsposten till övriga utgifter bör delposten till inventarier sålunda bibehållas vid oförändrat belopp. Vidare beräknar jag en höjning av delposten till utspisning med 3 000 kronor. Medicinalstyrelsens förslag i övrigt föranleder icke någon erinran från min sida.

I enlighet med vad jag nu förordat bör anslaget ökas med (3 000 + 500 + 1 000) 4 500 kronor och sålunda upptagas till (60 900 + 4 500) 65 400 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade alkoholistanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 65 400 kronor.

[148] 8. Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	534 900	534 796
1954/55 (statsliggaren s. 1064)	546 000	
1955/56 (förslag)	565 200	

Yrkande

Styrelsen för statens alkoholistanstalt å Venngarn (skr. 30/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 15 200 kronor.

	Ökning el. minskning
1. <i>Personalförstärkning:</i>	
a) Höjning av anslag för tillfällig personal	+ 10 000
2. <i>Omräkning:</i>	
a) Lönegradsuppflyttningar enl. beslut av 1954 års riksdag	+ 4 020
b) Löneklassuppflyttningar	+ 1 188
c) Avrundning	— 8
	+ 15 200

Motiv

1) Såsom tidigare framhållits upprepade gånger, är det mest angeläget, att arbetsbördan lättas för personalen i anstaltsledningen. Trots arbete långt utöver ordinär arbetstid är det icke möjligt att i önskvärd omfattning ägna uppmärksamhet åt de intagnas individuella omvårdnad. För att antydda missförhållanden i någon mån skall kunna avhjälpas, bör posten till icke-ordinarie personal höjas med 10 000 kronor för att möjliggöra tillfällig anställning av någon person, som kan biträda med assistentgöromål, särskilt kuratorsärenden.

Yttrande

Statskontoret. Med hänsyn till statsmakternas tidigare ställningstagande till frågan om förstärkning av den ledande personalen å Venngarn lär den påkallade höjningen av anslagsposten till avlöningar till icke-ordinariepersonal för tillfälligt anställande av arbetskraft för biträde med assistentgöromål icke böra medgivas.

Departementschefen

Det är angeläget ur vårdsynpunkt, att den ledande personalen särskilt vid en anstalt med Venngarns klientel kan ägna erforderlig tid åt de intagnas individuella omvårdnad. Anstaltsledningens nuvarande arbetsbörda ger icke önskvärt utrymme härför. Med hänsyn härtill och för att arbets-
25 — *Bihang till riksdagens protokoll 1955. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

bördan något skall kunna lättas för anstaltens direktör och assistenter, tillstyrker jag, att under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal beräknas ett belopp av 10 000 kronor för att möjliggöra anställning av tillfällig personal för ändamålet.

Med anledning av vad som föreslagits i propositionen den 10 december 1954 angående ersättning för tjänstgöring på obekvämt arbetstid m. m. bör det beräknade beloppet till sådana ersättningar höjas från 6 000 till 10 000 kronor eller med 4 000 kronor. Härtill kommer för lönerogleringar på grund av riksdagens beslut i anledning av propositionen nr 125/1954 cirka 4 000 kronor samt för löneklassuppflyttningar cirka 1 200 kronor. Anslaget skulle alltså höjas med (10 000 + 4 000 + 4 000 + 1 200) 19 200 kronor.

De beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder vidare en omräkning av anslagsposterna.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 202 200 (+ 58 700) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 294 800 (+ 71 500) kronor och rörligt tillägg 68 200 (— 111 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (202 200 + 294 800 + 68 200) 565 200 (+ 19 200) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens alkoholistanstalt å Venngarn, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	202 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	294 800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	68 200

Summa kronor 565 200;

b) till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 565 200 kronor.

[149] 9. Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	394 800	382 410
1954/55 (statsliggaren s. 1065)	379 000	
1955/56 (förslag)	411 500	

Yrkande

Styrelsen för statens alkoholistanstalt å Venngarn (skr. 30/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 56 000 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	4 759	2 700	3 900	1 200
2. Övriga expenser	12 879	13 000	16 000	3 000
3. Underhåll av byggnader m. m.....	22 999	23 000	33 000	10 000
4. Inventarier m. m.....	34 879	7 200	23 000	15 800
5. Hälso- och sjukvård.....	18 293	20 000	26 000	6 000
6. Omkostnader för utskrivna och permit- terade	13 444	14 000	34 000	20 000
				56 000

Motiv

1) Ökningen föranledes av att anstaltens psykiater, vilken tidigare vid sina besök å anstalten hämtats med anstaltens bil i Märsta, numera begagnar egen bil för färd till anstalten. Kostnadsökningen har beräknats efter 100 besök per år.

2) Enbart kostnaden för telefon uppgick under senaste budgetåret till cirka 11 200 kronor. På grund av medelsbrist måste anstånd begäras med betalning av sista kvartalets telefonräkning, varför en utgift av 2 642 kronor förskjutits över budgetårsskiftet.

Styrelsen har inbjudits att ansluta sig till De erkända alkoholistanstalternas centralorganisation, som tillvaratar de icke-statliga anstalternas intressen i olika avseenden. Det vore säkerligen till ömsesidig fördel, om de statliga anstalterna kunde anslutas till samarbete med övriga alkoholistanstalter beträffande centralorganisationens uppgift »att fungera som rådgivande och sammanhållande organ anstalterna emellan och verka för kontinuitet i anstalternas verksamhet». Årsavgiften för Venngarn-anstalten jämte anstalten för kvinnor å Haknäs beräknas till 300 kronor.

3) I den allmänna plan för till- och ombyggnad av anstalten, som fastställdes vid 1954 års riksdag, har något belopp icke beräknats för ombyggnader av äldre bostadshus, vilka till övervägande del befinner sig i gott stånd. De mindre förbättringsarbeten, som kunde vara påkallade, avsågs skola utföras med anlitande av anslagsposten till underhåll av byggnader. Enligt förslag av den arkitekt, som i byggnadsstyrelsen uppgjort förslaget till den allmänna byggnadsplanen, erfordras, om anstaltens egen arbetskraft anlitas, ett belopp av 51 000 kronor för avhjälpan av påsynade brister. Det nuvarande underhållsanslaget har sedan flera år visat sig otillräckligt, varför en del arbeten måst uppskjutas år efter år. Det omfattande byggnadsbeståndet och ledningsnäten för vatten, avlopp och elektricitet kräver årligen betydande underhållskostnader. Då större delen av det nuvarande anslaget åtgår härför, är en höjning nödvändig, om de nu påsynade arbetena skall kunna utföras inom rimlig tid. Om den årliga medeltilldelningen höjes med 10 000 kronor, väntas dessa arbeten kunna utföras under en tid av 3—4 år.

4) Anslagsposten uppräknas för att möjliggöra utbyte av en av anstaltens två personbilar, vilken nästa år beräknas ha körts omkring 22 000 mil.

5) Fr. o. m. den 1 oktober 1955 skall statsverket svara för samtliga vårdkostnader vid alkoholistanstalterna. Enligt gällande ordning har staten bestritt hela vårdkostnaden endast för vissa kategorier intagna, för Venn-garnsanstaltens del ungefär en tredjedel av hela antalet. Nykterhetsnämnderna har i övriga fall ersatt kostnaderna för sjukhusvård, poliklinikbesök m. m. Dessa utgifter kommer nu att stanna på anstalten.

6) Jämväl kostnader för de intagnas utrustning och hemresor debiteras nu nykterhetsnämnderna beträffande sådana intagna, för vilka ansvarsförbindelse lämnas. Då anstalten enligt den nya ordningen skall svara för dessa kostnader, måste anslaget höjas.

Yttrande

Statskontoret anför.

Medlemskap i De erkända alkoholistanstalternas centralorganisation synes ej komma att medföra några direkta fördelar för Venn-garnsanstalten, varför framställningen i denna del ej bör vinna beaktande. Höjningen av delposten till övriga expenser synes därför böra begränsas till högst 2 000 kronor för att möta ökade telefonkostnader.

Då posten till underhåll av byggnader m. m. under budgetåren 1951/52—1953/54 successivt höjts, synes en så betydande uppräknings av delposten, som nu föreslagits, ej böra medgivas. Statskontoret föreslår, att posten upptages med högst 25 000 kronor.

Vid bifall till styrelsens förslag om utbyte av en av anstaltens personbilar, vilket statskontoret i betraktande av den avverkade sammanlagda körsträckan tillstyrker, bör delposten till underhåll och driftkostnader för automobiler kunna minskas.

I avvaktan på att erfarenhet vinnes rörande de kostnadsökningar, som kan föranledas av statens ökade åtaganden i fråga om den slutna vården av alkoholmissbrukare, synes uppräknings av delposterna till hälso- och sjukvård samt till omkostnader för utskrivna och permitterade böra stanna vid högst 3 000 resp. 10 000 kronor.

I övrigt föranleder styrelsens förslag ej erinran från statskontorets sida.

Departementschefen

På av anstaltsstyrelsen anført skäl bör anslagsposten till reseersättningar uppräknas med 1 200 kronor. Delposten till övriga expenser torde för ökade telefonkostnader böra höjas med 2 500 kronor. Däremot kan jag icke biträda yrkandet, att medel skulle beräknas för anslutning av Venn-garnsanstalten till De erkända alkoholistanstalternas centralorganisation. Det samarbete, som de statliga alkoholistanstalterna lämpligen bör bedriva med de erkända anstalterna, synes mig kunna komma till stånd utan en formell anslutning till nämnda organisation.

Vad angår anslagsposten till övriga utgifter kan jag icke tillstyrka, att delposten till underhåll av byggnader m. m. f. n. höjes med mera än 2 000 kronor. Jag biträder förslaget, att delposten till inventarier uppräknas med 15 800 kronor för utbyte av en personbil. Då underhållskostnaden för an-

staltens bilar i samband härmed kan väntas sjunka, föreslår jag, att posten till underhåll och driftkostnader för automobiler sänkes från 20 000 till 17 000 (— 3 000) kronor. Med hänsyn till ovissheten, hur sjukförsäkringsreformen kan komma att påverka anstaltens sjukvårdskostnader, torde uppräkningsposten till hälso- och sjukvård böra begränsas till 3 000 kronor. Enär jag icke anser det alldeles självklart, att icke nykterhetsnämnderna även i fortsättningen i viss utsträckning bör svara för kostnader i samband med utskrivningen från alkoholistanstalt, särskilt för utrustning med kläder o. d., kan delposten till omkostnader för utskrivna och permitterade enligt min mening höjas i mindre omfattning än anstaltsstyrelsen föreslagit. Jag förordar en höjning med 11 000 kronor.

I enlighet med vad jag sålunda anfört bör anslaget uppräknas med (1 200 + 2 500 + 2 000 + 15 800 — 3 000 + 3 000 + 11 000) 32 500 kronor och sålunda upptagas med (379 000 + 32 500) 411 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 411 500 kronor.

[150] 10. *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten.* Anslag för ändamålet är i gällande riksstat uppfört med 362 000 kronor (statsliggaren s. 1065).

Yrkande

Styrelsen för statens alkoholistanstalt å Venngarn (skr. 30/8 1954) hemställer om ett anslag av 367 000 kronor.

1. Ny vårdavdelning, resterande anslag	225 000
2. Ett bostadshus med två familjebostäder, hälften av beräknad kostnad	60 000
3. Elektriska anläggningar	32 000
4. Omläggning av vatten- och avloppsledning, för påbörjande av arbetena	50 000
	367 000

Motiv

1) Sedan 1954 års riksdag godkänt i propositionen nr 87 framlagt förslag till en allmän plan för till- och ombyggnad av statens alkoholistanstalt å Venngarn, har anvisats 175 000 kronor för att påbörja uppförande av en ny vårdavdelning samt anordnande av skyddsrum för anstalten. Hela kostnaden för dessa arbeten beräknades till 400 000 kronor. Vårdavdelningen väntas kunna bli färdigställd under år 1955. Vid sådant förhållande bör för nästa budgetår anvisas återstoden av det beräknade kostnadsbeloppet.

2) I byggnadsplanen har för uppförande under den närmaste framtiden godkänts ett 4-familjshus, alternativt två 2-familjshus. Då de mindre bostadshusen kan uppföras med anlåtande av anstaltens egen arbetskraft och

kostnaden för två sådana icke torde överstiga kostnaden för ett 4-familjshus, föreslås, att arbetet med ett 2-familjshus nu får påbörjas. På ett bostadsområde söder om slottet finns byggnadsplats för detta bostadshus. Med byggnadsstyrelsen torde emellertid samråd få ske, huruvida i stället bostadsbebyggelse redan nu bör påbörjas å ett längre söderut liggande område vid den nuvarande vårdpaviljong, som enligt planen skall ändras till personalbostäder. Det nya bostadshuset, vilket kostnadsberäknats till 120 000 kronor, torde icke kunna påbörjas förrän under våren 1956, varför anslaget kan delas på två budgetår. Då behovet av personalbostäder är stort, är det emellertid angeläget, att arbetet får påbörjas.

3) I byggnadsplanen angivna arbeten med de elektriska ledningarna är delvis påbörjade i samband med andra arbeten. Förutom anstaltens maskinist och de intagnas arbetskraft disponeras för ändamålet en av byggnadsstyrelsens montörer. Då det är angeläget att arbetena avslutas utan dröjsmål, bör i enlighet med den tidigare beräknade kostnaden 32 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

4) Med förslaget till allmän byggnadsplan överlämnades ett särskilt program för omläggning av vatten- och avloppsledningarna i samband med anordnande av reningsverk. Kostnaden beräknades till 410 000 kronor. Departementschefen anförde i propositionen nr 87/1954 att han, enär förslaget rörande vatten- och avloppsfrågans ordnande var föremål för remissbehandling, icke var beredd att då taga ställning till förslaget. De äldre ledningarna för såväl vatten som avlopp är så klen dimensionerade och i flera fall i så dåligt skick, att nya ledningar icke kan anslutas till dem utan risk för ledningsbrott. I samband med om- och nybyggnader har det därför ofta visat sig nödvändigt att omlägga delar av de äldre ledningarna och så torde i ökad utsträckning bli fallet vid de nu pågående arbetena. På grund härav är det nödvändigt att redan nu disponera en del av de medel, som beräknats för omläggning av rörnätet.

Yttrande

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i yttrande över den vid byggnadsstyrelsens förslag till allmän byggnadsplan för anstalten fogade generalplanen för vattenförsörjning och avlopp anført, att vid inom styrelsen företagen granskning av generalplanen för vatten- och avloppsfrågans ordnande densamma såvitt av remisshandlingarna kunnat bedömas befunnits lämplig. Granskningen har icke föranlett några erinringar av beskaffenhet att kunna nämnvärt påverka anläggningskostnaden. Den beräknade kostnaden kan icke utan kännedom om markbeskaffenhet m. m. närmare bedömas.

Departementschefen

Såsom jag anförde vid anmälan av propositionen nr 87/1954, bör den för Venngaransanstaltens upprustning godkända byggnadsplanen genomföras

successivt och bedrivs i den takt, som anstaltens resurser av egen arbetskraft medger. I första hand bör arbetena med den vårdavdelning, för vars påbörjande föregående års riksdag anvisade medel, fullföljas. Jag föreslår därför, att det resterande beloppet för byggnadens uppförande (400 000 — 175 000) 225 000 kronor anvisas för nästa budgetår.

På grund av de relativt omfattande byggnadsarbeten, som redan igångsatts vid anstalten, torde några ytterligare mera betydande byggnadsarbeten icke hinna utföras under budgetåret 1955/56. Behovet av personalbostäder är emellertid trängande, varför det är önskvärt, att uppförandet av ett tvåfamiljshus åtminstone kan påbörjas. Då de inledande arbetena härför i stor utsträckning bör kunna utföras med anlitan av internernas arbetskraft, räknar jag med att medelsbehovet för nästa budgetår skall kunna hållas nere. Jag beräknar 10 000 kronor för ändamålet.

Sedan byggnadsstyrelsen numera ställt arbetskraft till förfogande för arbetena med elektriska ledningar m. m. vid anstalten, tillstyrker jag, att hela det för sådana arbeten avsedda beloppet, 32 000 kronor, anvisas. Härvid förutsätter jag, att ledningarna kommer att utföras på sådant sätt, att det framtida genomförandet av byggnadsprogrammet icke kommer att föranleda ytterligare kostnader för omläggning av ledningsnätet.

Vad slutligen angår planen för omläggning av vatten- och avloppsledningarna ansåg jag mig föregående år icke böra taga definitiv ställning till densamma, enär förslaget alltjämt var föremål för remissbehandling. Sedan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen nu prövat förslaget lämpligt, anser jag, att det i princip bör godtagas. För nödvändiga omläggningar av rörnäten i samband med pågående byggnadsarbeten beräknar jag för nästa budgetår ett belopp av 30 000 kronor.

Det sammanlagda anslagsbehovet för budgetåret 1955/56 skulle sålunda uppgå till (225 000 + 10 000 + 32 000 + 30 000) 297 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 297 000 kronor.

[151] 11. Statens alkoholanstalt å Haknäs: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	43 400	44 992
1954/55 (statsliggaren s. 1066)	43 500	
1955/56 (förslag)	50 500	

Yrkande

Anstaltsstyrelsen (skr. 30/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 6 200 kronor.

	Ökning
1. Lönetillägg för tjänstgöring på s. k. obekvämt arbetstid	1 200
2. Lönegradsuppflyttningar enl. beslut vid 1954 års riksdag	2 802
3. Uppflyttning från dyrortsgrupp 2 till 3	1 862
4. Löneklassuppflyttning	225
5. Avrundning	111
	6 200

Motiv

1) Anstaltens personal har hittills icke erhållit ersättning för obekvämt arbetstid. På grund av anstaltens hemkaraktär — hela personalen bor inom anstalten och är jämväl vid måltider hänvisad till samvaro med de intagna — har tidigare icke särskild tjänstgöringslista upprättats. För veckohelgerna och kvällarna har uppdelning av tjänstgöringen skett så, att antingen föreståndarinnan eller hennes ställföreträdare och endera av de båda sköterskorna varit bunden till anstalten under såväl dag- som nattetid. En sådan tjänstgöring, som i betydande omfattning är förlagd till s. k. obekvämt arbetstid, måste självfallet vara synnerligen betungande. När därför från Sveriges fångvårdsmannaförbund begärts reglering av arbetstiden och ersättning för tjänstgöring på obekvämt arbetstid, har åtgärder befunnits påkallade för reglering av personalens arbetsförhållanden. Styrelsen avser att söka åstadkomma en sådan fördelning av tjänstgöringen, att personalens berättigade krav på reglerad arbetstid inom 48-timmarsveckans ram kan tillgodoses, utan att erforderlig tillsyn av de intagna eftersättes. Därigenom skapas även förutsättning för tillämpning av kungörelsen om provisoriskt lönetillägg för tjänstgöring på s. k. obekvämt arbetstid. Kostnaderna för ifrågasvarande lönetillägg beräknas komma att uppgå till 1 200 kronor.

3) Vid dyrortsregleringen har anstalten, som är belägen i Knivsta kommun i Stockholms län, erhållit placering i dyrortsgrupp 3 mot tidigare 2.

Yttrande

Statskontoret yttrar.

Då styrelsens avsikt att åstadkomma en reglering av personalens arbetstid, varigenom möjlighet öppnas för tillämpning av kungörelsen om provisoriskt lönetillägg åt statstjänstemän för tjänstgöring på obekvämt arbetstid, torde vara förenlig med principerna för angivna kompen-sationssystem, har statskontoret icke något att erinra mot att medel för dylika lönetillägg beräknas under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Departementschefen

En reglering av anstaltspersonalens arbetstid möter vissa svårigheter på grund av det ringa antalet befattningshavare. Då tjänstgöringslista för personalen nu likväl avses skola upprättas, kommer bestämmelserna om ersättning för tjänstgöring på s. k. obekvämt arbetstid att automatiskt bli tillämpliga. Medel för sådana ersättningar bör därför beräknas. Med hän-

syn till vad chefen för civildepartementet i detta hänseende anfört vid anmälan av propositionen den 10 december 1954 i ämnet uppskattar jag medelsbehovet till 2 000 kronor.

Härtill kommer i runda tal för lönerregleringar till följd av riksdagens beslut i anledning av propositionen nr 125/1954 2 800 kronor, för anstaltens uppflyttning i högre ortsgrupp 1 900 kronor samt för löneklassuppflyttning 300 kronor. Anslaget skulle alltså höjas med (2 000 + 2 800 + 1 900 + 300) 7 000 kronor.

Jämväl de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter.

Anslaget beräknas sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 23 300 (+ 8 600) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 2 400 (— 400) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 19 800 (+ 7 100) kronor samt rörligt tillägg 5 000 (— 8 300) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (23 300 + 2 400 + 19 800 + 5 000) 50 500 (+ 7 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens alkoholistanstalt å Haknäs, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	23 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	2 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	19 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 000
	Summa kronor 50 500;

b) till *Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 50 500 kronor.

[152] 12. Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	27 800	25 822
1954/55 (statsliggaren s. 1067)	33 800	
1955/56 (förslag)	38 000	

Yrkande

Anstaltsstyrelsen (skr. 30/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 7 000 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökning el. minskning
1. Underhåll av byggnader m. m.	999	1 000	6 000	+ 5 000
2. Inventarier	589	600	3 400	+ 2 800
3. Beklädnad och sängkläder	1 205	1 200	3 000	+ 1 800
4. Hälso- och sjukvård	2 207	2 000	3 200	+ 1 200
5. Omkostnader för utskrivna och permitterade....	89	300	2 500	+ 2 200
6. Oljeeldningsanläggning, engångsanslag	—	6 000	—	— 6 000
				+ 7 000

Motiv

1) Anstalten anordnades år 1940 som ett provisorium i en för ändamålet förhyrd mangårdsbyggnad av sten. Enligt kontraktet har anstalten att svara för allt inre underhåll. Efter den uppsnygning, som skedde vid tillträdet, har inga större reparationer kunnat utföras. Ännu efter 14 år har sålunda förläggningsutrymmena, som består av avskärmade hytter i fyra bostadsrum, icke kunnat vare sig omtapetseras eller målas. Detsamma gäller flertalet övriga rum. Då något förslag till annan anstalt för ifrågasvarande klientel ännu icke föreligger, synes det icke försvarligt att längre dröja med åtminstone nödtorftiga förbättringsarbeten. Kostnaden för om målning och tapetsering har beräknats till omkring 5 000 kronor.

2) När anstalten anordnades, utlånades en del utrangerade möbler från Venngarn och en del medtogs från dåvarande tvångsarbetsanstalten i Landskrona. Under sådana förhållanden är naturligtvis inventarierna torftiga och slitna. Anskaffning av nya sängar för de intagna är det mest angelägna önskemålet. Från Landstingens inköpscentral kan erhållas trä-sängar för samtliga 15 vårdplatser till en kostnad av 1 950 kronor. Vidare föreslås inköp av tre enklare vilstolar för 330 kronor och en köksmaskin för 500 kronor. Kostnaden för anskaffning av nya inventarier uppgår sålunda till i runt tal 2 800 kronor.

3) Till nya sängmadrasser m. m. erfordras ett belopp av 1 800 kronor.

4) Statsverket kommer från den 1 oktober 1955 att svara för samtliga vårdkostnader. Å Haknäs har endast i enstaka fall intagits någon, som enligt nu gällande bestämmelser helt skall vårdas på statsverkets bekostnad. Under budgetåret 1953/54 debiterades nykterhetsnämnderna med cirka 1 500 kronor för utgifter för de intagnas sjukhusvård och poliklinikbesök. Anslaget bör därför uppräknas med tre fjärdedelar härav eller i runt tal 1 200 kronor.

5) Nykterhetsnämnderna debiterades under föregående budgetår med cirka 3 000 kronor för de intagnas utrustning och resor vid avgång från anstalten. Delposten till omkostnader för utskrivna och permitterade bör därför höjas med tre fjärdedelar av detta belopp eller i runt tal 2 200 kronor.

Yttrande

Statskontoret finner det påkallat, att vissa förbättringsarbeten inom anstalten vidtages, ävensom att inventarieutrustningen förnyas. Omfattningen

av angivna reparationsarbeten och kostnaderna härför undandraget sig statskontorets bedömning. Nyanskaffningen av sängar och sängutrustning torde böra ske successivt och anpassas efter beläggningen, varför uppräkningsposten av inventarieposten samt posten till beklädnad och sängkläder synes kunna begränsas till 2 000 resp. 1 000 kronor.

Departementschefen

Haknäsanstalten är visserligen ej helt lämplig för sitt ändamål. Jag anser mig dock böra räkna med att anstalten åtminstone för de närmaste åren kommer att bibehållas. Vissa fördelar är också förenade med belägenhet i närheten av Venngarn, i det att därifrån kan lämnas visst biträde med göromål, som ej lämpligen kan utföras av Haknäsanstaltens kvinnliga personal. En del förbättrings- och upprustningsåtgärder torde emellertid nu få anses nödvändiga, för att anstalten skall kunna erbjuda godtagbara vårdförhållanden. Jag biträder därför förslaget, att delposten till underhåll av byggnader m. m. uppräknas med 5 000 kronor för utförande av angelägna reparations- och ommålningsarbeten. Vidare föreslår jag, att delposterna till inventarier samt till beklädnad och sängkläder höjes med 2 000 resp. 1 000 kronor för successiv anskaffning av nödig utrustning. Uppräkningen av posten till hälso- och sjukvård synes med hänsyn till ovissheten om sjukförsäkringsreformens verkningar på anstaltens sjukvårdskostnader böra begränsas till 1 000 kronor. Delposten till omkostnader för utskrivna och permitterade föreslår jag höjd med 1 700 kronor. Slutligen synes det belopp å 5 000 kronor, som under anslagsposten till expenser beräknats för bränsle, lyse och vatten, med hänsyn till belastningen under de senaste två budgetåren (3 555 resp. 4 046 kronor) kunna minskas med 500 kronor. Mot anstaltsstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under anslaget har jag intet att erinra.

I enlighet med det anförda bör anslaget uppräknas med (5 000 + 2 000 + 1 000 + 1 000 + 1 700 — 500 — 6 000) 4 200 kronor och sålunda uppföras med (33 800 + 4 200) 38 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 38 000 kronor.

[153] 13. Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m. Anslag för ändamålet är i gällande riksstat uppfört med 60 000 kronor (statsliggaren s. 1067). Vid ingången av budgetåret 1954/55 fanns en reservation å anslaget av 206 545 kronor.

Yrkande

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1954) föreslår, att anslaget uppföres med 450 000 kronor.

Motiv

Sedan ett beviljat men ännu ej utbetalat statsbidrag samt under budgetåret 1954/55 väntade anspråk på statsbidrag frånräknats, torde återstå en behållning å anslaget av högst 86 000 kronor.

Beläggningen på alkoholistanstalterna har under de senaste åren varit synnerligen hög, och man har anledning räkna med mycket hög beläggning även under de närmaste åren. Antalet inskrivna har under det senaste året varierat mellan omkring 2 400 och 2 500. Särskilt de öppna anstalterna för män har varit så hårt belagda, att det under en stor del av året varit svårt att bereda vårdbehövande plats utan väntetid även i trängande fall. Antalet vård dagar för faktiskt närvarande vårdbehövande uppgick under budgetåret 1953/54 till omkring 276 000, motsvarande mer än 90-procentig genomsnittlig beläggning av samtliga 832 vårdplatser inom anstalts-systemet.

Erfarenheterna under de senaste åren angående vårdbehovets omfattning tyder sålunda mycket bestämt på att det med det snaraste bör anordnas ett par nya medelstora alkoholistanstalter för män. På flera håll i landet har ett nytt intresse för att medverka till uppkomsten av sådana anstalter yppats. Socialstyrelsen räknar med att kunna få till stånd två nya anstalter med sammanlagt omkring 100 vårdplatser före utgången av budgetåret 1955/56. Därjämte kan en del smärre utvidgningar, resulterande i ett tjugotal nya vårdplatser å befintliga anstalter, påräknas.

Från förevarande anslag utgår bidrag jämväl till anordnande av inackorderingshem för alkoholister under fritiden. Erfarenheterna av de fyra f. n. verksamma inackorderingshemmen, vilka användes dels såsom hjälpmedel i det öppna vårdarbetet, innan anstaltsvård i egentlig mening tillgripes, dels i eftervården såsom komplement till anstaltsvården, är mycket goda och visar ändamålsenligheten av den halvöppna behandlingsform, som tillämpas å dessa hem. Med hänsyn härtill har styrelsen funnit sig böra verka för tillkomsten av flera sådana hem. Styrelsen räknar med sex nya inackorderingshem med tillhoppa omkring 75 vårdplatser t. o. m. budgetåret 1955/56.

För de nya vårdplatserna räknas med bidrag såsom för ombyggnad. Medelsbehovet skulle i sådant fall uppgå till $(100 \times 3\,500 + 20 \times 3\,500 + 75 \times 1\,700 - 86\,000)$ 461 500 eller avrundat 450 000 kronor.

Socialstyrelsen förordar, att erkänd alkoholistanstalt, som åtnjutit statsbidrag till anordnande av samtliga vårdplatser men vilken förlorar en del av vårdplatserna till följd av pågående standardförbättringar (prop. nr 95/1953), befrias från återbetalningsskyldighet av anordningsbidrag, som hänför sig till de förlorade platserna.

Yttrande

Statskontoret. Då möjligheterna att anskaffa lämpliga lokaler för alkoholistanstalter eller inackorderingshem ej torde bli större under nästa

än under nu löpande budgetår, ifrågasätter statskontoret, om en uppräknig av anslaget i den utsträckning, socialstyrelsen föreslagit, är erforderlig. Frågan om befrielse för erkända alkoholistanstalter från skyldighet att återbetala viss del av erhållet anordningsbidrag bör enligt statskontorets mening prövas av Kungl. Maj:t från fall till fall, varför förslaget i denna del avstyrkes.

Departementschefen

Den höga beläggningen på alkoholistanstalterna har på sistone snarare ökat än minskat. En minskning av vårdplatserna kan väntas genom att ett antal vårdplatser på befintliga anstalter går förlorade i samband med den standardförbättring på anstalterna, som beslutades av 1953 års riksdag och för vars sista etapp medel äskas i det följande under punkten 155. Jag finner det därför angeläget, att åtgärder vidtages för att få till stånd nya vårdplatser.

Genom utökning av platsantalet på befintliga alkoholistanstalter torde ett tjugotal nya platser kunna påräknas under innevarande budgetår. Aktuella planer att ytterligare öka antalet platser på befintliga anstalter samt att anordna nya alkoholistanstalter förefinnes emellertid och kan komma att realiseras inom en nära framtid. I några fall synes dock planernas förverkligande vara beroende av om medel kan anskaffas för i samband därmed erforderliga byggnadsarbeten. Med hänsyn till det anförda anser jag mig böra räkna med att högst 65 platser på nya alkoholistanstalter och 20 på befintliga anstalter skall kunna åvägabringas under budgetåret 1955/56.

Intresse att anordna nya inackorderingshem föreligger likaledes. Ett nytt inackorderingshem med 11 vårdplatser har beräknats igångsätta verksamheten vid årsskiftet 1954—55. Anordningsbidrag till detsamma har nyligen beviljats. Ytterligare ett sådant hem med cirka 30 platser avses skola uppföras under år 1955. Härutöver synes några nya vårdplatser på inackorderingshem icke kunna påräknas under nästa budgetår.

Den disponibla reservationen å anslaget vid utgången av budgetåret 1953/54 utgjorde 186 545 kronor. Efter frånräknande av härefter beviljade statsbidrag samt anmälda anspråk på bidrag kan reservationen på anslaget vid utgången av innevarande budgetår uppskattas till cirka 125 000 kronor. Då anordningsbidragen för nytillkommande platser som regel torde komma att avse ombyggnad beträffande platser på alkoholistanstalter och nybyggnad i fråga om inackorderingshem, beräknar jag det aktuella medelsbehovet till $(65 \times 3\,500 + 20 \times 3\,500 + 30 \times 2\,300 - 125\,000)$ 241 500 eller i runt tal 240 000 kronor.

Socialstyrelsen har föreslagit, att alkoholistanstalterna skall befrias från återbetalningsskyldighet för den del av tidigare uppburna anordningsbidrag,

som hänför sig till vårdplatser, vilka går förlorade i samband med pågående standardförbättringar på anstalterna. Då den ifrågavarande platsminskningen utgör ett led i av statsmakterna beslutade åtgärder (propositionen nr 95/1953; riksd. skr. nr 154/1953), anser jag mig böra biträda socialstyrelsens förslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 240 000 kronor.

[154] 14. Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	3 510 000	3 913 835
1953/54	3 650 000	4 096 034
1954/55 (statsliggaren s. 1067)	4 000 000	
1955/56 (förslag)	5 100 000	

Yrkanden

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1954) föreslår, *dels* att statsbidragsgrunderna i visst avseende ändras, *dels ock* att anslaget höjes med 1 700 000 kronor.

Motiv

Vårdfrekvensen vid *de erkända och enskilda alkoholistanstalterna* under de senaste tre budgetåren framgår av följande sammanställning.

Budgetår	Erkända anstalter		Enskilda anstalter		Tillhoppa	
	Antal vård-dagar	Drift-bidrag, kronor	Antal vård-dagar	Drift-bidrag, kronor	Antal vård-dagar	Drift-bidrag, kronor
1951/52	260 257	3 177 949	5 885	70 355	266 142	3 248 304
1952/53	266 498	3 480 807	6 480	94 092	272 978	3 574 899
1953/54	270 250	3 656 904	5 939	95 369	276 189	3 752 273

Den 1 juli 1954 utgjorde antalet godkända vårdplatser 832. Antalet vård-dagar uppgick under budgetåret 1953/54 till 276 189 mot beräknat 268 000. Under föregående punkt har räknats med tillkomsten av ett par nya alkoholistanstalter med omkring 100 nya vårdplatser. Om dessa anstalter skulle komma igång i början av budgetåret 1955/56 och om beläggningen å samtliga anstalter komme att hålla sig omkring 90 procent, uppskattas antalet vård-dagar under samma budgetår till omkring 300 000.

Enligt gällande regler utgår statsbidrag med högst nio kronor för dag

och vårdplats (garantibidrag) samt därutöver med högst fem kronor för dag och vårdad person (beläggningsbidrag). För budgetåret 1953/54 har fem anstalter tillerkänts bidrag med maximala belopp. För budgetåret 1954/55 har föreslagits högsta möjliga såväl garanti- som beläggningsbidrag för sex anstalter. Tre av dessa redovisade redan vid årsskiftet 1953/54 balanserade driftförluster med resp. 35 214, 33 145 och 8 388 kronor. Underskotten måste antagas stiga ytterligare under år 1954. För ännu en anstalt måste man räkna med en betydande driftförlust under år 1954.

De gällande driftbidragens otillräcklighet kommer att skärpas genom minskning av anstalternas vårdplatsantal i samband med pågående standardförbättring. Vidare kommer bortfallet av vårdavgiften fr. o. m. den 1 oktober 1955 att för samtliga erkända anstalter medföra, att inkomsterna från nykterhetsnämnderna i form av vårdavgifter och ersättningar för särskilda vårdkostnader, såsom för tillfällig sjukhusvård, tandvård, utrustning med kläder m. m., upphör. Relationen mellan dessa särskilda vårdkostnader och antalet vård dagar beräknas — med ledning av motsvarande siffror beträffande farliga och andra alkoholister, för vilka statsverket redan nu har att bestrida hela kostnaden — till 1,67:1. För icke farliga alkoholister uppskattas antalet vård dagar, varunder vårdkostnaden ej kommer att ersättas av nykterhetsnämnderna under budgetåret 1955/56, till 110 000. Bortfallet av inkomster från nykterhetsnämnderna för vårdavgifter — efter en krona per dag — och ersättningar för särskilda vårdkostnader uppskattas sålunda för budgetåret 1955/56 till $(1 \times 110\,000 + 1,67 \times 110\,000)$ 293 700 eller avrundat 290 000 kronor.

Det lär sålunda vara ofrånkomligt, att maximibeloppen för driftbidragen höjes ganska avsevärt. Redan nu uppgår det erforderliga bidraget för en av anstalterna till 11 kronor för dag och vårdplats samt 6 kronor för dag och vårdad person. En minskning av anstaltens godkända vårdplatsantal, såsom ett led i standardförbättringen, kan komma att ytterligare höja dessa belopp. För några anstalter bör balanserade driftunderskott med det snaraste avhjälpas genom höjning av driftbidragen. Bortfallet av vårdkostnadsinkomsterna från nykterhetsnämnderna medför slutligen automatiskt behov av höjning av beläggningsbidraget med jämnt en krona per dag och vårdad person, motsvarande den hittillsvarande vårdavgiften, samt därjämte med omkring 1 krona 67 öre för täckande av övriga vårdkostnader, som hittills åvilat de vårdkostnadsansvariga nykterhetsnämnderna. Täckningen för de särskilda vårdkostnaderna bör dock lämnas på samma sätt som hittills skett beträffande motsvarande slag av kostnader för farliga alkoholister, nämligen därigenom att socialstyrelsen äger utanordna ersättning av statsmedel för anstalternas redovisade faktiska kostnader av detta slag.

Socialstyrelsen föreslår av anförda skäl höjning av garantibidraget till högst 12 kronor och av beläggningsbidraget till högst 7 kronor. Denna

jämförelsevis kraftiga höjning kommer icke att innebära en generell höjning av de faktiskt utgående bidragen — utom i vad som påkallas av bortfallet av vårdavgiften från den 1 oktober 1955 — utan allenast giva Kungl. Maj:t ökad möjlighet att differentiera storleken av driftbidragen efter anstalternas växlande behov av ekonomiskt stöd. Den höjning, som nu ovillkorligen måste komma till stånd, bör bli så stor, att de nya bidragsbestämmelserna kan bibehållas lång tid framåt. Det är också nödvändigt, att bidragsbestämmelserna icke verkar avskräckande för de påtänkta huvudmännen för nya anstalter.

Vid beräkningen av medelsåtgången för garanti- och beläggningsbidragen under budgetåret 1955/56 utgår socialstyrelsen från ett genomsnittligt vårdplatsantal av 925 och ett vårddagsantal av 300 000 samt ett genomsnittligt garantibidrag av tio kronor och ett genomsnittligt beläggningsbidrag av fem kronor under andra kvartalet 1955 och av sex kronor under de följande tre kvartalen. Medelsåtgången skulle sålunda uppgå till omkring $(925 \times 365 \times 10 + \frac{1}{4} \times 300\,000 \times 5 + \frac{3}{4} \times 300\,000 \times 6)$ 5 101 250 kronor.

Under budgetåret 1953/54 uppgick ersättningarna för vårdkostnader och särskilda kostnader för de s. k. farliga alkoholisterna till 184 946 kronor. Då för budgetåret 1955/56 antalet vårddagar för farliga alkoholister beräknas till 70 000 och för samtliga kategorier till 300 000 kan medelsåtgången för särskilda ersättningar, under beaktande av att ersättningarna utbetalas kvartalsvis i efterskott, uppskattas till omkring $(\frac{1}{2} \times 70\,000 \times 2,67 + \frac{1}{2} \times 300\,000 \times 1,67)$ 343 950 kronor.

Medelsbehovet för driftbidrag och särskilda ersättningar till erkända och enskilda alkoholistanstalter skulle alltså uppgå till $(5\,101\,250 + 343\,950)$ 5 445 200 kronor.

F. n. finns fyra *inackorderingshem för omhändertagande av alkoholister under fritiden* med tillhoppa 60 platser. Såsom framhållits under föregående punkt räknar socialstyrelsen med att ytterligare sex inackorderingshem med tillhoppa omkring 75 platser kommer att upprättas intill utgången av budgetåret 1955/56. Om försiktigtvis endast 40 av dessa platser beräknas i genomsnitt komma att vara tillgängliga under budgetåret 1955/56, kan det sammanlagda vårddagsantalet uppskattas till 30 000.

Statsbidrag till driftkostnaderna vid inackorderingshem utgår med högst fyra kronor för dag och vårdplats (garantibidrag) samt därutöver med högst tre kronor för dag och sådan inackorderad person, som avses i 52 § alkoholistlagen, och eljest med högst två kronor för dag och person (beläggningsbidrag).

Inackorderingshemmen drives undantagslöst av kommunala nykterhetsnämnder. Staten har ett påtagligt ekonomiskt intresse av hemmen, eftersom förefintligheten av sådana är ägnad att dels minska anspråken på den för staten kostsammare anstaltsvården, dels bidraga till ett gynnsammare vårdresultat av anstaltsvården. Med hänsyn härtill bör det ekono-

miska stödet till inackorderingshemmen icke vara mindre gynnsamt för nykterhetsnämnderna än statens allmänna bidrag till nämndernas verksamhet. Statsbidraget till inackorderingshemmens verksamhet bör följaktligen utgöra minst 60 procent av driftkostnaderna. Driftbidragen under budgetåret 1953/54 motsvarade dock endast omkring 45 procent av kostnaderna. För att tillförsäkra varje nykterhetsnämnd minst omkring 60 procent av kostnaden föreslås en höjning av garantibidragets maximibelopp till sex kronor och av beläggningsbidragets maximibelopp till fem kronor.

För budgetåret 1955/56 räknar socialstyrelsen med ett genomsnittligt garantibidrag av 5 kronor och ett genomsnittligt beläggningsbidrag av 3 kronor. Medelsbehovet beräknas till $(100 \times 5 \times 365 + 30\,000 \times 3)$ 272 500 kronor.

Statsbidrag till *familjevård av alkoholister* utgår f. n. med högst tre kronor för dag och sådan omhändertagen person, som avses i 52 § alkoholistlagen, och eljest med högst två kronor för dag och person. Medelsåtgången för ändamålet har under de senaste två budgetåren utgjort 6 543 kronor resp. 7 076 kronor. Med hänsyn till att bidragsbeloppet under större delen av budgetåret 1955/56 kommer att utgöra tre kronor för dag för samtliga kategorier, medan bidragsbeloppet hittills stannat vid två kronor för dag beträffande flertalet familjevårdade alkoholister, uppskattas medelsbehovet till 12 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget uppskattas alltså till $(5\,445\,200 + 272\,500 + 12\,000)$ 5 729 700 kronor eller avrundat 5 700 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret anför.

Enligt föredragande departementschefens uttalande i propositionen nr 158/1954 bör de erkända alkoholistanstalernas inkomstbortfall i anledning av vårdavgifternas upphörande kompenseras genom höjt driftbidrag. Statskontoret har därför ej något att erinra mot att beläggningsbidraget till nämnda anstalter uppräknas med en krona eller det belopp, varmed den av nykterhetsnämnderna erlagda vårdavgiften nu utgår. Då ifrågavarande avgift förutsattes även framdeles skola uttagas på den enskilda anstalt, som f. n. drives, saknas enligt statskontorets mening anledning att beträffande denna anstalt vidtaga nämnda höjning av beläggningsbidraget.

Rörande frågan om ytterligare förhöjning av driftbidragen må erinras, att de år 1953 beslutade åtgärderna till stöd åt de icke-statliga alkoholistanstalerna syftade till att genom en förbättring av anstalernas ekonomi bereda anstalerna möjlighet att sänka sina driftkostnader. Vid anmälan av medelsbehovet under anslaget för innevarande budgetår uttalade föredragande departementschefen (statsverksprop. XI ht s. 333), att han ej vore beredd föreslå en höjning av garanti- och beläggningsbidragens maximibelopp, innan erfarenhet vunnits om vilken inverkan stödåtgärderna kunde ha haft på anstalernas möjligheter att förbilliga driften. Enligt statskontorets mening torde verkningarna av nämnda åtgärder knappast

ännu kunna närmare bedömas, varför ämbetsverket ej är berett förorda en uppräknig av bidragens maximibelopp i större utsträckning än som tidigare angivits.

Den fr. o. m. den 1 juli 1954 vidtagna uppräknigen av det allmänna statsbidraget till de kommunala nykterhetsnämnderna medförde ej någon ändring av statens bidrag till de av nämnderna drivna inackorderingshemmen. Då grunderna för statsbidragsgivningen till nämnderna prövats så sent som av 1954 års riksdag och särskild anledning att ompröva desamma ej torde föreligga, kan statskontoret ej tillstyrka den av socialstyrelsen föreslagna höjningen av maximibeloppen för driftbidragen till inackorderingshemmen.

Departementschefen

De av 1953 års riksdag beslutade stödåtgärderna åt de erkända och enskilda alkoholistanstalterna syftade bl. a. till att skapa förutsättningar för anstalterna att bibehålla en ekonomisk driftbalans. Erfarenheterna av det sista årets verksamhet visar, att anstalterna icke kunnat hålla utgifterna inom den ram, som sålunda avsetts. Tvärtom har, främst på grund av höjda personallöner, kostnaderna icke obetydligt stegrats på flera anstalter. Icke mindre än sju anstalter har för budgetåret 1954/55 beviljats högsta möjliga driftbidrag. Likväl kommer åtminstone tre av dem, vilka redan vid utgången av år 1953 uppvisade betydande balanserade förluster, med stor sannolikhet att för år 1954 redovisa ytterligare underskott. För en av anstalterna har jag bedömt situationen så prekär, att jag ämnar föreslå, att medel anvisas på tilläggsstat för budgetåret 1954/55 för täckande av de sista årens driftförluster. Även för de övriga hårdast trängda anstalterna är läget sådant, att ett ökat statligt stöd måste lämnas. En höjning av driftbidragen får därför anses ofrånkomlig för framtiden. Höjningen bör vara så stor, att redan uppkomna driftförluster om möjligt kan täckas inom ramen för de årliga garanti- och beläggningsbidragens maximibelopp och framtida större driftunderskott undvikas. Utan en sådan anpassning av bidragen, att dessa i stort sett kan väntas motsvara driftkostnaderna, måste befaras, att huvudmännen för befintliga anstalter kommer att tveka att fortsätta verksamheten och att nya erkända anstalter ej skall kunna tillskapas. I varje fall synes svårigheterna att väcka intresse för anordnande av nya anstalter hittills till stor del ha bottnat i farhågor för att ekonomiska förutsättningar ej skulle föreligga att driva dem med nuvarande bidrag.

Bortfallet av vårdavgiften om en krona per dag å de statliga och erkända alkoholistanstalterna fr. o. m. den 1 oktober 1955, varom beslut fattades av 1954 års riksdag (prop. nr 158; särskilda utskottets utlåtande nr 8; riksd. skr. nr 334) medför automatiskt, att beläggningsbidragen bör höjas med en krona för dag och vårdad person å sistnämnda anstalter.

På grund av vad sålunda anförts anser jag mig böra förorda, att garanti-

bidraget bestämmas till högst elva kronor för dag och vårdplats samt beläggningsbidraget till högst sju kronor för dag och vårdad person.

Med hänsyn till att vissa andra ändringar av de ifrågavarande statsbidragsbestämmelserna blir aktuella i samband med ikraftträdandet av den nya nykterhetsvårdslagstiftningen den 1 oktober 1955, synes även höjningen av driftbidragen böra tillämpas fr. o. m. nämnda dag.

Jag vill understryka, att de av mig förordade maximibeloppen självfallet icke skall gälla generellt, utan att det liksom hittills bör ankomma på Kungl. Maj:t att årligen för varje särskild anstalt fastställa garanti- och beläggningsbidragen allt efter anstaltens behov. För flertalet anstalter synes någon mera betydande höjning icke ifrågakomma.

I likhet med socialstyrelsen föreslår jag, att ersättning för de särskilda vårdkostnader, som f. n. gäldas av de vårdkostnadsansvariga nykterhetsnämnderna men som fr. o. m. den 1 oktober 1955 skall övertagas av staten, utgives vid sidan av de av Kungl. Maj:t fastställda driftbidragen. På sätt hittills skett beträffande dylika kostnader för s. k. farliga m. fl. alkoholister, bör det få ankomma på socialstyrelsen att från förevarande anslag ersätta anstalterna för deras redovisade faktiska kostnader av detta slag. Jag vill dock här, liksom jag gjort vid behandlingen av motsvarande kostnader under punkten 149, framhålla, att jag anser det kunna ifrågasättas, om icke kommunerna även i fortsättningen skall svara för en del sådana kostnader. Så har exempelvis utrustning med kläder vid utskrivning från alkoholistanstalt till hemkommunen onekligen stora likheter med sådan socialhjälp, som kommunen har att ombesörja.

Enär jag under föregående punkt räknat med ett något lägre antal nya vårdplatser på alkoholistanstalter för nästa budgetår än vad socialstyrelsen förutsatt, utgår jag från att även antalet vårddagar blir något mindre än enligt styrelsens beräkningar. På grund härav och med hänsyn till de av mig föreslagna högsta driftbidragsbeloppen uppskattar jag medelsbehovet för ifrågavarande driftbidrag till 4 550 000 kronor.

Tidigare har under en följd av år till erkända alkoholistanstalten Lillegården, utöver sedvanliga driftbidrag, utgått ett fast årligt bidrag med 11 600 kronor, avsett att täcka särskilda kostnader för anstaltens familjevårdsverksamhet. Jag förordar, att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens bemyndigande att bevilja ett dylikt fast bidrag jämväl för budgetåret 1955/56 därest driftresultatet vid anstalten skulle giva anledning därtill.

Till ersättningar för särskilda vårdkostnader för s. k. farliga alkoholister för tid före den 1 oktober 1955 och för samtliga på alkoholistanstalt intagna för tid därefter beräknar jag 330 000 kronor.

Beläggningsbidraget till inackorderingshemmen för alkoholister är f. n. differentierat, så att ett högre belopp utgår för sådana inackorderade personer, som avses i 52 § alkoholistlagen. Denna differentiering bör upphöra med ikraftträdandet av lagen om nykterhetsvård och slopandet av

vårdavgiften på alkoholistanstalt den 1 oktober 1955. För att kommunerna för denna form av nykterhetsvård, vilken visat sig utgöra ett utmärkt komplement till alkoholistanstalerna, skall kunna erhålla en ersättning, som bättre än f. n. anpassar sig till det allmänna statsbidraget till nykterhetsnämndernas verksamhet, tillstyrker jag en höjning av statsbidragen till inackorderingshemmen. Jag föreslår, att fr. o. m. den 1 oktober 1955 garantibidraget höjes till högst fem kronor för dag och vårdplats samt beläggningsbidraget till högst fyra kronor för dag och vårdad person av samtliga kategorier. Med hänsyn till vad jag sålunda anfört och till det av mig under föregående punkt beräknade antalet vårdplatser på inackorderingshem för nästa budgetår uppskattar jag medelsbehovet för bidrag till dylika hem till 245 000 kronor.

Statsbidraget till familjevård bör likaledes fr. o. m. den 1 oktober 1955 bestämmas till ett för alla kategorier vårdade enhetligt belopp. Jag föreslår, att bidraget fastställs till högst tre kronor för dag och vårdad person. Medelsbehovet beräknar jag i likhet med socialstyrelsen till 12 000 kronor.

Det sammanlagda anslagsbehovet skulle i enlighet med vad jag sålunda anfört komma att uppgå till (4 550 000 + 330 000 + 245 000 + 12 000) 5 137 000 kronor eller avrundat 5 100 000 kronor.

I samband med frågan om driftbidragen till alkoholistanstalerna torde jag få anmäla, att — sedan all personal vid alkoholistanstalerna numera kan pensionsförsäkras genom statens pensionsanstalt — socialstyrelsen väckt frågan om statsbidrag till anstalerna för engångsavgifter till pensionsanstalten, för att därstädes registrerad personal i pensionshänseende skall få tillgodoräkna viss anställningstid jämväl före registreringen. Ifrågavarande spørsmål är f. n. föremål för utredning inom civildepartementet, varför jag icke är beredd att nu framlägga förslag i ämnet. Om utredningen skulle giva vid handen, att staten bör lämna bidrag för tillgodoräknande i viss omfattning av sådan anställningstid såsom tjänstår för pension, finner jag det emellertid angeläget, att förmånen härav utan dröjsmål kan aktualiseras i de fall, där pension börjat utgå. För sådana fall synes Kungl. Maj:t böra utverka riksdagens bemyndigande att redan under nästa budgetår, om anledning därtill uppkommer, bevilja anstalerna visst statsbidrag till ifrågavarande avgifter. Bidragen torde härvid få bestridas från förevarande anslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna de av mig förordade ändringarna av grunderna för bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m., att tillämpas fr. o. m. den 1 oktober 1955;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att från förevarande anslag

bevilja statsbidrag för engångsavgifter till statens pensionsanstalt i den omfattning, som förut angivits;

c) till *Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 5 100 000 kronor.

[155] 15. **Vissa ombyggnads- och reparationsarbeten vid erkända alkoholistanstalter.** Anslag för ändamålet har i gällande riksstat upptagits med 400 000 kronor (statsliggaren s. 1068).

Yrkande

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1954) föreslår, att anslaget uppföres med 300 000 kronor.

Motiv

Enligt den plan för upprustning av de icke statliga alkoholistanstalterna, som framlagts i propositionen nr 95/1953 och godkänts av 1953 års riksdag, skall de ombyggnads- och nybyggnadsarbeten vid dessa anstalter, vilka påbörjats under budgetåret 1953/54, fortsätta t. o. m. budgetåret 1955/56. Enligt planen skall för budgetåret 1955/56 anvisas 300 000 kronor.

Departementschefen

Kostnaderna för den materiella upprustningen av de icke statliga alkoholistanstalterna skall enligt beslut av 1953 års riksdag fördelas på tre år. Till grund för fördelningen av byggnadsarbetena på de olika etapperna har lagts en av byggnadsstyrelsen upprättad plan. För de första två upprustningsetapperna har för budgetåren 1953/54 och 1954/55 anvisats anslag dels under driftbudgeten för vissa ombyggnads- och reparationsarbeten samt för inventarieanskaffning, dels ock under kapitalbudgeten för lån till nybyggnader vid anstalterna. Medel för de återstående upprustningsåtgärderna torde böra anvisas för budgetåret 1955/56.

På driftbudgeten beräknar jag medel under förevarande anslag till ombyggnads- och reparationsarbeten samt under nästföljande punkt till inventarier. Härjämte kommer jag att under kapitalbudgeten äska anslag till lån till nybyggnader.

Enligt byggnadsstyrelsens plan skulle följande ombyggnads- och reparationsarbeten återstå.

Vid *Holmforshemmet* anordnas i huvudbyggnaden bostad åt föreståndaren samt arkiv, gästrum m. m., varjämte en förläggingsbyggnad, Gammelgården, renoveras och förses med värmeledning. Kostnaden härför har uppskattats till 59 000 kronor. *Kurön* erhåller ny värmecentral. För denna samt för nya ledningar och sanitär installation m. m. beräknas sammanlagt 155 000 kronor. I *Lillegårdens* huvudbyggnad omdisponeras vissa för-

läggningsutrymmen och personalbostäder för en kostnad av 27 000 kronor. Vid *Ribbingebäck* ombygges huvudbyggnaden och ett personalbostadshus för vinnande av flera enmansrum och förbättrad köksavdelning. Arbetena har kostnadsberäknats till 33 000 kronor. Slutligen avses en byggnad vid *Åsbrohemmet*, som f. n. inrymmer sjukavdelning, omändras till förläggningsbyggnad. Härför beräknas ett belopp av 26 000 kronor.

Totalt skulle kostnaderna för den sista ombyggnadsetappen sålunda uppgå till 300 000 kronor.

Omfattningen av och de beräknade kostnaderna för det angivna ombyggnadsprogrammet har i princip redan godkänts av riksdagen. Ett par avvikelser från detsamma är emellertid nu påkallade. Den förenämnda förläggningsbyggnaden Gammelmården vid Holmforshemmet har nyligen nedbrunnit till grunden, varför några upprustningsåtgärder beträffande denna byggnad icke längre ifrågakommer. Till följd härav bör statsbidraget till Holmforshemmet minskas med 28 000 kronor. Vidare bör bidraget till Åsbrohemmet ökas med ett belopp av 55 000 kronor, avsett för vissa ombyggnadsarbeten av huvudbyggnaden vid anstalten. Nämda arbeten beräknades ursprungligen skola ingå i den andra upprustnings-etappen, men beloppet innehölls för budgetåret 1954/55 av skäl, för vilka närmare redogjorts i 1954 års statsverksproposition (XI, punkten 157). Anslaget för nästa budgetår bör sålunda uppföras med (300 000 — 28 000 + 55 000) 327 000 kronor.

I fråga om de närmare villkoren för statsbidragen och vad som bör iakttagas vid arbetenas utförande hänvisar jag till vad jag anfört vid anmälan av propositionen nr 95/1953 samt nyssberörda punkt i 1954 års statsverksproposition.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ombyggnads- och reparationsarbeten vid erkända alkoholistanstalter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 327 000 kronor.

[156] 16. Inventarier vid statsunderstödda alkoholistanstalter. Anslag för ändamålet har i gällande riksstat upptagits med 175 000 kronor (statsliggaren s. 1068).

Yrkande

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1954) föreslår, att anslaget uppföres med 180 000 kronor.

Motiv

Enligt den under föregående punkt omnämnda planen för upprustning av de icke-statliga alkoholistanstalterna skall under en treårsperiod med

början under budgetåret 1953/54 bidrag lämnas till inventarieanskaffning vid anstalterna med tillhoppa omkring 530 000 kronor. Sedan anslag för ändamålet anvisats under sistförflutna samt löpande budgetår med tillhoppa 350 000 kronor, bör sålunda för budgetåret 1955/56 upptagas ett belopp av 180 000 kronor.

Departementschefen

Under återopande av vad jag anfört under föregående punkt och i enlighet med socialstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inventarier vid statsunderstödda alkoholistanstalter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 180 000 kronor.

[157] 17. Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	260 000	339 402
1953/54	280 000	346 878
1954/55 (statsliggaren s. 1069)	325 000	
1955/56 (förslag)	350 000	

Yrkande

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1954) hemställer, att anslaget uppräknas med 25 000 kronor.

Motiv

Från anslaget gäldas vissa av länsstyrelserna havda kostnader för tillfälligt omhändertagande av farliga m. fl. kategorier alkoholister. Med hänsyn till belastningen föreslås, att anslaget upptages med 350 000 kronor.

Departementschefen

Socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår föranleder icke någon erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tillfälligt omhändertagande av alkoholister m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kronor.

[158] 18. Resekostnader vid intagning å allmän alkoholistanstalt

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	50 000	58 966
1953/54	50 000	99 955
1954/55 (statsliggaren s. 1069)	70 000	
1955/56 (förslag)	100 000	

Yrkande

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1954) föreslår, att anslaget uppräknas med 30 000 kronor.

Motiv

De fr. o. m. den 1 juli 1953 ändrade grunderna för ersättning från anslaget innebar en ganska betydande utvidgning av statens åtaganden i fråga om resekostnader i samband med vård å alkoholistanstalt, främst genom att de nya bestämmelserna omfattar resor även av de frivilligt ingående. Till följd härav ökade belastningen å anslaget under budgetåret 1953/54. Med hänsyn härtill föreslås en uppräkning till 100 000 kronor.

Departementschefen

I likhet med socialstyrelsen uppskattar jag medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 100 000 kronor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resekostnader vid intagning å allmän alkoholistanstalt* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[159] 19. Länsnykterhetsnämnderna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	399 000	400 055
1954/55 (statsliggaren s. 1069)	750 000	
1955/56 (förslag)	1 002 000	

Yrkande

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 266 000 kronor.

	Ökning
1. Personalförstärkningar:	
a) 17 nykterhetsvårdsassistenter Ce 17	173 628
b) 9 biträden Ce 8	63 660
2. Löneklassuppflyttningar	4 578
3. Vikarier och övertidsersättning	24 134
	266 000

Motiv

1) Förslagen i propositionen nr 158/1954 innebar bl. a. upprustning av länsnykterhetsnämnderna med början fr. o. m. budgetåret 1954/55. I följd härav har hos länsnykterhetsnämnderna inrättats bl. a. fem tjänster för nykterhetsvårdassistenter i Ce 17, placerade hos länsnykterhetsnämnderna i Stockholms, Östergötlands, Kalmar, Malmöhus och Älvsborgs län, och 25 tjänster för biträden i reglerad befordringsgång, varav två hos länsnykterhetsnämnden i Malmöhus län och en hos var och en av de övriga läns-

nämnderna. Enligt planen för upprustningen skall under budgetåret 1955/56 inrättas ytterligare 17 assistenttjänster, varjämte räknats med ytterligare ett tiotal biträdestjänster. De nya assistenttjänsterna avses för länsnykterhetsnämnderna i Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län. Ytterligare skrivbiträdestjänster erfordras, enligt socialstyrelsens beräkningar i dess utlåtande över nykterhetskommitténs betänkanden, i följande nio län, nämligen Stockholms, Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Gävleborgs och Västernorrlands län.

I avbidan på inom civildepartementet pågående utredning i fråga om lönesättningen av konsulent- och assistenttjänster beräknas lönekostnaden för de nya assistenttjänsterna efter 17 löneklassen.

2) Löneklassplaceringen av de nyligen tillsatta nya konsulent-, assistent- och biträdestjänsterna har ännu icke slutgiltigt prövats. För vissa befattningshavare, som enligt vad redan nu är känt kommer att erhålla löneklassuppflyttning före utgången av budgetåret 1955/56, beräknas den ökade lönekostnaden till 4 578 kronor.

3) Utvidgningen av personalorganisationen hos länsnykterhetsnämnderna från 53 till 79 personer under budgetåret 1955/56 medför automatiskt ökat medelsbehov för vikarier, övertid o. d. En ökning av det för innevarande budgetår beräknade beloppet för detta ändamål, 56 532 kronor, i proportionen 79 : 53 skulle innebära, att medelsbehovet kunde uppskattas till 84 265 kronor. Det synes emellertid möjligt att begränsa detta belopp till 80 666 kronor.

Yttrande

Statskontoret erinrar om departementschefens uttalande vid anmälan av propositionen nr 158/1954, att det knappast vore möjligt att redan då besätta samtliga de tjänster, vilkas inrättande föreslagits, och att det ej heller vore nödvändigt att på detta tidiga stadium fullt utrusta länsnykterhetsnämnderna. Enligt statskontorets mening är det tveksamt, om över huvud taget ytterligare arbetskraft bör tillföras nämnderna, innan erfarenhet vunnits om verkningarna av den år 1954 beslutade upprustningen av länsnykterhetsnämndernas organisation. Därest emellertid viss förstärkning skulle anses erforderlig redan under nästa budgetår, torde sammanlagt högst fem nya assistenttjänster böra inrättas med fördelning på de större distrikten.

Departementschefen

Vid anmälan av propositionen nr 158/1954 beräknade jag det erforderliga antalet assistentbefattningar hos länsnykterhetsnämnderna vid fullt

utbyggd länsnämndsorganisation till 22. För innevarande budgetår inrättades endast fem assistenttjänster hos de mest arbetstyngda nämnderna. Tidpunkten för inrättande av de återstående sjutton tjänsterna ansågs böra prövas i samband med budgetarbetet under följande år. Enligt min mening är det knappast sannolikt, att redan under nästa budgetår verksamheten vid samtliga länsnykterhetsnämnder skall ha nått sådan omfattning, att alla återstående tjänster kommer att erfordras. För egen del föreslår jag därför, att endast ytterligare tolv assistenttjänster inrättas fr. o. m. budgetåret 1955/56. Dessa torde få placeras hos länsnämnderna i de län, som av Kungl. Maj:t bedömes i första hand vara i behov av arbetskraftsförstärkning.

Även antalet nya biträdestjänster torde för nästa budgetår kunna begränsas i förhållande till vad socialstyrelsen föreslagit. Jag förordar, att fem sådana tjänster nyinrättas.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, bör fr. o. m. nästa budgetår konsulentbefattningarna vid de fem mest arbetstyngda länsnämnderna uppflyttas från Ce 25 till Ce 27 och samtliga assistenttjänster placeras i lönegrad Ce 21.

Vad jag sålunda föreslagit påkallar en ökning av medelsanvisningen med cirka 224 000 kronor. Härtill kommer för löneklassuppflyttningar samt för vikariats- och övertidsersättningar i runda tal 4 600 resp. 23 000 kronor. Anslaget skulle alltså höjas med $(224\ 000 + 4\ 600 + 23\ 000)$ 251 600 kronor eller avrundat 252 000 kronor. De beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter.

Anslaget beräknas sålunda: arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 64 800 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 813 000 (+ 343 000) kronor och rörligt tillägg 124 200 (— 91 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till $(64\ 800 + 813\ 000 + 124\ 200)$ 1 002 000 (+ 252 000) kronor.

Å personalförteckning för länsnykterhetsnämnderna bör uppföras fem tjänster som nykterhetsvårdskonsulent i Ce 27.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att upprätta personalförteckning för länsnykterhetsnämnderna i enlighet med vad nyss angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsnykterhetsnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	64 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	813 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	124 200

Summa kronor 1 002 000;

c) till *Länsnykterhetsnämnderna*: *Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 002 000 kronor.

[160] 20. Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	145 000	165 168
1954/55 (statsliggaren s. 1070)	319 000	
1955/56 (förslag)	379 000	

Yrkande

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 72 000 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m.	1 289	4 000	6 000	2 000
2. Reseersättningar	78 860	140 000	190 000	50 000
3. Expenser, hyror m. m.	85 019	175 000	195 000	20 000
				72 000

Motiv

1) Belastningen å posten under budgetåret 1953/54 hänförde sig till en personalorganisation av 15 personer. Det för budgetåret 1954/55 anslagna beloppet är beräknat för en organisation av 53 personer. Då personalorganisationen för budgetåret 1955/56 avses omfatta 79 personer, bör anslagsposten uppräknas till 6 000 kronor.

2) Antalet heltidsanställda tjänstemän med arbetsuppgifter, som påkallar tjänsteresor, utgjorde budgetåret 1953/54 allenast 13 mot 45 enligt beräkningarna för budgetåret 1955/56. Av de för budgetåret 1954/55 anslagna medlen, 140 000 kronor, är ett belopp av 15 000 kronor avsett för en konferens med länsnykterhetsnämnderna. Såsom socialstyrelsen angav i motsvarande framställning för budgetåret 1954/55, kan behovet av medel till reseersättningar vid en fullt utbyggd länsnykterhetsnämndsorganisation uppskattas till 175 000 kronor, vilket belopp sålunda får anses erforderligt för budgetåret 1955/56.

Med hänsyn till det omfattande arbete med en allmän upprustning av den öppna nykterhetsvården, som förestår länsnykterhetsnämnderna, är det nödvändigt att hålla en konferens med nämnderna även under budgetåret 1955/56. 15 000 kronor beräknas härför.

3) Av det för budgetåret 1954/55 anslagna beloppet beräknas 125 000 kronor täcka det mera reguljära behovet, medan 50 000 kronor är avsedda för kontorsutrustning för den utökade organisationen. Behovet av medel till expenser och hyror vid den fullt utbyggda länsnykterhetsnämndsorganisationen, vilken beräknas komma till stånd under budgetåret 1955/56, uppskattades av socialstyrelsen i anslagsframställningen föregående år till 145 000 kronor. Även under budgetåret 1955/56 måste emellertid medel beräknas för anskaffning av kontorsutrustning, nämligen för de 26 nytilkommande befattningshavarna. Härför erforderligt belopp uppskattas till 50 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret. Jämkningsen av de olika posterna under omkostnadsanslaget torde få anpassas efter den utökning av personalorganisationen, som kan komma att medgivas.

Departementschefen

Anslagsposten till sjukvård m. m. föreslår jag upptagen med oförändrat belopp. Det synes angeläget, att på motsvarande sätt som för innevarande budgetår en konferens med representanter för länsnykterhetsnämnderna anordnas budgetåret 1955/56. Jag beräknar oförändrat 15 000 kronor härför. Med den mera begränsade förstärkning av nämndernas personal, som jag under föregående punkt tillstyrkt för nästa budgetår, synes det tillfyllest, att medelsanvisningen till reseersättningar i övrigt höjes med 40 000 kronor. Under anslagsposten till expenser, hyror m. m. räknar jag i likhet med socialstyrelsen med 145 000 kronor för de löpande utgifterna. För att nämnderna redan under nästa budgetår skall kunna fullt ut förses med kontorsutrustning m. m., som erfordras för den framtida verksamheten, tillstyrker jag, att ett belopp av 50 000 kronor anvisas härför. Anslagsposten bör således uppräknas med (145 000 + 50 000 — 175 000) 20 000 kronor. Någon ytterligare engångsanskaffning av kontorsutrustning synes härefter ej böra ifrågakomma.

Anslaget uppföres alltså med (319 000 + 40 000 + 20 000) 379 000 (+ 60 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 379 000 kronor.

[161] 21. Understöd åt kommunala nykterhetsnämnder

	Anslag	Nettoutgift
1953/54 (avser delpost under annat anslag)	350 000	350 960
1954/55 (statsliggaren s. 1070)	1 750 000	
1955/56 (förslag)	3 600 000	

Yrkande

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 2 250 000 kronor.

Motiv

Fr. o. m. budgetåret 1954/55 utgår statsbidrag till nykterhetsnämnderna med 60 procent av kostnaderna för fullgörandet av deras författningsenliga åligganden. Rörande de olika slag av kostnader, som skall kunna ersättas, har socialstyrelsen meddelat särskilda anvisningar. Det sammanlagda beloppet av sådana kostnader, som numera skulle vara ersättningsgilla, uppgick för de nykterhetsnämnder, som sökte statsunderstöd åren 1952, 1953 och 1954, till resp. omkring 3 275 000, 4 060 000 och 4 730 000 kronor. Den årliga kostnadsökningen har sålunda utgjort omkring 700 000 kronor. Denna utveckling kommer med säkerhet att fortsätta i stegrat tempo. Den förestående omläggningen av försäljningslagstiftningen rörande rusdrycker kommer nämligen att mångenstädes föranleda kraftig upprustning av den kommunala nykterhetsvården, och kommunernas villighet att ikläda sig kostnader härför främjas av de nya bidragsbestämmelserna. De ersättningsgilla kostnaderna beräknas därför under vart och ett av åren 1954 och 1955 komma att öka med omkring en miljon kronor och sålunda under år 1955 uppgå till omkring 6 750 000 kronor.

Under år 1954 sökte omkring 95 procent av nykterhetsnämnderna statsunderstöd. Framdeles torde praktiskt taget samtliga nämnder komma att ansöka om statsbidrag. I enlighet härmed skulle för nästa budgetår erfordras ett anslag av ($\frac{60}{100} \times 6\,750\,000$) omkring 4 050 000 kronor eller avrundat 4 000 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret har ej funnit anledning till erinran mot socialstyrelsens anslagsberäkning.

Departementschefen

Av propositionen nr 158/1954 framgår, att nykterhetskommittén på sin tid uppskattade de totala kostnaderna för de kommunala nykterhetsnämnderna vid fullt utbyggd nämndorganisation till omkring 5,5 miljoner kronor. Som kommitténs beräkningar baserades på 1950 års pris- och lönenivå, höll jag för egen del för troligt, att kostnadssumman skulle komma att överstiga nämnda belopp. Även socialstyrelsens nu gjorda beräkningar tyder på att kostnaderna redan under år 1955 kommer att ligga väsentligt högre. Ehuru det knappast är möjligt att mera exakt förutsäga, i vilken takt en utbyggnad av den kommunala nykterhetsvården under det närmaste året kan komma att äga rum, håller jag dock för sannolikt, att de ersättningsgilla kostnaderna för år 1955 kommer att ligga något lägre än

styrelsen beräknat. Härvid har jag bl. a. tagit hänsyn till att nykterhetsnämnderna fr. o. m. den 1 oktober 1955 avses skola befrias från erläggande till alkoholistanstalterna av vårdavgifter och ersättning för särskilda vårdkostnader. För år 1952 uppgick de bidragssökande kommunernas kostnader härför till 580 000 kronor, och de torde för år 1955 i varje fall ej komma att ligga lägre. På grund av vad jag sålunda anfört uppskattar jag de totala ersättningsgilla kostnaderna för sistnämnda år till omkring 6 000 000 kronor. För statsbidrag om 60 procent av sistnämnda belopp skulle således erfordras 3 600 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att till *Understöd åt kommunala nykterhetsnämnder* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 3 600 000 kronor.

[162] 22. Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54 (avser vissa delposter av anslaget)	32 500	31 540
1954/55 (statsliggaren s. 1071)	82 500	—
1955/56 (förslag)	82 500	—

Yrkande

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 40 000 kronor.

	Anslag 1954/55	Förslag	Ökning
1. Kurs för tjänstemän inom nykterhetsvården	20 000	20 000	—
2. Grundkurser för utbildning av nykterhetsvårdspersonal	—	40 000	40 000
3. Konferenser och kurser	40 000	40 000	—
4. Understöd åt sammanslutningar av nykterhetsnämnder	20 000	20 000	—
5. Understöd för utgivande av Tidskrift för nykterhetsnämnderna m. m.	2 500	2 500	—
			40 000

Motiv

1) Posten avser kostnader för en fortbildningskurs för tjänstemän vid länsnykterhetsnämnder, kommunala nykterhetsnämnder och alkoholistanstalter, liknande de kurser, som anordnats av Centralförbundet för nykterhetsundervisning i samarbete med socialstyrelsen. Behovet av dylik fortbildningsverksamhet under de närmaste åren kommer att vara större än någonsin tidigare. En dylik kurs bör därför anordnas även under nästa budgetår. Då närmare erfarenheter saknas om kostnaderna, upptages posten med oförändrat belopp.

2) På grundval av vad som anföres i ett av socialstyrelsen den 30 augusti 1954 avgivet förslag till plan för nykterhetsvårdens personalutbild-

ning m. m. föreslår styrelsen, att under detta anslag för budgetåret 1955/56 upptages en post å 40 000 kronor till anordnande av två grundkurser för utbildning av nykterhetsvårdspersonal.

3) Posten är avsedd till bidrag till kostnader för anordnande av konferenser och kurser för nykterhetsvårdsfunktionärer, ävensom resebidrag åt funktionärer hos nykterhetsnämnder, befattningshavare vid statsunderstödda alkoholistanstalter och vid polisväsendet samt övervakare och andra frivilliga medhjälpare inom nykterhetsvården för beivrande av dylika konferenser och kurser. Beloppet fastställdes för budgetåret 1954/55 till 40 000 kronor med hänsyn till nya behov i samband med upprustningen av nykterhetsvården.

4) Posten höjdes för budgetåret 1954/55 från 10 000 till 20 000 kronor. Från denna post utgår understöd till såväl Svenska nykterhetsvårdsförbundet som dess distriktsorganisationer i samtliga län, varför beloppet måste anses vara mycket måttligt.

5) Jämväl posten till understöd för utgivande av »Tidskrift för nykterhetsnämnderna» m. m. föreslås upptagen med oförändrat belopp.

Yttrande

Statskontoret anför.

Beträffande socialstyrelsens begäran om medel till grundkurser för utbildning av nykterhetsvårdspersonal hänvisar statskontoret till att ämbetsverket i utlåtande över förslaget angående nykterhetsvårdens personalutbildning m. m. framhållit, att i avvaktan på närmare erfarenhet av den för innevarande budgetår beslutade kursen för tjänstemän inom nykterhetsvården det ej kunde komma i fråga, att åtgärder redan fr. o. m. budgetåret 1955/56 vidtoges för att utbygga kursverksamheten på förevarande område. Socialstyrelsens övriga yrkanden föranleder ej någon erinran från statskontorets sida. Vid angivna förhållanden föreslås oförändrad medelsanvisning under anslaget.

Departementschefen

Jag kan icke tillstyrka, att medel anvisas för grundkurser för utbildning av nykterhetsvårdspersonal.

I övrigt har socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet under anslaget, som avser oförändrad medelsanvisning i förhållande till innevarande budgetår, icke givit mig anledning till erinran. Jag föreslår således, att anslaget uppföres med oförändrat 82 500 kronor.

Under återropande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet* m. m. för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 82 500 kronor.

[163] 23. **Bidrag till Stockholms stadsmision för viss alkoholistvårdande verksamhet.** För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats ett anslag av 10 000 kronor (statsliggaren s. 1071).

Yrkande

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1954) föreslår, att anslaget höjes till 20 000 kronor.

Motiv

Stadsmissionen har upprepade gånger hemställt om höjning av anslaget med hänsyn till de ökade kostnaderna för verksamheten. I framställning till socialstyrelsen den 17 augusti 1954 har stadsmissionen anfört.

De direkta kostnaderna för arbetet vid nykterhetsvårdsbyrån under budgetåret 1953/54 uppgick till 31 671:61 kronor, en ökning i jämförelse med budgetåret 1952/53 med 3 461:60 kronor. Ekonomisk hjälp till byråns klienter har därutöver måst utgivas till betydande belopp. Nykterhetsvårdsbyråns arbetsuppgifter och därmed följande kostnader visar alltså en stigande tendens.

Första halvåret 1952 var antalet konsultationer 620, däruv 96 nyregistrerade fall; 1953 under samma tid förekom 903 konsultationer och 161 nyregistreringar. Förutom ökade kostnader för medicin har den ökade besöksfrekvensen medfört, att läkaremottagningarna och mottagningar för injektionsbehandlingar nu ytterligare måst utökas.

På grund av att byråns klientel till stor del är ett annat än det som omhändertages av nykterhetsnämnden, utgör verksamheten ett värdefullt komplement till den kommunala verksamheten. Det är med hänsyn härtill rimligt, att staten bidrager till kostnaderna i ungefär samma utsträckning som beträffande nykterhetsnämndens alkoholistvårdande verksamhet eller med omkring 60 procent. Byråns kostnader för budgetåret 1955/56 beräknas avsevärt överstiga 33 333 kronor. Med hänsyn härtill tillstyrker socialstyrelsen, att bidraget upptages med 20 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret. Förslag om höjning av anslaget har tidigare avvisats, senast av 1954 års riksdag. Det förnyade yrkandet härom torde böra lämnas utan bifall.

Departementschefen

Jag anser mig icke kunna tillstyrka en höjning av statsbidraget till stadsmissionen. Anslaget bör sålunda uppföras med oförändrat belopp, 10 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Stockholms stadsmision för viss alkoholistvårdande verksamhet* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 10 000 kronor.

[164] 24. **Bidrag till Länkrörelsen.** För innevarande budgetår har anvisats ett anslag av 15 000 kronor för ändamålet (statsliggaren s. 1071).

Yrkande

Socialstyrelsen (skr. 30/8 1954) föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Departementschefen

I enlighet med socialstyrelsens förslag torde anslaget, som för innevarande budgetår höjts från 5 000 till 15 000 kronor, böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Länkrörelsen* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 15 000 kronor.

D. Överståthållarämbetet och landsstaten

[165] 1. Överståthållarämbetet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	4 550 000	4 467 954
1954/55 (statsliggaren s. 1072)	4 630 000	
1955/56 (förslag)	4 660 000	

Överståthållarämbetet (skr. 27/8 och 28/8 1954) föreslår, att anslaget höjes beträffande kansliavdelningarna med 48 700 kronor och för skatteavdelningen med 40 100 kronor.

Kansliavdelningarna.

	Ökn. el. minskn.
1. Personalförstärkningar:	
a) 1 amanuens Cg 21.....	—
b) 1 amanuens Cg 21.....	+ 13 164
c) 3 biträden för skriv- och kontorsgöromål Ce 8.....	+ 22 644
d) 1 biträde för arkivvård Cg 10.....	+ 8 280
2. Ordinariesättning av 3 kontorsbiträdestjänster	—
3. Omräkning:	
a) Höjt arvode för portvaktsgöromål	+ 300
b) Uppflyttningar i reglerad befordringsgång	+ 2 193
c) Löneklassändringar	+ 2 076
d) Avrundning	+ 43
	+ 48 700

Skatteavdelningen.

4. Personalförstärkningar m. m.	
a) 1 biträdande skattedirektör i st. f. 1 förste assessor	— 276
b) 5 biträden för skriv- och kontorsgöromål Ce 8.....	+ 35 933
c) Tillfällig personal	+ 7 500
5. Ordinariesättning av 1 kontorsbiträdestjänst.....	—
6. Omräkning:	
a) 1 amanuens i st. f. 1 kanslist.....	+ 4 596
b) ändringar i löneklass och reglerad befordringsgång	— 7 706
c) avrundning	+ 53
	+ 40 100

Motiv

1 a) Den för budgetåret 1953/54 ävensom för innevarande budgetår medgivna utökningen av personalen med en amanuens med hänsyn till det stegrade antalet naturalisationsärenden erfordras även för nästa budgetår. Tillströmningen av ärenden har icke avtagit. Den uppkomna balansen på mer än 400 ärenden har icke kunnat avarbetas. Med hänsyn till de löpande ärendenas omfattning måste ämbetet räkna med en betydande balans ännu vid innevarande budgetårs utgång.

1 b) De arbetsuppgifter, som ankommer på ekonomiska försvarssektionen, kan icke fullgöras på tillfredsställande sätt, då medel saknas för anställande av erforderlig arbetskraft. Med hänsyn till den synnerliga vikten av ifrågavarande arbetsuppgifter är det nödvändigt, att en amanuens tjänst inrättas.

1 c) I anslagsäskandena för de senaste tre budgetåren har ämbetet begärt förstärkning av kontorsbiträdespersonalen på trafikavdelningen. Fr. o. m. innevarande budgetår har sådan förstärkning medgivits. Beträffande bilregisterdetaljen framhöll ämbetet i förra årets petitaskrivelse, att en utökning av personalen med fyra kontorsbiträden vore ett minimum. För innevarande budgetår medgavs emellertid en utökning med endast ett biträde. Det är ofrånkomligt, att arbetsdetaljen förstärkes med ytterligare tre biträden. Antalet i bilregistret antecknade fordon den 1 januari åren 1949—1953 var resp. 38 897, 41 375, 50 820, 60 463 och 64 310. Den 1 augusti 1953 uppgick antalet till 73 215 och vid motsvarande tidpunkt 1954 till 86 138. Antalet registrerade fordon torde under nästa budgetår komma att icke oväsentligt överstiga 100 000.

1 d) Vården av överståthållarämbetets arkiv har under senare år blivit alltmera eftersatt, då expeditionsvaktspersonalen endast i mycket begränsad omfattning hinner fullgöra dessa uppgifter och annan personal ej finnes att tillgå. Genom den tilltagande anhopningen av arkivalier, bl. a. genom ökning av antalet inregistrerade motorfordon, hotar situationen att bli helt ohållbar. För att de knappa arkivutrymmena skall räcka till erfordras bl. a. en effektiv gallring.

4 a) Tjänsten som förste assessor har under tiden efter skatteavdelningens omorganisation 1948 alltmer kommit att få karaktären av tjänst såsom biträdande skattedirektör, vilket också förutsågs vid omorganisationen. Ansvällningen av skattedirektörens arbetsuppgifter som chef för skatteavdelningen och som ordförande i Stockholms stads prövningsnämnd har nödvändiggjort att från skattedirektörstjänsten avlasta vissa arbetsuppgifter. Sålunda har bl. a. förste assessorn tidvis fått tjänstgöra som ordförande i prövningsnämnden. Förste assessorn är f. n. placerad i lönegrad Ca 33 med en avlöningsförstärkning av 1 800 kronor. Med hänsyn till de arbetsuppgifter, vilka åvilar tjänstens innehavare, bör befattningen placeras i lönegrad Ca 37 och benämnas biträdande skattedirektör.

4 b) Ämbetet har redan under sist tilländalupna budgetår tvingats att för arbetets behöriga gång anställa tre extra kontorsbiträden, ett på allmänna avdelningen samt två på taxeringsavdelningen. Till avlöning av denna personal har medel anvisats genom beslut av Kungl. Maj:t den 2 april 1954. Då behovet av nämnda biträdespersonal är av stadigvarande natur, bör medel anvisas till dess avlöning fr. o. m. nästa budgetår.

Den på bokgranskningskontoret tjänstgörande biträdespersonalen utgöres f. n. av en kontorist och två kontorsbiträden, varav ett biträde är telefonist. Den kvalificerade personalen på kontoret är otillräcklig och varje åtgärd för att denna personal skall kunna ägna sig åt sina egentliga granskningsuppgifter måste därför vidtagas. Genom en ökning av antalet biträden med två skulle vissa rutinmässiga och tidsödande arbetsuppgifter såsom summering av räkenskapshandlingar, hjälp vid upprättande av branschstatistik m. m. kunna avlastas från den kvalificerade personalen.

4 c) För budgetåret 1954/55 har för tillfällig personal anvisats 37 500 kronor. För nästa budgetår erfordras minst 23 000 kronor för arbetet med återbetalning av överskjutande preliminär skatt. Under cirka fjorton dagar före den 15 februari varje år måste skatteavdelningen anställa viss tillfällig personal för att lämna ut deklaraionsblanketter m. m. samt för att taga emot deklaraioner. Sedan debetsedlarna till skattskyldiga i Stockholm utsänts, får tjänstemän inom skatteavdelningen i stor utsträckning använda sin tid till att besvara förfrågningar av olika slag. Då detta inverkar menligt på de egentliga arbetsuppgifterna, avser ämbetet att under hösten 1954 låta avdela särskild personal för att visa skattskyldiga till rätta m. m. En viss mindre personalförstärkning kommer även att erfordras på kupongskattekontoret för sortering och avsändande av utdelningsuppgifter till länsstyrelserna. Kostnaderna för nämnda arbetsuppgifter beräknas till 7 000 kronor. Till tillfällig personal, som måste anställas i anledning av sjukdom m. m., utbetalades under budgetåret 1953/54 mellan 14 000 och 15 000 kronor. Då anledning icke finnes att antaga, att kostnaden under budgetåret 1955/56 kommer att uppgå till lägre belopp, hemställer överståthållarämbetet om anslag för ändamålet med 15 000 kronor. Sammanlagt skulle alltså kostnaderna för tillfällig personal under budgetåret 1955/56 uppgå till $(23\ 000 + 7\ 000 + 15\ 000)$ 45 000 kronor, d. v. s. 7 500 kronor mer än som anvisats för innevarande budgetår.

6 a) Fr. o. m. den 1 juli 1952 anvisades medel för 5 nya befattningar som amanuenser eller kanslister. Ämbetet antog 3 amanuenser och 2 kanslister. Den ena av dessa kanslistbefattningar har på grund av uppkommen vakans utbytt mot amanuensjänst.

Yttrande.

Statens lönenämnd har uttalat, att den icke kan tillstyrka den föreslagna uppflyttningen av tjänsten som förste assessor från 33 till 37 lönegraden, enär tjänsten icke undergått någon förändring sedan den prövades vid den allmänna tjänsteförteckningsrevisionen.

Departementschefen.

I enlighet med överståthållarämbetets hemställan tillstyrker jag, att den för innevarande budgetår anställda arbetskraften för biträde vid handlägg-

ningen av naturalisationsärendena bibehålles även under nästa budgetår. Med hänsyn till den avsevärda ansvällning av ärenden, som under senare år ägt rum på bilregister- och körkortsavdelningarna, bör arbetskraften på dessa avdelningar förstärkas med två tillfälliga biträden i kontorsbiträdesgraden. Däremot kan jag ej biträda förslaget om inrättande av en extra amanuens tjänst på den ekonomiska försvarssektionen eller framställningen om anställande av ett biträde för arkivvård. Vad i övrigt föreslagits rörande kansliavdelningarna föranleder ej någon erinran från min sida.

I likhet med lönenämnden anser jag mig ej kunna tillstyrka uppflyttning till högre lönegrad av tjänsten som förste assessor. Den föreslagna förstärkningen av biträdespersonalen förordar jag i så måtto, att jag räknar med anställande av tre extra biträden i reglerad befordringgång. Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången bör ett extra ordinarie kontorsbiträde fr. o. in. nästa budgetår erhålla ordinarie tjänst i Ca 8. Förslaget om uppräknings av anslaget med 7 500 kronor för tillfällig personal kan jag ej tillstyrka, då det ännu icke kan bedömas huruvida särskilda medel erfordras för personalförstärkningar i anledning av sjukdom. I stället förordar jag, att anslagsbeloppet minskas med 7 500 kronor. Om anvisade medel skulle visa sig icke förslå, torde Kungl. Maj:t i vanlig ordning böra underställas frågan om överskridande av anslaget. Förslagen rörande skatteavdelningen i övrigt har ej givit mig anledning till erinran.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat, fordras en höjning av anslaget med 15 100 kronor för förstärkning av kansliavdelningarnas personal samt 14 100 kronor för personalökning på skatteavdelningen. Den automatiska utgiftstegringen beräknas för kansliavdelningarna till 4 600 kronor, medan omräkningen å skatteavdelningen föranleder en utgiftsminskning med 3 100 kronor. Anslaget skulle alltså höjas med $(15\ 100 + 14\ 100 + 4\ 600 - 3\ 100)$ 30 700 kronor eller i runt tal 30 000 kronor.

Med hänsyn härtill och då beslutade ändringar av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter beräknas anslaget till kansliavdelningarna på följande sätt: avlöningar till överståthållaren och underståthållaren 68 200 (+ 12 400) kronor, avlöningar till ordinarie tjänstemän 827 500 (+ 218 400) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 26 000 kronor, avlöningar till övrig icke ordinarie personal 362 400 (+ 86 100) kronor, representationstillägg till överståthållaren oförändrat 20 000 kronor samt rörligt tillägg 183 700 (— 297 900) kronor.

För skatteavdelningen upptager jag följande anslagsposter, nämligen avlöningar till ordinarie tjänstemän 2 148 700 (+ 538 700) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 599 000 (+ 140 000) kronor och rörligt tillägg 424 500 (— 667 700) kronor.

Anslagsposterna till ämbetet i dess helhet torde alltså uppföras med

följande belopp: avlöningar till överståthållaren och underståthållaren 68 200 (+ 12 400) kronor, avlöningar till ordinarie tjänstemän 2 976 200 (+ 757 100) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 26 000 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 961 400 (+ 226 100) kronor, representationsbidrag till överståthållaren oförändrat 20 000 kronor samt rörligt tillägg 608 200 (— 965 600) kronor.

I anledning av förslagen bör vidare på personalförteckningen uppföras ytterligare (3 + 1) 4 kontorsbiträdestjänster i Ca 8.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga nyss angiven ändring i personalförteckningen för överståthållarämbetet;

b) fastställa följande avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren, <i>förslagsvis</i>	68 200
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 976 200
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	26 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	961 400
5. Representationsbidrag till överståthållaren	20 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	608 200

Summa kronor 4 660 000;

c) till *Överståthållarämbetet*: *Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 4 660 000 kronor.

[166] 2. Överståthållarämbetet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	425 000	442 735
1954/55 (statsliggaren s. 1074)	417 500	
1955/56 (förslag)	422 500	

Yrkande

Överståthållarämbetet (skr. 27/8 och 28/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 10 000 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. <i>Reseersättningar:</i>				
Skatteavdelningen	3 403	5 000	4 000	— 1 000
2. <i>Expenser:</i>				
a) Kansliavdelningarna:				
övriga expenser	97 799	94 300	96 300	+ 2 000
b) Skatteavdelningen:				
övriga expenser	235 000	226 000	235 000	+ 9 000
				+ 10 000

Motiv

1) Resekostnaderna har kunnat nedbringas genom att skatteavdelningen numera förfogar över egen tjänstebil.

2 a) Ämbetet har under innevarande år erhållit fem nya tjänsterum. Kostnaden för städning av dessa rum beräknas till 1 500 kronor och för fem telefoner till 500 kronor.

2 b) Kostnaderna för skrivmaterialier m. m. torde under budgetåret 1955/56 komma att uppgå till väsentligt högre belopp än vad som under de senaste två åren förbrukats till följd av att arbetsmaterialet ökat och att nytryck av ett stort antal blanketter beräknas bli erforderligt. På grund av det ökade deklarationsmaterialet måste ett antal nya förvaringsmöbler anskaffas för att gällande sekretessbestämmelser skall kunna efterkommas. Även anskaffning av andra inventarier, såsom kontorsmöbler torde icke längre kunna uppskjutas.

Ämbetet hemställer, att för budgetåret 1955/56 måtte anvisas samma belopp till övriga expenser som förbrukats under budgetåret 1953/54.

Departementschefen

Emot överståthållarämbetets beräkningar har jag ej annan erinran än att jag tillstyrker en till 4 000 kronor begränsad höjning av posten till övriga expenser för skatteavdelningen. Anslaget torde alltså böra ökas med (2 000 + 4 000 — 1 000) 5 000 till 422 500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Överståthållarämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 422 500 kronor.

[167] 3. *Länsstyrelserna: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	37 000 000	35 677 140
1954/55 (statsliggaren s. 1075) ..	37 300 000	
1955/56 (förslag)	37 800 000	

Länsstyrelserna har i särskilda framställningar, vilka inkommit under augusti och september 1954, avgivit förslag till beräkning av utgifterna under nästa budgetår för ifrågavarande ändamål m. m.

Vissa länsstyrelser har härvid hemställt om inrättande av nya tjänster eller ändrad lönegradsplacering av befintliga tjänster. Sålunda har efter framställningar från civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund före-

slagits uppflyttning av samtliga tjänster såsom förste länsassessor från Ca 33 till Ca 37, uppflyttning av vissa landskanslisterna från 19 till 21 lönegraden, placering i 15 lönegraden av för kassagöromål avsedda biträden, inrättande av kanslibitträdestjänster vid landskontorens folkbokföringsdetaljer ävensom överföring till länsstyrelsernas personalplan av den tillfälligt anställda personalen vid folkbokföringsavdelningarna. Härutöver har speciella yrkanden framställts av vissa länsstyrelser, vilka, i vad de rör personalförteckningen, innebär följande.

Länsstyrelsen i Stockholms län hemställer, att en länsnotarietjänst i Ca 25 uppflyttas till förste länsnotarie i Ca 27 med hänsyn till ändrad ansvarsställning för befattningen.

Motsvarande förslag har framförts av *länsstyrelsen i Jämtlands län*, varvid som skäl åberopats viss omfördelning av ärendena inom länsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län föreslår på i skrivelsen anförda skäl, att vid länsstyrelsen måtte inrättas en tjänst som länsnotarie i Ca 25.

Länsstyrelserna i Uppsala, Kronobergs och Hallands län hemställer, att tjänsterna som förste länsnotarie i Ca 27 å landskansliet måtte fr. o. m. den 1 juli 1955 uppflyttas till 29 lönegraden. Såsom skäl härför har åberopats, att innehavarna av tjänsterna bestrider uppgifter, vilka icke kan anses mindre maktpåliggande än de, som handhaves av de förste länsnotarier vid länsstyrelserna, vilka är placerade i 29 lönegraden.

Länsstyrelsen i Uppsala län har vidare yrkat, att en på övergångsstat uppförd landskanslisttjänst i Ca 19 måtte uppflyttas till Ca 21.

Länsstyrelsen i Kalmar län har upplyst, att förste landskanslisten i Ca 25 på planeringssektionen måst avdelas för trafikärenden, varigenom planärendena ankomme på en befattningshavare i lägre löneställning. Ytterligare 1 landskanslist i Ca 21 erfordrades, så att för envar av de två huvudgrupperna av ärenden funnes en landskanslist.

Länsstyrelsen har vidare föreslagit utbyte på taxeringssektionen av 1 kontorsbiträdestjänst i Ca 8 mot en kontoristtjänst i Ca 13. Härigenom skulle så god biträdeshjälp erhållas, att sektionens kvalificerade befattningshavare kunde avlastas från mera rutinartade arbetsuppgifter.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har anmält, att av de å övergångsstat uppförda tjänsterna 1 länsassessorstjänst i Ca 30 och 1 landskanslisttjänst i Ca 19 till följd av tjänsternas ledigblivande kan indragas.

Vidare har länsstyrelsen föreslagit, att 1 tjänst som länsassessor i Ca 32 måtte inrättas vid planeringssektionen med hänsyn till avsevärt ökade arbetsuppgifter.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har hemställt om inrättande av en ny tjänst som förste landskanslist i Ca 25 å landskontoret. Som skäl härför har länsstyrelsen framhållit, att den sedan den 1 januari 1954 införda särskilda sjömansskatten kräver en förste landskanslist.

Länsstyrelserna i Skaraborgs och Norrbottens län föreslår, att tjänsterna

som landshövdingens handsekreterare i Ca 11 uppflyttas till Ca 13 med hänsyn till de arbetsuppgifter, som åvilar vederbörande befattningshavare.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län har härjämte yrkat, att en tjänst som biträdande taxeringsintendent i Ca 33 inrättas vid länsstyrelsen.

Länsstyrelserna i Värmlands och Örebro län har under återopande av ökade arbetsuppgifter hemställt om inrättande av en ny tjänst som telefonist i Ca 8 resp. en kanslibiträdestjänst i Ca 11 å planeringssektionen.

Vissa länsstyrelser har härutöver framfört förslag om inrättande av en extra länsassessorstjänst samt ett antal tjänster som icke-ordinarie länsnotarie, taxeringsassistenter och biträden. Som skäl härför har i huvudsak andragits, att arbetsuppgifterna på planeringssektionernas plan- och bildetaljer och taxeringssektionerna ökat kraftigt under de senaste åren.

Vidare har länsstyrelserna framfört förslag, enligt vilka antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster med tillämpning av grunderna för den reglerade befordringsgången bör öka med 51. Av samma skäl bör 2 tjänster inrättas på ordinarie stat för icke-ordinarie telefonister.

Slutligen har *civilbefälhavarna* (skr. 25/9 1954) hemställt, att de till deras förfogande ställda föredragandena måtte beredas extra ordinarie anställning.

Vad angår behovet av medel för avlöningar under budgetåret 1955/56 ger en sammanställning av länsstyrelsernas förslag vid handen, att anslaget i dess helhet borde beräknas till i runt tal 38 400 000 kronor.

Departementschefen

Den fr. o. m. den 1 januari 1953 beslutade omorganisationen av länsstyrelserna innebar, att en sektionsindelning skulle genomföras inom länsstyrelserna. För att ernå ett bättre utnyttjande av den kvalificerade personalen skulle i samband härmed en delegering av ärendena inom länsstyrelsen äga rum. Under hand har jag erfarit, att denna omorganisation på flertalet länsstyrelser ännu icke är slutförd. Då således en tillräcklig erfarenhet av den nya organisationen ej kan anses föreligga för ett bedömande av frågan, huruvida kvalificerad personal stadigvarande behöver tillföras länsstyrelserna, är jag ej beredd tillstyrka de framlagda förslagen härom. Med hänsyn till den fortgående stegringen av antalet ärenden vid länsstyrelserna bör dessa emellertid erhålla en viss förstärkning med mindre kvalificerad personal. Jag föreslår dels inrättande av en tjänst som förste landskanslist i Ca 25 vid länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, dels ock anställande i viss omfattning av lägre biträdespersonal i reglerad befordringsgång eller på extra stat. Kostnaderna för den av mig beräknade personalförstärkningen uppgår till sammanlagt omkring 250 000 kronor. Vidare torde med hänsyn till den ökade arbetsbördan i anledning av vattenregleringar m. m. under ett år vid länsstyrelserna i Västernorrlands och Västerbottens län få anställas en extra länsnotarie.

I samband med den allmänna lönerevisionen år 1952 prövades även löne-

gradsplaceringen av tjänsterna vid länsstyrelserna. Med hänsyn härtill anser jag mig icke nu kunna biträda framställningarna om ändrad löneställning i annan mån än att med hänsyn till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor en extra tjänst i Cg 10 bör ändras till en kanslibiträdestjänst i Cg 11. Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången för biträden för skriv- och kontorsgöromål samt för telefonister torde ytterligare 51 extra ordinarie kontorsbiträden och 2 telefonister fr. o. m. nästa budgetår böra erhålla tjänster i Ca 8. Antalet ordinarie kontorsbiträden och telefonister torde i enlighet härmed upptagas till sammanlagt 357 resp. 26.

Till civilbefälhavarnas hemställan om inrättande av extra ordinarie tjänster för de hos dem anställda föredragandena är jag icke beredd att nu taga ställning.

Vad angår anslagsbehovet torde för avlöningar till landshövdingarna böra avses 850 000 (+ 190 000) kronor.

Till avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat bör upptagas ett belopp av 19 000 000 (+ 5 000 000) kronor.

Medelsbehovet för avlöningar till tjänstemän å övergångsstat kan beräknas till 227 000 (— 53 000) kronor.

Under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t torde till ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m. anvisas 130 000 (+ 5 000) kronor. För ersättning till militärassistenter bör beräknas oförändrat 92 000 kronor. Kostnaderna för ersättning till inkvarteringschefer torde kunna uppskattas till 11 000 (— 100) kronor. Posten till ersättning åt vägtrafikombud upptages till 50 000 (— 16 900) kronor. Anslagsposten i dess helhet skulle alltså uppgå till (130 000 + 92 000 + 11 000 + 50 000) 283 000 (— 12 000) kronor.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptager jag till 13 000 000 (+ 3 150 000) kronor.

För särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationsbidrag till landshövdingarna) torde böra beräknas oförändrat 283 000 kronor.

Anslagsposten till tilläggsförmåner åt befattningshavare på äldre stat upptager jag till oförändrat 16 000 kronor.

För rörligt tillägg erfordras 4 141 000 (— 7 777 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (850 000 + 19 000 000 + 227 000 + 283 000 + 13 000 000 + 283 000 + 16 000 + 4 141 000) 37 800 000 (+ 500 000) kronor.

I anledning av mina förslag torde vidare vissa ändringar böra vidtagas i personalförteckningen för länsstyrelserna.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för länsstyrelserna, vilka erfordras i anledning av de av mig framlagda förslagen;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till landshövdingarna, <i>förslagsvis</i>	850 000
2. Avlöningar till övriga tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	19 000 000
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	227 000
4. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	
a. Ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m., <i>förslagsvis</i>	130 000
b. Ersättning till militärassistenter, <i>förslagsvis</i>	92 000
c. Ersättning till inkvarteringschefer, <i>förslagsvis</i>	11 000
d. Ersättning till vägtrafikombud	50 000
Summa	283 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	13 000 000
6. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationsbidrag till landshövdingarna), <i>förslagsvis</i>	283 000
7. Tilläggförmåner åt befattningshavare å äldre stat, <i>förslagsvis</i>	16 000
8. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 141 000

Summa kronor 37 800 000;

c) till *Länsstyrelserna*: *Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 37 800 000 kronor.

[168] 4. *Länsstyrelserna*: Sjukvård m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	195 000	231 325
1954/55 (statsliggaren s. 1083)	225 000	
1955/56 (förslag)	225 000	

Enligt *länsstyrelsernas* beräkningar skulle de sammanlagda utgifterna för nästa budgetår uppgå till 240 800 kronor.

Departementschefen

Detta anslag torde för nästa budgetår höra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna*: *Sjukvård m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 225 000 kronor.

[169] 5. Länsstyrelserna: Reseersättningar

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	750 000	1 110 934
1953/54	850 000	1 113 704
1954/55 (statsliggaren s. 1083)	950 000	
1955/56 (förslag)	1 050 000	

Enligt länsstyrelsernas beräkningar skulle medelsbehovet under nästa budgetår uppgå till sammanlagt 1 066 300 kronor.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen under sist förflutna budgetår och länsstyrelsernas äskanden föreslår jag, att anslaget uppräknas med 100 000 till 1 050 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Reseersättningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 050 000 kronor.

[170] 6. Länsstyrelserna: Expenser

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	4 565 000	7 327 148
1953/54	5 290 000	6 170 506
1954/55 (statsliggaren s. 1084)	5 770 000	
1955/56 (förslag)	5 810 000	

Yrkanden

1) Enligt länsstyrelsernas beräkningar uppgår medelsbehovet för nästa budgetår till 5 961 900 kronor, varav för bränsle, lyse och vatten 919 000 kronor, för övriga expenser för eget behov 4 782 900 kronor samt för expenser för annat än eget behov 260 000 kronor.

2) *Byggnadsstyrelsen* uppskattar medelsbehovet för möblering av vissa utrymmen i landshövdingeresidensen i Linköping, Vänersborg, Gävle och Härnösand till överslagsvis 222 000 kronor.

3) *Länsstyrelsernas utbildningsnämnd* (skr. 31/8 1954) hemställer, att för nästa budgetår måtte anvisas 52 600 kronor till kurser för utbildning av landskanslister, 2 100 kronor för arvoden till nämndens ledamöter samt 1 000 kronor för studiekonferenser för landsstatstjänstemän.

Motiv

3) En kurs för utbildning av landskanslister å landskontoren samt aspiranter å häradsskrivar- och kronokamrerartjänster har börjat hösten 1954 och skall avslutas hösten 1955. Kostnaderna för 1955 års kurs torde kunna beräknas till 15 000 kronor.

Med hänsyn till det stora antal befattningshavare, som alltjämt väntar på att få genomgå den teoretiska utbildning, som erfordras för erhållande av landskanslisttjänst å landskontor samt häradskrivar- och kronokamrerartjänster, anser nämnden behövt, att en ny kurs anordnas med början hösten 1955. Nämnden beräknar, att den nya kursen skall draga en kostnad av 9 900 kronor.

Innevarande budgetår börjar en kurs för utbildning av landskanslister å landskansli. Denna kurs skall avslutas våren 1956, då kursdeltagarna skall genomgå kursens speciella del.

Erfarenheterna från motsvarande utbildningskurs, vilken avslutades våren 1954, påkallar viss ändring av kursplanen. Sålunda bör antalet undervisningstimmar i ämnet »socialrätt» minskas från 60 till 50, medan antalet undervisningstimmar i ämnet »trafikförfattningar» bör ökas från 20 till 30. Totala antalet undervisningstimmar för kursens speciella del skulle då bli oförändrat. Det har vidare visat sig, att den tid som ursprungligen beräknades för kursdelen — 12 veckor — var alltför kort, vilket medfört att kursen blivit mera pressande för eleverna än vad som kan anses rimligt. Studietiden bör framdeles ej understiga 14 veckor men ej heller överstiga 15 veckor.

Med utgångspunkt härifrån beräknar nämnden kostnaderna för kursens speciella del under budgetåret 1955/56 till 13 200 kronor.

Även i fråga om kurserna för landskanslister å landskansli är det antal befattningshavare, som väntar på utbildning, avsevärt. Nämnden anser därför nödvändigt att en ny sådan utbildningskurs anordnas med början våren 1956. Kostnaderna för den allmänna delen av utbildningskursen beräknas till 14 500 kronor.

Departementschefen

Kostnaderna för de ändamål, för vilka länsstyrelserna beräknat medel, har enligt länsstyrelsernas egna uppgifter under de två senast förflutna budgetåren uppgått till cirka 5 500 000 resp. 5 200 000 kronor. Jag anser, att för nästa budgetår bör beräknas 5 150 000 kronor, varav 815 000 kronor för bränsle, lyse och vatten, 4 135 000 kronor till övriga expenser för eget behov och 200 000 kronor till expenser för annat än eget behov. I posten till övriga expenser för eget behov ingår ett preliminärt beräknat belopp av 75 000 kronor för anskaffande av inventarier m. m. i samband med att länsstyrelsen i Södermanlands län inflyttar i de delar av det nya landsstatshuset, vilka icke kan tagas i anspråk under innevarande budgetår. Det för nu löpande budgetår beräknade beloppet för utrustning av det nya landsstatshuset i Östersund kan ej utnyttjas, då inflyttning ej kan äga rum förrän våren 1956. Istället har under nyssnämnda anslagspost för nästa budgetår upplagits ett preliminärt beräknat belopp av 150 000 kronor för ändamålet. Vidare har jag räknat med utbyte av läns-

styrelsernas i Uppsala, Kronobergs och Kopparbergs län tjänstebilar med hänsyn till det skick, vari dessa bilar befinner sig.

Till anskaffande av s. k. fönsterkuvert för försändande till de skattskyldiga av debetsedlar samt tryckning genom postverkets försorg av anställningskort, uppbörds kort och debetsedlar beräknar jag i runt tal 400 000 kronor. För bestridande av kostnader för möblering av residensen i Vänersborg, Gävle och Härnösand m. m. beräknar jag för nästa budgetår sammanlagt 105 000 kronor. Då under budgetåret ytterligare sådan kostnad kan uppkomma bör sistnämnda belopp höjas till 200 000 kronor.

Mot det av länsstyrelsernas utbildningsnämnd framlagda förslaget till viss omläggning av den speciella kursen för landskanslisterna på landskansli har jag ej någon erinran. Jag anser mig även kunna godtaga nämndens medelsberäkningar. För ifrågavarande ändamål bör beräknas (52 600 + 2 100 + 1 000) 55 700 kronor. Härjämte torde liksom för innevarande budgetår medel anvisas till bestridande av kostnaderna för länsstyrelsernas antagningsnämnd. Dessa kostnader kan för nästa budgetår uppskattas till 4 300 kronor.

Anslaget uppföres alltså med (5 150 000 + 400 000 + 200 000 + 55 700 + 4 300) 5 810 000 (+ 40 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Expenser* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 5 810 000 kronor.

[171] 7. Länsstyrelserna: Publikationstryck

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	130 000	189 412
1953/54	150 000	156 837
1954/55 (statsliggaren s. 1089)	175 000	
1955/56 (förslag)	175 000	

I enlighet med länsstyrelsernas beräkningar torde anslaget upptagas till oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsstyrelserna: Publikationstryck* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kronor.

[172] 8. Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar. För innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett belopp av 1 345 000 kronor.

Av föreståndaren för statens kriminaltekniska anstalt, överdirektören G. von Sydow och landsfogden i Örebro län H. Enhörning har verkställts en utredning av frågan om landsfogdarnas behov av kvalificerad biträdes-hjälp, vilken utredning f. n. är föremål för remissbehandling. Då jag så-

lunda ännu icke kunnat taga ställning till förslagen och desamma har betydelse för beräkningen av ifrågavarande anslag, torde med den definitiva uppskattningen av medelsbehovet få tills vidare anstå. Anslaget torde preliminärt böra uppföras med 1 400 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Landsfogdarna m. fl.: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 beräkna ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor.

[173] 9. Landsfogdarna m. fl.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	200 000	292 267
1953/54	244 000	332 235
1954/55 (statsliggaren s. 1090)	265 000	
1955/56 (förslag)	305 000	

Medelsbehovet för nästa budgetår har av *länsstyrelserna* uppskattats till 328 400 kronor.

Departementschefen

Anslagsposten till sjukvård m. m. upptager jag till oförändrat belopp, 2 500 kronor.

Belastningen på anslagsposten till reseersättningar under budgetåren 1952/53 och 1953/54 har enligt länsstyrelsernas uppgifter uppgått till cirka 177 400 resp. 200 900 kronor. För dessa budgetår hade icke beräknats högre belopp än resp. 125 000 och 165 000 kronor. Posten har för innevarande budgetår upptagits till 170 000 kronor. Med hänsyn till belastningen torde medelsanvisningen böra uppräknas med 30 000 till 200 000 kronor.

Posten till expenser — för innevarande budgetår anvisad med 92 500 kronor — torde med hänsyn till att medelsåtgången under de två sistförflutna budgetåren uppgått till i runt tal 114 300 resp. 125 100 kronor böra upptagas till 102 500 kronor.

Anslaget bör alltså uppföras med (2 500 + 200 000 + 102 500) 305 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsfogdarna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 305 000 kronor.

[174] 10. Häradsskrivarna m. fl.: Avlöningar. För innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett belopp av 11 550 000 kronor.

Länsassessorn på landskontoret i Älvsborgs län S. Svensson har efter särskilt uppdrag verkställt utredning angående behovet av biträdespersonal på häradsskrivarkontoren, vilken utredning ännu icke helt redovisats för

Kungl. Maj:t. Då jag sålunda ännu icke kunnat taga ställning till förslagen och desamma har betydelse för beräkningen av ifrågavarande anslag, torde med den definitiva uppskattningen av medelsbehovet få tills vidare anstå. Anslaget torde preliminärt böra uppföras med 12 050 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Häradsskrivarna m. fl.: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 beräkna ett förslagsanslag av 12 050 000 kronor.

[175] 11. Häradsskrivarna m. fl.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	1 010 000	1 160 353
1953/54	1 060 000	1 279 110
1954/55 (statsliggaren s. 1094)	1 135 000	
1955/56 (förslag)	1 195 000	

Länsstyrelserna har uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till sammanlagt omkring 1 367 000 kronor.

Departementschefen

Anslagsposterna till sjukvård m. m. och reseersättningar upptager jag till oförändrade belopp, 65 000 resp. 245 000 kronor.

Anslagsposten till expenser, vilken under budgetåret 1953/54 belastats med i runt tal 984 000 kronor, torde böra höjas från 825 000 till 885 000 kronor.

Anslaget uppföres alltså med (65 000 + 245 000 + 885 000) 1 195 000 (+ 60 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Häradsskrivarna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 195 000 kronor.

[176] 12. Landsfiskalerna m. fl.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	17 100 000	17 390 138
1954/55 (statsliggaren s. 1095)	17 950 000	
1955/56 (förslag)	18 500 000	

I skrivelser har *länsstyrelserna* under år 1954 avgivit förslag rörande anslaget för nästa budgetår.

Vad angår personalorganisationen har *länsstyrelserna* framlagt förslag om överförande av 4 icke-ordinarie biträden för skriv- och kontorsgöromål till ordinarie stat samt utbyte av en kontorsbiträdestjänst mot kanslibiträdestjänst i Vittangi distrikt. Från åtskilliga *länsstyrelser* har vidare framförts krav om inrättande av icke-ordinarie biträdestjänster.

Härutöver har några länsstyrelser gjort framställning om inrättande av nya och utbyte av vissa kvalificerade tjänster. Sålunda har *länsstyrelserna i Kalmar och Skaraborgs län* hemställt om inrättande av en tjänst som biträdande landsfiskal i Ce 25 inom vardera länet. *Länsstyrelserna i Kopparbergs och Västerbottens län* har föreslagit utbyte inom vardera länet av en biträdande landsfiskal mot en extra ordinarie landsfiskal i Ce 27. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* har föreslagit dels inrättande i Kiruna landsfiskalsdistrikt av en särskild landsfiskalstjänst för utmätningssärenden i Ca 27 ävensom viss härav föranledd jämkning av biträdesorganisationen i distriktet, dels ock inrättande av en biträdande landsfiskalstjänst i Pajala distrikt. Förslagen har enligt länsstyrelsen föranletts av den stora arbetsbördan i distriktet.

I fråga om behovet av medel för avlöningar under budgetåret 1955/56 ger en sammanställning av länsstyrelsernas förslag vid handen, att anslaget i dess helhet borde beräknas till i runt tal 18 830 000 kronor.

Departementschefen

Otvivelaktigt har landsfiskalernas arbetsbörda ökat under senare år genom bland annat den alltmer stegrade trafiken och ökade brottsligheten. Även de administrativa göromålens antal har stigit. Å andra sidan bör erinras om, att den nuvarande landsfiskalsorganisationen genomfördes så sent som den 1 januari 1952. Syftet med denna omorganisation var att skapa så stora distrikt, att göromålen inom distriktet gav tillräckligt underlag för en rationell arbetsorganisation. Härigenom skulle kunna anställas bl. a. kvalificerad biträdeshjäl, som kunde avlasta landsfiskalerna vissa uppgifter av rutinkaraktär. Av länsstyrelsernas framställningar har jag bibragts den uppfattningen, att en viss förstärkning erfordras av framförallt biträdeshjäl. Jag tillstyrker därför, att medel anvisas för en sådan förstärkning under nästa budgetår. Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången torde vidare i överensstämmelse med länsstyrelsernas förslag 4 extra-ordinarie kontorsbiträden fr. o. m. nästa budgetår erhålla ordinarie tjänst i Ca 8.

Av de framförda förslagen om inrättande av nya tjänster såsom biträdande landsfiskal anser jag mig kunna tillstyrka allenast den för Pajala landsfiskalsdistrikt avsedda tjänsten. I samband härmed bör den i distriktet placerade kontoristtjänsten i Ca 13 utbytas mot en kanslibiträddestjänst i Ca 11. Jag vill i detta sammanhang erinra om, att önskemålet om en tjänst som biträdande landsfiskal i Ce 25 för visst distrikt i Skaraborgs län redan tillgodosetts genom att en dylik tjänst flyttats till distriktet från ett annat distrikt i länet. De äskade utbytena av tjänster kan jag ej förorda i vidare mån än att jag tillstyrker det begärda utbytet av ett kontorsbiträde mot ett kanslibiträd i Vittangi distrikt. Ej heller är jag nu

beredd att tillstyrka förslaget om inrättande av en tjänst som utmätningssman i Kiruna landsfiskalsdistrikt.

Vad angår beräkningen av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår torde anslaget böra höjas med 180 000 kronor i anledning av de av mig föreslagna personalförstärkningarna samt med 370 000 kronor på grund av automatiska utgiftstegringar eller med sammanlagt 550 000 kronor. Med beaktande av de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen beräknas anslaget på följande sätt: avlöningar till ordinarie tjänstemän 8 710 000 (+ 2 260 000) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 7 150 000 (+ 2 000 000) kronor, arvoden till landsfiskalselever m. fl. oförändrat 300 000 kronor samt rörligt tillägg 2 340 000 (— 3 710 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (8 710 000 + 7 150 000 + 300 000 + 2 340 000) 18 500 000 (+ 550 000) kronor.

De nu framförda förslagen påkallar vissa ändringar i personalförteckningen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen över landsfiskalerna m. fl., vilka förändras av förut framförda förslag;

b) godkänna följande avlöningsstat för landsfiskalerna m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	8 710 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	7 150 000
3. Arvoden till landsfiskalselever m. fl., <i>förslagsvis</i>	300 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 340 000

Summa kronor 18 500 000;

c) till *Landsfiskalerna m. fl.*: *Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 18 500 000 kronor.

[177] 13. Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	2 585 000	3 243 993
1953/54	2 865 000	3 325 037
1954/55 (statsliggaren s. 1097)	3 135 000	
1955/56 (förslag)	3 280 000	

Länsstyrelserna har uppskattat medelsbehovet för sina egna behov till i runt tal 3 497 600 kronor.

Departementschefen

Anslagsposten till sjukvård m. m. upptager jag till oförändrat belopp, 85 000 kronor.

För reseersättningar förbrukades under de två sist förflutna budgetåren cirka 1 482 000 resp. 1 435 000 kronor. Medelsanvisningen torde med hänsyn härtill böra minskas från 1 485 000 till 1 470 000 kronor.

Belastningen på anslagsposten till expenser under budgetåren 1952/53 och 1953/54 har enligt länsstyrelsernas uppgifter uppgått till i runt tal 1 724 000 resp. 1 711 000 kronor. För budgetåret 1954/55 anvisades för ändamålet 1 525 000 kronor. Posten torde för nästa budgetår böra upptagas till 1 680 000 kronor.

De i anslagsposten till övriga utgifter ingående delposterna till antagningsnämndens verksamhet, handledning under landsfiskalsaspiranternas polistjänstgöring och kostnader för distriktsåklagarkurs torde böra beräknas till samma belopp som i gällande stat, resp. 2 500, 500 och 14 000 kronor eller sammanlagt 17 000 kronor. Till kostnader för tjänstedräkt torde upptagas ett belopp av 28 000 kronor.

Anslaget uppföres alltså med (85 000 + 1 470 000 + 1 680 000 + 17 000 + 28 000) 3 280 000 (+ 145 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Landsfiskalerna m. fl.: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 3 280 000 kronor.

E. Polisväsendet

[178] 1. Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	326 000	306 632
1954/55 (statsliggaren s. 1100)	530 000	
1955/56 (förslag)	676 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 119 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Statspolisintendenten (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 178 000 kronor.

1. <i>Statspolisintendentens kansli.</i>	Ökning
a) 1 kontoristtjänst Ca 13 utbytes mot en kansliskrivartjänst Ca 15	744
b) 1 kanslibiträdestjänst Ca 11	8 652
c) 1 biträdande polisintendenttjänst Ce 34 uppföres å ordinarie stat	—
2. <i>Statspolisavdelningarna.</i>	
a) 1 kontoristtjänst Ca 13	9 348
b) 16 skrivbiträdestjänster i reglerad befordringsgång	102 672
c) 3 garageförmanstjänster Ce 13	26 940
d) Ordinariesättning av 2 kontorsbiträden enligt befordringsgången	—
3. Omräkning	29 304
4. Avrundning	340
	178 000

Motiv

1 a)—b) Statspolisintendentens kansliorganisation har sedan flera år visat sig otillräcklig, vilket förhållande blivit alltmer framträdande genom den fortgående ökning av arbetsbördan, som föranletts av den betydande ansvällningen av statspolisen under de sista budgetåren. Det är därför ofrånkomligt, att kansliet förses med ytterligare arbetskraft.

Inom den nuvarande kansliorganisationen finnes följande kontors- och biträdespersonal, nämligen en kassör, två kontorister, två kanslibiträden och fyra kontorsbiträden. Av dessa avlönas en kontorist och ett kanslibitråde från anslaget till kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m. (samordningsavdelningen).

Det framstår såsom ett minimikrav, att vid full utbyggnad av kansliet för biträde vid utförande av administrativa uppgifter skall finnas en kansliskrivare i Ca 15 för diarieföring och registreringsgöromål å allmänna av-

delningen, en kontorist i Ce 13 som byråregistrator å samordningsavdelningen, tre kanslibiträden för sekreterargöromål åt statspolisintendenten, polisintendenten och biträdande polisintendenterna samt två biträden i reglerad befordringsgång.

Vad angår den kamerala personalen erfordras vid full utbyggnad en kassör i Ce 15 för nuvarande göromål, en kontorist i Ce 13 för handhavande av såväl allmänna som samordningsavdelningens bokföring m. m., ett kanslibitråde att biträda med bokföringsarbete och avlöningsuträkning m. m. samt två biträden i reglerad befordringsgång.

Med hänsyn till utfärdade besparingsdirektiv inskränkes emellertid äskandena för nästa budgetår till att avse uppflyttning av en kontorist till tjänst som kansliskrivare i Ca 15, inrättande av en kontoristtjänst i Ce 13, en kanslibiträdestjänst i Ca 11 och en biträdestjänst i reglerad befordringsgång. Av dessa nya tjänster bör kansliskrivar- och kanslibiträdets-tjänsterna upptagas under förevarande anslag, medan de övriga befattningshavarna med hänsyn till kostnaderna för samordningsavdelningens verksamhet i förhållande till utgifterna för statspolisorganisationen i dess helhet — en tredjedel — bör redovisas under anslaget till kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdragande av spioneri m. m.

1 c) Statspolisorganisationens kraftiga expansion har medfört, att vissa uppgifter i allt större utsträckning kommit att handläggas självständigt av statspolisintendentens närmaste medarbetare. Då det måste anses vara av värde att behålla en stark kontinuitet i verksamheten, synes alltför täta ombyten å de högre befattningarna inom statspolisen böra undvikas. Det torde stå utom allt tvivel, att det föreligger ett permanent behov av den ifrågakvarande befattningen som biträdande polisintendent å allmänna avdelningen. Å samordningsavdelningen är såväl polisintendenten som biträdande polisintendenten ordinarie.

2 a) Diarieföringen och registreringsarbetet å kriminalstatspolisens första rotel i Stockholm jämte därmed sammanhängande göromål såsom uppläggande och arkivering av person- och sakakter m. m., ävensom vissa kamerala uppgifter utföres f. n. självständigt av en från ordningsstatspolisen kommenderad förste poliskonstapel i Ca 17. Det är angeläget, att denne befattningshavare frigöres för rent polisiära uppgifter. De nuvarande arbetsuppgifterna bör därför överflyttas på en ny befattning såsom kontorist (byråregistrator) i Ca 13.

2 b) Personalökningen motiveras av den i det följande — under anslaget E 4 — föreslagna utökningen av ordningsstatspolisen. Äskandet överensstämmer med de förslag, som framlagts av 1953 års trafiksäkerhetsutredning.

2 c) F. n. finnes två garageförmän anställda vid statspolisen, en i Ce 13 i Stockholm och en mot arvode i Göteborg.

Erfarenheten har visat, att det föreligger ett permanent behov av be-

fattningen i Göteborg. Motorfordonsbeståndet vid avdelningarna i Malmö och Luleå är numera av den storlek, att liknande tjänster bör inrättas även vid dessa.

Yttranden

Statskontoret. Innan antalet biträdesbefattningar inom statspolisintendentens kansli och deras löneställning fastställs, bör enligt statskontorets mening någon erfarenhet föreligga rörande arbetsbelastningen å kansliet efter slutförandet av statspolisorganisationens ännu pågående utbyggnad. Frågan om inrättande av en kanslikrivarbefattning i utbyte mot en kontoristtjänst för uppgifter, som ankommer på verksregistrator, synes därför tillsvidare ej böra upptagas till prövning. Däremot vill statskontoret ej motsätta sig bifall till yrkandet om en ny kanslibiträdestjänst — dock tillsvidare endast i Cg-anställning — vars innehavare skulle fungera såsom sekreterare å polisintendenterna.

Yrkandet om en ny biträdesbefattning vid kriminalstatspolisavdelningen i Stockholm för diarieföring m. m. synes såtillvida böra vinna beaktande, att för ändamålet må inrättas en kanslibiträdestjänst i Cg 11. Utökningen av antalet skrivbiträdesbefattningar i reglerad befordringsgång vid statspolisen torde av samma skäl, som bestämt storleken av personalförstärkningen under nu löpande budgetår, böra begränsas till högst samma antal, som av vårriksdagen medgivits för första utbyggnadsetappen.

Med ordinariesättning av tjänsten såsom biträdande polisintendent i Ce 34 anser statskontoret alltjämt böra anstå i avvaktan på erfarenhet rörande omfattningen av den centrala organisationens verksamhet efter slutförandet av den pågående utbyggnaden av polisorganisationen och om kvaliteten av de för tjänsten avsedda arbetsuppgifterna.

Statskontoret ifrågasätter vidare om antalet motorfordon i de städer, där garageförmanstjänsterna skulle placeras, är av den storleksordning, att det ur kostnadssynpunkt är motiverat med dylika tjänster. Ytterligare erfarenhet rörande de redan förefintliga tjänsterna bör avvaktas, innan nya sådana tjänster inrättas. I varje fall bör befattningarna ej omedelbart göras pensionsberättigande.

Statens lönenämnd finner ej tillräckliga skäl tillstyrka, att tjänsten såsom registrator å allmänna avdelningen uppflyttas till Ca 15. Den föreslagna nya tjänsten å kansliet för vissa kamerala göromål bör enligt nämndens mening icke placeras högre än i 11 lönegraden. I utlåtande den 11 september 1953 angående vissa lönegradsplaceringar under anslaget till Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar förklarade sig nämnden icke kunna biträda ett av statspolisintendenten då framfört förslag om uppflyttning till Ce 13 av en kanslibiträdestjänst med i huvudsak motsvarande arbetsuppgifter. Även för den föreslagna tjänsten såsom registrator å kriminalstatspolisens första rotel i Stockholm torde en placering i 11 lönegraden vara tillfyllest.

Förslagen om placering i 11 lönegraden för en handsekreterare åt de båda biträdande polisintendenterna å allmänna avdelningen samt i 13 lönegraden för tre nya garageförmän tillstyrkes.

Departementschefen

I likhet med remissmyndigheterna finner jag ej skäl föreligga för en uppflyttning av kontoristtjänsten på statspolisintendentens kansli till befattning som kansliskrivare. Vad angår kansliorganisationen i övrigt förordar jag en utökning av densamma med dels två kanslibiträdestjänster i Ce 11, den ena för bestridande av främst sekreterargöromål och den andra för vissa kamerala göromål dels ock en biträdestjänst i reglerad befordringsgång. Under förevarande anslag torde medel böra beräknas endast för ett kanslibitråde, medan lönerna för de båda andra tjänsterna bör bestridas från anslaget till kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.

Förslaget om ordinariesättning av tjänsten som biträdande polisintendent kan jag f. n. icke tillstyrka.

Såsom statspolisintendenten anfört torde diarieföringen och registreringsarbetet på kriminalstatspolisens första rotel i Stockholm icke böra utföras av en polisman utan bör för ändamålet i stället inrättas en ny biträdesbefattning. I likhet med remissmyndigheterna anser jag denna böra placeras i 11 lönegraden. Tjänsten torde tills vidare böra upptagas som extra ordinarie.

Utökningen av antalet skrivbiträden å de olika statspolisavdelningarna bör givetvis sättas i relation till den utbyggnad av ordningsstatspolisen i personellt hänseende, som kan komma i fråga under nästa budgetår. Under anslaget till Gottgörelse till polisdistrikten kommer jag att förorda en utbyggnad, vilken omfattar cirka åttiofem procent av den av statspolisintendenten föreslagna. Med hänsyn härtill och då jag icke har något att erinra mot statspolisintendentens uppskattning av biträdesbehovet för den av honom föreslagna organisationen, föreslår jag inrättande av fjorton tjänster i reglerad befordringsgång.

I fråga om garageförmänstjänsterna förordar jag inrättande av en sådan befattning i Cg 13.

Jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången bör två kontorsbiträden uppföras på ordinarie stat, vilket påkallar en ändring i personalförteckningen.

Vid bifall till mina förslag skulle anslaget uppräknas med 116 500 kronor. Härtill kommer den automatiska utgiftsökningen på grund av löneklassuppflyttningar m. m. 29 300 kronor. Totalt skulle alltså anslaget ökas med avrundat 146 000 kronor.

I enlighet med det anförda och då de beslutade ändringarna i grundlönebe-
loppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter, beräknas anslaget

sålunda: avlöning till statspolisintendenten samt kostnader för hans pensionering oförändrat 34 300 kronor, avlöningar till ordinarie tjänstemän 108 000 (+ 24 000) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 445 700 (+ 208 700) kronor, rörligt tillägg 88 000 (— 86 700) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (34 300 + 108 000 + 445 700 + 88 000) 676 000 (+ 146 000) kronor. Härav torde ett belopp om 206 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statspolisintendenten m. fl., som förut angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för statspolisintendenten m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöning till statspolisintendenten samt kostnader för hans pensionering, <i>förslagsvis</i>	34 300
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	108 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	445 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	88 000

Summa kronor 676 000;

c) till *Statspolisintendenten m. fl.*: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 676 000 kronor, därav 206 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[179] 2. Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	620 000	493 271
1954/55 (statsliggaren s. 1101)	1 380 000	
1955/56 (förslag)	390 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 1 150 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Statspolisintendenten (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget minskas med 705 500 kronor.

	Anvisat 1954/55	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Inköp av motorfordon	1 368 500	656 000	— 712 500
2. Inköp av ridhästar och dessas transport till stationsorten	10 000	17 000	+ 7 000
			— 705 500

Motiv

Vid utgången av budgetåret 1953/54 fanns å anslaget en reservation av 129 864 kronor. Härav hänförde sig 121 810 kronor till inköp av motorfordon, 6 209 kronor till inköp av ridhästar samt 1 845 kronor till inköp av polishundar.

Vid anslagsberäkningen för budgetåret 1955/56 har hänsyn icke tagits till reservationen, då densamma, till den del den icke är bunden, torde åtgå för tillgodoseende av till innevarande budgetår balanserade behov.

1) Med hänsyn till den i det följande (under anslaget E 4) föreslagna fortsatta utbyggnaden av ordningsstatspolisen föreslås — enligt den beräkningsgrund, som angivits av 1953 års trafiksäkerhetsutredning — en utökning av ordningsstatspolisens bilpark med tjugonio nya bilar.

Av bilarna bör aderton vara av större och elva av mindre typ. Inköpskostnaden beräknas till $(18 \times 16\ 000 + 11 \times 10\ 000)$ 398 000 kronor. Skulle, innan inköpsfrågan blir aktuell, fortsatta erfarenheter tala för en mera allmän övergång till mindre biltyper, bör i stället flera mindre bilar anskaffas.

För den planerade utbyggnaden av ordningsstatspolisens motorcykelbestånd föreslås nyanskaffning av tio solomotorcyklar för en kostnad — inklusive viss specialutrustning — av sammanlagt 40 000 kronor.

Enligt hittills tillämpade grunder behöver vidare tolv av ordningsstatspolisens bilar utbytas. Samtliga nya bilar bör vara av större typ. Kostnaderna med avdrag för försäljningssumman för de äldre fordonen beräknas till 156 000 kronor.

I fråga om kriminalstatspolisens motorfordon är det önskvärt, att ytterligare en specialutrustad bil för brottsplatsundersökningar anskaffas. F. n. finnes en sådan bil. Fordonet är stationerat vid kriminalstatspolisens i Stockholm första rotel och användes speciellt vid utredningar av mord, dråp, större industribränder m. m. Då undersökningarna ej sällan bedrivs långt från stationeringsorten och tager avsevärd tid samt då personalen måste ha tillgång till bilen under hela undersökningen, uppkommer ofta behov av ytterligare en bil. Kostnaden beräknas till 20 000 kronor.

Under nästa budgetår torde sex av kriminalstatspolisens bilar böra utbytas. Nettoutgiften för inköp av dessa bilar — mindre typen — uppskattas till 42 000 kronor.

För inköp av motorfordon — utökning och förnyelser — skulle således erfordras $(398\ 000 + 40\ 000 + 156\ 000 + 20\ 000 + 42\ 000)$ 656 000 (— 712 500) kronor.

2) Före polisrytteriets omorganisation måste i medeltal tio hästar per budgetår utbytas. I fortsättningen lär man böra räkna med en årlig förnyelse av åtta hästar. Nettoutgiften härför beräknas till 17 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret. Beräkningen av anslaget föranleder endast den erinran från statskontorets sida, att med hänsyn till den kostnadskrävande utbyggnaden av ordningsstatspolisens fordonbestånd tillsvidare torde få anstå med anskaffandet av ytterligare en brottsplatsundersökningsbil ävensom viss återhållsamhet iakttagas vid utbyte av äldre motorfordon.

Departementschefen

Den av mig i det följande under anslaget till Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten förordade utbyggnaden av ordningsstatspolisen i personellt hänseende för nästa budgetår utgör cirka åttiofem procent av den av statspolisintendenten föreslagna. Med denna utgångspunkt och då jag icke har något att invända mot statspolisintendentens förslag ifråga om antalet bilar av olika typer för den av honom föreslagna organisationen, skulle för den av mig förordade utbyggnaden erfordras tjugufem bilar. Anskaffningskostnaden för dessa uppskattar jag till 344 000 kronor.

Vidare tillstyrker jag statspolisintendentens förslag om utbyte av tolv bilar för 156 000 kronor och anskaffning av tio motorcyklar för 40 000 kronor. Kungl. Maj:t torde böra äga att, därest erfarenheterna ge anledning härtill, med minskning av bilbeståndet öka antalet motorcyklar.

Vad angår kriminalstatspolisens fordonbestånd finner jag, med hänsyn till vad statspolisintendenten anfört i frågan behov föreligga av ännu en specialutrustad bil för brottsplatsundersökningar. Härjämte tillstyrker jag förnyelse av sex bilar. Kostnaden för nu föreslagna anskaffningar uppskattar jag i likhet med statspolisintendenten till (20 000 + 42 000) 62 000 kronor.

I enlighet med det anförda skulle för inköp av motorfordon åtgå (344 000 + 40 000 + 156 000 + 62 000) 602 000 kronor. Enär omkring 50 000 kronor av å anslaget vid utgången av budgetåret 1953/54 befintlig reservation torde kunna disponeras för nu förevarande behov och då på grund av inträffade prissänkningar på motorfordon en besparing om cirka 180 000 kronor kan beräknas uppkomma å de för innevarande budgetår anvisade medlen, synes emellertid medelsanvisningen under anslagsposten till inköp av motorfordon kunna begränsas till (602 000 — 50 000 — 180 000) 372 000 (— 996 500) kronor.

Till inköp av ridhästar och dessas transport till stationsorten upptager jag 16 500 (+ 6 500) kronor.

Till sist vill jag anmäla, att en förskingring vid statspolisintendentens kansli uppdagats under våren 1954. Det förskingrade beloppet, som slutligt kunnat fastställas till 35 787 kronor 25 öre, hänför sig helt till förevarande anslag. Den befattningshavare, som brustit i redovisning, har numera avlidit. Då den avlidne efterlämnar tillgångar torde vissa utsikter

förefinnas, att statsverket till större delen kan erhålla gottgörelse för förlusten. Någon ytterligare medelsanvisning under anslaget i anledning av förskingringen torde icke erfordras.

Vid bifall till nu framlagda förslag skulle anslaget för nästa budgetår upptagas till (1 380 000 — 996 500 + 6 500) 390 000 (— 990 000) kronor. Härav torde 271 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 390 000 kronor, därav 271 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[180] 3. Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditjonskostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	1 050 000	960 274
1954/55 (statsliggaren s. 1101)	2 477 000	
1955/56 (förslag)	1 889 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 1 837 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Statspolisintendenten (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget minskas med 463 200 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Polishundorganisationen	18 768	19 900	21 100	+ 1 200
2. Underhåll och drift av motorfordon m. m.	631 527	1 165 000	1 109 000	— 56 000
3. Statspolismännens utbildning i motorfordonskunskap	384	174 300	120 000	— 54 300
4. Statspolismännens utbildning i skjutning med tjänstevapen och livräddning m. m.	786	2 800	3 300	+ 500
5. Expeditjonskostnader, inköp av diverse materiel och löpande utgifter i övrigt....	318 297	1 098 000	742 400	— 355 600
6. Sjukvård m. m.....	1 688	2 000	3 000	+ 1 000
				— 463 200

Motiv

1) Det till statspolisens hundförare utgående månadsarvodet föreslås höjt från nuvarande 70 eller 60 till 75 resp. 65 kronor per månad.

2) Minskningen av denna post beror dels på sjunkande medelbensinförbrukning per mil på grund av en fortgående modernisering av bilbeståndet och en ökning av antalet mindre bilar, dels på lägre reparationskostnader på grund av det förhållandevis stora antalet nya bilar.

3) För statspolismännens utbildning i motorfordonskunskap under budgetåret 1955/56 hemställas preliminärt om ett belopp av 120 000 kronor. Anordnandet av denna utbildning kräver ett omfattande utredningsarbete.

Sålunda måste noggrant undersökas möjligheten och lämpligheten av att helt eller delvis förlägga utbildningen till arméns motorskola i Strängnäs. Statspolisintendenten avser att senare snarast inkomma med ett mera detaljerat förslag i ämnet.

4) Det höjda medelsbehovet motiveras av personalutökningen.

5) För budgetåret 1954/55 har för löpande utgifter i egentlig mening beräknats 100 000 kronor. Med hänsyn till den beviljade och den under punkt 181 föreslagna utökningen av statspolispersonalen m. m. bör för nästa budgetår beräknas ett något högre belopp eller minst 132 000 kronor.

För nyanskaffning och utbyte av kontorsmaskiner jämte ljudupptagningsapparater föreslås en medelsanvisning av 77 700 kronor.

För underhåll och vård samt erforderlig besiktning av statspolisens vapen beräknas 2 800 kronor.

Då statspolispersonalen i allt större utsträckning tagits i anspråk och utbildats för mera kvalificerat fotografiskt arbete, har förbrukningen av fotografisk materiel ökat, varjämte behov uppkommit av komplettering av befintlig kamerautrustning. Utgifterna under nästa budgetår för denna komplettering uppskattas till omkring 10 000 kronor. Härjämte föreslås fortsatt anskaffning av s. k. blixtaggregat — för att nedbringa de årliga kostnaderna för blyxtfotografering — (5 200 kronor), utbyte av en torkapparat (500 kronor) och utbyte av förslitna kameramåttband (3 000 kronor). För fotografisk förbrukningsmateriel upptages ett belopp av 18 000 kronor. Den sammanlagda kostnaden för fotografisk materiel uppgår alltså till (10 000 + 5 200 + 500 + 3 000 + 18 000) 36 700 kronor.

Till anordnande av en kurs i brottsplatsundersökning hemställs om 3 000 kronor.

Kostnaderna för anskaffning av diverse materiel i samband med den fortsatta upprustningen av ordningsstatspolisen har beräknats till 339 340 kronor, varav 139 590 kronor belöper sig på trafikövervakningsmateriel (bilvågar, apparater för buller- och ljusmätning m. m.), 64 890 kronor på utrustning för bilar och motorcyklar, 95 035 kronor på personlig utrustning samt slutligen 39 825 kronor på övrig materiel såsom stoppur, ritutrustning, materiel för trafikundervisning, underhåll och vård av apparatur m. m.

Det nya polislönereglementet förutsätter, att det i större omfattning än tidigare skall ankomma på statsverket att tillhandahålla statspolisens personal skyddsbeklädnad m. m. Bestämmelser härom har ännu ej utfärdats av Kungl. Maj:t, varför det f. n. ej är möjligt att exakt beräkna kostnaderna för nästa budgetår. Preliminärt synes ett belopp av 60 000 kronor böra beräknas för ändamålet.

För prövande av nya uppslag och utexperimenterande av förbättringar inom polisens verksamhetsområde upptages en medelsanvisning av 2 000 kronor.

Under budgetåret 1955/56 beräknas vissa statspolisavdelningar komma att inflytta i nya, rymligare lokaler. För anskaffning av möbler till dessa erfordras 21 000 kronor. I anledning av den föreslagna utökningen av ordningsstatspolisen synes trettiofyra nya rum böra tillföras statspolisen. För möblering av dessa samt för förnyelse av gamla möbler beräknas (52 800 + 15 000) 67 800 kronor. Till inköp och förnyelse av möbler skulle således åtgå tillhoppa 88 800 kronor.

Sammanlagt skulle, enligt statspolisintendenten, för expeditiionslokaler, inköp av diverse materiel samt löpande utgifter i övrigt erfordras (132 000 + 77 700 + 2 800 + 36 700 + 3 000 + 339 340 + 60 000 + 2 000 + 88 800) avrundat 742 400 (— 355 600) kronor.

6) De medel, 2 000 kronor, som anvisats till sjukvård m. m., har visat sig otillräckliga. Med hänsyn härtill samt till den föreslagna utökningen av biträdespersonalen vid ordningsavdelningarna (punkt 178) bör beloppet höjas.

Yttrande

Statskontoret hänvisar med anledning av förslaget angående inköp av diverse materiel till att föredragande departementschefen vid anmälan av medelsbehovet för innevarande år förordat, att upphandlingen av viss apparatur skulle begränsas i avbidan på erfarenhet rörande dennas praktiska värde.

Departementschefen

Anslagsposten till polishundorganisationen upptager jag lika med statspolisintendenten till 21 100 (+ 1 200) kronor.

Till underhåll och drift av motorfordon m. m. beräknar jag 1 090 000 (— 75 000) kronor.

Vad angår statspolismännens utbildning i motorfordonskunskap förordade jag i proposition nr 174/1954, att utbildningen tills vidare skulle förläggas till arméns motorskola i Strängnäs. Jag förutsatte emellertid, att Kungl. Maj:t, därest det på grund av förläggningssvårigheter eller andra orsaker skulle visa sig olämpligt att förlägga utbildningen dit, skulle få besluta om en annan form för utbildningen. Mina förslag lämnades utan erinran av riksdagen.

På grund av svårigheter att inom en viss kostnadsram utvidga utbildningskapaciteten vid arméns motorskola har statspolismännens utbildning i motorfordonskunskap under innevarande budgetår hittills ordnats så, att erforderliga kurser hållits i Stockholm i statspolisens egen regi med anlitande av personal från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och polisen. Kostnaden för denna utbildning har blivit väsentligt lägre än den i propositionen beräknade kostnaden för utbildningen vid motorskolan.

I en den 15 november 1954 dagtecknad promemoria angående beräknade

kostnader för statspolisvärdens utbildning i motorfordonskunskap under budgetåret 1955/56 framhåller statspolisintendenten, att resultatet av hittills anordnade kurser måste anses vara mycket tillfredsställande.

Under nästa budgetår kan, enligt statspolisintendenten, arméns motorskola med nuvarande utbildningskapacitet under september samt under tiden april—juni inrymma fyra kurser för utbildning av statspolismän. Av denna tid lämpar sig för statspolisen endast tiden april—slutet av maj med hänsyn till semestrar och önskvärdheten att disponera största möjliga styrka för trafikövervakningsändamål. För större utbildningskapacitet vid skolan erfordras å andra sidan åtgärder, som förutsätter kostnader av den storleksordning, som angivits i proposition nr 174/1954 eller cirka 225 000 kronor. För vinnande av viss erfarenhet av utbildningen vid motorskolan föreslår statspolisintendenten, att under nästa budgetår förslagsvis två kurser anordnas där och övriga i Stockholm. Medelsbehovet under anslagsposten beräknar statspolisintendenten numera till 118 000 kronor.

Jag finner det uppenbart, att en förläggning av utbildningen till arméns motorskola skulle medföra vissa fördelar. Sålunda finnes vid skolan tillgång till — förutom instruktörer — lämpliga lokaler, verkstadsutrymmen m. m. Med hänsyn till att de hittills bedrivna kurserna blivit väsentligt billigare för statsverket än motsvarande utbildning enligt verkställda beräkningar skulle blivit vid motorskolan och då utbildningsresultatet varit gott, finner jag det emellertid lämpligast att först försöksvis pröva utbildningen i Strängnäs samt därefter taga ställning till hur utbildningsfrågan slutligt bör lösas. Jag förordar alltså, att utbildningen under nästa budgetår upplägges huvudsakligen enligt de av statspolisintendenten skisserade riktlinjerna. Emot statspolisintendentens förslag till medelsanvisning, 118 000 (— 56 300) kronor, har jag icke något att invända.

Uppräkningen av anslagsposten till statspolisvärdens utbildning i skjutning med tjänstevapen och livräddning m. m. torde kunna anstå.

Under anslagsposten till expeditionskostnader m. m. upptager jag för löpande utgifter 150 000 kronor. I detta belopp har jag medräknat vissa kostnader för underhåll och vård av apparatur m. m., vilka statspolisintendenten redovisat i sitt äskande om medel för inköp av diverse materiel i samband med den fortsatta upprustningen av ordningsstatspolisen. Vidare beräknar jag för kontorsmaskiner och ljudupptagningsapparater 67 000 kronor, underhåll av vapen 2 800 kronor, fotografisk utrustning och förbrukningsmateriel 32 000 kronor, skyddsbeklädnad 60 000 kronor, provande av nya uppslag 2 000 kronor samt nyanskaffning och förnyelse av möbler 76 000 kronor. Vad slutligen angår statspolisintendentens hemställan om anvisande av 339 340 kronor för inköp av trafikövervakningsmateriel m. m. vill jag i detta sammanhang framhålla, att jag i det följande under punkten 181 förordar en i förhållande till statspolisintendentens förslag något begränsad utökning av ordningsstatspolisen i personellt hänseende under nästa

budgetår. Med hänsyn härtill och i avbidan på ytterligare erfarenheter av viss apparatur torde medelsanvisningen för ändamålet kunna begränsas till 250 000 kronor.

Anslagsposten till expeditionskostnader skulle i enlighet med det anförda uppföras med (150 000 + 67 000 + 2 800 + 32 000 + 60 000 + 2 000 + 76 000 + 250 000) i runt tal 640 000 (— 458 000) kronor.

Anslagsposten till sjukvård torde bära upptagas med oförändrat belopp.

Vid bifall till mina förslag bör anslaget i sin helhet bestämmas till (2 477 000 + 1 200 — 75 000 — 56 300 — 458 000) avrundat 1 889 000 (— 588 000) kronor. Härav torde 1 461 000 kronor bära avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 889 000 kronor, därav 1 461 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[181] 4. Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	6 775 000	6 859 928
1954/55 (statsliggaren s. 1102)	9 600 000	
1955/56 (förslag)	12 450 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 4 300 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Statspolisintendenten (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 3 622 000 kronor.

	Ökning
1. <i>Ordningsstatspolisen.</i>	
a) 2 poliskommissarier, 8 förste polisassistenter, 5 polisassistenter, 54 förste konstaplar och 54 konstaplar	1 820 190
b) Omräkning	1 523 790
2. <i>Kriminalstatspolisen.</i>	
a) 2 förste kriminalassistenter och 2 kriminalassistenttjänster	70 500
b) Omräkning	102 800
3. <i>Hyra för stall och garage</i>	51 800
4. <i>Expeditionslokaler, telefon, diverse kostnader</i>	53 320
5. <i>Avrundning</i>	— 400
	3 622 000

Motiv

1 a) Trafiksäkerhetsutredningen föreslog, att ordningsstatspolisen under loppet av två budgetår totalt skulle förstärkas med 9 kommissarier, 39 överkonstaplar samt 315 konstaplar. I proposition nr 174 till 1954 års

riksdag uttalade föredragande departementschefen, att förstärkningen av ordningsstatspolisen i stort sett borde givas den omfattning utredningen föreslagit och genomföras så snabbt som möjligt. Vid bedömningen av frågan om den tid, under vilken förstärkningen kunde genomföras, borde dock en viss försiktighet iakttagas. Förslag om den fortsatta utbyggnaden skulle framläggas i 1955 års statsverksproposition.

Enligt statspolisintendenten torde den av trafiksäkerhetsutredningen föreslagna förstärkningen kunna ske under loppet av tre budgetår. Icke minst med hänsyn till att polisskolan numera fått sin utbildningskapacitet väsentligt utökad synes det i huvudsak vara möjligt för statspolisstäderna att tillhandahålla erforderligt antal polismän, därest utökningen fördelas på nämnda tidsperiod. Svårigheter kan dock uppstå i Stockholm och Göteborg samt måhända i Luleå. För nästa budgetår föreslås inrättande av 123 tjänster med den fördelning som angivits i yrkandet.

1 b) Den för kalenderåret 1953 begärda ersättningen för hållande av personal vid ordningsstatspolisen uppgår till i runt tal 4 021 100 kronor. Vid nuvarande numerär beräknas med gällande rörliga tillägg och med tillämpning av den nya polislöneförordningen inklusive samtliga tillägg och ersättningar samt pensioneringskostnader åtgå 6 522 600 kronor. Då för innevarande budgetår anvisats 4 998 810 kronor, bör anslaget höjas med 1 523 790 kronor. Ökningens storlek torde sammanhånga med att medelsanvisningen för ordningsstatspolisens förstärkning under innevarande budgetår med hänsyn till statsbidragsbestämmelsernas utformning och på grund av de nya tjänsternas successiva tillsättning begränsats och att kostnaderna för löner och pensioner m. m. ökat mer än beräknat vid tillämpningen av det nya polislönereglementet.

För hållande av polispersonal vid ordningsstatspolisen skulle sålunda för budgetåret 1955/56 böra beräknas (4 998 810 + 1 820 190 + 1 523 790) 8 342 790 (+ 3 343 980) kronor.

2 a) Vid kriminalstatspolisen i Stockholm har sedan våren 1951 funnits inrättad en sektion, bestående av en överkonstapel och en kriminalkonstapel, för uppdragande och bekämpande av valutabrott samt en sektion med liknande sammansättning för bekämpande och uppdragande av poststölder. Personalen har tillhandahållits sålunda, att Kungl. Maj:t för högst ett budgetår i sänder ålagt Stockholms polisdistrikt att — utöver den fastställda statspolisstyrkan — tillhandahålla ifrågavarande polispersonal såsom statspolis.

Då erfarenheten givit vid handen, att ett permanent behov av dessa sektioner föreligger, hemställes, att befattningshavarna överföres på ordinarie stat såsom förste kriminalassistent resp. kriminalassistent. Förste kriminalassistenterna torde med hänsyn till arbetsuppgifternas synnerligen kvalificerade karaktär böra placeras i lönegrad Ca 23 och kriminalassistenterna i lönegrad Ca 19.

2 b) Den faktiska kostnaden för hållande av kriminalpolispersonal under år 1953 uppgår till 2 151 780 kronor. Vid nuvarande numerär synes man under hänsynstagande till de nya polislönerna m. m. böra räkna med en ersättning av i runt tal 4 009 300 kronor. Då för innevarande budgetår emellertid anvisats 3 906 500 kronor, bör anslaget ökas med 102 800 kronor.

För hållande av polispersonal vid kriminalstatspolisen skulle sålunda för budgetåret 1955/56 böra beräknas (3 906 500 + 70 500 + 102 800) 4 079 800 (+ 173 300) kronor.

3) Kostnaden för hyra för stall och garage uppgick för år 1953 till i runt tal 96 400 kronor.

Med hänsyn till den redan beviljade utökningen av statspolisens fordonspark samt till den under punkt 179 föreslagna utbyggnaden av ordningsstatspolisens fordonsbestånd torde man för budgetåret 1955/56 böra räkna med en utgift om 140 800 (+ 51 800) kronor.

4) Utgiftsökningen för expeditionslokaler, telefonkostnader och diverse kostnader på grund av den föreslagna utökningen av ordningsstatspolisen uppskattas, efter omräkning på grund av belastningen (— 5 480), till 53 320 kronor.

Yttranden

Polisväsendets organisationsnämnd. Organisationsnämnden delar den i olika sammanhang uttalade uppfattningen, att den i princip beslutade förstärkningen av ordningsstatspolisen bör genomföras så snabbt som möjligt. Vad avser omfattningen av den av statspolisintendenten föreslagna förstärkningen vill nämnden emellertid ifrågasätta, om icke en viss begränsning av antalet till nyinrättande föreslagna tjänster bör ske, i varje fall med avseende å statspolisavdelningar i städer, där rekryteringssvårigheter eller organisatoriska olägenheter föranledda av omläggningar av ett eller annat slag i samband med polislöneregleringens genomförande gör sig särskilt märkbara. I fråga om den föreslagna utökningen av kriminalstatspolisen har organisationsnämnden icke funnit anledning till erinran. Vad angår kostnaderna har av nämnden verkställda beräkningar givit vid handen, att utgifterna för den föreslagna utökningen av ordningsstatspolisen bör ökas med 200 000 kronor.

Statskontoret. Förslaget att vissa till särskild kriminalpolisverksamhet i Stockholm knutna kriminalassistenter skulle överföras till ordinarie stat samt därjämte erhålla förbättrad lönegradsplacering anser statskontoret med hänsyn till den alltjämt pågående omorganisationen av polisväsendet f. n. ej böra upptagas till prövning.

Departementschefen

Den i anledning av propositionen nr 174/1954 beslutade upprustningen av ordningsstatspolisen i personellt och materiellt hänseende bygger på uppfattningen, att en förstärkt trafikövervakning bör kunna åstadkomma

en nedgång av olycksfallsfrekvensen i trafiken och att denna intensifierade övervakning bör möjliggöras genom en förbättring av polisens, särskilt ordningsstatspolisens resurser.

Innan jag går in på statspolisintendentens förslag till fortsatt utbyggnad av ordningsstatspolisen m. m., vill jag därför något beröra hur trafikövervakningen bedrivits under sommaren och hösten 1954.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut i juli 1954 påbjudit en skärpning av trafikövervakningen, har ordningsstatspolisens personal i så stor utsträckning, som det varit möjligt, ägnat sig däråt och endast undantagsvis tagits i anspråk för ordningens upprätthållande vid nöjestillställningar, motortävlingar och dylikt. Under den skärpta trafikövervakningen, vilken i främsta rummet inriktats på en kontroll av körsättet, har samarbete skett med den kommunala polisen i stor utsträckning. Detta samarbete har i allmänhet ordnats så, att statspolisen tillhandahållit fordon och teknisk utrustning samt en viss del av den personal, som erfordrats för exempelvis kontroll av fordons hastighet, körsätt o. s. v., under det att den kommunala polisen tillhandahållit den övriga personal, som krävts för genomförande av en kontroll av något större omfattning. Erfarenheterna av denna form av samarbete synes vara goda. Inom flera län har man sålunda, enligt till statspolisintendenten inkomna uppgifter, ansett sig kunnat iakttaga en förbättring av trafikdisciplinen. Från olika håll har framhållits, att hos många trafikanter respekten för övervakningen synes vara betydligt mera påfallande än ansvarskänslan och att just ovissheten, var och när övervakningen sättes in, synes vara den mest återhållande faktorn för sådana vägförande.

Då man ännu icke har någon s. k. snabbstatistik beträffande trafikolyckorna, är det icke möjligt att göra någon bestämd jämförelse mellan antalet inträffade trafikolyckor under den tid, som den skärpta trafikövervakningen pågått, och motsvarande tid 1953. Även om sådan statistik funnes, torde man emellertid knappast kunna förvänta, att den hittills bedrivna trafikövervakningen skulle avspeglas däri genom nedgång i olycksfallsfrekvensen. Trafikövervakningen har endast verkat en kortare tid och åtminstone statspolisens resurser för trafikövervakningen har varit begränsade, när de nyinrättade tjänsterna ej hunnit besättas förrän mot senhösten 1954 och beställd trafikövervakningsmateriel ännu ej i full utsträckning levererats.

Vad angår förstärkningen av ordningsstatspolisen under nästa budgetår vill jag erinra om, att jag i propositionen 174/1954 förordade, att förstärkningen totalt borde givas i stort sett den omfattning 1953 års trafiksäkerhetsutredning föreslog och att den borde genomföras så snabbt som möjligt. Jag framhöll dock, att befarade rekryteringssvårigheter talade för att en viss försiktighet borde iakttagas vid bedömningen av frågan om utbyggnadstakten.

Vid avgörande av frågan om den fortsatta utbyggnadstakten bör hänsyn tagas till i vad mån de av 1954 års riksdag inrättade tjänsterna, till antalet 154, kunnat rekryteras. Enligt vad jag inhämtat hade intill mitten av november månad 1954 sammanlagt 126 tjänster tillsatts. Av de vid denna tidpunkt obesatta tjugufå tjänsterna beräknas endast några få stå vakanta efter utgången av 1954. Denna rekrytering har enligt min mening varit tillfredsställande. Med hänsyn härtill anser jag lika med statspolisintendenten det vara möjligt att genomföra den återstående utbyggnaden under loppet av två budgetår. Vad angår antalet tjänster under nästa budgetår förordar jag, då den relativt stora utbyggnaden under innevarande år till viss del åderlåtits polisdistrikten på skolad personal, att utökningen begränsas till 104 man, varav 2 poliskommissarier, 13 förste polisassistenter och polisassistenter i Ca 19 samt 89 förste poliskonstaplar och poliskonstaplar. Härigenom skulle av den av trafiksäkerhetsutredningen föreslagna förstärkningen återstå 105 man.

Med hänsyn till statsbidragsbestämmelsernas utformning och då tillsättningen av de nya tjänsterna beräknas ske successivt, synes utgiftsökningen under nästa budgetår i anledning av denna förstärkning kunna begränsas till 850 000 kronor.

I fråga om kriminalstatspolisen biträder jag statspolisintendentens förslag, vilket föranleder en med 70 500 kronor ökad medelsanvisning.

Den totala utgiftsökningen för hyra för stall och garage samt för expeditionslokaler m. m. uppskattar jag till 46 000 resp. 35 000 kronor.

Såsom en automatisk ökning på anslaget tillkommer enligt statspolisintendentens beräkning ett belopp om i runt tal 1,6 miljoner kronor. Med hänsyn till vad som föreslagits i proposition den 10 december 1954 angående ersättning för obekvämt arbetstid m. m. torde anslaget därjämte böra uppräknas med 250 000 kronor.

Hela medelsbehovet för nästa budgetår skulle i enlighet med det anförda uppgå till (9 600 000 + 850 000 + 70 500 + 46 000 + 35 000 + 1 600 000 + 250 000) eller avrundat 12 450 000 (+ 2 850 000) kronor. Härav torde 6 700 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 12 450 000 kronor, därav 6 700 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[182] 5. Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	123 000	67 543
1954/55 (statsliggaren s. 1105)	598 000	
1955/56 (förslag)	284 000	

staden icke vore villig att påtaga sig några kostnader härför, enär en flyttning av radiomasten huvudsakligen skulle vara till nytta för statspolisen. Det synes icke vara möjligt att vinna något resultat förhandlingsvägen. Den bästa lösningen i nuvarande situation är att för statspolisens radiotrafik utnyttja länsstyrelsens radioanläggning i staden. För ändamålet erfordras vissa fjärrmanövreringsorgan samt ledningar.

Yttrande

Statskontoret. Statspolisintendentens förslag har, i den mån statskontoret kunnat ingå på ett bedömande därav, icke föranlett erinran från ämbetsverkets sida.

Departementschefen

Under anslagsposten till inköp av rörliga polisradioanläggningar m. m. upptager jag medel till inköp av femton radioanläggningar till befintliga fordon, tjugusex bilradio- och tio mc-radioanläggningar till de fordon, vilka jag under punkten 179 föreslagit skola inköpas under nästa budgetår, tjuvä bärbara radioanläggningar samt apparatur för s. k. selektivt anrop till tre fasta radiostationer och femton motorcyklar.

Medelsbehovet under anslagsposten uppskattar jag till (200 000 + 40 000 + 10 000) 250 000 (— 322 200) kronor.

Anslagsposten till underhåll och vård av rörliga radioanläggningar m. m. torde enligt statspolisintendentens förslag böra uppräknas med 4 000 kronor.

På grund av vad nu framkommit genom statspolisintendentens utredning rörande den fasta polisradiostationen i Jönköping tillstyrker jag, att statspolisen i fortsättningen skall få utnyttja länsstyrelsens radioanläggning i staden, och föreslår, att 4 000 kronor anvisas för kompletterande utrustning av anläggningen.

Vid bifall till vad jag sålunda anfört skulle anslaget beräknas till (598 000 — 322 200 + 4 000 + 4 000) 283 800 eller avrundat till 284 000 (— 314 000) kronor. Härav torde ett belopp av 267 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 284 000 kronor, därav 267 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[183] 6. Poliskåren i Boden: Avlöningar

I gällande riksstat har anslaget uppförts med 530 000 kronor (statsliggaren s. 1105).

Vidare har till Poliskåren i Boden: Omkostnader för samma budgetår anvisats ett anslag av 104 500 kronor (statsliggaren s. 1107).

De sakkunniga, vilka i juni 1953 tillkallades för att utreda polisväsendets organisation i vissa delar av Norrbottens län och därmed sammanhängande spörsmål — vilka sakkunniga antagit benämningen 1953 års polisutredning för vissa delar av Norrbottens län — har den 1 oktober 1954 avlämnat betänkande med förslag angående polisväsendets organisation inom Bodens och Kalix skyddsområden samt gränstrakterna mot Finland. Betänkandet har varit föremål för remissbehandling. Ärendets beredning inom departementet har emellertid vid tidpunkten för statsverkspropositionens färdigställande icke kunnat slutföras.

Med hänsyn härtill förordar jag, att förenämnda båda anslag i riksstatsförslaget för budgetåret 1955/56 upptages med allenast preliminärt beräknade belopp. Avlöningsanslaget synes därvid böra upptagas med 594 000 kronor och omkostnadsanslaget med 126 600 kronor.

Beträffande omkostnadsanslaget gör jag hemställan under nästföljande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Poliskåren i Boden: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 beräkna ett förslagsanslag av 594 000 kronor.

[184] 7. **Poliskåren i Boden: Omkostnader.** Under återopande av vad jag anfört under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Poliskåren i Boden: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 beräkna ett förslagsanslag av 126 600 kronor.

[185] 8. **Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	900 000	857 492
1954/55 (statsliggaren s. 1108)	940 000	
1955/56 (förslag)	934 000	

Yrkande

Stattpolisintendenten (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget minskas med 6 000 kronor.

Motiv

De faktiska kostnaderna för reservpolisorganisationen under kalenderåret 1953 uppgick till i runt tal 961 000 kronor. Vid oförändrad numerär torde ersättningsbeloppet för avlöningskostnader för kalenderåret 1955 komma att uppgå till i runt tal 792 000 kronor. Härtill kommer kostnaden, 29 680 kronor, för ytterligare ett antal reservpolismän till följd av ökat

invånarantal i vissa städer. Då ersättning för tjänstgöringskostnad samt för hållande av reservpolishästar kan uppskattas till samma belopp som utgått för år 1953 eller i runt tal 112 000 kronor, skulle för nästa budgetår erfordras i runt tal 934 000 kronor.

Kostnadsminskningen beror på att ytterligare ett antal städer från och med den 1 juli 1954 blivit skyldiga att tillhandahålla ordningsstatspolis, varigenom den till ifrågavarande städer utgående avlöningsersättningen för reservpolisen minskat från en tredjedel till en sjättedel av kostnaderna.

Departementschefen

Anslaget torde i enlighet med statspolisintendentens förslag bestämmas till 934 000 (— 6 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till reservpolisorganisationen m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 934 000 kronor.

[186] 9. Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	8 500 000	8 355 559
1954/55 (statsliggaren s. 1109) ..	12 000 000	
1955/56 (förslag)	12 800 000	

Det nya polislönereglementet har beräknats medföra en merutgift för kommunerna om tillhoppa 3 400 000 kronor i löner. Enär polisstyrkan i de enligt 15 § 2 mom. polislagen statsbidragsberättigade polisdistrikten utgör cirka trettio procent av polisstyrkan i riket och då statsbidragen utgår med högst femtio procent av lönekostnaderna, torde merutgiften i form av ökade statsbidrag kunna uppskattas till i runt tal 500 000 kronor. Härtill kommer en utgiftsökning om 300 000 kronor på grund av 1954 års riksdags beslut, att staten helt skall svara för löner, resor m. m. för sådana elever i andra kurser vid statens polisskola än konstapelsklassen, vilka kommer från polisdistrikt, vari helt eller delvis ingår kommun, som är berättigad till allmänt statsbidrag med femtio procent.

I enlighet med det anförda torde anslaget för nästa budgetår böra bestämmas till 12 800 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 12 800 000 kronor.

[187] 10. Statens polisskola: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	448 000	430 938
1954/55 (statsliggaren s. 1109)	684 000	
1955/56 (förslag)	689 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 85 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Styrelsen för statens polisskola (skr. 25/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 10 400 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. 1 kontorist Ce 13.....	+ 9 348
2. 1 kontorsskrivare Ce 19 i st. f. 1 förste kansliskrivare Ce 17.....	+ 744
3. a) Arvoden till timplärare i polischefskursen	— 17 000
b) Arvoden till timplärare i en fortbildningskurs	+ 3 000
c) Arvoden till timplärare i specialkurser: kurs för brottsplatsundersökare, kurs i förhör med barn och kurs i trafiksäkerhet och trafikövervakning	+ 12 700
4. Omräkning m. m.....	+ 1 608
	+ 10 400

Motiv

1—2) Å polisskolans kansli är f. n. anställda en förste kansliskrivare, en kontorist och tre biträden i reglerad befordringgång. Personalen har icke förstärkts i anledning av den reform av polisskoleväsendet, som genomförts på grundval av propositionen nr 175/1954. Genom reformen har emellertid polisskolans verksamhet ökat. Sålunda har ytterligare tre avdelningsskolor tillkommit och undervisningen utvidgats till att omfatta även fortbildnings- och specialkurser. Vidare har skolan ålagts att ombesörja utbetalning av dagarvoden, resekostnadsersättningar och traktamenten till elever i konstapelskursen, varjämte genom kungörelsen den 26 maj 1954 (nr 465) angående vissa polisdistrikts bidrag till kostnader för arvoden till elever i statens polisskolas konstapelskurs åt skolan anförtrotts att lämna vissa uppgifter. Slutligen har rektorn tillförts åliggandet att attestera sådana räkningar å resekostnadsersättningar och traktamenten, som skall betalas av polisdistrikt. Härvidlag uppstår ett tidsödande kontrollarbete, omfattande cirka 2 500 traktamentsräkningar för år. Genom de utfärdade administrativa föreskrifterna har befattningshavarna ålagts uppgifter vida utöver vad propositionen vid dess framläggande gav anledning antaga.

Ehuru de nya arbetsuppgifterna endast en kort tid åvilat skolan, anser sig styrelsen redan nu med säkerhet kunna konstatera, att det icke är möjligt att med nuvarande personalstyrka utföra samtliga förekommande

göromål. Det är därför synnerligen angeläget att snarast åstadkomma en rationell lösning av arbetsförhållandena å polisskolans kansli. Med hänsyn till de kamerala ärendenas mångfald och de stora summor, vartill ut- anordningar från skolans anslagsposter numera uppgår, erfordras en rektor underordnad tjänsteman med redogöransvar. Rektorstjänsten får enligt styrelsens mening icke förändras till att bli en huvudsakligen kameral befattning. Rektor skall i hithörande ärenden kunna utgå ifrån, att en särskild tjänsteman personligen ansvarar för riktigheten av de belopp, som skall utanordnas eller attesteras. I sådant syfte föreslår styrelsen, att nuvarande förste kansliskrivartjänsten ersättes av en tjänst som kontors- skrivare i lönegrad Ce 19, förenad med uppdraget att vara redogörare med avseende å samtliga utbetalningar från polisskolan, och att kontorskriva- ren erhåller erforderligt biträde med utförande av de kamerala uppgifterna genom att en ny tjänst som kontorist i lönegrad Ce 13 inrättas.

3 a) För budgetåret 1955/56 beräknas undervisningen i polischefsklassen på grund av minskat elevantal kunna försiggå i allenast en avdelning. Med anledning härav minskas kostnaden för timplärare med 17 000 kronor.

3 b) Enligt den nya stadgan för statens polisskola må vid huvudskolan och avdelningsskolorna till främjande av polispersonalens yrkesskicklig- het anordnas fortbildningskurs i polistjänst samt särskilda kurser i olika ämnen. Styrelsen anser det lämpligt att under budgetåret 1955/56 försöks- vis anordna en fortbildningskurs i polistjänst. Denna kurs, som är avsedd närmast för vissa polismän med utredningsuppgifter, kommer väsentligen att innehålla kriminalpolisiära moment och räkka omkring en månad. Till arvoden åt timplärarna vid kursen beräknas ett belopp av 3 000 kronor.

3 c) Enligt skolstadgan skall vid huvudskolan förekomma specialkurser i olika ämnen, såsom fotografering, brottsplatsundersökning, brandunder- sökning och förhör med barn. Särskilt med hänsyn till den omfattande ut- vidgning, som kriminalstatspolisen undergår, är det behövt att anordna en kurs i brottsplatsundersökning. Kursen bör omfatta en avdelning om högst tjugufem elever.

Behovet av förhørsledare med kompetens för förhör med barn är stort. För att i någon mån tillgodose förevarande behov och för att vinna erfaren- het beträffande formerna för undervisning i denna specialitet föreslår styrelsen anordnande under budgetåret 1955/56 av en dylik kurs för högst tjugufem elever.

Såsom ett led i statsmakternas åtgärder till främjande av trafiksäker- heten föreslås en specialkurs i trafiksäkerhet och trafikövervakning. Kursen bör stå öppen främst för sådana polismän inom ordningsstatspolisen, som har att tjänstgöra såsom trafikövervakare, samt givas på två avdelningar med högst trettio elever i varje avdelning.

Kostnaden för arvoden till timplärarna i dessa kurser uppskattar sty- relsen till 3 500, 2 200 resp. 7 000 kronor.

Yttranden

Statens lönenämnd. Den genom 9 § 2 mom. kungörelsen den 26 maj 1954 (nr 463) angående vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet m. m. rektor vid statens polisskola ålagda uppgiften att attestera sådana räkningar å resekostnadsersättningar och traktamenten, som enligt kungörelsen skall betalas av polisdistrikt, innebär, såvitt statens lönenämnd kan finna, icke någon skyldighet för rektor att i fråga om dessa räkningar kontrollera riktigheten av yrkade ersättningsbelopp (jfr bestämmelsen i 8 § 2 mom. samma kung. om räkning, som skall *prövas* av statens polisskola). Lönenämnden kan därför icke finna fog för styrelsens uppfattning, att skolans befattningshavare genom de med stöd av riksdagens beslut i anledning av proposition nr 175/1954 utfärdade administrativa föreskrifterna »ålagts uppgifter vida utöver vad propositionen vid dess framläggande gav anledning antaga». Vid sådant förhållande anser lönenämnden skäl icke föreligga att ompröva årets riksdagsbeslut i fråga om lönegradsplacering för tjänsten såsom registrator och kassör vid skolan. Lönenämnden utgår härvid från att ansvaret för medelsförvaltningen även i fortsättningen skall åvila rektor.

På grund av det anförda finner lönenämnden icke heller anledning ingå på prövning av löneställningen för den föreslagna nya tjänsten å kansliet.

Statskontoret. Enligt statskontorets mening bör i avbidan på närmare erfarenhet av arbetsbelastningen å polisskolans kansli någon förändring av nu gällande personalorganisation å kansliet ej genomföras. Vid anmälan av anslagsbehovet för polisskolan för innevarande budgetår förklarade departementschefen, att fortbildnings- och specialkurser med hänsyn till polisskoleväsendets f. n. ansträngda situation icke borde komma till stånd under nyssnämnda budgetår. Då den reguljära undervisningen vid skolan kommer att bedrivas i ungefär samma omfattning under budgetåret 1955/56 som under innevarande år, torde förutsättningar allttjämt ej föreligga för tillmötesgående av styrelsens begäran om medel för här avsedda kursverksamhet.

Departementschefen

Styrelsens förslag om inrättande av en ny kontoristtjänst i Ce 13 samt uppflyttning av befattningen som förste kansliskrivare i Ce 17 till tjänst som kontorsskrivare i Ce 19 har motiverats med att huvudskolan — utan att personalen på kansliet förstärkts — genom reformeringen av polisskoleväsendet ålagts ett flertal nya arbetsuppgifter såsom utbetalning av dag-arvoden samt resekostnadsersättningar och traktamenten till elever i kon-stapelskursen ävensom kontroll av räkningar å resekostnadsersättningar och traktamenten till elever i de högre kurserna.

Såsom lönenämnden anförts torde den rektor ålagda skyldigheten att attestera sistnämnda räkningar icke innebära något åläggande att kontrollera riktigheten av yrkade ersättningsbelopp utan endast skyldighet att intyga, att vederbörande närvarit vid kursen.

Enligt vad tidigare nämnts åligger det emellertid också skolan att utbetala dagarvoden samt mot företeende av räkningar efter verkställd provning utanordna vissa resekostnadsersättningar och traktamenten till konstapelskursens elever. Såväl dessa uppgifter som utökningen av antalet avdelningsskolor har otvivelaktigt medfört en ökad arbetsbörda för huvudskolans kansli. I detta sammanhang vill jag erinra, att Kungl. Maj:t ansett ett visst behov av personalförstärkning föreligga redan under innevarande budgetår. Styrelsen har därför medgivits att för budgetåret 1954/55 disponera en å anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknad besparing om 1 200 kronor för biträde åt rektor för fullgörande av kamerala göromål under tiden 1 juli—31 december 1954. Därest riksdagen icke har något att erinra däremot, ämnar jag föreslå, att erforderligt belopp för nämnda biträde under återstoden av budgetåret får utgå från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Vad angår den för nästa budgetår begärda personalförstärkningen förordar jag, att densamma, i avbidan på närmare erfarenhet av göromålens omfattning, begränsas till ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång jämte bibehållande av nuvarande ordning för biträde åt rektor vid fullgörande av kamerala göromål.

Emot styrelsens beräkningar av arvodena till timplärare i polischefskursen har jag intet att erinra.

Styrelsens förslag om anordnande av fortbildnings- och specialkurser tillstyrker jag i så måtto, att jag beräknar 10 000 kronor för ändamålet. Det lär få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra, vilka kurser som skall förekomma.

Nu framförda förslag föranleder en kostnadsökning av 2 200 kronor. Härtill kommer automatiska utgiftsstegringar på grund av löneklassuppflyttningar om 2 800 kronor. Totalt skulle alltså anslaget uppräknas med 5 000 kronor.

På grund av det anförda och då de beslutade ändringarna i grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter, beräknas anslaget sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman 26 900 (+ 6 200) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 508 400 (— 4 600) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 131 000 (+ 37 900) kronor samt rörligt tillägg 22 700 (— 34 500) kronor.

Anslaget bestämmes således till (26 900 + 508 400 + 131 000 + 22 700) 689 000 (+ 5 000) kronor. Härav torde ett belopp av 90 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens polisskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	26 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	508 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	131 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	22 700

Summa kronor 689 000;

b) till *Statens polisskola*: *Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 689 000 kronor, därav 90 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[188] 11. Statens polisskola: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	186 000	188 598
1954/55 (statsliggaren s. 1110)	292 000	
1955/56 (förslag)	305 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 40 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Styrelsen för statens polisskola (skr. 25/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 88 300 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökning
1. Expenser	25 798	33 500	33 500	—
2. Övriga utgifter	159 499	251 500	339 800	88 300
				88 300

Motiv

1) Inom den närmaste tiden kommer styrelsen att förhyra ny gymnastiksal för skolan. Den härav föranledda utgiftsökningen kan ännu icke angivas. Så snart densamma kan fastställas, kommer styrelsen att hemställa om erforderlig uppräknings av anslagsposten.

2) För de under avlöningsanslaget till statens polisskola föreslagna fortbildnings- och specialkurserna erfordras undervisningsmateriel om tillhoppa 4 000 kronor.

I tidigare anslagsäskanden har styrelsen anhållit om anslag för inspelning av instruktionsfilm för polisundervisningen. Även 1948 års polisutbildningskommitté förordade denna undervisningsform. Medel för ändamålet har likväl ej anvisats.

Filmundervisning anlitas numera ofta vid utländska polisskolor och har visat sig ha en överlägsen inlärningsverkan. Det skulle vara mycket värde-

fullt att bl. a. erhålla en film rörande metoderna vid trafikövervakning. Styrelsen, som föranstaltat om en utredning rörande inspelning av undervisningsfilm, är icke f. n. beredd angiva något fixerat kostnadsbelopp. Preliminärt beräknas för ändamålet 100 000 kronor.

Medelstildelningen till övriga utgifter för nästa budgetår bör minskas med ett belopp av 12 500 kronor, avseende viss engångsanskaffning av möbler under budgetåret 1954/55, samt med 3 200 kronor till följd av minskat antal kursdeltagare i polischefskursen.

Yttrande

Statskontoret. Förslaget om medelsanvisning för inspelning av polisiär undervisningsfilm måste statskontoret under hänvisning till den anbefallda stränga återhållsamheten med utgifter för nya ändamål bestämt motsätta sig.

Departementschefen

Då styrelsen ännu icke kunnat angiva det ökade medelsbehovet för förhyrning av ny gymnastiksal, torde eventuellt uppkommande merkostnader få täckas genom överskridande av den beräknade expensposten.

Till undervisningsmateriel för fortbildnings- och specialkurser beräknar jag ett belopp av 3 000 kronor.

Styrelsens förslag om användning av film i undervisningen finner jag beaktansvärt. För att bereda styrelsen möjlighet att närmare pröva filmens värde som undervisningsform vid skolan förordar jag, att till inspelning av polisiär undervisningsfilm anvisas 20 000 kronor, vilket belopp, enligt vad styrelsen i särskild framställning anmält, skulle förslå till inspelning av åtminstone en film.

Under anslaget till Statens polisskola: Utbildningsarvoden m. m. har styrelsen framhållit, att styrelsen endast disponerar 350 kronor per år från en privat donation för premier till framstående elever i assistent- och konstapelkurserna, samt äskat ett belopp av 10 000 kronor till resestipendier och premier. Då jag finner det önskvärt, att styrelsen beredes möjlighet att i större utsträckning än f. n. utdela premier och stipendier till förtjänta elever vid skolan, förordar jag, att under omkostnadsanslaget 5 000 kronor beräknas för ifrågavarande ändamål.

Med hänsyn till det anförda och då, såsom styrelsen framhållit, medelsbehovet nedgår med 12 500 kronor, avseende viss engångsanskaffning av möbler, samt med 3 200 kronor till följd av minskning av antalet elever i polischefskursen, skulle till övriga utgifter åtgå $(251\,500 + 3\,000 + 20\,000 + 5\,000 - 12\,500 - 3\,200) 263\,800$ (+ 12 300) kronor och anslaget i dess helhet upptagas till avrundat 305 000 (+ 13 000) kronor. Av sistnämnda belopp torde 40 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens polisskola: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 305 000 kronor, därav 40 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[189] 12. *Statens polisskola: Utbildningsarvoden m. m.*

	Anslag
1954/55 (statsliggaren s. 1110)	405 000
1955/56 (förslag)	405 000

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 44 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Yrkande

Styrelsen för statens polisskola (skr. 25/8 1954) hemställer, att anslaget uppräknas med 10 000 kronor.

Motiv

Anslaget är nytt fr. o. m. nu löpande budgetår och har upptagits för utbetalning av dagarvoden, resekostnadsersättningar och traktamenten till elever i konstapelskursen.

Uppräkningen av anslaget med 10 000 kronor avser ett nytt ändamål, nämligen stipendier och premier åt elever vid skolan.

F. n. finnes under rektors förvaltning en privat donation vars årliga avkastning, omkring 350 kronor, utdelas såsom premier till framstående elever i konstapels- och assistentkurserna. Dessa medel förslår givetvis icke inom en undervisningsanstalt av den omfattning, som statens polisskola nått. Det vore även önskvärt, att styrelsen kunde få möjlighet att årligen utdela ett antal resestipendier för fackstudier i andra länder. Resestipendierna skulle vara till stor nytta ur fortbildningssynpunkt.

Yttrande

Statskontoret erinrar, att ämbetsverket i utlåtande den 29 juni 1953 över en framställning från Sveriges polistekniska förbund om anslag till stipendier åt polischefer och andra polismän för studium av polisväsendet utom Sverige förklarar tillräckliga skäl ej föreligga för att ställa statsmedel till förfogande till resestipendier åt en ny kategori befattningshavare, vilka dessutom till övervägande delen vore kommunalt anställda. Under hänvisning härtill föreslås styrelsens framställning ej föranleda någon åtgärd.

Departementschefen

Vad angår styrelsens hemställan om medel till premier och resestipendier hänvisas till vad jag anfört under närmast föregående punkt.

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 405 000 kronor. Härav bör, liksom för innevarande budgetår, 44 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens polisskola: Utbildningsarvoden m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 405 000 kronor, därav 44 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[190] 13. Statens kriminaltekniska anstalt: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	653 000	708 248
1954/55 (statsliggaren s. 1111)	662 500	
1955/56 (förslag)	718 200	

Yrkande

Styrelsen för statens kriminaltekniska anstalt (skr. 30/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 99 900 kronor.

	Ökn. el. minskn.
A. Nya tjänster.	
1. <i>Kansliet.</i>	
1 expeditionsvaktbiträde Cg 2	+ 5 592
2. <i>Laboratorieavdelningen</i>	
a) 1 kontorsbiträde Cf 4	+ 6 072
b) 1 byråingenjör Cg 25 (allmänna laboratoriet)	+ 16 464
c) 1 laboratoriebiträde Cg 11 (allmänna laboratoriet)	+ 8 652
3. <i>Registraturavdelningen</i>	
a) 1 kanslibiträde Ce 11 (byrådirektören)	+ 8 652
b) 1 kontorist Ce 13 (fingeravtrycksregistret)	+ 9 348
c) 2 kanslibiträden Ce 11 (personregistret)	+ 17 304
d) 1 kontorsbiträde Cf 4 (personregistret)	+ 6 072
e) 1 assistent Ca 21 (spaningsregistret)	+ 13 164
B. Löneröglningar.	
1. <i>Föreståndaren</i>	
1 överdirektör och chef Cp 17 i st. f. 1 föreståndare Cp 14	+ 3 600
2. <i>Kansliet</i>	
1 kontorist Ce 13 i st. f. 1 kanslibiträde Ce 11	+ 348
3. <i>Laboratorieavdelningen</i>	
a) 1 byråingenjör Ce 25 i st. f. Cg 25 (kemiska laboratoriet)	—
b) 1 ingenjör Ce 21 i st. f. Cg 21 (kemiska laboratoriet)	—
c) 1 första laboratoriebiträde Ce 15 i st. f. 1 laboratoriebiträde Cg 11 (kemiska laboratoriet)	+ 408
d) 1 byråingenjör Ca 25 i st. f. 1 kriminalassistent Ca 21 (vapenlaboratoriet)	+ 1 692
e) 1 byråassistent Ce 25 i st. f. 1 kriminalassistent Ce 21 (skrifttekniska laboratoriet)	+ 852
f) 1 fotografbiträde Cg 11 i st. f. Cg 8 (fotografiska laboratoriet)	+ 1 104
g) 1 tekniker Ca 14 i st. f. 1 reparatör Ca 13 (verkstaden)	+ 396

4. Registraturavdelningen

a) 1 byrådirektör Ca 31 i st. f. Ce 31.....	—
b) 1 kontorist Ce 13 i st. f. 1 kanslibitråde Ce 11 (byrådirektören)	+ 696
c) 1 kontorist Ce 13 i st. f. 1 kanslibitråde Ce 11 (godsregistret)	+ 696
d) 1 kanslibitråde Ce 11 i st. f. 1 kontorsbiträde Ce 8 (godsregistret)	+ 756

C. Vissa ändrade tjänstebestämmelser. —

Omräkning.

Reglerad befordringsgång för biträdespersonalen, löneklassuppflyttningar m. m.	+ 5 532
Avgår arvode till tillfällig arbetsförstärkning å personregistret.....	— 7 500
	+ 99 900

Motiv

För budgetåret 1955/56 nödgas styrelsen begära inrättande av nya tjänster på grund av en alltmer ökad arbetsbelastning. Med nuvarande personal och resurser kan de anstalten åvilande arbetsuppgifterna icke tillfredsställande fullgöras. Balanser förefinnes alltjämt å vissa register, och arbetet inom några grenar av verksamheten har måst väsentligen begränsas. Eftersläpningarna i registren medför, att dessa ej är å jour med dagsläget. Ej heller har under de senaste åren någon självständig vetenskaplig forskning kunnat bedrivas.

A. Nya tjänster

1) Behovet av befattningen är trängande. Äliggerandena för expeditivvakterna är i viss mån olikartade normalt förekommande uppgifter för dylika befattningshavare. Sålunda ingår bland göromålen bl. a. distributionen av anstaltens publikationer.

2 a) Arbetsuppgifterna på laboratorieavdelningen har numera nått en sådan omfattning, att de icke kan — som hittills skett — ombesörjas av en befattningshavare, ett kanslibitråde. Under verksamhetsåret 1947/48 diariefördes 1 789 och under sistförflutna verksamhetsår 2 267 ärenden.

2 b) Å allmänna laboratoriet och kemiska laboratoriet förefinnes en permanent arbetsbalans. Uppdragsgivarna får tidvis vänta alltför länge på resultatet av anstaltens undersökningar till stort men för eventuella rättsliga åtgärder. Den utökning, som nu begäres, är att betrakta som en allmän förstärkning för hela laboratorieavdelningen.

2 c) Genom inrättande av denna tjänst möjliggöres, att högre tjänstemän avlastas enkla och rutinmässiga uppgifter såsom iordningställande av försöksanordningar, kontrollarbete vid långtidsförsök m. m.

3 a) F. n. handlägges ärendena å registraturavdelningen — in- och utländsk korrespondens, diarieföring m. m. — under byrådirektören av en kontorist i Ce 13 och ett kanslibitråde i Ce 11. Denna personal förslår ej, då ärendena ökar alltmer.

Anstalten har ålagts att förmedla kontakten mellan svenska och utländska polisorgan rörande brott och brottslingar. Från utlandet inkomna skrivelser och rapporter i sådana ärenden skall översättas och överlämnas till vederbörande svenska myndigheter, och från dessa myndigheter in-

kommande skrivelser och rapporter översättas till främmande språk, i den mån polisutredning eller annan åtgärd begäres utomlands. Då de handlingar, som skall översättas, ofta utgör grund för ett ingripande emot person i efterspanings- och åtalshänseende, måste stor omsorg nedläggas på översättningarna. De skandinaviska ärendena har ökat i samband med införande av den nordiska passfriheten. För att kunna fullgöra samtliga åligganden å registraturavdelningen krävs minst två fullt språkkunniga biträden samt ett biträde för den interskandinaviska och svenska korrespondensen och diarieföringen m. m.

Styrelsen föreslår därför dels att en ny tjänst i Ce 11 inrättas och dels att nuvarande kanslibiträdestjänsten i Ce 11 omändras till kontoristtjänst.

3 b) Personalförstärkning vid fingeravtrycksregistraturen är oundgängligen nödvändig, då materialet med nuvarande personal icke kan fullständigt bearbetas.

3 c) och d) Under budgetåret 1953/54 har balansen på personregistret nedbringats till omkring 5 000 ärenden bl. a. på grund av genomförda rationaliseringar och genom en icke önskvärd inskränkning av uppgiftslämmandet till tidningen Polisunderrättelser. Personalen å registret har under budgetåret 1953/54 varit förstärkt med två arvodestjänster och budgetåret 1954/55 med en sådan tjänst. Det är att förvänta, att med denna minskning av arvodespersonalen balansen åter kommer att stiga. På grund av personalbristen har den tekniska skötseln av registret såsom reparation och utbyte av kort, kontroll m. m. måst eftersättas.

3 e) Med nuvarande personalstyrka — en kriminalassistent och ett kontorsbiträde — har verksamheten å spaningsregistret, vilket har stor betydelse för polisverksamheten, måst inskränkas till ett minimum. Registraturet är ofullständigt, vilket försvårar en snabb lösning av inträffade brottsfall. För utbyggnad av befintliga register och skötseln av dessa kräves ytterligare en befattningshavare med god förtrogenhet med polisiär spaningstjänst, allmän poliserfarenhet samt framförallt sinne för kombinationer.

B. Löneregleringar

1) Den nuvarande löneställningen synes icke på något sätt motsvara de anspråk, som till följd av anstaltens utveckling under de gångna åren numera ställes på föreståndaren, liksom icke heller mot hans ofta vis å vis myndigheter, press och allmänhet utsatta position.

2) En kansliskrivare och ett kanslibiträde tjänstgör nu på kansliet. De kamerala uppgifterna har fått en alltmer ökad omfattning. Det är därför nödvändigt att som biträde åt och i förekommande fall vikarie för kansliskrivaren ha en i lönereglementen och författningar kunnig befattningshavare, som även är bokföringskunnig.

3 a) och b) Tjänsterna, vilka tillkommit 1947 resp. 1950, är allt framgent nödvändiga.

3 c) Laboratoriebitrådets arbetsuppgifter — självständiga undersökningar av falska mynt, glassplitter, damm, eldfarliga oljor m. m. — överstiger vad som vanligen fordras av ett laboratoriebiträde. Befattningshavaren har varit anställd vid anstalten sedan april 1940.

3 d) Kriminalassistenten på vapenlaboratoriet har att ansvara för och själv utföra ett stort antal undersökningar, av vilka många är mycket kvalificerade. Undersökningresultaten är ofta av stor betydelse som bevismedel i brottmål.

3 e) Den byrådirektör, vilken leder arbetet på skrifttekniska laboratoriet, behöver frigöras för andra uppgifter, som hittills blivit eftersatta. Med hänsyn till arbetets natur numera är det nödvändigt, att den, som skall leda verksamheten, har sin arbetsplats förlagd till laboratoriet och själv deltagar i det dagliga arbetet där. En av de fyra tjänstemännen på laboratoriet hör anförtros denna uppgift och tilldelas förmansställning i förhållande till de tre övriga.

3 f) Arbetsuppgifternas mångskiftande och kvalificerade art samt rekryteringssynpunkter motiverar enligt styrelsens mening den föreslagna uppflyttningen.

3 g) Löneställningen svarar ej mot det högkvalificerade teknikerarbete, som krävs av befattningshavaren.

4 a) Byrådirektören å registraturavdelningen är den ende befattningshavare å avdelningen, som ännu icke blivit ordinarie.

4 b) Beträffande motiveringen, se under Nya tjänster, punkt 3 a).

4 c) och d) Den å avdelningen tjänstgörande förste kriminalassistenten hinner med hänsyn till de omfattande arbetsuppgifter, som åvilar honom, ej öva nödig tillsyn över registren, vilken måst anförtros avdelningens kanslibitråde. Med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifter, som härigenom ålägges detta biträde, bör tjänsten ändras till kontorist. Vidare krävs för tillsynen av cykelregistret — en underavdelning av godsregistret — en särskild befattningshavare.

C. Vissa ändrade tjänstebenämningar

Enligt det nya polislönereglementet sammanfaller tjänstebenämningarna för vissa befattningshavare inom polisväsendet med befattningshavarnas vid anstalten (förste kriminalassistent, kriminalassistent). Alltsedan anstaltens tillkomst har understrukits vikten av att anstalten skulle inneha en från polisen helt fristående ställning. För att undvika att anstalten uppfattas som en institution inom polisen samt för ernående av större enhetlighet i tjänstebenämningarna förordar styrelsen, att tjänstebenämningarna byråingenjör och ingenjör allmänt införes för tjänster i 25 resp. 21 löne-

graden å kemiska, allmänna och vapenlaboratoriet samt tjänstebemänningarna byråassistent och assistent för tjänster i motsvarande lönegrader å skrifttekniska laboratoriet och registraturavdelningen.

Särskild framställning

I skrivelse den 20 april 1954 har *civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund* hemställt, att den nuvarande tjänstebemänningen kriminalassistent skulle utbytas mot titeln byråassistent, förste kriminalassistent å registraturavdelningen mot titeln byråinspektör samt förste kriminalassistent å laboratorieavdelningen mot titeln byråingenjör.

Yttranden

Statskontoret. Föreliggande krav på personalförstärkning och lönereglering för vissa befattningshavare framfördes av anstalten i anslagsäskandena för innevarande budgetår utan att vinna beaktande. Då anstalten till stöd för sina förnyade önskemål ej anfört några omständigheter, som bör föranleda ändrat ståndpunktstagande, förutsätter statskontoret, att desamma f. n. icke vinner tillmötesgående.

Statskontoret erinrar, att lönegradsplaceringen för laboratoriebiträden är föremål för utredning inom civildepartementet.

I det belänkande, som numera framlagts av de sakkunniga för översyn av gällande bestämmelser om tidningen Polisunderrättelser m. m., har ej föreslagits någon ändring beträffande anstaltens befattning med därstädes förda register, varför statskontoret nu ej vill göra erinran mot att byrådirektörstjänsten på registraturavdelningen blir ordinarie.

Styrelsens förslag om ändrade tjänstebemänningar har ej givit statskontoret anledning till särskilt uttalande. Framställningen från *civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund* bör ej vinna beaktande i vidare mån än anstaltens förslag innebär.

Statens lönenämnd erinrar beträffande de under A. Nya tjänster samt B. Löneregleringar framförda förslag om vad nämnden anfört i utlåtande den 23 september 1953 angående anslag till statens kriminaltekniska anstalt för 1954/55 (XI ht s. 373). Styrelsens förslag om ändrade tjänstebemänningar föranleder ingen erinran från lönenämndens sida.

Två ledamöter har i fråga om ändrade tjänstebemänningar uttalat *skiljaktig mening* och förklarat sig vilja förorda benämningen byråinspektör för förste kriminalassistent å registraturavdelningen.

Statens sakrevision. Behovet av expeditionsvaktpersonal sammanhänger i viss utsträckning med den framtida utformningen av personregistraturen samt tidningen Polisunderrättelsers omfattning och distribution. Innan en ifrågasatt omläggning härutinnan kommit till stånd, synes försiktigheten bjuda, att man tills vidare låter anstå med inrättande av föreslagen tjänst

som expeditivsvaktbiträde. Befattningarna som byråingenjör och laboratoriebiträde på laboratorieavdelningen tillstyrkes, liksom den begärda befattningen som kanslibiträde på registraturavdelningen. Därest sistnämnda befattning inrättas, torde annan biträdespersonal kunna frigöras i så stor utsträckning, att laboratorieavdelningens behov av ytterligare personal för vissa kansligöromål skall kunna tillgodoses. Sakrevisionen anser sig därför böra avstyrka förslaget om inrättande av en ny tjänst som kontorsbiträde vid laboratorieavdelningen. De bägge befattningarna såsom kontorist och assistent på registraturavdelningen anser sig sakrevisionen däremot böra tillstyrka. Vad gäller de tre befattningarna såsom kansli- och kontorsbiträden för personregistret, är det framtida personalbeståndet å personregistraturen, i vart fall i vad avser biträdespersonalen, beroende av den blivande omfattningen av anstaltens arbetsuppgifter m. m., varför inrättande av befattningarna avstyrkes. Däremot förordar sakrevisionen, att den extra arvodesbefattning, som medgivits för innevarande budgetår, även får disponeras under budgetåret 1955/56. Någon minskning av den nuvarande personalen å personregistraturen torde nämligen icke vara försvarbar, med hänsyn dels till att ännu någon arbetsbalans föreligger — f. n. cirka 2 000 ärenden — och dels till att man påbörjat omläggningen av personregistret efter i huvudsak de riktlinjer, som de sakkunniga för översyn av gällande bestämmelser om tidningen Polisunderrättelser m. m. i sitt betänkande förordat.

Departementschefen

De i maj 1950 tillkallade sakkunniga med uppgift att biträda med översyn av gällande bestämmelser om tidningen Polisunderrättelser m. m. har numera avlämnat betänkande innefattande bl. a. förslag till inrättandet av ett centralt polisregister, vilket förslag berör organisationen av kriminaltekniska anstaltens registraturavdelning. Därest förslaget, som varit föremål för remissbehandling, skulle leda till att proposition framläggas för 1955 års riksdag, torde man i allt fall icke böra räkna med en omorganisation förrän fr. o. m. den 1 juli 1956.

Av föreslagna nya tjänster förordar jag inrättande av en befattning som laboratoriebiträde i Cg 11, en kontoristtjänst i Ce 13 för fingeravtrycksregistret samt en tjänst i 21 lönegraden för spaningsregistret. Sistnämnda befattning torde böra uppföras som extra ordinarie och tills vidare erhålla tjänstebenenämningen kriminalassistent.

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör den ledande befattningen på vapenlaboratoriet uppflyttas från 21 till 23 lönegraden. Vidare förordar jag, att befattningen som ingenjör å laboratorieavdelningen göres till extra ordinarie. Övriga förslag till löne regleringar finner jag mig icke kunna biträda.

Förslaget om ändrade tjänstebenanämningar tillstyrker jag i fråga om de olika laboratorieavdelningarna. Vad däremot registraturavdelningen beträffar torde nuvarande tjänstetitlar tills vidare böra bibehållas oförändrade.

Under en följd av år har förefunnits ett varierande behov av personal vid det centrala passregistret, och för att möjliggöra anställande av erforderlig tillfällig personal har anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal uppförts förslagsvis. Enligt vad jag inhämtat har förhållandena vid registret numera stabiliserats, så att behovet av tillfällig personal för nästa budgetår kan överblickas redan nu. Detta behov har av anstalten under hand angivits till för juli—september fem samt för oktober—juni två extra skrivbiträden. Lönekostnaden skulle utgöra 21 000 kronor. På grund av det anförda anser jag, att medel för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår bör beräknas under anslagsposten. Anstaltens uppskattning av det erforderliga personalbehovet föranleder ingen erinran från min sida. Jag förordar dock, att medelstildelningen beräknas till 25 000 kronor, för att anstalten skall ha möjlighet att vid uppkommande behov anställa ytterligare tillfällig personal. Vid bifall till detta förslag skulle anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal kunna upptagas såsom obetecknad.

I enlighet med det anförda skulle anslaget uppräknas med 57 700 kronor, vartill kommer en automatisk utgiftsökning för löneklassuppflyttningar m. m., 5 500 kronor. Indragningen — i enlighet med styrelsens förslag — av den tillfälliga arbetsförstärkningen på personregistret medför däremot ett med 7 500 kronor minskat medelsbehov. Totalökningen på anslaget blir således 55 700 kronor.

I enlighet med det anförda och då de beslutade ändringarna i grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 217 200 (+ 55 200) kronor, ersättningar till experter oförändrat 8 000 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 398 500 (+ 128 000) kronor och rörligt tillägg 94 500 (— 127 500) kronor.

Anslaget uppföres alltså med (217 200 + 8 000 + 398 500 + 94 500) 718 200 (+ 55 700) kronor.

I anledning av förslaget om ändrade tjänstebenanämningar torde vidare personalförteckningen böra ändras på det sätt, att en förste kriminalassistent och två kriminalassistenter utbytes mot en byråingenjör och två ingenjörer.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga nyss angivna ändring i personalförteckningen för statens kriminaltekniska anstalt;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens kriminaltekniska anstalt, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	217 200
2. Ersättningar till experter, <i>förslagsvis</i>	8 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	398 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	94 500

Summa kronor 718 200;

c) till *Statens kriminaltekniska anstalt*: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 718 200 kronor.

[191] 14. Statens kriminaltekniska anstalt: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	493 500	454 201
1954/55 (statsliggaren s. 1112)	532 000	
1955/56 (förslag)	557 000	

Yrkande

Styrelsen för statens kriminaltekniska anstalt (skr. 30/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 65 500 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökning
1. <i>Expenser</i> :				
Lyse, gas o. vatten	4 161	2 500	4 000	1 500
2. Publikationstryck	253 000	230 000	290 000	60 000
3. Övriga utgifter	21 000	21 000	25 000	4 000
				65 500

Motiv

1) Posten bör uppräknas med hänsyn till belastningen.

2) Anslagsposten torde på grund av belastningen böra uppräknas med i runt tal 20 000 kronor. Härtill kommer under nästa budgetår, utöver utgivandet av nuvarande antal publikationer, tryckning av femårsregister till tidningen Polisunderrättelser. Kostnaden för detta register uppgick vid senaste tryckningen 1951/52 till 48 500 kronor. Statens tryckerikonstulent har nu beräknat kostnaden till 40 000 kronor.

3) För förbrukningsmateriel beräknas för nästa budgetår 10 000 kronor. Återstående belopp avser inköp av viss mikroskopisk och mikrokemisk utrustning 6 000 kronor, elektriska mätinstrument 1 500 kronor, förstorings-

apparatur 5 000 kronor samt fotografiska stativ och belysningsanordningar 2 500 kronor. Denna anskaffning är begränsad till den mest trängande.

Yttrande

Statskontoret har icke något att erinra mot att medel beräknas för tryckning av ett femårsregister för tidningen Polisunderrättelser. Med i övrigt oförändrade grunder för medelsberäkningen torde anslagsposten till publikationstryck för nästkommande budgetår böra uppföras med 275 000 kronor.

Tillräckliga skäl att understödja anstaltens begäran om höjning av posten till övriga utgifter synes ej föreligga.

I övrigt har framställningen ej givit statskontoret anledning till särskilt uttalande.

Departementschefen

Under anslagsposten till expenser beräknar jag till lyse, gas och vatten 3 500 (+ 1 000) kronor. Under delposten till övriga expenser har anstalten räknat med oförändrad medelsanvisning, 86 500 kronor. Av detta belopp har för innevarande budgetår 11 000 kronor avsetts för försöksvis anordnande av teleprinterförbindelse mellan Stockholm, Frösunda, Göteborg och Malmö. Sistnämnda båda städer har emellertid beslutat att fr. o. m. den 1 juli 1954 själva betala abonnemangsavgifterna, tillhoppa 4 320 kronor, för anläggningarna därstädes. Efter framställning från anstalten har Kungl. Maj:t medgivit, att det sålunda frigjorda beloppet må disponeras till abonnemangsavgifter för anordnande försöksvis av teleprinterförbindelse med Luleå och Sundsvall. Anstalten har i sina anslagsäskanden utgått ifrån, att medlen skall disponeras på samma sätt för nästa budgetår. Enär avsaknaden av fjärrskriftförbindelse med Norrland sedan länge varit kännbar i spaningsarbetet och då nu möjlighet uppkommit att anordna sådan förbindelse utan kostnadsökning för statsverket, förordar jag, att de vidtagna åtgärderna får bestå även under nästa budgetår.

Anslagsposten till publikationstryck torde, såsom styrelsen föreslagit, på grund av belastningen böra uppräknas med 20 000 kronor. Vad angår femårsregistret till tidningen Polisunderrättelser, torde den beräknade medelsanvisningen för registrets tryckning kunna anstå ett budgetår utan att detta orsakar någon väsentlig fördröjning av registrets utgivning.

Styrelsens äskande om medel till övriga utgifter biträdes.

Vid bifall till vad jag sålunda anfört skulle anslaget beräknas till (532 000 + 1 000 + 20 000 + 4 000) 557 000 (+ 25 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens kriminaltekniska anstalt: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 557 000 kronor.

[192] 15. **Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	390 000	438 333
1953/54	350 000	863 799
1954/55 (statsliggaren s. 1112)	400 000	
1955/56 (förslag)	500 000	

Den största utgiftsposten under anslaget utgör gottgörelse till vissa polisdistrikt för deras kostnader för polispersonal, som finnes anställd för hela rikets behov. På grund av att ansökningar från en del polisdistrikt om gottgörelse ej inkommit i tid, har under budgetåret 1953/54 i viss utsträckning ersättningar avseende två i stället för normalt ett år kommit att belasta anslaget. En viss uppräknig av detsamma torde emellertid erfordras. Jag uppskattar medelsbehovet till 500 000 (+ 100 000) kronor och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gottgörelse till vissa polisdistrikt för ombesörjande av särskilda anordningar för polisväsendet i dess helhet m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kronor.

[193] 16. **Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	700 000	917 934
1953/54	800 000	775 231
1954/55 (statsliggaren s. 1113)	850 000	
1955/56 (förslag)	850 000	

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 850 000 kronor.

[194] 17. **Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	3 500 000	3 957 694
1954/55 (statsliggaren s. 1118)	4 700 000	
1955/56 (förslag)	5 000 000	

Av anslaget för innevarande budgetår skall ett belopp av 735 000 kronor avräknas mot automobilskattemedlen.

Anslaget torde med hänsyn till de av 1954 års riksdag beslutade ändrade grunderna för ersättningar till befattningshavare vid polisväsendet samt till följd av den i det föregående under punkt 181 föreslagna fortsatta utbyggnaden av ordningsstatspolisen böra uppräknas till 5 000 000 (+ 300 000) kronor. Härav torde 797 000 kronor böra avräknas mot automobilskattemedlen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 000 kronor, därav 797 000 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

[195] 18. Poliskollegierna

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	2 000	5 208
1953/54	2 000	921
1954/55 (statsliggaren s. 1118)	2 000	
1955/56 (förslag)	2 000	

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Poliskollegierna* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 kronor.

[196] 19. Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	1 000	68
1953/54	500	—
1954/55 (statsliggaren s. 1118)	500	
1955/56 (förslag)	100	

Anslaget torde för nästa budgetår kunna uppföras med 100 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning vid förhör i polisiära disciplinärenden* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

[197] 20. Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	3 000	4 427
1952/53	3 000	6 533
1953/54	3 000	2 571
1954/55 (statsliggaren s. 1119)	3 000	
1955/56 (förslag)	3 000	

Anslaget torde uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning vid biträde åt ordningsmakten m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 kronor.

[198] 21. **Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och upp-
dagande av spioneri m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	5 975 000	6 726 524
1954/55 (statsliggaren s. 1119)	6 455 000	
1955/56 (förslag)	6 558 000	

Yrkande

Statspolisintendenten (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 361 000 kronor.

Motiv

Under åberopande av vad statspolisintendenten anfört under punkten 178 angående omorganisation av statspolisintendentens kansli föreslås under detta anslag inrättande av en tjänst som kontorist i Ce 13 samt en befattning som skrivbiträde i reglerad befordringsgång.

En redogörelse i övrigt för förslagens innebörd bör med hänsyn till ärendets natur icke lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar bör i stället meddelas riksdagens vederbörande utskott.

Departementschefen

Såsom framgår av vad jag anfört under anslaget till Statspolisintendenten m. fl.: Avlöningar har jag i så måtto biträtt statspolisintendentens förslag om nya tjänster under förevarande anslag, att jag förordat inrättande av en kanslibiträdestjänst i Ce 11 samt en skrivbiträdestjänst i reglerad befordringsgång.

Anslaget torde för nästa budgetår böra bestämmas till 6 558 000 (+ 103 000) kronor. På Kungl. Maj:t torde böra ankomma att vidtaga sådana jämkningar i den avsedda organisationen, som må finnas påkallade.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen

att till *Kostnader för särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av spioneri m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 6 558 000 kronor.

[199] 22. **Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet** (statsliggaren s. 1119). Anslaget, som anvisades första gången för budgetåret 1946/47, hade vid utgången av sistförflutna budgetår ännu icke till någon del tagits i anspråk. För nästa budgetår torde böra anvisas ett oförändrat belopp av 100 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar åt befattningshavare på avgångsstat vid polis- och åklagarväsendet* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 100 kronor.

F. Civilförsvaret

[200] 1. Civilförsvarsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	1 325 000	1 286 058
1954/55 (statsliggaren s. 1119)	1 378 000	
1955/56 (förslag)	1 390 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen hemställer i skrivelser den 27 augusti och den 18 oktober 1954, att anslaget höjes med 35 400 kronor.

I. I skrivelsen den 27 augusti 1954 hemställas, att anslaget höjes med 13 500 kronor.

	Ökning
1. Arvoden till ledamöterna i styrelsens kvinnoutskott	2 000
2. Omräkning	11 500
3. 2 e. o. kontorsbiträden göras till ordinarie enligt befordringsgången	—

13 500

II. I skrivelsen den 18 oktober 1954 hemställas om en uppräkningsmed ytterligare 21 900 kronor, avseende lön till en befattningshavare för brandärenden av civilförsvarsnatur (byrådirektör Ce 31).

Motiv

I. Med hänsyn till pågående utredningar framlägger civilförsvarsstyrelsen icke några yrkanden om de personalförstärkningar, som styrelsen i och för sig finner oundgängligen erforderliga för att kunna fullgöra sina uppgifter, eller om de lönerregleringar m. m. i fråga om befintliga tjänster, som styrelsen anser motiverade och som styrelsen därför med hänsyn till den berörda personalen hade önskat genomförda utan ytterligare dröjsmål.

Att styrelsen icke nu upprepar tidigare framlagda förslag om nya tjänster eller reglering av befintliga, innebär sålunda ej, att styrelsen ändrat uppfattning i sak. Styrelsen vill exempelvis erinra om det förslag, som under de närmast föregående båda budgetåren framlagts om inrättande av en tjänst i lönegraden Ce 25 såsom sekreterare åt styrelsens kvinnoutskott. Förslaget har endast föranlett medgivande för styrelsen att för detta ändamål ha anställt en befattningshavare med arvode motsvarande 17 lönegraden. Mot bakgrunden av de självständiga och kvalificerade uppgifter, som befattningshavaren handlägger, framstår denna lönesättning såsom helt otillfredsställande.

1) Ledamöterna i styrelsens kvinnoutskott bör tillerkännas rätt till dagarvode som en rimlig erkänsla för den tid de ägnar civilförsvaret. Utskottet har med ordföranden tjugufem ordinarie ledamöter och suppleanter.

Sammanträden hålles högst varannan månad. Med ett dagarvode om femton kronor skulle årskostnaden uppgå till cirka 2 000 kronor. Styrelsen kommer att under anslaget F 3 föreslå arvoden även för kvinnorna i länens civilförsvarskommittéer.

Skiljaktig mening. Lekmannarepresentanterna i styrelsen fru Karin Johansson, direktören B. R. Söderqvist och advokaten A. Sölvén har anmält reservation för uppräknig av arvodet till sekreteraren i styrelsens kvinno-utskott.

II. Rörande den närmare motiveringen för tjänsten återoppar styrelsen innehållet i en av riksbrandinspektören upprättad promemoria, vari bl. a. anföres följande.

Efter förslag av Kungl. Maj:t anvisade 1952 års riksdag under anslaget till Statens brandinspektion: Avlöningar ett belopp av 19 000 kronor för anställande av en sakkunnig för brandärenden av civilförsvarsnatur. Sedermera har arvodet höjts till 21 850 kronor, vilket motsvarar brandchefs- eller vice brandchefs-lön i en medelstor stad. Tjänsten torde också böra besättas med en person med motsvarande kvalifikationer.

De brandtekniker, som därvid kan komma i fråga, är samtliga kommunalanställda med ordnade pensionsförhållanden. De anser sig helt naturligt ej kunna begära avsked från sin kommunala tjänst för att tillträda en arvodesbefattning, även om denna är lika väl eller bättre avlönad. De kan — såsom hittills skett — erhålla tjänstledighet för kortare perioder. För att det skall vara något större värde med anställningen ur brandinspektionens och civilförsvarsstyrelsens synpunkt bör dock anställningstiden icke understiga tre à fyra år. Inrättandet av arvodesbefattningen har sålunda icke medfört den förstärkning av organisationen, som åsyftats. Oavsett hur statens brandinspektions organisation slutgiltigt utformas, föreligger så länge civilförsvarsplanläggning skall förekomma i vårt land ett klart behov av en sådan förstärkning. Med hänsyn härtill bör ifrågavarande arvodesbefattning ombildas till en Ce-tjänst i lönegrad 31.

Yttranden

1953 års civilförsvarsutredning. Utredningen ifrågasätter, huruvida arvoden f. n. bör tillerkännas ledamöterna i civilförsvarsstyrelsens kvinno-utskott och i kvinnornas civilförsvarskommittéer i länen med hänsyn bl. a. till ovissheten om nämnda organs framtida arbetsuppgifter och ställning inom civilförsvarets organisation. Utredningen erinrar om att kvinnoutskottet och länskommittéerna efter det styrelsen avgivit sina anslagsäskanden hos styrelsen begärt utredning beträffande nyssnämnda spörsmål.

Vad angår förslaget om inrättande av en tjänst som byrådirektör för brandärenden av civilförsvarsnatur har utredningen, som samrått med statens organisationsnämnd, konstaterat riktigheten av uppgiften beträffande svårigheten att besätta nuvarande arvodestjänst. Med hänsyn härtill torde vissa skäl tala för ett bifall till framställningen. Å andra sidan har utredningen kännedom om att den organisationsundersökning, som organisationsnämnden f. n. bedriver, skulle kunna resultera i viss ändring av

civilförsvarsstyrelsens organisation beträffande bl. a. handläggningen av ärenden rörande civilförsvarets brandtjänst. Vid sådant förhållande anser sig utredningen ej kunna tillstyrka framställningen.

Vid överläggningar i ärendet har emellertid framkommit, att — därest den nuvarande arvodestjänsten ej skulle kunna besättas — civilförsvarsstyrelsen genom anlitande mera tillfälligt av brandexpertis skulle kunna åtminstone i viss mån bemästra ifrågavarande arbetssvårigheter. Utredningen föreslår därför, att styrelsen bemyndigas att, om arvodestjänsten ej kan tillsättas, använda för tjänsten avsett belopp för anlitande i mån av behov av sakkunniga beträffande civilförsvarets brandtjänst.

Statens organisationsnämnd. Såvitt nu kan bedömas, kommer organisationsnämndens blivande förslag till organisation av civilförsvarsstyrelsen att innebära möjlighet för handläggning inom styrelsen av ärenden angående civilförsvarets brandtjänst. Detta skulle komma att avlasta brandinspektionen civilförsvarsärenden i en utsträckning, som komme att nödvändigögra omprövning av dess personella organisation. Till frågan huruvida en tjänst i lönegrad Ce 31 för handläggningen av krigsbrandärenden bör inrättas hos civilförsvarsstyrelsen kan nämnden emellertid icke taga ställning förrän definitiva förslag rörande styrelsens organisation utarbetats.

Statskontoret. Förslaget om dagarvoden till ledamöterna i styrelsens kvinnoutskott har tidigare avisats av statsmakterna med hänsyn till pågående utredningar. Då frågan om kvinnoutskottets inlemmande i civilförsvarsorganisationen alltjämt är olöst, kan statskontoret ej biträda styrelsens förslag i denna del.

Med hänsyn till vad i ärendet anförts synes i och för sig ej något vara att erinra mot inrättandet av en extra ordinarie tjänst för brandärenden av civilförsvarsnatur. Då inom såväl civilförsvarsstyrelsen som statens brandinspektion organisationsundersökningar alltjämt pågår, är statskontoret likväl icke berett att nu tillstyrka en dylik åtgärd.

Departementschefen

Med hänsyn till pågående utredningar finner jag mig icke kunna tillstyrka styrelsens förslag om dagarvoden till ledamöterna i styrelsens kvinnoutskott. Däremot anser jag arvodet till sekreteraren i utskottet böra uppräknas, så att det motsvarar lön enligt 19 lönegraden.

Förslaget om inrättande av en tjänst som byrådirektör i Ce 31 för brandärenden av civilförsvarsnatur anser jag mig, i likhet med remissinstanserna, icke kunna biträda. I syfte att tills vidare tillgodose behovet av biträde åt riksbrandinspektören i hithörande frågor förordar jag en lösning i enlighet med civilförsvarsutredningens förslag.

Jämlikt grunderna för den reglerade befordringsgången bör två kontorsbiträden uppföras på ordinarie stat, vilket påkallar en ändring i styrelsens personalförteckning.

Den förordade höjningen av arvudet till sekreteraren i kvinnoutskottet påfordrar en uppräknig av anslaget med omkring 1 000 kronor. Härtill kommer en automatisk utgiftsökning på grund av löneklassuppflyttningar m. m., 11 500 kronor. Totalt torde anslaget böra höjas med (1 000 + 11 500) i runt tal 12 000 kronor.

I enlighet med det anförda och då de beslutade ändringarna i grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 441 500 (+ 108 500) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 13 800 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 770 000 (+ 163 500) kronor samt rörligt tillägg 164 700 (— 260 000) kronor.

Anslaget bestämmes således till (441 500 + 13 800 + 770 000 + 164 700) 1 390 000 (+ 12 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för civilförsvarsstyrelsen, som förut angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för civilförsvarsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	441 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	13 800
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	770 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	164 700
	Summa kronor 1 390 000;

c) till *Civilförsvarsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 390 000 kronor.

[201] 2. Civilförsvarsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	383 500	364 515
1954/55 (statsliggaren s. 1121)	373 000	
1955/56 (förslag)	370 000	

Yrkanden

Civilförsvarsstyrelsen hemställer i skrivelser den 27 augusti och den 18 oktober 1954, att anslaget höjes med 13 700 kronor.

I. I skrivelsen den 27 augusti 1954 hemställas om en höjning av anslaget med 9 000 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m.	8 519	6 000	8 000	2 000
2. Bränsle, lyse och vatten.	15 204	12 000	14 000	2 000
3. Övriga expenser för eget behov	149 188	120 000	125 000	5 000
				9 000

II. I skrivelsen den 18 oktober 1954 hemställas om en uppräknig med ytterligare 4 700 kronor, varav 4 000 kronor till reseersättningar och 700 kronor till expenser.

Motiv

I. 1) — 2) Posterna bör uppräknas på grund av belastningen.

3) Av medelsanvisningen för innevarande budgetår beräknas 116 000 kronor åtgå för löpande utgifter. Återstående belopp, 4 000 kronor, har reserverats för inköp av inventarier, huvudsakligen kontorsmaskiner. Styrelsen kan med nuvarande medelstilldelning täcka endast en ringa del av sitt i föregående års petita redovisade behov av nyanskaffningar, uppgående till 41 300 kronor. Enär vissa nya behov uppstått — anskaffning av en snabbkopieringsapparat och en eldriven hektograferingsapparat — och då även det tidigare redovisade inventariebehovet bör täckas i något snabbare takt än som f. n. är möjligt hemställer styrelsen, att anslagsposten uppräknas med 5 000 kronor.

II. Denna uppräknig av medelsanvisningen erfordras vid bifall till styrelsens förslag under föregående punkt om inrättande av en tjänst som byrådirektör i Ce 31 för brandärenden av civilförsvarsnatur.

Yttrande

Statskontoret. Anslagsposten till sjukvård m. m. lärar med hänsyn till belastningen under de senaste budgetåren vid oförändrade grunder böra höjas med 2 000 kronor. Belastningssiffrorna synes motivera en uppräknig jämväl av posten till bränsle, lyse och vatten med av styrelsen föreslaget belopp eller 2 000 kronor.

Enär för innevarande budgetår till övriga expenser för eget behov anvisats ett belopp av 120 000 kronor — innebärande en ökning med 25 000 kronor — varvid viss hänsyn tagits till nyanskaffning av inventarier, kan statskontoret icke förorda en ytterligare uppräknig av denna post. Vidare ifrågasättes, om icke posten till expenser för annat än eget behov med hänsyn till belastningen för budgetåret 1953/54 bör kunna sänkas något.

Då statskontoret avstyrkt styrelsens förslag om inrättande av en tjänst för brandärenden av civilförsvarsnatur, bör ej heller framställningen om ökade medel till omkostnader i anledning av tjänstens tillkomst bifallas.

Departementschefen

Anslagsposten till sjukvård föreslår jag anvisad med oförändrat belopp. Vidkommande medelsbehovet i övrigt förordar jag, i likhet med statskontoret, en höjning av posten till bränsle, lyse och vatten med 2 000 kronor, oförändrad medelsanvisning till övriga expenser för eget behov samt en sänkning av delposten till expenser för annat än eget behov med 5 000 kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (373 000 + 2 000 — 5 000) 370 000 (— 3 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civildéforsvarsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 370 000 kronor.

[202] 3. *Civildéforsvarsområdenas administration: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	4 165 000	4 133 934
1954/55 (statsliggaren s. 1122)	4 189 000	
1955/56 (förslag)	4 241 000	

Yrkande

Civildéforsvarsstyrelsen (skr. 27/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 106 000 kronor.

	Ökning
1. Arvoden till ledamöterna i kvinnornas civildeforsvarskommittéer i länen	54 000
2. Omräkning.....	52 000
	106 000

Motiv

1) *Civildéforsvarsstyrelsen* har under styrelsens avlöningsanslag hemställt, att dagarvoden måtte få utgå till ledamöterna i styrelsens kvinnoutskott. Arbetet inom länskommittéerna måste tillmätas samma betydelse som det inom utskottet. Även medlemmarna av dessa kommittéer bör därför erhålla dagarvoden för sammanträdesdagar. Med genomsnittligt tjugufem ledamöter per kommitté och sex sammanträden per år skulle kostnaden per län efter ett dagarvode om femton kronor uppgå till 2 250 kronor och för samtliga län till 54 000 kronor.

Särskild framställning

Hos *civildéforsvarsstyrelsen* har *civildéforsvarschefen* i Stockholms *civildéforsvarsområde* med tillstyrkan av överståthållarämbetet hemställt, att tjänsten som förste byråingenjör i lönegraden Ce 27 vid *civildéforsvarsbyrån* i Stockholm måtte uppflyttas till lönegraden Ce 29. *Civildéforsvarsstyrelsen* överlämnar framställningen för Kungl. Maj:ts prövning. Ett bifall till framställningen skulle föranleda en kostnadsökning av 900 kronor.

Yttranden

1953 års civilförsvarsutredning. Utredningen ifrågasätter, huruvida arvoden f. n. bör tillerkännas ledamöterna i civilförsvarsstyrelsens kvinnoutskott och i kvinnornas civilförsvarskommittéer i länen med hänsyn bl. a. till ovissheten om nämnda organs framtida arbetsuppgifter och ställning inom civilförsvarets organisation. Utredningen erinrar om att kvinnoutskottet och länskommittéerna efter det civilförsvarsstyrelsen avgivit sina anslagsäskanden hos styrelsen begärt utredning beträffande nyssnämnda spörsmål.

Statskontoret. Frågan om lönegradsplaceringen av tjänsten som förste byråingenjör vid civilförsvarsbyrån i Stockholm har av Kungl. Maj:t och riksdagen nyligen prövats i samband med tjänsteförteckningsrevisionen. Vid sådant förhållande synes någon ändring i löneställningen ej nu böra vidtagas. Statskontoret har, såsom i annat sammanhang nämnts, förklarat sig icke kunna biträda civilförsvarsstyrelsens förslag om dagarvode till ledamöterna i styrelsens kvinnoutskott. Av skäl, som därvid anförts, bör dagarvode ej heller utgå till ledamöterna i kvinnornas civilförsvarskommittéer i länen.

Departementschefen

Under anslaget till civilförsvarsstyrelsens avlöningar har jag — med hänsyn till pågående utredningar — avstyrkt av styrelsen framfört förslag om dagarvoden till ledamöterna i styrelsens kvinnoutskott. Av samma skäl finner jag mig böra avstyrka framställningen om arvoden till ledamöterna i kvinnornas civilförsvarskommittéer i länen. Jag kan ej heller förorda, att tjänsten som förste byråingenjör vid civilförsvarsbyrån i Stockholm uppflyttas i högre lönegrad.

Det ökade medelsbehovet för nästa budgetår skulle således begränsa sig till 52 000 kronor avseende löneklassuppflyttningar m. m.

I enlighet med det anförda och då de beslutade ändringarna i grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter beräknas anslaget sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman 25 700 (+ 6 200) kronor, arvoden till civilförsvarschefer m. m. oförändrat 365 000 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 3 596 000 (+ 635 000) kronor samt rörligt tillägg 254 300 (— 589 200) kronor. Anslaget bör alltså uppföras med (25 700 + 365 000 + 3 596 000 + 254 300) 4 241 000 (+ 52 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för civilförsvarsområdenas administration, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	25 700
2. Arvoden till <i>civildörsvarschefer m. m., förslagsvis</i>	365 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	3 596 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	254 300
	Summa kronor 4 241 000;

b) till *Civildörsvarsområdenas administration: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 4 241 000 kronor.

[203] 4. *Civildörsvarsområdenas administration: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	630 000	834 457
1954/55 (statsliggaren s. 1126)	620 000	
1955/56 (förslag)	760 000	

Yrkande

Civildörsvarsstyrelsen (skr. 27/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 190 000 kronor.

	Anvisat 1954/55	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m.	10 000	15 000	5 000
2. Reseersättningar	120 000	150 000	30 000
3. <i>Expenser</i>	310 000	345 000	35 000
4. Övriga utgifter (hyror)	180 000	300 000	120 000
			190 000

Motiv

1) Uppräkning föreslås med hänsyn till belastningen under det sistförflutna budgetåret, 17 500 kronor.

2) För ett effektivt utnyttjande av den knappa personaltillgången inom den lokala *civildörsvarsadministrationen*, har — med gott resultat — i flera län *administrationen* för två eller flera *civildörsvarsområden* sammanförts till en gemensam byrå. *Organisationsformen* medför emellertid ökade *resekostnader* på grund av de större *arbetsområdena*. Även bortsett härifrån föreligger behov av större anslag till *reseersättningar* än f. n. Sålunda åtgick under budgetåret 1953/54 enbart för *civildörsvarsteknikernas* resor cirka 80 000 kronor. Av nu utgående anslag kan alltså endast 40 000 kronor avses för nödvändiga resor i samband med inskrivning, planläggning m. m. inom rikets 352 *civildörsvarsområden*, vilket belopp är otillräckligt. Enligt *länsstyrelsernas uppskattningar* utgör det totala medelsbehovet 160 000 kronor.

3) *Länsstyrelserna* bar för nästa budgetår beräknat ett medelsbehov för kartor för den planläggande verksamheten m. m. av cirka 38 000 kronor,

varav 26 000 kronor enbart för Stockholms civilförsvansområde samt Malmöhus och Göteborgs län. Utgiften kan ej tillgodoses inom ramen för nuvarande medelstildelning. För detta ändamål äskas en uppräknig av expensposten med 35 000 kronor.

4) Anslagsposten bör uppräknas på grund av belastningen under budgetåret 1953/54, cirka 312 500 kronor.

Yttrande

Statskontoret. Anslagsposten till sjukvård m. m. torde på grund av belastningen vid oförändrade grunder böra uppföras med ett till 15 000 kronor förhöjt belopp. Däremot avstyrkes en ökad medelsanvisning under posten till reseersättningar.

Vad angår civilförsvarsstyrelsens medelsäskande för inköp av kartor för den planläggande verksamheten m. m., erinrar statskontoret, att för innevarande budgetår under expensposten 20 000 kronor anvisats till viss engångsanskaffning. Redan en oförändrad medelsanvisning innebär sålunda i realiteten en anslagsökning. Statskontoret är icke berett förorda, att ytterligare medel genom uppräknig av posten ställes till förfogande för nämnda ändamål.

Den förslagsvis betecknade anslagsposten till diverse utgifter (hyror) bör enligt statskontorets mening uppräknas, så att den bättre ansluter sig till belastningssiffrorna.

Departementschefen

Till kostnaderna för sjukvård torde för nästa budgetår böra räknas med oförändrad medelstildelning. För reseersättningar och expenser anser jag mig däremot böra tillstyrka en något ökad medelsanvisning och föreslår en uppräknig av envar av dessa poster med 10 000 kronor. I överensstämmelse med vad statskontoret förordat torde slutligen anslagsposten till övriga utgifter (hyror) böra i anslutning till belastningen ökas till 300 000 (+ 120 000) kronor.

Anslaget torde alltså uppföras med (620 000 + 10 000 + 10 000 + 120 000) 760 000 (+ 140 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Civilförsvansområdenas administration: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 760 000 kronor.

[204] 5. Utbildnings- och övningsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	7 000 000	7 731 813
1954/55 (statsliggaren s. 1127)	6 900 000	
1955/56 (förslag)	6 850 000	

Yrkande

Civildéforsvarsstyrelsen (skr. 27/8 1954) áskar en upprákning av anslaget med 600 000 kronor.

	Ökning
1. Utbildning vid statens civildéforsvarsskola m. m.	35 000
2. Central och lokal utbildning inom länen	440 000
3. Ersättning jämlikt avlöningsreglementet till civildéforsvarspersonal	100 000
4. Kostnader för instruktörsarvoden och förbrukningsmateriel vid skolundervisning i olycksfallsvård och brandskydd	25 000
	600 000

Motiv

Civildéforsvarsstyrelsen förutsätter, att förslag om inrättande av en permanent civildéforsvarsskola kommer att framläggas för 1955 års riksdag. Medelsbehovet har därför beräknats endast preliminärt, varvid styrelsen upptagit kostnaderna för skolan till samma belopp, som skulle utgå, om nuvarande skolform bibehölles under budgetåret 1955/56.

1) Utbildningsverksamheten beräknas få i stort sett samma omfattning som under innevarande budgetår. I fråga om tillfälliga lärare beräknar styrelsen enligt samma beräkningsgrunder som tidigare ersättningarna till avdelningslärare och timlärare vid 41 av de 43 planerade kurserna till 75 600 kronor. För de båda återstående kurserna, vilka avser utbildning av instruktörer i skydd mot radioaktiva stridsmedel, uppskattas utgifterna för timlärare till 5 000 kronor. Då erfarenheten visat, att en biträdande kursledare erfordras såsom fackutbildat biträde åt skolföreståndaren vid vissa kurser av speciell art, upptages ett belopp av 4 000 kronor för ersättningar till sådana biträdande kursledare. För tillfälliga lärare beräknas sålunda sammanlagt 84 600 (+ 9 600) kronor eller, avrundat, 10 000 kronor mer än för innevarande budgetår.

Representanter för kvinnoutskottet och länskommittéerna bör beredas möjlighet att sammanträffa vid en årlig konferens för att diskutera problem av gemensamt intresse, utbyta erfarenheter och idéer samt få frågor av riksomfattande betydelse sakkunnigt belysta. Årskostnaden uppskattas till 5 000 kronor.

Behov av nya instruktionsfilmer föreligger. Under nästa budgetår bör åtminstone ytterligare två filmer inspelas, förslagsvis en om blockets verksamhet och fjärrhjälp samt en om bevakningspolisen. Kostnaden beräknas till 60 000 (+ 20 000) kronor.

2)—3) Belastningen på anslaget utgjorde budgetåret 1952/53 cirka 7,75 milj. kronor och budgetåret 1953/54 enligt preliminära beräkningar cirka 7,9 milj. kronor. Belastningen synes böra föranleda en väsentlig uppräkning av anslaget. Uppgifter saknas hur utgifterna fördelar sig på de största anslagsposterna, vilka disponeras av länsstyrelserna. Enligt länsstyrelsernas beräkningar för nästa budgetår skulle erfordras, till central och lokal utbildning inom länen cirka 7,4 milj. kronor (5,47 milj. kronor)¹,

¹ Siffrorna inom parentes anger för innevarande budgetår upptagna belopp.

till lokala övningar cirka 540 000 kronor (220 000 kronor) och till ersättningar jämlikt avlöningsreglementet till civilförsvarspersonal cirka 850 000 kronor (395 000 kronor).

I anslagsframställningen för innevarande budgetår begärde styrelsen att få verkställa opinionsundersökningar rörande utbildningen. Denna hemställan vann icke beaktande. Departementschefen anförde, att det enligt direktiven för 1953 års utredning om civilförvarsutbildning stode utredningen fritt att låta verkställa opinionsundersökning bland dem, som undergått civilförvarsutbildning. Styrelsen vill emellertid framhålla, att behovet av dylika opinionsundersökningar icke är en engångsföreteelse. Liksom inom krigsmakten synes det tvärtom vara av stort intresse, att opinionsundersökningar genomföres fortlöpande med regelbundna mellanrum, varigenom en väldokumenterad, synnerligen värdefull kartläggning av de utbildades uppfattning om utbildningen skulle erhållas. Opinionsundersökningarna skulle bli av utomordentlig betydelse för att undanröja missnöjesanledningar och befästa en positiv inställning till civilförsvaret. Styrelsen hemställer ånyo om bemyndigande att i mån av behov fortlöpande få verkställa angivna opinionsundersökningar.

Under försvarshuvudtiteln har medel anvisats för att bestrida kostnader, som föranledes av att representanter för pressen, Ortsrepresentanter m. fl., inbjudes att närvara vid krigsmaktens övningar. Allmänhetens kännedom om den moderna krigsföringen mot hemorten och dess följder samt civilförsvarets uppgifter i samband härmed är alltjämt mycket ofullständig. En fortlöpande upplysningsverksamhet genom tidningspressen om hur civilförsvaret arbetar och särskilt om de övningar, i vilka civilförsvarets organisation prövas, skulle i hög grad kunna sprida intresse och förståelse för civilförsvaret och dess uppgifter. Styrelsen hemställer därför om bemyndigande att få disponera högst 15 000 kronor för kostnader, som föranleds av att representanter för pressen m. fl. inbjudes att närvara vid större av civilförvarsstyrelsen anbefallda eller ledda civilförvarsövningar.

4) Enligt upplysning från skolöverstyrelsen kunde skolundervisningen i olycksfallsvård och brandskydd ingångsättas först vid mitten av vårterminen 1954, sedan erforderliga anvisningar utsänts till skolorna från överstyrelsen. Intill föregående budgetårs utgång har därefter omkring 55 000 kronor förbrukats. Om undervisningen kunnat igångsättas vid läsårets början skulle, enligt skolöverstyrelsens mening, det anvisade beloppet om 75 000 kronor med största sannolikhet ha visat sig otillräckligt. Med anledning härav har överstyrelsen föreslagit, att för budgetåret 1955/56, då undervisningen beräknades förekomma i samtliga berörda skolor, 100 000 kronor skulle anvisas för ändamålet.

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare, F. Thapper, har reserverat sig för en uppräknings av anslaget med 100 000 kronor.

Yttranden

1953 års utredning om civilförsvarsutbildning. Då utredningen — såvitt nu kan överblickas — kommer att framlägga förslag, som åsyftar väsentliga och sannolikt även kostnadsbesparande förändringar i civilförsvarets utbildnings- och övningsverksamhet, kan utredningen icke förorda den begärda anslagshöjningen. Utredningen finner jämväl, att med de föreslagna opinionsundersökningarna bör anstå under tiden för utredningsarbetet samt att anslaget ej heller bör belastas med kostnader för till civilförsvarsövningar inbjudna pressrepresentanter m. fl.

1953 års civilförsvarsutredning. Utredningen har med hänsyn till att civilförsvarets utbildning är föremål för särskild utredning — genom 1953 års utredning om civilförsvarsutbildning — ännu icke ingått i närmare prövning av utbildningsfrågorna, vilket synes böra anstå till dess sistberörda utredning framlagt sina förslag. Civilförsvarsutredningen är därför icke beredd att yttra sig över nu ifrågavarande anslagsäskanden. Utredningen vill dock framhålla, att den finner det vara av stort intresse, att civilförsvarets problem och förutsättningar göres kända och att pressen beredes möjlighet att vinna ökad kunskap om dessa problem genom deltagande i civilförsvarets större övningar. Pressen kunde därigenom bilda sig en egen uppfattning om hur civilförsvaret fungerar och sprida kännedom om civilförsvarets betydelse till den stora allmänheten. Utredningen vill därför tillstyrka, att civilförvarstyrelsen på motsvarande sätt som gäller för vissa militära myndigheter får bemyndigande att disponera visst belopp till kostnader för pressrepresentanter m. fl.

Statskontoret. Med hänsyn till anslagsbelastningen under sistlidna budgetår finner statskontoret en uppräknig av anslaget ofrånkomlig, därest verksamheten anses böra bedrivas i hittillsvarande omfattning. Storleken av utgifterna för utbildning och övning inger emellertid enligt statskontorets mening allvarliga betänkligheter. Statskontoret vill därför starkt ifrågasätta, om ej en viss begränsning av denna verksamhet i nuvarande läge bör vidtagas. I allt fall kan ämbetsverket under pågående utredning om civilförsvarsutbildningen icke förorda, att anslaget — på sätt civilförsvarsstyrelsen föreslagit — belastas med kostnader för en utbyggnad av verksamheten eller för nya ändamål.

Departementschefen

Efter samråd med 1953 års civilförsvarsutredning och 1953 års utredning om civilförsvarsutbildning har jag funnit, att frågan om inrättandet av en permanent civilförvarsskola bör anstå, intill dess slutlig ställning kan tagas till civilförsvarsutbildningens framtida utformning och omfattning. Jag utgår således ifrån, att nuvarande skolform skall bibehållas under nästa budgetår.

Vad angår anslagsposten till utbildning vid statens civilförsvarsskola m. m. har densamma för budgetåren 1953/54 och 1954/55 uppförts med 705 000 resp. 710 000 kronor. Belastningen förstnämnda budgetår uppgick till i runt tal endast 585 000 kronor. Även om den låga belastningssiffran till viss del kan bero på lägre utgifter för reseersättningar och inkvartering av elever än väntat på grund av ovanligt många återbud från anmälda kursdeltagare, torde dock posten för nästa budgetår kunna nedräknas något, förslagsvis till 660 000 kronor. Jag förutsätter härvid, att styrelsens önskemål om anordnande av två kurser för utbildning av instruktörer i skydd mot radioaktiva stridsmedel samt om anställande av en biträdande kursledare vid vissa kurser skall kunna tillgodoses inom ramen för den föreslagna medelsanvisningen. Däremot bör enligt min mening ytterligare medel icke få ianspråktagas till kostnader för filminspelning eller för en kvinnokonferens.

Beträffande anslagsposterna till central och lokal utbildning inom länen samt till ersättning jämlikt avlösningsreglementet till civilförsvarspersonal torde, såsom civilförsvarsstyrelsen framhållit, en uppräknig på grund av belastningen i och för sig vara motiverad vid oförändrad utbildningsverksamhet. Emellertid har 1953 års utredning om civilförsvarsutbildning i oktober 1954 inkommit med förslag om slopande av den allmänna civilförsvarsutbildningen. Ett genomförande härav skulle medföra en icke oväsentlig kostnadsminskning under berörda anslagsposter. Utredningen har icke angivit storleken av denna minskning, men enligt vad jag inhämtat från 1953 års civilförsvarsutredning torde den i varje fall kunna uppskattas till i runt tal 1 000 000 kronor, vilket väl motsvarar det belopp, varmed anslagsbelastningen för det sistförflutna budgetåret överstiger medelsanvisningen för samma år. Kungl. Maj:t har ännu icke tagit ställning till utredningens förslag, vars remissbehandling nyligen avslutats. Vid sådant förhållande anser jag, att medelsanvisningen för nästa budgetår bör hållas oförändrad. I syfte att i möjligaste mån begränsa utgifterna för central och lokal utbildning, torde sådana åtgärder böra vidtagas av Kungl. Maj:t, att myndigheterna icke utan Kungl. Maj:ts medgivande äger överskrida dem tilldelade belopp.

Styrelsens hemställan om bemyndigande att företaga opinionsmätningar synes i nuvarande läge icke böra vinna beaktande. Vad angår styrelsens förslag att få disponera visst belopp för kostnader, som föranleds av att representanter för pressen m. fl. inbjudes att närvara vid större civilförsvarsövningar, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter framställning från styrelsen avseende varje större övning pröva, huruvida medel skall anvisas.

Av styrelsen framfört förslag om ökad medelstildelning för skolundervisningen i olycksfallsvård och brandskydd är jag icke beredd tillstyrka.

I enlighet med det anförda skulle anslaget för nästa budgetår uppföras med 6 850 000 (— 50 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildnings- och övningsverksamhet* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 6 850 000 kronor.

[205] 6. Bidrag till vissa frivilliga organisationer

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	321 600	311 600
1954/55 (statsliggaren s. 1130)	321 600	
1955/56 (förslag)	321 600	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 27/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 18 000 kronor.

1. Bidrag till Sveriges civilförsvarsförbund	+ 15 000
2. Bidrag till andra frivilliga organisationer än Sveriges civilförsvarsförbund för medverkan vid utbildning	+ 3 000
	+ 18 000

Motiv

1) Sveriges civilförsvarsförbund har i framställning om statsbidrag till verksamheten för budgetåret 1955/56 begärt en uppräknig av anslagsposten till bidrag till annan av Sveriges civilförsvarsförbund anordnad frivillig utbildningsverksamhet med 25 000 kronor från 100 000 till 125 000 kronor.

Ifrågavarande utbildningsverksamhet omfattar av länsförbunden och civilförsvarsföreningarna anordnade kurser för allmänheten i hemskyddstjänst och tilläggskurser för i civilförsvaret inskriven personal. Civilförsvarsförbundet bidrager med högst $\frac{3}{4}$ och i undantagsfall med upp till 100 procent av kurskostnaden. Kursverksamheten har ökat under de senare åren. För budgetåret 1953/54 uppgick sålunda förbundets bidrag till över 117 000 kronor. Förbundet har förklarat sig i fortsättningen icke kunna sätta till egna medel, då dessa erfordras för förbundets administration och upplysningsverksamhet. Enligt förbundet torde ej heller länsförbunden eller civilförsvarsföreningarna ha möjlighet att ytterligare bidraga till utbildningskostnaderna. Styrelsen anser en uppräknig av statsbidraget synnerligen önskvärd.

2) Anvisat belopp, 15 000 kronor, torde liksom under föregående budgetår komma att helt åtgå för utbildningskurser anordnade av Sveriges kvinnliga bilkårers riksförbund. Även för nästa budgetår synes motsvarande belopp böra användas för detta ändamål. Vidare torde medel anvisas till vissa av frivilliga radioorganisationen anordnade kurser i syfte att bibringa lämpliga radioamatörer sådan utbildning, att de kan utnyttjas inom civilförsvarets länsradionät och för vissa lokala behov.

Yttranden

1953 års utredning om civilförsvarsutbildning. Förutsättning för deltagande i tilläggskurs är genomgången obligatorisk tjänste(befäls-)utbildning.

Med hänsyn till de förändringar i den obligatoriska utbildningen, som kan framkomma såsom ett resultat av pågående utredningsarbete, synes det angeläget, att en viss återhållsamhet tills vidare iakttages beträffande denna gren av civilförsvarsförbundets utbildningsverksamhet. Därest så sker synes en uppräknig av bidraget till förbundet nu icke påkallad.

Medelsanvisningen för utbildningskurser, anordnade av frivilliga radioorganisationen, synes kunna anstå under avvaktan på utredningens förslag om vissa ändringar i utformningen av observations- och förbindelsetjänsten i utbildningshänseende.

1953 års civilförsvarsutredning. För utredningen framstår det ur olika synpunkter såsom värdefullt, att de frivilliga insatserna för civilförsvaret får ökad omfattning. Den stegring i Sveriges civilförsvarsförbunds frivilliga utbildningsverksamhet, som framgår av civilförsvarsstyrelsens petita, anser utredningen därför vara glädjande. Utredningen har konstaterat, att denna stegring i verksamheten så gott som uteslutande hänför sig till utbildning i brandskydd, olycksfallsvård och vård av skadade och sjuka. Utredningen får sålunda tillstyrka den av civilförsvarsstyrelsen föreslagna uppräknigen av statsbidraget till Sveriges civilförsvarsförbund, då det — inte minst ur psykologisk synpunkt — skulle vara mindre lämpligt att på grund av anslagsskäl dämpa det frivilliga civilförsvarsintresset i landet.

Med hänsyn till vad 1953 års utredning om civilförsvarsutbildning anfört, synes däremot statsbidrag för närvarande icke böra utgå av civilförsvarets anslag till frivilliga radioorganisationen.

Statskontoret anser styrelsens förslag till uppräknig av anslaget icke nu böra vinna beaktande.

Departementschefen

I likhet med 1953 års utredning om civilförsvarsutbildning samt statskontoret anser jag, att anslaget i nuvarande läge bör upptagas med oförändrat belopp. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma om anslagets fördelning på de avsedda ändamålen. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa frivilliga organisationer* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 321 600 kronor.

[206] 7. Försöksverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	175 000	77 002
1954/55 (statsliggaren s. 1130)	175 000	
1955/56 (förslag)	200 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 27/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 120 000 kronor.

Motiv

Styrelsen erinrar om att anfallsmedlen i hög grad ökat i effektivitet och verkningar icke minst på hemortsbekämpningens område. Försvaret av hemorten har på grund härav ställts inför nya, stora och svårbemästrade problem, av vilka många för sin lösning kräver forskning. Anslag till forskningsarbete för hemortens försvar anser styrelsen vara lika viktigt för civilförsvaret som anslag till den militära forskningen för det militära försvaret. Detta torde i huvudsak gälla oavsett hur civilförsvaret är uppbyggt.

I det följande redovisas forskningsuppgifterna i angelägenhetsordning.

1) Det tekniska underlaget för upprättandet av typritningar och beskrivningar för anordnande av skyddsrum måste fortlöpande bearbetas för att vunna erfarenheter ur skydds- och byggnadsteknisk synpunkt skall kunna tillgodogöras. Befolkningsskyddsrum, belägna i anslutning till nybyggnader, har visat sig erfordra särskilt studium i dessa hänseenden. I detta sammanhang bör även anläggningsekonomiska spörsmål upptagas till närmare undersökning. Kostnaderna för dessa försök uppskattas till 68 000 kronor.

2) Då utförda sprängningsförsök med nya skyddskonstruktioner i modellskala för friliggande betongskyddsrum, försedda med ingångar enligt genomblåsningssprincipen, givit väsentligt negativt resultat, måste flera modeller byggas och sprängas innan frågan blir tillfredsställande löst. Kostnaden beräknas till 40 000 kronor.

3) Försök med alternativa dörrtyper med mindre vikt bör genomföras för att få fram en dörrtyp, som ställer sig billigare än järndörrarna för normalskyddsrum. Ett belopp av 20 000 kronor erfordras för försöken.

4) Nya typer av slang, kopplingar och motorsprutor m. m. bör undersökas. Kostnaden beräknas till 20 000 kronor.

5) Försök bör utföras dels rörande de tekniska kraven på mörkläggningmaterialet samt beträffande det lämpligaste utförandet och sättet för montering av materialet dels ock med belysnings- och maskeringsanordningar för fordon. 11 000 kronor erfordras härför.

6) Nya luftrenarfilter med bl. a. högre effekt än hittillsvarande filter bör utarbetas och inhemsk tillverkning på området förberedas. Kostnaden beräknas till 15 000 kronor.

7) Försök bör göras för att utröna användbarheten i skyddsrum av förfilter i kombination med handdriven fläkt- eller pumpanordning som luftrenare under olika förhållanden. Den beräknade utgiften uppgår till 15 000 kronor.

8) En i Tyskland utvecklad apparat för smältning av hål i betong bör anskaffas eller eventuellt förhyras och försök verkställas för att praktiskt prova apparaturen, vilken synes kunna förenkla arbetet och medföra tidsvinst vid genombrytning av betongkonstruktioner för att skapa räddningsvägar fram till innestängda. Ett belopp av 30 000 kronor torde åtgå till försöken.

9) Ytterligare försök bör göras för att få fram ekonomiska och för civilförsvarsanläggningar särskilt lämpade stötvägsskydd. Den beräknade kostnaden utgör 30 000 kronor.

10) För försök med anordningar för att förhindra, att tättliggande radiostationer stör varandra, åtgår 3 000 kronor.

11) För provutrustning av en stabsbil för skadeområdesbefälhavare erfordras 3 000 kronor.

12) Styrelsen avser att i samarbete med krigsmakten låta konstruera viss apparatur för bestämning från flygplan av radioaktiva områdens utsträckning. Civilförsvarets del i kostnaderna beräknas till 25 000 kronor.

13) Det är aktuellt att undersöka möjligheterna för konstruktion av en modifierad eller ny typ av alarmeringsaggregat. Samtidigt bör utrönas vilka krav, som skall ställas på manöverutrustningen för utlösning via televerkets nät. Den beräknade kostnaden utgör 10 000 kronor.

Till kostnader för gasskyddslaboratorier erfordras slutligen oförändrat 5 000 kronor.

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper, har reserverat sig för en höjning av anslaget med 25 000 kronor.

Yttranden

1953 års civilförsvarsutredning uttalar, att utredningen funnit de forskningsarbeten, för vilka civilförsvarsstyrelsen äskat medel, värdefulla.

Statskontoret erinrar, att reservationen å anslaget den 30 juni 1954 uppgick till 97 998 kronor. En oförändrad medelsanvisning anses med hänsyn härtill vara tillfyllest.

Departementschefen

Jag delar civilförsvarsstyrelsens uppfattning om forskningens betydelse, då det gäller att skapa anordningar för ett effektivt skydd åt civilbefolkningen och den civila verksamheten mot de moderna anfallsmedlen. De försök, som omfattas av styrelsens äskande, finner jag i stort sett värdefulla, och de torde därför i huvudsak böra bifallas. Dock synes med tillgodo-seende av vissa forskningsändamål, såsom ytterligare försök med friliggande betongskyddsrum samt anskaffning av apparatur för smältning av hål i betong tills vidare kunna anstå.

Den av mig förordade försöksverksamheten kan beräknas draga en kostnad av i runt tal 200 000 kronor. Då å anslaget befintlig reservation i sin helhet är bunden av pågående försök, torde därför en uppräknig av medelsanvisningen med 25 000 kronor vara erforderlig.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försöksverksamhet* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[207] 8. Engångsanskaffning av materiel

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	8 000 000	13 911 685
1954/55 (statsliggaren s. 1130) ..	7 700 000	
1955/56 (förslag)	6 500 000	

Yrkande

Civilförsvartsstyrelsen (skr. 27/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 3 835 000 kronor.

	Förslag
1. Alarmeringsmateriel	265 000
2. Signalmateriel	1 133 800
3. Teknisk materiel	500 000
4. Gasskyddsmateriel m. m. Beställningsbemyndigande 500 000	
5. Sjukvårdsmateriel	9 535 000
6. Blocktjänstmateriel	200 000
	11 633 800
7. Besparingar på anslaget	— 98 000
	11 535 000

Motiv

Reservationen på anslaget per den 30 juni 1954 utgjorde 30 743 364 kronor (36 655 049)¹, varav 21 512 836 kronor bundits genom beställningar. De vid samma tidpunkt disponibla medlen uppgick således till 9 230 528 kronor (12 246 237). I sistnämnda båda belopp avseende icke bundna medel ingick vissa besparingar.

Styrelsen erinrar, att frågorna om organisationen och uppbyggnaden av det framtida civilförsvaret ävensom om tillgodoseende av dess materielbehov skall utredas genom 1953 års civilförvarsutredning, varför det f. n. i viss utsträckning kan råda tveksamhet om både vilka materielslag, som bör upphandlas, och upphandlingens omfattning i kvantitativt avseende. Civilförsvartsstyrelsen har sökt taga hänsyn härtill vid sina äskanden.

1) *Alarmeringsmateriel*. Av de äskade medlen avses 102 400 kronor för installation av telefonlarmutrustning i samband med den fortgående automatiseringen samt för utökning av larmutrustning på redan automatiserade telefonstationer, 67 100 kronor för serviceinstrument till apparatur för

¹ Inom parentes anges motsvarande siffror den 30 juni 1953.

radiomanövrering av tyfonaggregat, 34 000 kronor för viss utrustning för tornobservatörer samt slutligen 61 500 kronor för handverktyg åt alarmringsmontörer.

2) *Signalmateriel*. Det begärda beloppet innefattar medel till specialutrustning för reparation av radionätet, 21 600 kronor, utbyte av viss föråldrad radioutrustning för gemensamma uppehållsplatser och ledningscentraler, 130 000 kronor, anordnande av vissa trådförbindelser, 40 000 kronor, universalinstrument m. m. för radio- och teleutrustning, 36 200 kronor, omläggning och komplettering av televerkets nät för att inom Stockholms civilförsvarsområde trygga vissa ledningscentralers förbindelser i krig, 254 000 kronor samt slutligen övrig signalmateriel såsom fasta och bärbara radiostationer m. m., 652 000 kronor.

3) *Teknisk materiel*. Behovet av ersättningsmateriel för fönsterglas beräknas under krig bli mycket stort. Styrelsen har i samarbete med försvarets forskningsanstalt och fortifikationsförvaltningen verkställt försök och prov med bl. a. ett par inom landet tillverkade ljusgenomsläppande materieltyper av metalltrådsarmerad plast. Proven har slagit väl ut. Styrelsen förordar nu en viss beredskapslagring.

4) *Gasskyddsmateriel*. I den mån stridsmedel med radioaktiv verkan skulle komma till användning vid krig, måste enligt civilförsvarsstyrelsens mening tillgång finnas till instrument för mätning av radioaktiv strålning. Av sådana instrument bör i första hand anskaffas s. k. blixtdosimetrar, avläsningsinstrument för dessa samt s. k. kontamineringsmätare.

Blixtdosimetern, som förutsättes skola bäras av befolkningen i områden, som kan antagas bli särskilt utsatta för anfallsmedel med strålverkan, registrerar den direkta strålningsdos bäraren utsatts för. För avläsning av dosimetern erfordras särskilda instrument. Kontamineringsmätaren är ett känsligt instrument för mätning av den indirekta strålningsverkan, som uppstår genom bemängning av radioaktivt stoft. Apparaten kan användas för kontroll av människor och livsmedel m. m.

Civilförsvarsstyrelsen vill f. n. ej taga ställning till frågan om det totala behovet av instrument för mätning av radioaktiv strålning. Ur beredskapsynpunkt bör dock en begränsad upphandling igångsättas under nästa budgetår. För ändamålet disponerar styrelsen närmare 500 000 kronor av tidigare anvisade medel.

För att skapa ökade förutsättningar för en ekonomiskt förmånlig upphandling hemställer styrelsen om bemyndigande att lägga ut beställningar på sådana instrument för ytterligare 500 000 kronor.

5) *Sjukvårdsmateriel*. De inledningsvis anförda skälen för tveksamhet i vissa hänseenden beträffande upphandlingen av civilförsvarsmateriel synes icke böra gälla sjukvårdstjänstens behov, då organisationen av denna tjänstegren biträts av medicinalstyrelsen samt även prövats och godkänts av den av Kungl. Maj:t tillkallade utredningsmannen för krigssjukvården.

Den 1 juli 1955 beräknas de medel, som t. o. m. innevarande budgetår anvisats för inköp av sjukvårdsmateriel, i sin helhet ha förbrukats eller bundits genom beställningar. Under angivna förutsättningar skulle enligt gällande planer vid samma tidpunkt återstå att anskaffa materiel för i runt tal 5 935 000 kronor. Härifrån skall emellertid avdragas värdet av sådan för sjukvårdstjänsten i dess tidigare organisation anskaffad materiel, vilken beräknas kunna komma till användning i den nya organisationen, omkring 500 000 kronor. Mellanskillnaden utgör alltså cirka 5 435 000 kronor. En god beredskap är nu inom räckhåll för civilförsvarets sjukvårdstjänst och bör enligt styrelsens mening förverkligas genom att återstående belopp anvisas för nästa budgetår, vilket även skulle möjliggöra en ekonomiskt förmånligare upphandling.

Försvarets sjukvårdsstyrelse och militärapotek skall hösten 1954 igångsätta tillverkning av s. k. ampiner — ett slags glasampuller — med vilka den enskilde under krig på ett enkelt och sterilt fullt betryggande sätt kan ge sig själv injektioner dels för atropinbehandling vid nervgas och dels för hypnofenbehandling vid psykoser. Enligt civilförsvarsstyrelsens mening synes det vara ofrånkomligt, att den enskilde under krig utrustas med det värdefulla, omedelbart verkande skydd, som ampinerna kan ge mot verkningarna av nervgaser och psykoser. För att skapa ett beredskapslager och för att från civilförsvarets sida bidra till att säkerställa en kontinuerlig tillverkning bör styrelsen fr. o. m. nästa budgetår upphandla 250 000 ampiner årligen. Kostnaden härför uppgår till 200 000 kronor.

På civilförsvarets förbandsstationer och förbandsplatser skall de skadade i förekommande fall lämnas sådan hjälp, att de kan transporteras till sjukhus på annan ort. Personer, som fått en svårare kroppsskada, drabbas ofta av en allvarlig komplikation i form av chock (skadechock), vilken i regel kräver speciell och skyndsam behandling med vätsketillförsel före transporten.

För chockbehandlingen krävs främst infusionsaggregat och blodersättningsmedlet makrodex. Infusionsaggregat är redan upphandlade i tillräckligt antal. Vad angår makrodexen framhålles, att den inhemska produktionen knappt kan svara för en tredjedel av civilförsvarets behov av blodersättningssubstans under krig. För en nöjaktig beredskap kräves enligt styrelsen, att ersättningsbehovet vid krig under viss begränsad tid täcks genom anskaffning och förrådshållning under fred. Civilförsvarets nuvarande lager räcker under en tredjedel av denna tid. För anskaffning av återstående makrodex erfordras 2 250 000 kronor, vilket belopp äskas för nästa budgetår.

Genom upphandling under innevarande budgetår har civilförsvarets återstående behov av sjukbåtar enligt gällande organisationsplaner fyllts. Vissa tidigare anskaffade båtar av äldre modell, 18 361 stycken, behöver emellertid utbytas, då de genom sin smala sängvidd är obekväma för de skadade

och genom sin konstruktion med fasta handtag försvårar och i vissa fall omöjliggör ilastning i bussar och tåg. Bårarna bör i stället kunna användas inom socialtjänsten eller i skyddsrum för förläggning av friska minderåriga.

Vidare har erfarenheten från krigs- och civilförvarsspel givit vid handen, att det verkliga behovet av bårar är större än det i gällande organisationsplaner upptagna. För att möta det ökade behovet i ett kritiskt läge bör centrala länsdepåer uppläggas, vilka skall förses med bårar till ett antal, som motsvarar trettio procent av det antal bårar, som medföljer sjukvårdsenheterna, eller 25 000 stycken.

På grund av det anförda äskar styrelsen för budgetåret 1955/56 1 650 000 kronor för utbyte och nyanskaffning av bårar.

6) *Blocktjänstmateriel*. Styrelsen bedömer anskaffningen av brandmateriel till blocktjänsten såsom mycket angelägen. Det äskade beloppet avses för anskaffning av främst blockpumpar.

7) *Besparingar*. Styrelsen hemställer, att å äldre anvisningar uppkomna besparingar måtte få användas till här tidigare angivna ändamål.

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper, har reserverat sig för en höjning av anslaget med 300 000 kronor.

Yttranden

1953 års civilförvarsutredning

1) och 2) *Alarmerings- och signalmateriel*. Utredningen, som ännu icke tagit ställning till frågan om tornobservatörernas utrustning, kan icke biträda civilförvarsstyrelsens äskande om medel för anskaffning av sådan utrustning.

Den föreslagna utbyggnaden av telefonförbindelserna för vissa av civilförvarets ledningscentraler har utredningen funnit erforderlig. Med hänsyn till bestämmelserna i 45 § civilförvarslagen jämförda med 21 § civilförvarskungörelsen kan det ifrågasättas, om icke utbyggnaden är av sådan art, att den skall vidtagas av kommunen med rätt för denna till statsbidrag med två tredjedelar av kostnaden. Skulle så vara fallet, torde medel till statsverkets andel i kostnaden eller i runt tal 169 300 kronor böra anvisas under anslaget till kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.

3) *Teknisk materiel*. Utredningen kan icke tillstyrka den av civilförvarsstyrelsen begärda medelsanvisningen för uppläggning av ett beredskapslager av ersättningsmateriel för fönsterglas. Om sådan beredskapslagring anses böra ske, synes det böra ankomma på riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap att vidtaga åtgärder härför.

5) *Sjukvårdsmateriel*. Utredningen har under övervägande frågan om vissa ändringar i nu gällande bestämmelser angående särskilt civilförvar.

Då antalet i blocktjänsten ingående cykelbårlag och räddningsgrupper kan påverkas av utredningens resultat, förordas en nedskärning av medelsanvisningen till sjukvårdsmateriel för nämnda bårlag och grupper med 500 000 kronor.

Mot en förrådshållning av makrodex för civildförsvarets behov under krig av den omfattning, som civildförvarsstyrelsen föreslår, har utredningen i och för sig ingen erinran. Återstående behov föreslås dock skola täckas under loppet av två budgetår.

Med utbyte av 18 361 äldre sjukbårar torde f. n. kunna anstå, då bårarna enligt vad som inhämtats kan tills vidare användas.

För anskaffning av reservlager av bårar av ny modell torde föreligga fullgiltiga skäl. Utredningen vill förorda, att för nästa budgetår medel anvisas för inköp av 10 000 sådana bårar.

6) *Blocktjänstmateriel*. Emot civildförvarsstyrelsens äskande av medel för anskaffning av blockpumpar har utredningen ingen erinran, då anskaffningen synes behöfelig oavsett resultatet av nyss berörda överbäganden angående särskilt civildförvar.

Sakrevisionen

1) och 2) *Alarmerings- och signalmateriel*. Anledning till erinran mot prisberäkningarna synes icke föreligga. Med hänsyn till pågående utredning har sakrevisionen icke ansett sig böra taga ställning till, huruvida behoven nu bör tillgodoses eller icke.

3) *Teknisk materiel*. Enligt sakrevisionens mening bör den ifrågasatta lagringen av ersättningsmateriel för fönsterglas ombesörjas av riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, varför revisionen, som vill erinra att det åligger vederbörande fastighetsägare att anskaffa fönstertäckningsmateriel, icke finner sig böra tillstyrka framställningen i denna del.

4) *Gasskyddsmateriel*. Under hand har upplysts, att beställning av instrument för mätning av radioaktiv strålning — blixtdosimetrar, avläsningsinstrument för dessa och kontamineringsmätare — i den omfattning, som det av styrelsen begärda beställningsbemyndigandet skulle möjliggöra, beräknas öka förutsättningarna att animera till igångsättande av tillverkning inom landet. Enligt vad revisionen inhämtat av försvarsstabens forskningsavdelning bedrives forsknings- och försöksverksamhet på detta område i samarbete mellan försvarets forskningsanstalt, civildförvarsstyrelsen och i viss mån sjukvårdsberedskapsnämnden. Dosimetern beräknas med förpackning kosta fem kronor. Kostnaden för avläsningsinstrument för dosimetrarna beräknas bli omkring 2 000 kronor per styck. Kontamineringsmätare (Geiger-mätare) kommer sannolikt att anskaffas från England. Försvaret, civildförsvaret och beredskapsnämnden avser att samordna sina anskaffningar. I anslutning härtill och under förutsättning att enligt civildförvarsutredningens mening civildförsvaret nu skall utrustas med ifrågavarande materiel, vill sakrevisionen, därest genom anslaget för-

månligare anskaffningsvillkor kan ernås, icke motsätta sig bifall till beställningsbemyndigande å 500 000 kronor.

5) *Sjukvårdsmateriel*. Sakrevisionen, som icke upptagit avvägningen av antalet enheter eller i desamma ingående materiel till övervägande, har, där jämförelsemateriel förelegat, undersökt de prisberäkningar, som ligger till grund för medelsäskandena. Härvid har utgångspunkten varit dels inom civilförsvarsstyrelsen numera föreliggande uppgifter, dels av försvarets sjukvårdsstyrelse m. fl. under senare tid verkställda upphandlingar. Prisjämförelserna utvisar, att styrelsens beräkningar i vissa fall grundar sig på för höga priser. I beräkningarna gjorda avrundningar, som av styrelsen angivits till omkring fem procent och avsetts för fraktkostnader, har härvid icke medtagits. Sakrevisionen räknar med, att civilförsvarsstyrelsens prisberäkningar beträffande av revisionen icke granskade materialpriser lämnar utrymme för de fraktkostnader, som ej är inrymda i anbudspriser. I fråga om det samlade medelsbehovet för anskaffning av enheter enligt organisationsplanerna skulle de sålunda reviderade priserna innebära ett minskat medelsbehov å 800 000 kronor.

Beträffande befintlig instrument- och förbandsmateriel, som uppgivits vara indragen från länsförråden och som till ett värde av 500 000 kronor beräknats kunna användas i de enheter, som nu skall utrustas, har en tillsammans med representanter för materielbyrån inom försvarets sjukvårdsstyrelse företagen granskning givit vid handen, att alltför stora krav ställs på den äldre materielen såväl i fråga om kvalitet som överensstämmelse med den, som nu anskaffas för enheterna. En lämpligt avvägd blandning i satserna av äldre och nya instrument synes utan olägenhet kunna ske. Instrumentens värde kan uppskattningsvis beräknas till sjuttio procent av nyanskaffningsvärdet.

Beträffande förbandsmaterielen konstaterades, att den kvarligger i länsförråden och enligt uppgift avses att användas för övningsändamål. Då lagringsbeständigheten hos icke steriliserad förbandsmateriel är avsevärd och i varje fall icke understiger tjugو år, synes starka skäl tala för att en omprövning av denna materiels användning kommer till stånd. Först då omsättning blir nödvändig, synes materielen böra användas för övningsändamål. Det kan ock ifrågasättas, att — i likhet med vad fallet är vid försvarsväsendet — värdet av för övningsändamål ianspråktagen dylik materiel tillgodoföres anslaget till engångsanskaffning.

I medelsäskandena för budgetåret 1953/54 beräknade civilförsvarsstyrelsen värdet av den befintliga instrument- och förbandsmaterielen, som skulle kunna användas i den nya organisationen, till 1 500 000 kronor. Då ett inpassande av denna materiel i den nya organisationen skulle bli mycket kostsamt, ansåg styrelsen, att materielen skulle lagerhållas som reserv. I 1953 års statsverksproposition (XI ht s. 363) anförde departementschefen — vilket lämnades utan erinran av riksdagen — att styrelsen borde före-

bringa närmare utredning om kostnaderna för satsning och förpackning av den lagerhållna materiel i jämförelse med kostnaderna för nyinköp av motsvarande materiel. Sådan utredning föreligger ännu icke men styrelsen har, såsom tidigare nämnts, nu uppskattat materielens värde till 500 000 kronor. Med ledning av vissa inventeringsuppgifter avseende transportskenor och diverse materiel, som anskaffats för sjukvårdstjänsten i den tidigare organisationen, kan värdet av endast denna materiel uppskattas till omkring 400 000 kronor. Härtill kommer den stora mängd instrument och förbandsartiklar, vars värde icke nu kan beräknas men som vare sig den kan användas i enheterna eller försäljas synes ha ett anseeligt värde. I avvaktan på resultatet av förenämnda utredning inom styrelsen, anser sakrevisionen — under hänvisning till de här tidigare anförda synpunkterna på möjligheten att använda materiel i den nya organisationen — att medelsanvisningen i nuvarande läge bör bestämmas med beaktande av det av civilförsvarsstyrelsen tidigare uppgivna värdet å materiel, 1 500 000 kronor.

Under återopande härav och därest anskaffning av ifrågavarande materiel nu anses böra företagas, finner sakrevisionen, att ett belopp av (5 935 000 — 800 000 — 1 500 000) 3 635 000 kronor bör anvisas för ändamålet.

Sakrevisionen, som icke kan uttala sig om huruvida civilförsvaret bör utrustas med ampiner, har erfarit, att det uppgivna priset motsvarar tillverkningskostnaden vid hittillsvarande tillverkning vid militärapoteket.

Den önskvärda omfattningen av behandlingen med makrodex vid mottagande sjukhus (beredskapssjukhus) lär vara beroende av tidigare sådan behandling vid civilförsvarets enheter. Behovet av makrodex vid civilförsvarets enheter och beredskapssjukhusen måste därför ses i ett sammanhang. Frågan om sjukvårdsberedskapsnämndens behov vid en ökad lagring inom civilförsvaret har dock enligt vad revisionen inhämtat ännu icke dryftats. Det må nämnas, att beredskapssjukhusens lager, som förvaltas av riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, är betydande och att lagringen för försvaret är av ungefär samma storleksordning. Vidare har inhämtats, att framgångsrik forskning bedrivs beträffande möjligheterna att i viss mån ersätta makrodex-lösning med annan infusionslösning, som ej kräver kostsam lagring av råvaror. Användning av annan infusionslösning skulle komma att ändra nu föreliggande behovsberäkningar avseende beredskapslagring av makrodex.

Med hänsyn till nu inom landet befintliga beredskapslager och inför möjligheterna att kunna utföra chockbehandling med annan än på makrodex grundad infusionslösning finner sig sakrevisionen icke kunna tillstyrka ytterligare medel för beredskapslagring av makrodex. Därest anskaffning likväl anses böra företagas, bör i allt fall de berörda myndigheterna gemensamt upptaga anskaffningsbehovet i dess helhet till behandling och jämväl underkasta prisfrågan ingående prövning.

Enligt sakrevisionens mening bör de äldre bårarna alltså användas i civilförsvarets sjukvårdstjänst. Med hänsyn härtill och då behovet av bårar blir beroende av det resultat, vartill civilförvarsutredningen härutinnan kan komma, anser sig revisionen f. n. icke böra tillstyrka någon medelsanvisning för detta ändamål.

6) *Blocktjänstmateriel*. Behovet av blockpumpar och den kvantitet, som bör anskaffas under fredstid, undandraget sig sakrevisionens bedömande. Prisberäkningen har emellertid icke givit anledning till erinran.

De av sakrevisionen angivna direkta förslagen till ändringar i civilförvarsstyrelsens äskanden innebär en nedsättning av medelsbehovet från 11 535 000 kronor till 5 335 000 kronor.

Statskontoret anser, att anslag för nästkommande budgetår bör anvisas med högst det av sakrevisionen angivna beloppet.

Departementschefen

Under tiden 1 juli 1953—oktober 1954 har styrelsen genom utlagda beställningar bundit medel till ett belopp av i runt tal 16 900 000 kronor. Vid en upphandlingsverksamhet av motsvarande omfattning under återstoden av innevarande budgetår torde man kunna räkna med att det belopp, som den 31 oktober 1954 var obundet, cirka 11 000 000 kronor, vid budgetårets utgång till större delen förbrukats eller bundits.

Såsom styrelsen framhållit har 1953 års civilförvarsutredning att pröva civilförsvarets materielbehov. I avvaktan på resultatet härav synes mig medelsanvisningen böra inskränkas till att omfatta sådan materiel, som vid ett bibehållande av civilförsvarets uppgifter i stort under alla förhållanden är erforderlig och bör anskaffas för statliga medel. Härvid torde särskilt få beaktas vad utredningen anfört i sitt yttrande över styrelsens äskande i denna del. Med denna utgångspunkt finner jag, att medelsanvisningen bör beräknas på följande sätt.

För alarmerings- och signalmateriel upptages 102 400 kronor för installation av telefonlarmutrustning, 67 100 kronor för serviceinstrument till apparatur för radiomanövrering av tyfonaggregat, 61 500 kronor för handverktyg, 21 600 kronor för viss speciell utrustning för reparation av radionätet, 130 000 kronor för utbyte av viss föråldrad radioutrustning, 40 000 kronor för anordnande av vissa trådförbindelser, 36 200 kronor för vissa universalinstrument m. m. samt 652 000 kronor för övrig signalmateriel. Såsom 1953 års civilförvarsutredning anfört synes någon medelsanvisning till utrustning för tornobservatörer ej böra ifrågakomma samt medel för utbyggnad av telefonförbindelserna i vissa ledningscentraler inom Stockholms civilförvarsområde böra beräknas i form av statsbidrag under anslaget till kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. I enlighet med det anförda skulle till alarmerings- och signalmateriel erfordras tillhoppa i runt tal 1 110 000 kronor.

Jag delar 1953 års civilförvarsutrednings och sakrevisionens uppfattning, att anskaffningen av ersättningsmedel för fönsterglas ej bör ombesörjas av civilförvarsstyrelsen.

Styrelsens hemställan om bemyndigande att anskaffa viss gasskyddsmateriel (instrument för mätning av radioaktiv strålning) finner jag mig böra biträda.

Vad angår sjukvårdstjänsten anser jag i likhet med civilförvarsstyrelsen, att nuvarande materielbrister i stort sett bör täckas. Styrelsen har angivit bristerna till 5 935 000 kronor. Enligt sakrevisionen skulle detta belopp på grund av prisrevideringar kunna reduceras med 800 000 kronor. Med hänsyn främst till att sakrevisionen vid sin granskning icke medtagit några belopp för frakter och emballage m. m., anser jag, att reduktionen bör begränsas till 700 000 kronor. Vad angår frågan om i vilken utsträckning äldre materiel kan komma till användning i den nya organisationen, synes man i avbidan på resultatet av det styrelsen meddelade uppdraget böra utgå ifrån, att värdet av äldre men för den nuvarande tjänstegrenen alltjämt användbar materiel utgör cirka sjuttio procent av nyanskaffningsvärdet för all äldre instrumentutrustning. Med denna princip skulle, enligt vad jag inhämtat, värdet av äldre utnyttjbar materiel bli omkring 1 000 000 kronor. Vidare biträder jag civilförvarsutredningens förslag om minskning av medelsanvisningen med 500 000 kronor för utrustning till i blocktjänsten ingående cykelbårlag och räddningsgrupper. I enlighet med det anförda skulle till täckande av materielbristerna inom sjukvårdstjänsten för nästa budgetår anvisas (5 935 000 — 700 000 — 1 000 000 — 500 000) 3 735 000 kronor.

Vad angår styrelsens hemställan om medel för inköp av blodersättningsmedlet makrodex har en inom inrikesdepartementet företagen undersökning givit vid handen, att en lagerhållning av den storleksordning styrelsen föreslagit vore önskvärd samt att densamma icke skulle inverka på exempelvis beredskapssjukhusens behov av makrodex. Från sakkunnigt håll i försvarsmedicinska nämnden har upplysts, att makrodex f. n. är det lämpligaste blodersättningsmedlet samt att det är osannolikt, att forskningen inom överskådlig framtid skall bidra till att göra makrodex umbärlig. På grund av det anförda förordar jag, att för inköp av makrodex under nästa budgetår anvisas ett belopp av 1 125 000 kronor, motsvarande hälften av de av civilförvarsstyrelsen härför äskade medlen.

Vad angår styrelsens äskanden i övrigt i fråga om sjukvårdsmaterielen beräknar jag 830 000 kronor för en begränsad anskaffning av ampiner samt för utbyte och nyanskaffning av bårar. För blocktjänstmateriel torde böra avses ett belopp av 200 000 kronor.

Till anskaffning av nu angiven materiel erfordras alltså sammanlagt (1 110 000 + 3 735 000 + 1 125 000 + 830 000 + 200 000) 7 000 000 kronor. Då å anslaget uppkomna besparingar, vilka i enlighet med företagna under-

sökningar numera uppskattas till i runt tal 500 000 kronor, kan utnyttjas för anskaffning av denna materiel, skulle vid bifall till mina förslag medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår uppgå till 6 500 000 kronor. Jag föreslår, att Kungl. Maj:t skall äga bestämma på vad sätt uppkommande besparingar å anslaget skall användas samt i förekommande fall äga företaga omdisposition mellan de för olika materielgrupper beräknade beloppen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) till *Engångsanskaffning av materiel* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 6 500 000 kronor;
- b) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva, att beställningar å instrument för mätning av radioaktiv strålning må utläggas inom en kostnadsram av 500 000 kronor.

[208] 9. **Inköp av brandmateriel**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	2 000 000	1 842 375
1954/55 (statsliggaren s. 1131)	1 200 000	
1955/56 (förslag)	1 100 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 27/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 665 000 kronor.

Motiv

Reservationen på anslaget utgjorde per den 30 juni 1954 3 505 386 kronor (cirka 3,3 miljoner kronor)¹, varav 1 448 338 kronor bundits genom beställningar. De icke bundna medlen uppgick sålunda till 2 057 048 kronor (cirka 1,7 miljoner kronor). Ytterligare 1 miljon kronor beräknas snart komma att bindas. Resterande icke bundna medel jämte det för innevarande budgetår anvisade anslaget kommer med säkerhet att så gott som helt ianspråktagas under återstoden av budgetåret.

Antalet brandavdelningar för varje ort bör självfallet stå i relation till ortens brandfarlighet. En ganska god bedömningsgrund för en Orts brandfarlighet erhålles av folkmängdssiffran, då denna i regel ger ett indirekt uttryck för de materiella värdena.

Vid beräkningen av det totala behovet brandavdelningar har styrelsen utgått från en brandavdelning per 2 000 invånare. Viss jämkning har dock skett i fråga om orter under 20 000 och över 80 000 invånare. Det totala behovet av materiel har härefter framräknats genom multiplikation av antalet brandavdelningar och behovssiffran per brandavdelning. Sedan hänsyn tagits till befintlig brandmateriel, såväl kommunernas som sådan materiel, vilken anskaffats eller kommer att anskaffas för hittills anvisade

¹ Inom parentes motsvarande siffror per den 30 juni 1953.

statsmedel, återstår en brist på 7 350 000 kronor. Häri har dock ej inräknats reservbehovet av motorsprutor och slang.

Då beräkningen är återhållsam, synes det styrelsen osannolikt, att totalbehovet för riket skulle befinnas lägre än nu angivits, även om nya principer skulle läggas till grund för civilförsvarets uppbyggnad.

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper, har reserverat sig för att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Yttranden

1953 års civilförvarsutredning. Utredningen erinrar om att civilförvarsstyrelsen i petita för löpande budgetår beräknat behovet av brandmateriel enligt en metod, som utgår från vissa relationstal mellan folkmängds-siffrorna i olika orter och det erforderliga antalet brandavdelningar. Till grund för de nu redovisade behovssiffrorna ligger en förnyad beräkning enligt samma metod, vilken beräkning emellertid givit annat resultat än den tidigare. Utredningen har f. n. icke kunnat taga definitiv ställning till metoden men finner det dock tveksamt, om den kan ge ett riktigt utslag. Inom utredningen pågår en expertundersökning för att få fram en om möjligt säkrare och riktigare beräkningsgrund. Utredningen föreslår samma medelsanvisning som för innevarande budgetår.

Sakrevisionen. Styrelsens beräkning är i likhet med den, som framlades i äskandena för innevarande budgetår, överslagsvis och innefattar betydande osäkerhetsmoment. Nu redovisade brister synes därför icke kunna läggas till grund för en medelsanvisning. Då emellertid en betryggande utrustning för brandväsendet inom civilförsvaret otvivelaktigt är av stor betydelse, vill sakrevisionen — i avvaktan på civilförvarsutredningens behovsberäkning — icke motsätta sig oförändrad medelsanvisning.

Även *statskontoret* anser, att medelsanvisningen icke bör höjas.

Departementschefen

Den materielbrist, som civilförvarsstyrelsen nu redovisat, 7 350 000 kronor, har framkommit som ett resultat av gjorda överslagsberäkningar. Härvid har styrelsen utgått ifrån ett behov av i regel en brandavdelning per 2 000 invånare. Det totala behovet har därefter — med vissa jämkningar — framräknats genom multiplikation av antalet enheter och behovssiffran per brandavdelning.

Såsom 1953 års civilförvarsutredning framhållit, använde sig styrelsen av i princip samma metod vid beräkningen av medelsbehovet för innevarande budgetår, varvid bristen uppgavs till 1,2 miljoner kronor. I likhet med civilförvarsutredningen måste jag finna det tveksamt, om den tillämpade metoden kan ge ett tillfredsställande resultat. Med hänsyn härtill och i avvaktan på resultatet av den inom utredningen pågående behovsberäk-

ningen förordar jag en medelsanvisning av 1 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av brandmateriel* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 1 100 000 kronor.

[209] 10. **Anskaffning av viss förbrukningsmateriel**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	100 000	183 131
1954/55 (statsliggaren s. 1131)	50 000	
1955/56 (förslag)	90 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 27/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 100 000 kronor.

Motiv

Den 30 juni 1954 utgjorde reservationen å anslaget 213 470 kronor, varav 179 489 kronor bundits genom beställningar. Inberäknat innevarande budgetårs anslag uppgick följaktligen de disponibla medlen per den 1 juli 1954 till 83 981 kronor. Värdet per den 30 juni 1954 av förrådshållen och beställd förbrukningsmateriel uppskattas till cirka 180 000 kronor. Då årligen materiel för cirka 175 000 kronor förbrukas, kan sålunda den förrådshållna materielens värde per den 30 juni 1955 beräknas utgöra cirka 90 000 kronor. Mot bakgrunden av dessa siffror anser styrelsen den begärda uppräknigen av anslaget nödvändig.

Yttrande

Statskontoret ifrågasätter, om ej anslaget i nuvarande läge bör kunna uppföras med oförändrat belopp.

Departementschefen

I likhet med civilförsvarsstyrelsen anser jag en uppräkning av anslaget vara erforderlig men förordar, att densamma begränsas till 40 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av viss förbrukningsmateriel* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 90 000 kronor.

[210] 11. **Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	2 350 000	2 049 735
1954/55 (statsliggaren s. 1132)	2 555 000	
1955/56 (förslag)	2 830 000	

Yrkande

Civilförvarsstyrelsen (skr. 27/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 795 000 kronor.

	Anvisat 1954/55	Förslag	Ökning
1. Förrådshållning av civilförvarsmateriel:			
a) lokalhyror	530 000	585 000	55 000
b) ersättning till tillfällig personal	330 000	470 000	140 000
c) underhåll och reparation	565 000	925 000	360 000
d) anskaffning av reservmateriel	75 000	100 000	25 000
e) kostnader för kontroll av vapen och ammunition m. m.	60 000	85 000	25 000
f) materiel för särskilda skyddsåtgärder	10 000	60 000	50 000
g) övriga utgifter	180 000	290 000	110 000
2. Drift av stadsägda alarmerings- och radioanläggningar	215 000	235 000	20 000
3. Kontroll och efterbesiktning av gasskyddsmateriel	40 000	50 000	10 000
			795 000

Motiv

I 1953 års civilförvarsutrednings uppdrag ingår även att pröva civilförsvarets förrådshållning. Som ett resultat härav kan förrådshållningen måhända komma att bli föremål för en genomgripande omorganisation. Detta förhållande påverkar dock icke behovet, att den nuvarande förrådshållningen erhåller tillräckliga materiella och personella resurser, för att materielen skall kunna förvaras och underhållas på ett ekonomiskt godtagbart sätt.

1 a) Kostnadsökningen för lokalhyror ansluter nära till den ökning av utrymmesbehovet, som beräknas uppstå till följd av nya leveranser, och beror endast i mindre utsträckning på höjda hyror. För styrelsens förråd beräknas ett sammanlagt hyresbelopp av 8 300 kronor. I de av länsstyrelserna uppgivna kostnaderna för lokalhyror — 603 000 kronor — ingår ett belopp om cirka 25 000 kronor för lokalhyror inom Stockholms civilförvarsområde, vilket bortfaller vid bifall till styrelsens förslag i det följande om uppförande av en större förrådsbyggnad inom området (se under c). Under förutsättning av bifall till nämnda förslag hemställer styrelsen, att delposten för nästa budgetår uppföres med 585 000 kronor.

b) Redan tillförseln av ytterligare materiel till förråden motiverar en uppräknings av posten till tillfällig personal. Härtill kommer att en sådan ökning även erfordras för att få till stånd en ekonomiskt försvarlig vård av den förrådshållna materielen. Av sistnämnda grund erfordras uppräknings av posten med tjugufem procent. Utöver ersättningen till personal vid civilförvarsstyrelsens förråd — 50 000 kronor — har länsstyrelserna beräknat ett medelsbehov av sammanlagt 567 000 kronor.

c) Civilförvarsstyrelsens och länsstyrelsernas medelsbehov under nästa budgetår beräknas till 210 000 resp. 717 500 kronor, eller sammanlagt cirka 927 500 kronor. I det för civilförvarsstyrelsens behov beräknade

beloppet ingår liksom under innevarande budgetår 120 000 kronor för översyn och reparation av äldre släpfordon (ambulanser m. m.) samt 30 000 kronor för inventering av materiel. I den för länsstyrelsernas behov beräknade medelsanvisningen ingår dels ett belopp om 250 000 kronor för uppförande av en förrådsbyggnad om 2 500 m² för Stockholms civilförvarsområde dels ett belopp om 128 500 kronor för uppförande av två förrådsbaracker om 465 resp. 785 m² inom Göteborgs civilförvarsområde. Styrelsen anser uppförandet av dessa baracker vara utomordentligt betydelsefullt för en rationell och tillfredsställande förrådshållning inom nämnda civilförvarsområden.

d) Materielen utgöres huvudsakligen av reservdelar till motorsprutor, snabbkopplingsrör m. m. Enbart för att täcka behovet av reservdelar till befintliga snabbkopplingsrör skulle erfordras cirka 100 000 kronor.

e) Antalet vapen, som skall kontrolleras under nästa budgetår, kommer att väsentligt öka (40 procent). Civilförvarsstyrelsen har därför i likhet med länsstyrelserna beräknat medelsbehovet till 85 000 kronor.

f) Styrelsens äskande avser installation av larmanläggning i sex länsförråd, vilkas storlek samt läge ur bevakningssynpunkt motiverar sådana anläggningar.

g) Från delposten bestrides utgifter för underhåll av egna förrådsbyggnader och av sådana förhyrda byggnader, för vilka statsverket enligt gällande kontrakt är ansvarigt för det yttre underhållet, förrådsomkostnader i allmänhet, kostnader för transporter m. m.

Tillförseln av ny materiel medför behov av en viss uppräknig jämväl av denna delpost. Ökade medel erfordras även för att tillgodose kravet på en förbättrad förrådshållning. Vidare har länsstyrelserna redovisat ett sammanlagt medelsbehov av 48 500 kronor till kostnader för större omdispositioner av materiel och andra liknande engångsutgifter för att erhålla en ändamålsenligare förrådshållning.

2) Det stegrade medelsbehovet föranledes av ökat antal anläggningar.

3) Den decentralisering av förrådshållningen, som numera i viss utsträckning genomförts, medför ökade krav på besiktning av gasskyddsmaterielen. Den totala kostnaden för verksamheten — kontroll och efterbesiktning — för budgetåret 1953/54 har uppgivits till 52 000 kronor. Då det ej är möjligt att inskränka verksamheten, hemställs om en uppräknig av anslagsposten.

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper, har reserverat sig för en höjning av anslaget med 300 000 kronor.

Yttranden

1953 års civilförvarsutredning. Utredningen har ägnat civilförsvarets förrådsfrågor stor uppmärksamhet och gjort besök vid bl. a. förråd i Söder-

manlands län och i Göteborg. De besökta förråden var åtminstone i vissa fall otillfredsställande. Av inhämtade upplysningar har framgått, att förrådshållningen även i flera andra län är i starkt behov av upprustning. Med hänsyn till de brister, som sålunda synes vidlåda civilförsvarets förrådshållning, torde en viss uppräknings av förrådsanslaget vara väl motiverad. Mot civilförsvarsstyrelsens äskande, vilken innebär en kraftig nedskärning av de av länsstyrelserna anmälda medelsbehoven, har utredningen därför ingen erinran.

Statskontoret. Genom ökningen av civilförsvarsmaterielen kommer givetvis kostnaden för förvaring och underhåll av densamma att stiga. Med hänsyn bl. a. till att civilförsvarets förrådshållning skall prövas av 1953 års civilförvarsutredning synes dock en viss försiktighet böra iakttagas i fråga om medelsanvisningen. Statskontoret kan i likhet med reservanten i styrelsen icke tillstyrka större uppräknings av anslaget än med 300 000 kronor.

Departementschefen

Belastningssiffran för budgetåret 1953/54 synes utvisa, att anslaget icke helt utnyttjats. Därest nämnda siffra uppräknas med tjugufem procent för att täcka ökade utgifter för förrådshållningen i anledning av tillförsel av ytterligare materiel under innevarande och nästa budgetår, skulle medelsbehovet för budgetåret 1955/56 utgöra i runt tal 2 500 000 kronor. Härvid har icke räknats med några större utgifter av engångsnatur. Styrelsen har i sådant hänseende hemställt om anvisande av 378 500 kronor för uppförande av tre förrådsbaracker, en inom Stockholms och två inom Göteborgs civilförvarsområde. Jag föreslår, att ett belopp om 330 000 kronor beräknas för uppförande av en barack i vardera området.

I enlighet med det anförda skulle anslaget uppföras med 2 830 000 (+ 275 000) kronor. Ökningen torde i sin helhet böra tillgodoföras anslagsposten till förrådshållning av civilförsvarsmateriel.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 2 830 000 kronor.

[211] 12. Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförvarsområdena

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	250 000	438 534
1954/55 (statsliggaren s. 1132)	650 000	
1955/56 (förslag)	280 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 27/8 1954) föreslår, att anslaget sänkes med 370 000 kronor.

	Anvisat 1954/55	Förslag	Minskning
Statsbidrag till aktiebolaget Stockholms spårvägar för anordnande av skyddsrum	370 000	—	370 000

Motiv

Det för budgetåret 1954/55 anvisade beloppet har avsetts för anordnande av ett fullträffsäkert skyddsrum i Vällingby.

I anslagsframställningen för innevarande budgetår anmäldes, att fråga under budgetåret även kunde uppkomma om statsbidrag till fullträffsäkert utförande av spårvägens anläggningar i Alvik och Johanneshov. Ritningsförslag till dessa anläggningar har emellertid ännu icke underställts civilförsvarsstyrelsen, och någon framställning har icke heller ingivits om deras utförande i fullträffsäkert skick. Statsbidragsmedel till Stockholms spårvägar synes därför icke behöva anvisas för nästa budgetår.

Yttrande

Statskontoret. Styrelsens förslag har ej givit anledning till erinran.

Departementschefen

Emot styrelsens förslag till medelsanvisning har jag intet att erinra. Posten till statsbidrag till aktiebolaget Stockholms spårvägar för anordnande av skyddsrum torde följaktligen utgå ur anslaget. Därest under nästa budgetår fråga skulle uppkomma om statsbidrag till bolaget för anordnande av skyddsrum, föreslår jag, att erforderliga medel får tagas från anslagsposten till statsbidrag till andra enskilda för anordnande av vissa skyddsrum.

I enlighet med det anförda torde anslaget uppföras med 280 000 (— 370 000) kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa löpande kostnader för civilförsvarets verksamhet inom civilförsvansområdena* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 280 000 kronor.

[212] **13. Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförsvarsändamål**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	350 000	—
1954/55 (statsliggaren s. 1133)	100	
1955/56 (förslag)	500 000	

Yrkande

Civildéforsvarsstyrelsen (skr. 27/8 1954) hemställer, att anslaget uppföres med 2 000 000 kronor.

Motiv

Med ledning av styrelsens anvisningar har en detaljplanering skett inom länen rörande behovet av krigsbranddammar. Enligt överståthållarämbetets och länsstyrelsernas beräkningar erfordras totalt 981 dammar för tillhoppa cirka 48 miljoner kronor. Statsverkets andel i denna kostnad skulle enligt gällande statsbidragsregler utgöra två tredjedelar eller 32 miljoner kronor. Enbart för Stockholm, Göteborg och Malmö uppskattas behovet till 229 dammar för cirka 18,8 miljoner kronor.

Hittills för ändamålet anvisade medel, en miljon kronor, har fördelats med 600 000 kronor till Stockholms och 400 000 kronor till Göteborgs civilförsvarsområde.

Även om totalkostnaden genom en detaljgranskning av det redovisade behovet kan något reduceras, är det uppenbart, att avsevärda belopp erfordras för att trygga vattentillgången för krigsbrandsläckningen. Oaktat en högre medelsanvisning i och för sig vore mycket motiverad, har styrelsen begränsat sitt äskande för nästa budgetår till 2 miljoner kronor.

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper, har reserverat sig för att anslaget uppföres med en miljon kronor.

Yttranden

1953 års civilförsvarsutredning. Utredningen har ännu ej närmare granskat beräkningsgrunden för att fastställa behovet av krigsbranddammar. Tillgången på branddammar är emellertid enligt utredningens uppfattning så begränsad, att det begärda beloppet under alla förhållanden torde täcka allenast en mindre del av totalbehovet. Utredningen vill därför icke motsätta sig äskandet.

Statskontoret. Då avsaknaden av krigsbranddammar enligt civilförsvarsstyrelsens uppfattning är en av de allvarligaste bristerna i den civila krigsberedskapen, vill ämbetsverket icke motsätta sig, att 1 000 000 kronor anvisas för ändamålet.

Departementschefen

Otvivelaktigt är som statskontoret framhållit avsaknaden av krigsbranddammar, som i krig skall trygga vattentillgången för släckning av genom krigshandlingar orsakade bränder, en mycket allvarlig brist i vår beredskap. I rådande investeringsläge kan jag emellertid icke tillstyrka en så stor medelsanvisning för ändamålet som föreslagits av civilförsvarsstyrelsen

utan förordar, att densamma för nästa budgetår begränsas till 500 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförsvarsändamål* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[213] 14. Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	13 300 000	7 637 939
1954/55 (statsliggaren s. 1133)	13 555 000	
1955/56 (förslag)	13 060 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 27/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 4 075 000 kronor.

	Förslag
1. Fullträffsäkra ledningscentraler	400 000
2. Fullträffsäkra skyddsrum för civilbefolkningen	12 800 000
3. Komplettering av äldre fullträffsäkra skyddsrum	400 000
4. Allmänna skyddsrum i normalskyddsrum utförande	1 700 000
5. Skyddsanordningar för kommunala tekniska verk	2 330 000
6. Reservanordningar för vattenförsörjning	—
	17 630 000

Motiv

1) Civilförsvarsstyrelsen har tidigare anmält behov av 100 fullträffsäkra ledningscentraler till en sammanlagd kostnad för statsverket om 49 miljoner kronor.

Hittills anvisade medel torde tillsammans med kommunernas andel och visst fredsanvändningsvärde räcka till att färdigställa 49 anläggningar.

För nästa budgetår begränsar sig civilförsvarsstyrelsen till att äska medel till en mera omfattande ombyggnad av två äldre anläggningar.

2) Till fullträffsäkra skyddsrum för civilbefolkningen har hittills anvisats 31,9 milj. kronor. Detta belopp beräknas av styrelsen föreslå till helt färdigställande av tolv och till en första utbyggnadsetapp av ytterligare tre anläggningar. Härigenom skulle för hittills anvisade medel femton befolkningsskyddsrum kunna komma till utförande helt eller delvis och samtliga de orter, där enligt Kungl. Maj:ts beslut fullträffsäkra skyddsrum skall anordnas, förses med åtminstone en sådan anläggning.

För nästa budgetår äskas 4,1 milj. kronor för att slutföra nyssnämnda tre anläggningar.

Dessa femton befolkningsskyddsrum har plats endast för 103 000 personer eller knappt en niondel av befolkningen inom anläggningarnas upptagningsområden. Civilförsvarsstyrelsen har infordrat uppgifter från överståthållarämbetet och vederbörande länsstyrelser rörande möjligheterna att

inom områdena anordna ytterligare skyddsrum. Slutligt resultat av denna undersökning föreligger ej ännu. Av i ärendet lämnade förhandsuppgifter framgår dock, att utbyggnad av tio nya befolkningsskyddsrum, varav fyra i berg och sex i betong i anslutning till nybebyggelse — s. k. kvartersskyddsrum — ur byggnads- och stadsplanesynpunkt kan igångsättas i sju orter under budgetåret 1955/56. Anläggningarna skulle omfatta 46 200 skyddsplatser. Kostnaden för första utbyggnadsetappen av bergrummen och fullt färdigställande av kvartersskyddsrummen har uppskattats till i runt tal 14,8 milj. kronor. I uppgifterna framhålles vidare, att kvartersskyddsrum är den mest ekonomiska lösningen inom områden där berg saknas. Vidare betonas, att ett ekonomiskt förmånligt utförande av sådana anläggningar förutsätter, att medel för ändamålet finns disponibla redan, då nybebyggelsen inom områdena är i planeringsskedet. Styrelsen, som för sin del understryker riktigheten av dessa synpunkter, begränsar sig till att för nästa budgetår äska medel till två bergtrum samt halva kostnaden för sex betongskyddsrum eller sammanlagt i runt tal 8,7 milj. kronor.

3) I anslagsframställningen för innevarande budgetår anmälde styrelsen, att inom landet fanns ett åttiotal under det sista världskriget anlagda allmänna skyddsrum, till övervägande delen bergtrum, vilka med en måttlig insats av material och arbete skulle kunna bli i det närmaste fullträffsäkra, samt äskade 1,2 milj. kronor för iståndsättande av sjutton av dessa anläggningar. Av årets anslag beräknas emellertid blott 780 000 kronor kunna användas för ändamålet, vilket belopp torde förslå till komplettering av ett tiotal skyddsrum. Styrelsen hemställer nu om medel för iståndsättande av ytterligare sju anläggningar.

4) Av det äskade beloppet avses 500 000 kronor till anordnande av allmänna normalskyddsrum i samband med kompletteringsbebyggelse inom bebyggelseområden, som färdigstälts sedan 1944, samt 1,2 milj. kronor till anordnande av sådana anläggningar i samband med den fortlöpande bostadsbebyggelsen. Rörande behovet av normalskyddsrum erinrar styrelsen om den redovisning härav, som lämnats i petita för innevarande budgetår.

5) I samband med utvidgningen av *Stockholms* stads vattenverk i Norsborg förlades råvattenpumpstationen fullträffsäkert. Till detta företag har statsbidrag utgått. För att trygga stadens vattenförsörjning i krig, måste även den för driften oundgängligen nödvändiga och svårersättningsbara transformator- och ställverksutrustningen skyddas fullträffsäkert. Arbetena har påbörjats och beräknas bli avslutade under nästa budgetår. Merkostnaden har av civilförsvarsstyrelsen preliminärt uppskattats till 410 000 kronor, varav två tredjedelar eller 273 000 kronor skulle falla på statsverket.

Eskilstuna stads vattenverk har efter det senaste världskriget genomgått en omfattande till- och ombyggnad. Den befintliga maskincentralen utgör den mest sårbara delen. En beredskapsåtgärd vore därför att göra vatten-

försörjningen oberoende av maskincentralen. Härför erfordras vissa kompletterande åtgärder, exempelvis anskaffning av ett reservkraftaggregat. Kostnaden beräknas till 180 000 kronor, varav två tredjedelar eller 120 000 kronor skulle utgå som statsbidrag.

Enligt stadsfullmäktigebeslut i april 1953 skall *Jönköpings* stad uppföra ett helt nytt vattenverk med vattentäkt från Vättern. Byggnadstillstånd har beviljats för första byggnadsetappen. Huvudanläggningen, renvattenpumpstation m. m., skall förläggas ett stycke ifrån Vättern och så, att vitala delar inryms i berg. Råvattenpumpstationen, som måste placeras vid stranden av Vättern, erhåller skydd genom att förläggas under markytan och förses med s. k. sprängmantel.

Civildövarsstyrelsen har granskat upprättade preliminära ritningar för anläggningen, vars första byggnadsetapp av staden kostnadsberäknats till 4 300 000 kronor, varav 1 195 000 kronor utgör merkostnader för skyddsanordningar. Styrelsen har icke granskat dessa beräkningar, då slutliga anläggningshandlingar ännu icke inlämnats. Medel till statsbidrag bör emellertid nu beräknas till två tredjedelar av 1 195 000 eller 797 000 kronor.

I samband med anslagsäskandena för innevarande budgetår anmäldes, att *Göteborgs* stad framlagt förslag om utförande av detonationsportar för vattenverkets berganläggning vid Alelyckan och elektricitetsverkets transformatorstation vid Muraregatan. Statsbidrag har tidigare utgått för dessa båda anläggningar. Medel till detonationsportarna äskades emellertid icke av styrelsen för innevarande budgetår, enär erforderligt kostnadsunderlag saknades. Enligt nu inkomna uppgifter beräknas kostnaderna för Alelyckan till 150 000 kronor och för mottagningsstationen till 50 000 kronor, samt statsbidraget således till i runt tal 130 000 kronor.

Vidare hemställer styrelsen, att medel måtte anvisas till merkostnaden för fullträffsäkert utförande av ännu en mottagningsstation i staden, benämnd K 3. Statsbidragsfrågan har tidigare anmälts för Kungl. Maj:t av styrelsen. Då beräknades merkostnaden till 960 000 kronor, medan den nu av staden beräknats till 1 520 000 (+ 560 000) kronor. Ökningen förändrades av att det ur skyddssynpunkt är erforderligt att draga en särskild kabel från vattenfallsstyrelsens skyddade bergstation vid Lärje. Enligt tillämpade normer skulle statsbidraget totalt uppgå till 1 010 000 kronor.

Till täckande av två tredjedelar av merkostnaden för fullträffsäkert utförande av förutnämnda mottagningsstation vid Muraregatan i Göteborg anvisade 1950 års riksdag 600 000 kronor. Sedermera hemställde staden hos Kungl. Maj:t — med förmälan, att den verkliga merkostnaden uppgått till 1 443 071 (+ 543 071) kronor — om ytterligare statsbidrag med 360 000 kronor, vilket styrelsen tillstyrkte. Efter förslag av Kungl. Maj:t, som fann att den ytterligare merkostnaden kunde uppskattas till högst 345 000 kronor, anvisade 1954 års riksdag å tilläggsstat två tredjedelar av nämnda belopp eller 230 000 kronor.

Staden har nu hemställt, att civilförsvarsstyrelsen måtte vidtaga åtgärder för utbetalning av ytterligare statsbidrag med belopp, motsvarande reduktionen av bidraget, eller 130 000 kronor. Staden framhåller bl. a., att vid bedömningen av statsbidragsfrågan den beräknade kostnaden för en friliggande anläggning synes ha ökats med 195 000 kronor, avseende beräknat indextillägg för tiden efter den 31 december 1949. Vid sagda tidpunkt skulle emellertid den friliggande stationen enligt elverkets beräkningar hunnit färdigställas. Styrelsen överlämnar ärendet till Kungl. Maj:ts prövning. Vid bifall till stadens framställning skall anslaget — utöver vad civilförsvarsstyrelsen här tidigare äskat — uppräknas med 130 000 kronor.

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper, har reserverat sig för att anslaget höjes med 775 000 kronor.

Enligt Thapper bör för fullträffsäkra skyddsrum för civilbefolkningen och för allmänna skyddsrum i normalskyddsrumsförande anvisas 10 milj. resp. 1,2 milj. kronor.

Yttranden

1953 års civilförvarsutredning. Utredningen tillstyrker civilförvarsstyrelsens äskanden för fullträffsäkra ledningscentraler, fullträffsäkra skyddsrum för civilbefolkningen, komplettering av äldre fullträffsäkra skyddsrum och skyddsanordningar för kommunala tekniska verk. Utredningen förutsätter emellertid, att planen för den fortsatta utbyggnaden av befolkningsskyddsrummen underkastas en närmare granskning från Kungl. Maj:ts sida innan utbyggnaden igångsättes. I fråga om anordnande av allmänna skyddsrum i normalskyddsrumsförande bör enligt utredningens mening viss återhållsamhet iakttagas i avvaktan på resultatet av en närmare utredning angående behovet av dylika skyddsrum. Utredningen förordar därför, att medelsanvisningen för sådana skyddsrum begränsas till 1,2 milj. kronor.

Statskontoret. Behovet av och takten vid en fortsatt utbyggnad av de allmänna skyddsrummen undandraget sig i allt väsentligt statskontorets bedömande. Ämbetsverket föreställer sig likväl, att investeringsläget ej tillåter ett byggnadsprogram av den omfattning civilförsvarsstyrelsen föreslagit. I avvaktan på resultatet av pågående utredningar anser statskontoret, att den nuvarande kostnadsramen i stort sett bör bibehållas. Till kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. synes sålunda böra anvisas ett oförändrat belopp av 13 555 000 kronor.

Departementschefen

På grundval av ett av 1948 års skyddsrumsförslag framlagt förslag (SOU 1950: 13), vari bl. a. beaktats behovet av skydd för civilbefolkningen mot anfall med atomvapen förordades i proposition nr 176 till 1951 års 33 — Bihang till riksdagens protokoll 1955. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

riksdag bestämmelser, som möjliggjorde anordnande av fullträffsäkra skyddsrum för denna befolkning inom särskilda upptagningsområden i större städer. Det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma, inom vilka områden fullträffsäkra skyddsrum skulle byggas. I fråga om de närmare riktlinjerna för utbyggnaden framhöll föredragande departementschefen, att det icke vore möjligt att binda sig för en bestämd utbyggnadsplan eller för ett tidsschema för dess genomförande. Utbyggnadstakten finge bestämmas av en fortlöpande avvägning mellan å ena sidan de investeringsbehov, som förelåge i övrigt, och å andra sidan det utrikes- och militärpolitiska läget. Dessa uttalanden föranledde ingen erinran från riksdagens sida.

Med stöd av 22 § andra stycket civilförsvarslagen har Kungl. Maj:t i fråga om tio större orter fastställt särskilda upptagningsområden, inom vilka fullträffsäkra skyddsrum för civilbefolkningen skall anordnas. Varje budgetår fastställer Kungl. Maj:t en plan för utbyggnad av sådana skyddsrum med anlitande av de för ifrågavarande budgetår härför anvisade medlen. Vid fastställande av dessa planer underkastas nya till utbyggnad föreslagna anläggningar en noggrann granskning, varvid bl. a. anläggningens läge inom området i förhållande till befintlig eller planerad bostads- och industribebyggelse givetvis särskilt uppmärksammas. Vidare sker en angelägenhetsgradering mellan orterna med hänsyn till dessas betydelse ur skyddssynpunkt och förefintligheten av färdigställda eller påbörjade anläggningar m. m.

Av Kungl. Maj:t hittills fastställda utbyggnadsplaner omfattar femton befolkningsskyddsrum, varav ett i vardera av sju upptagningsområden samt två eller flera i återstående tre. T. o. m. innevarande budgetår anvisade medel torde, såsom civilförsvarsstyrelsen framhållit, förslå till färdigställande av tolv av dessa anläggningar samt till en första utbyggnadsetapp av tre.

Civilförsvarsstyrelsens förslag till ökad medelsanvisning för utbyggnad av allmänna skyddsrum under nästa budgetår, vilken skulle medgiva bl. a. att de tre påbörjade fullträffsäkra skyddsrummen kunde färdigställas och ytterligare åtminstone fem sådana skyddsrum utföras, har visserligen i stort sett tillstyrkts av 1953 års civilförvarsutredning. Investeringsläget tillåter emellertid icke ett byggnadsprogram av denna storleksordning. Utbyggnaden torde sålunda böra inskränkas till i stort sett samma omfattning som för innevarande budgetår. Från denna utgångspunkt beräknar jag 400 000 kronor för fullträffsäkra ledningscentraler, 9 800 000 kronor för fullträffsäkra skyddsrum för civilbefolkningen, 400 000 kronor för komplettering av äldre fullträffsäkra skyddsrum samt 700 000 kronor för allmänna skyddsrum i normalskyddsrumsförande. Den föreslagna medelsanvisningen för fullträffsäkra befolkningsskyddsrum medger färdigställande av samtliga påbörjade anläggningar samt inrättande av ytterligare

tre, förslagsvis i Stockholm, Göteborg och ännu en större stad. Det för normalskyddsrum beräknade beloppet bör huvudsakligen användas för inrättande av sådana skyddsrum i samband med nybebyggelse i storstädernas ytterområden. Därest så av omständigheterna påkallas, torde Kungl. Maj:t äga disponera medlen på annat sätt än nu angivits.

Vad angår de kommunala tekniska verken finner jag de redovisade skyddsåtgärderna vid vattenverken i Stockholm, Eskilstuna och Jönköping samt vid den nya mottagningsstationen i Göteborg, benämnd K 3, vara av sådan vikt ur civilförvarssynpunkt, att statsbidrag till merkostnaderna bör utgå. Mot den preliminära beräkningen av statsbidraget, 273 000, 120 000, 797 000 resp. 1 010 000 kronor, har jag i och för sig intet att erinra. Enligt vad jag inhämtat torde dock medelsanvisningen för anläggningen i Jönköping kunna anstå ännu ett budgetår. I fråga om de kompletterande skyddsåtgärderna vid nuvarande berganläggningar vid Alelyckan och Muraregatan vill jag erinra, att 1954 års riksdag beslutat, att statsbidrag skall utgå till merkostnaden för dessa åtgärder. I likhet med civilförvarsstyrelsen beräknar jag 130 000 kronor härför. Framställningen från Göteborgs stad om ytterligare statsbidrag för anläggningen vid Muraregatan kan jag däremot icke biträda. Slutligen vill jag nämna, att Kungl. Maj:t genom beslut i maj 1954 anbefalldes civilförvarsstyrelsen att i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1955/56 inkomma med redogörelse över de kommunala tekniska verk, vilka vederbörande kommuner planerade att utbygga i fullträffsäkert skick under budgetåret 1956/57 och beträffande vilka statsbidragsfrågan ännu icke underställts Kungl. Maj:ts prövning. Syftet med uppdraget var att erhålla en närmare överblick över de företag, som kunde bli aktuella under de närmaste åren. Med en sådan överblick skulle det också bli möjligt att, såsom ursprungligen förutsatts, underställa riksdagen statsbidragsfrågan för principbeslut i god tid före anläggningens påbörjande. Av de anläggningar, som styrelsen till efterkommande av anmaningen redovisat, må här nämnas det mest aktuella och kostnadskrävande objektet, nämligen en andra etapp av utbyggnaden av Göteborgs stads vattenverk, innefattande fullträffsäkert utförande av stadens råvattenpumpstation vid Lärjeån och vissa delar av reningsverket vid Alelyckan. Merkostnaden uppskattas till i runt tal 2 270 000 kronor. Tidigare statsbidrag har avsett skyddsanordningar vid renvattenpumpstationen vid Alelyckan. Tekniskt sett torde råvattenpumpstationen, reningsverket och renvattenpumpstationen vara att betrakta som en enhet. De företagna skyddsåtgärderna vid renvattenpumpstationen är sålunda av mindre värde, därest icke den nu föreslagna delen av reningsanläggningen och råvattenpumpstationen ges fullträffsäkert skydd. Med hänsyn härtill förordar jag, att statsbidrag skall utgå jämväl för sistnämnda båda företag. Med medelsanvisningen härför torde dock tills vidare kunna anstå.

I enlighet med det anförda skulle till statsbidrag för merkostnader vid

kommunala tekniska verk för nästa budgetår böra anvisas (273 000 + 120 000 + 1 010 000 + 130 000) i runt tal 1 530 000 kronor.

I enlighet med vad jag anfört under anslaget till engångsanskaffning av materiel, torde medel här böra beräknas för statsbidrag till omläggning och komplettering av televerkets nät för att trygga vissa ledningscentralers i Stockholm förbindelser i krig. Medelsbehovet uppskattar jag till 170 000 kronor.

Slutligen vill jag anmäla en fråga om statsbidrag till Stockholms stad för vissa civildörsvarskostnader, uppkomna före civildörsvarslagens ikraftträdande.

Med stöd av sjätte punkten övergångsbestämmelserna till civildörsvarslagen äger Kungl. Maj:t tillerkänna kommun statsbidrag för materiel, utrustning eller annan egendom för civildörsvarsändamål, som anskaffats före lagens ikraftträdande. För utbetalning av sådana statsbidrag disponerades t. o. m. budgetåret 1951/52 det för budgetåret 1945/46 å riksstaten uppförda reservationsanslaget till Civildörsvaret: Bidrag till kommuner för anskaffande av materiel m. m. Från Stockholms stad har nu till Kungl. Maj:t inkommit en statsbidragsansökan av ifrågavarande slag, vilken synes böra bifallas. Jag förordar därför, att erforderliga medel skall få utgå från förevarande anslag. Medelsbehovet uppskattar jag till 60 000 kronor.

Vid bifall till mina förslag skulle för nästa budgetår böra anvisas sammanlagt (400 000 + 9 800 000 + 400 000 + 700 000 + 1 530 000 + 170 000 + 60 000) 13 060 000 (— 495 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum*
m. m. för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag
av 13 060 000 kronor.

[214] 15. Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skol-skyddsrum

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	400 000	1 088 649
1954/55 (statsliggaren s. 1134)	600 000	
1955/56 (förslag)	600 000	

Yrkande

Civildörsvarsstyrelsen (skr. 27/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 200 000 kronor.

Motiv

Under budgetåret 1953/54 har byggnadstillstånd meddelats för 94 skyddsrum i folkskolor till en beräknad kostnad av i runt tal 1,8 milj. kronor, varav cirka 1,2 milj. kronor skulle falla på statsverket. Beslut om stats-

bidrag för dessa skyddsrum har ännu icke meddelats. Anslaget synes böra upptagas med ett belopp, som närmare ansluter sig till den sannolika belastningen under nästa budgetår.

Yttranden

Statskontoret har ej funnit anledning till erinran mot civilförsvarsstyrelsens förslag.

1953 års civilförvarsutredning. Med hänsyn till den av utredningen igångsatta undersökningen rörande särskilt civilförsvaret (se punkt 207) synes tills vidare böra anstå med uppräkningsanslaget.

Departementschefen

I likhet med 1953 års civilförvarsutredning anser jag, att medelsanvisningen under detta anslag icke f. n. bör ökas. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anordnande av vissa trafik- och skolskyddsrum* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

[215] 16. Kostnader för viss motorfordonsberedskap

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	500 000	2 425 025
1954/55 (statsliggaren s. 1134)	500 000	
1955/56 (förslag)	235 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 27/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 885 000 kronor.

Motiv

Reservationen på anslaget per den 30 juni 1954 utgjorde 1 916 125 kronor (3 841 150 kronor)¹, varav 1 491 073 kronor bundits genom beställningar. De disponibla medlen uppgick sålunda till 425 052 kronor (1 375 989 kronor).

Enligt gällande planer erfordras ytterligare 474 släpambulanser. Den totala inköpskostnaden för dessa uppgår till 1 896 000 kronor. För nästa budgetår äskas hälften av detta belopp, 950 000 kronor, jämte 50 000 kronor till frakter m. m., tillhoppa 1 000 000 kronor. För att skapa ökade förutsättningar för en ekonomiskt förmånlig upphandling hemställes härutöver om beställningsbemyndigande intill ett belopp av 950 000 kronor. Inredningen i de äldre släpambulanserna bör ändras, så att den passar

¹ Beloppen inom parentes motsvarar siffrorna den 30 juni 1953.

de nya standardiserade bårtyperna. Kostnaden härför uppskattas till 235 000 kronor.

I den av styrelsen lagerhållna motorfordonsutrustningen ingår dunkar för drivmedel till motorfordon. För dunkarnas användning erfordras slangar med speciell anslutningsanordning, s. k. dunkslangar. 150 000 kronor äskas för anskaffande av sådana slangar.

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper, har reserverat sig för en höjning av anslaget med 370 000 kronor.

Yttranden

1953 års civilförvarsutredning. Utredningen vill ej motsätta sig, att begärt belopp anvisas för ändring av tidigare inköpta släpambulanser, då ändringen synes nödvändig för att dessa skola passa även den av civilförsvarsstyrelsen inköpta nya typen av bårar. Med övriga av civilförsvarsstyrelsen begärda medelsanvisningar synes däremot tills vidare böra anstå. Styrelsen har sålunda, enligt vad utredningen under hand inhämtat, ännu ej fastställt typen för de ytterligare släpambulanser, som skall anskaffas. Vidare anser utredningen sannolikt, att det skall gå att få fram en billigare konstruktion för avsett ändamål än de till anskaffning föreslagna dunkslangarna och avstyrker därför anslagsäskandet å 150 000 kronor för inköp av sådana slangar.

Statskontoret anser, att ökningen av medelsanvisningen bör kunna begränsas till 370 000 kronor på sätt reservanten i styrelsen föreslagit.

Departementschefen

Med hänsyn till vad 1953 års civilförvarsutredning anfört finner jag mig icke kunna tillstyrka någon medelsanvisning för inköp av släpambulanser och s. k. dunkslang. Däremot anser jag — i likhet med utredningen — att de äldre släpambulanserna bör ändras, så att de passar den nya standardiserade bårtypen. Emot styrelsens medelsberäkning för ombyggnaden har jag intet att erinra.

Vid bifall till vad jag föreslagit skulle anslaget uppföras med 235 000 (— 265 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för viss motorfordonsberedskap* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 235 000 kronor.

[216] 17. Besiktning av motorfordon

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	50 000	11 274
1954/55 (statsliggaren s. 1134)	10 000	
1955/56 (förslag)	10 000	

Yrkande.

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 27/8 1954) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Yttrande

Statskontoret har intet att erinra mot civilförsvarsstyrelsens förslag.

Departementschefen

I likhet med civilförsvarsstyrelsen anser jag anslaget böra upptagas med samma belopp som i gällande riksstat. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Besiktning av motorfordon* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

[217] 18. Inköp av verkskyddsmateriel för statliga myndigheter m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	500 000	133 977
1954/55 (statsliggaren s. 1135)	400 000	
1955/56 (förslag)	300 000	

Yrkande

Civilförsvarsstyrelsen (skr. 27/8 1954) hemställer, att anslaget uppräknas med 100 000 kronor.

Motiv

Enligt styrelsens beräkningar uppgår materielbristen, sedan tillgängliga medel förbrukats, till i runt tal 1 400 000 kronor. Medelstilledningen för nästa budgetår föreslås till 300 000 kronor. För genomförande av återstående första utbildning erfordras 390 000 kronor. Härtill kommer kostnader för repetitionsutbildning m. m. För att utbildningen skall kunna försiggå i normal omfattning fordras, att åtminstone 200 000 (+ 100 000) kronor anvisas för budgetåret 1955/56.

Skiljaktig mening. En ledamot av civilförsvarsstyrelsen, ledamoten av riksdagens andra kammare F. Thapper, har reserverat sig för att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Yttranden

1953 års utredning om civilförsvarsutbildning anser, att den föreslagna anslagshöjningen beträffande verkskyddsutbildningen kan anstå under avvakten på utredningens förslag om ändringar i denna utbildning.

Statskontoret. Den 30 juni 1954 fanns å anslaget en reservation av 871 390 kronor. Härav var enligt uppgift från civilförsvarsstyrelsen ett belopp av i runt tal 278 000 kronor bundet genom utlagda beställningar.

De vid samma tidpunkt till styrelsens förfogande stående, för inköp av materiel disponibla medlen uppgives belöpa sig till i runt tal 414 000 kronor. Statskontoret ifrågasätter, om ej anslaget under sådana förhållanden bör kunna ej oväsentligt sänkas.

Departementschefen

Då under anslaget relativt stora belopp ännu kvarstår obundna, förordar jag i likhet med statskontoret en minskning av medelstilledningen för nästa budgetår. Jag föreslår, att anslaget uppföres med ett belopp av 300 000 kronor. Huvuddelen av beloppet anser jag böra, liksom de för innevarande budgetår anvisade medlen, användas för inköp av materiel.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inköp av verkskyddsmateriel för statliga myndigheter m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

G. Brandväsendet

[218] 1. Statens brandinspektion: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	157 400	140 503
1954/55 (statsliggaren s. 1135)	157 400	
1955/56 (förslag)	157 400	

Yrkande

Riksbrandinspektören (skr. 7/9 1954) hemställer, att anslaget måtte fastställas till oförändrat belopp.

Yttranden

Civilförsvarsstyrelsen. Vid bifall till civilförsvarsstyrelsens framställning under styrelsens avlöningsanslag om inrättande av en tjänst i Ce 31 för brandärenden av civilförsvarsnatur kan anslagsposten till arvoden åt sakkunniga nedsättas med det belopp om 21 850 kronor, som f. n. avses såsom arvode till en sakkunnig för ifrågavarande uppgifter, eller sålunda från 27 900 till, avrundat, 6 100 kronor.

Statskontoret. I betraktande av belastningen under de senaste budgetåren å anslagsposten till arvoden åt sakkunniga, synes posten kunna nedräknas förslagsvis till 20 000 kronor, varvid från posten utgående arvode om högst 21 850 kronor till en sakkunnig i fråga om brandärenden av civilförsvarsnatur torde böra jämkas i motsvarande mån.

Departementschefen

Såsom framgår av vad jag anfört under punkten 200 har jag ej kunnat tillstyrka civilförsvarsstyrelsens förslag om inrättande av en särskild tjänst för brandärenden av civilförsvarsnatur. I enlighet härmed skulle alltjämt under nu förevarande anslag medel böra beräknas för biträde åt riksbrandinspektören i sådana ärenden. I enlighet med riksbrandinspektörens förslag förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. På grund av de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen bör anslagsposten till avlöning till ordinarie tjänsteman uppräknas med 6 200 kronor samt anslagsposten till rörligt tillägg minskas med samma belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens brandinspektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

A. Riksbrandinspektören

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, förslagsvis	25 700
2. Arvoden åt sakkunniga	27 900
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	3 800

B. Länsbrandinspektörerna, länsskogsbrandinspektörerna och biträden åt länsskogsbrandinspektörerna

Arvoden	100 000
---------	---------

Summa kronor 157 400;

b) till *Statens brandinspektion: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 157 400 kronor.

[219] 2. Statens brandinspektion: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	62 200	61 583
1954/55 (statsliggaren s. 1136)	62 200	
1955/56 (förslag)	62 200	

Yrkande

Riksbrandinspektören (skr. 7/9 1954) hemställer, att anslaget måtte fastställas till oförändrat belopp.

Yttranden

Civilförsvarsstyrelsen tillstyrker framställningen. *Statskontoret* lämnar framställningen utan erinran.

Departementschefen

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandinspektion: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 62 200 kronor.

[220] 3. Statens brandskola: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	136 700	128 182
1954/55 (statsliggaren s. 1137)	136 000	
1955/56 (förslag)	150 800	

Yrkande

Styrelsen för statens brandskola (skr. 5/7 1954) hemställer, att anslaget ökas med 14 800 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Ändrade kurser.	
a) Kat. I. Brandchefskurs.	
2 perioden utgår	— 5 450
4 perioden tillkommer	+ 18 750
b) Kat. II.	
repetitionskurs för brandchefer	— 1 150
brandmästare- och brandförmanskurs	— 1 150
repetitionskurs för brandmästare och brandförmän	— 600
c) Övriga kurser. Mästarekurs för skorstensfejare.....	+ 4 150
2. Omräkning	+ 250
	+ 14 800

Motiv

1 a) Under budgetåret anordnas brandchefskurs kat. I, fjärde perioden. Vid denna undervisning, som till stor del ligger på högskolans plan, användes lärarkrafter med högre kvalifikationer än vid övriga kurser. Beloppet, 18 750 kronor, innebär ingen ändring av tidigare tillämpade arvodesnormer.

1 b) Kurser av detta slag anordnas ej under nästa budgetår.

1 c) Ytterligare en mästarekurs för skorstensfejare bör anordnas, enär utbildade skorstensfejare i allt större utsträckning anställs inom landsbygdens storkommuner.

Departementschefen

Jag förordar, att undervisningen under nästa budgetår erhåller den omfattning styrelsen föreslagit. Mot beräkningen av medelsbehovet har jag icke något att erinra.

På grund av det anförda och då de beslutade ändringarna i grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter beräknas anslaget sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman 23 000 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 119 800 kronor, rörligt tillägg 8 000 kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (23 000 + 119 800 + 8 000) 150 800 (+ 14 800) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens brandskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	23 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	119 800
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	8 000

Summa kronor 150 800;

b) till *Statens brandskola*: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 150 800 kronor.

[221] 4. Statens brandskola: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	69 600	69 246
1954/55 (statsliggaren s. 1137)	68 000	
1955/56 (förslag)	77 000	

Yrkande

Styrelsen för statens brandskola (skr. 5/7 1954) hemställer, att anslaget höjes med 9 000 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökning
1. Övriga expenser.....	51 789	50 400	58 100	+ 7 700
2. Övriga utgifter: Ersättning till kommuner för nyttjande av lokaler och materiel, drivmedel för motorfordon m. m.	4 994	5 000	6 300	+ 1 300
				+ 9 000

Motiv

1) Av ökningen hänför sig 200 kronor till telefonkostnader samt återstoden 7 500 kronor till inköp av nya läroböcker, främst en av svenska brandskyddsföreningen i samarbete med lantbrukets brandskyddskommitté utgiven serie principritningar.

2) Kostnaderna för förhyrning av lokaler beräknas stiga för landsortskurserna med omkring 1 000 kronor och för kurserna i Stockholm med omkring 300 kronor.

Departementschefen

Anslaget torde i enlighet med styrelsens förslag bestämmas till 77 000 (+ 9 000) kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens brandskola: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 77 000 kronor.

[222] 5. Bidrag till svenska brandskyddsföreningen (statsliggaren s. 1138). Anslaget har för vart och ett av budgetåren 1941/42—1954/55 utgått med 2 000 kronor.

Yrkande

Svenska brandskyddsföreningen (skr. 6/10 1954) anhåller, att ett anslag av 5 000 kronor måtte beviljas föreningen.

Motiv

De av försäkringsbolagen utbetalade brandskadeersättningarna under år 1953 torde uppgå till omkring 115 miljoner kronor. De verkliga förlusterna för samhället torde dock på grund av driftavbrott och andra indirekta skador ha varit betydligt större. Enär de största skadorna drabbat in-

dustrien, har landet genom eldsvådorna åsamkats ej obetydliga förluster med hänsyn till försörjning och exportmöjligheter. Då brandskyddet blivit av allt större betydelse för uppehållandet och stärkandet av Sveriges näringsliv, har väsentligt ökade fordringar ställts på brandskyddsföreningens utbildnings-, propaganda- och rådgivningsverksamhet.

Yttrande

Civilförsvarsstyrelsen, som vitsordar den stora betydelse föreningens verksamhet har i olika hänseenden, tillstyrker bifall till föreliggande framställning.

Departementschefen

Ehuru jag i likhet med civilförsvarsstyrelsen anser föreningens verksamhet vara av stor betydelse i olika hänseenden, finner jag mig likväl icke f. n. kunna förorda någon uppräknig av statsbidraget till föreningen. Bidraget torde alltså böra bestämmas till ett oförändrat belopp av 2 000 kronor samt förbindas med samma villkor som under innevarande budgetår. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska brandskyddsföreningen* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 2 000 kronor.

[223] 6. **Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund** (statsliggaren s. 1138). Anslaget har sedan budgetåret 1944/45 utgått med 5 000 kronor årligen.

Yrkande

Svenska brandkårernas riksförbund (skr. 4/9 1954) anhåller, att statsbidraget måtte höjas till 15 000 kronor.

Motiv

Sedan år 1944 har riksförbundets verksamhet undergått en betydande utveckling. Denna har möjliggjorts framförallt genom den villighet brandförsäkringsbolagen visat att i stigande omfattning understödja verksamheten. Trots bidragen från dessa bolag samt ökade inkomster genom höjt prenumerationspris å förbundets tidskrift m. m. erfordras ytterligare tillskott av medel för att verksamheten skall kunna bedrivas i önskad omfattning. Den allmänna prisstegringen m. m. har medfört avsevärt stegrade kostnader både för riksförbundet och länsförbunden. Ytterligare bidrag från brandbolagen är icke att förvänta.

Yttrande

Civilförsvarsstyrelsen framhåller, att medan förbundets utgifter stigit från 72 853 kronor år 1944 till 276 350 kronor år 1953, statsbidraget

fr. o. m. budgetåret 1944/45 utgått med oförändrat belopp, 5 000 kronor. I belysning av dessa siffror anser styrelsen en ökning av anslaget, förslagsvis till 15 000 kronor, i hög grad motiverad.

Departementschefen

Otvivelaktigt har riksförbundets för det allmänna gagneliga verksamhet i hög grad utvecklats, sedan statsbidraget bestämdes till sitt nuvarande belopp. Jag anser mig likväl icke f. n. kunna förorda någon höjning av statsbidraget, vilket alltså torde böra bestämmas till ett oförändrat belopp av 5 000 kronor. Bidraget torde böra förbindas med samma villkor som under innevarande budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 5 000 kronor.

[224] 7. Bidrag till förebyggande och släckning av brand

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	700 000	549 942
1952/53	800 000	649 165
1953/54	800 000	690 416
1954/55 (statsliggaren s. 1138)	700 000	
1955/56 (förslag)	700 000	

Yrkande

Riksbrandinspektören (skr. 7/9 1954) hemställer, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Yttranden

Civildéforsvarsstyrelsen och *statskontoret* tillstyrker resp. lämnar utan erinran vad *riksbrandinspektören* föreslagit.

Departementschefen

Anslaget torde för nästa budgetår böra upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till förebyggande och släckning av brand* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 700 000 kronor.

[225] 8. Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	400 000	495 204
1954/55 (statsliggaren s. 1139)	400 000	
1955/56 (förslag)	400 000	

Vid ingången av budgetåret 1954/55 fanns på anslaget en reservation av 877 382 kronor, vari ingick 346 856 kronor av medel, som beviljats i arbetslöshetsbekämpande syfte.

Yrkande

Riksbrandinspektören (skr. 7/9 1954) hemställer, att anslaget höjes med 500 000 kronor.

Motiv

Reservationen — bortsett från arbetslöshetsmedlen — är på grund av redan beslutade statsbidrag helt bunden. De branddammar, som omfattas av sistnämnda bidrag, torde så gott som undantagslöst vara under utförande. De flesta av dem beräknas bliva färdigställda under år 1954. Beloppet av inneliggande statsbidragsansökningar, för vilka medel icke funnits disponibla, uppgick den 30 juni 1954 till cirka 2 130 000 kronor, motsvarande ett totalt anläggningsvärde av 4 260 000 kronor. För den fortsatta statsbidragsgivningen innevarande budgetår tillgängligt medelsbelopp, 400 000 kronor, är icke tillräckligt för att möjliggöra anläggandet av branddammar i önskvärd omfattning. Enligt en av riksbrandinspektören år 1953 gjord utredning angående byggnadsbehovet under år 1954 för branddammar anmäldes 1 524 sådana med ett beräknat anläggningsvärde av i runt tal 7 114 871 kronor.

Yttranden

Civilförsvarsstyrelsen tillstyrker riksbrandinspektörens medelsäskande.

Statskontoret framhåller, att förslag om höjning av anslaget till 900 000 kronor tidigare avvisats, senast av innevarande års riksdag. Statskontoret förutsätter, att ej heller för nästa budgetår ökad medelstildelning bör ifrågakomma.

Departementschefen

I likhet med statskontoret anser jag någon uppräknig av anslaget icke böra företagas samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[226] 9. Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	125 000	113 500
1954/55 (statsliggaren s. 1139)	125 000	
1955/56 (förslag)	125 000	

Vid ingången av budgetåret 1954/55 fanns på anslaget en reservation av 195 639 kronor.

Yrkande

Riksbrandinspektören (skr. 7/9 1954) föreslår, i första hand, att anslaget utgår ur riksstaten samt, i andra hand, oförändrad medelsanvisning.

Motiv

Reservationen per den 30 juni 1954 var på grund av beslutade statsbidrag helt bunden.

Vid flera tillfällen har utan resultat hemställts om såväl en ökning av det totala anslaget som av bidragsandelen i varje särskilt fall. Vid sådant förhållande och då anslagsbeloppet endast förslår för att tillgodose en obetydlig del av gängse kostnader för uppförande av brandstationer synes det omotiverat att framdeles fortsätta med denna form av statsbidragsgivning. Bifalles icke förslaget om att slopa anslaget förordas, att detsamma upptages med oförändrat belopp.

För år 1954 planerade kommunerna att bygga 249 brandstationer för en kostnad av cirka 53 000 000 kronor.

Yttranden

Civildéfarsvarsstyrelsen. För kommunerna har det visat sig vara av icke ringa betydelse — utöver det rent ekonomiska bidraget — att anläggningar, varom här är fråga, godkännes av staten såsom utförda på fullt tillfredsställande sätt. Det har även kunnat konstateras, att de statsbidragsberättigade kommunerna praktiskt taget utan undantag begagnar sig av möjligheten att erhålla statsbidrag för föreliggande ändamål, oaktat bidragets förhållandevis ringa storlek. Civildéfarsvarsstyrelsen, som under en följd av år förordat en ökning av medelsanvisningen å anslaget till 300 000 kronor, föreslår, att sistnämnda belopp anvisas.

Statskontoret. I avbidan på allmänna statsbidragsutredningens förslag rörande drift- och anläggningsbidrag till primärkommuner bör enligt statskontorets mening medel under anslaget även i fortsättningen beräknas med samma belopp som för innevarande budgetår.

Departementschefen

I likhet med remissinstanserna anser jag skäl tala för att bibehålla statsbidragsgivningen till kommunerna för uppförande av brandstationer. Såsom statskontoret framhållit torde dock anslaget i nuvarande läge böra uppföras med oförändrat belopp, 125 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

H. Diverse.

[227] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Medicinalstyrelsens delfond* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 8 832 000 kronor.

[228] 2. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 5 430 000 kronor.

[229] 3. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till Uppsala universitets delfond: Akademiska sjukhuset av statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 603 000 kronor.

[230] 4. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till denna delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Karolinska sjukhusets delfond* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 503 000 kronor.

[231] 5. Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark. Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till nämnda fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 17 300 kronor.

[232] 6. Statens utlänningskommission: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	2 590 000	2 447 249
1954/55 (statsliggaren s. 1140)	2 235 000	
1955/56 (förslag)	2 285 000	

Yrkande

Statens utlänningskommission (skr. 24/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 50 000 kronor.

Omräkning	Ökning 50 000
	50 000

Motiv

Kommissionens arbetsbörda är självfallet främst beroende dels av den inom landet befintliga utlänningsstockens storlek, sammansättning, rörelse och beteende och dels av den utländska turistströmmens omfattning. Vad gäller danska, finska och norska medborgare har kommissionen — sedan skyldigheten för dessa att vid vistelse i Sverige inneha pass och uppehållstillstånd slopats — icke längre möjlighet att på annat sätt statistiskt belysa omfattningen av härvarande dylika utläningar än genom att ange antalet arbetsanmälda sådana. Detta antal utgjorde den 1 juli 1953 65 500 och vid samma tidpunkt 1954 61 400. Förändringarna i den icke-nordiska utlänningsstockens sammansättning under de senare åren framgår av nedanstående uppställning.

Tidpunkt	Antalet härvarande icke-nordbor	Antalet icke-nordbor med uppehållstillstånd	Antalet arbetsanmälda icke-nordbor
1/7 1948	71 450	52 000	38 700
1/7 1949	72 980	52 700	42 000
1/7 1950	75 800	53 800	42 200
1/7 1951	77 250	54 800	42 500
1/7 1952	86 130	59 400	50 300
1/7 1953	85 390	57 900	48 500
1/7 1954	86 650 ¹	55 900	41 600

¹ Under budgetåret 1953/54 har cirka 5 500 icke-nordiska utläningar erhållit svenskt medborgarskap.

I fråga om de utländska turisterna har en fortsatt ökning kunnat iakttagas under det sist förflutna budgetåret; antalet uppgick då till 208 000.

Under samma budgetår anlände till Sverige 86 flyktingar. Slopandet av kravet på uppehållstillstånd för nordiska medborgare har medfört en väsentlig lättnad i kommissionens arbetsbörda. På grund härav har det varit möjligt att fr. o. m. den 1 juli 1954 indraga samtliga å extra stat uppförda tjänster i högre än 8 lönegraden utom en amanuens tjänst och en expeditionsvaktjänst.

Amanuensen är tills vidare oundgängligen nödvändig för vissa återstående uppgifter rörande danskar, finnar och norrmän samt för vissa nyttillkommande ärenden angående bosättningstillstånd.

Expeditionsvakten erfordras tills vidare bl. a. som ersättare vid förfall för maskinoperatören.

Antalet skriv- och kontorsbiträden torde fr. o. m. den 1 oktober 1954 komma att nedgå med 29 befattningshavare.

Yttrande

Statskontoret. Anslagsposten till ersättningar till av kommissionen anlidade sakkunniga synes med hänsyn till belastningen under de senaste budgetåren kunna nedräknas från 2 000 till 1 000 kronor.

Föredraganden

Såsom framgår av kommissionens redogörelse har slopandet av skyldigheten för nordiska medborgare att ha pass- och uppehållstillstånd möjliggjort betydande personalinskränkningar. De båda kvarvarande extra befattningarna i högre än 8 lönegraden — en amanuens- och en expeditionsvaktjänst — anser jag böra behållas tills vidare.

Emot kommissionens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att invända. Den begärda anslagsökningen är helt av automatisk natur. De beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder dock vissa jämkningar mellan anslagsposterna.

Anslaget beräknas sålunda: ersättning till ordföranden för mistade avlöningsförmåner oförändrat 28 000 kronor, arvoden åt ordförande, vice ordförande och ledamöter oförändrat 18 000 kronor, ersättningar till av kommissionen anlidade sakkunniga oförändrat 2 000 kronor, arvoden till ledamöter och suppleanter i utlänningsnämnden oförändrat 10 000 kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 1 905 000 (+ 485 000) kronor och rörligt tillägg 322 000 (— 435 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (28 000 + 18 000 + 2 000 + 10 000 + 1 905 000 + 322 000) 2 285 000 (+ 50 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens utlänningskommission: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 2 285 000 kronor.

[233] 7. Statens utlänningskommission: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	359 000	358 261
1954/55 (statsliggaren s. 1141)	340 000	
1955/56 (förslag)	338 000	

Yrkande

Statens utlänningskommission (skr. 24/8 1954) hemställer, att anslaget måtte upptagas med oförändrat belopp.

Yttrande

Statskontoret. Anslagsposten till reseersättningar torde på grund av belastningen under de senaste budgetåren kunna sänkas med förslagsvis 2 000 kronor.

Föredraganden

I likhet med statskontoret finner jag anslagsposten till reseersättningar böra nedräknas med 2 000 kronor. I övrigt har jag intet att erinra mot kommissionens förslag till medelsanvisning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens utlänningskommission: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 338 000 kronor.

[234] 8. Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	780 000	788 420
1954/55 (statsliggaren s. 1141)	760 000	
1955/56 (förslag)	825 000	

Anslaget är avsett att användas för bestridande av kostnaderna i anledning av Sveriges anslutning till världshälsovårdsorganisationen, ävensom utgifter i övrigt för internationellt samarbete på hälso- och sjukvårdens område, bl. a. kostnaden för nämnden för internationella hälsovårdsärenden.

För år 1955 har världshälsovårdsorganisationens ordinarie budget vid världshälsovårdsförsamlingens sjunde möte i Genève våren 1954 fastställts till 10 999 360 dollars, varav 10 049 360 dollars skulle inbetalas av medlemsstaterna. Till sistnämnda belopp har Sverige att bidra med 152 050 dollars. Med nuvarande växelkurser bör för gäldande av bidraget för 1955, vilket bör belasta anslaget för budgetåret 1955/56, beräknas ett i förhållande till innevarande budgetår med 60 000 kronor ökat belopp eller 770 000 kronor.

För nämnden för internationella hälsovårdsärenden torde — i enlighet med hemställan av nämnden (skr. 27/8 1954) — böra avses ett belopp av 18 000 (— 2 000) kronor.

Från anslaget har under de senaste två åren utgått vissa smärre belopp såsom bidrag till anordnandet av skandinaviska hälsovårdskurser i Göteborg för vidareutbildning av högre hälsovårdstjänstemän. Kursverksamheten, som i huvudsak bekostats av världshälsovårdsorganisationen, torde komma att fortsätta även under år 1955. Kostnaden härför har beräknats till 100 000 kronor, av vilket belopp världshälsovårdsorganisationen torde komma att erlägga 65 000 kronor, medan resterande belopp (100 000 — 65 000) 35 000 kronor avses skola fördelas mellan de nordiska länderna, varvid Sverige skall erlägga cirka 9 000 kronor. Sveriges andel i dessa kostnader synes alltså bära bestridas från förevarande anslag.

Med hänsyn till belastningen torde slutligen medlen till de övriga utgifter, som tillgodoses från anslaget, bära beräknas till 28 000 kronor.

Anslaget i dess helhet bör således uppföras med ett belopp av (770 000 + 18 000 + 9 000 + 28 000) 825 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationellt hälsovårdsarbete* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 825 000 kronor.

[235] 9. Svenska sjukhuset i Korea. Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 3 500 000 kronor.

Vid anmälan av propositionen nr 168/1954 uttalade jag min anslutning till ett framlagt förslag om att det tidigare fältsjukhuset i Pusan i Korea under budgetåret 1954/55 skulle drivas såsom civilt sjukhus i avvaktan på genomförandet av ett förslag om anordnande av ett skandinaviskt undervisningssjukhus i Korea. I propositionen anfördes, att undervisningssjukhuset icke kunde komma till stånd förrän tidigast den 1 juli 1955 och att frågan om den närmare utformningen av detta projekt framdeles finge underställas riksdagen. Vid anmälan av propositionen nr 202/1954 framhöll jag, att, efter förhandlingar med de danska, norska och koreanska regeringarna samt Förenta Nationernas hjälporgan i Korea (UNKRA), vissa riktlinjer uppdragits för upprättande och drift under viss period av ett skandinaviskt undervisningssjukhus i huvudstaden Seoul. Enligt gjorda beräkningar skulle kostnaderna för Sveriges del utgöra cirka 3 500 000 kronor för en första konstruktionsperiod samt därefter omkring 2 600 000 kronor per år under en driftperiod av 5 år. Frågan om täckande av dessa senare kostnader finge framdeles anmälas för riksdagen. Riksdagen godkände förslaget, att Sverige skulle medverka vid projektets genomförande och att överenskommelse finge träffas mellan de berörda regeringarna samt Förenta Nationernas hjälporgan i Korea i huvudsaklig överensstämmelse med de i propositionen angivna riktlinjerna.

Förhandlingarna mellan de berörda parterna har fortsatt under hösten

1954 men är ännu ej avslutade. Man kan därför ännu ej bedöma från vilken tidpunkt en svensk insats för det planerade undervisningssjukhuset kommer att bli aktuell. Ej heller är det möjligt att beräkna hur stor del av Sveriges bidrag för sjukhusets drift, som må komma att erfordras under nästa budgetår. Även spørsmålet om ett fortsatt svenskt bidrag till sjukhuset i Pusan sammanhänger med frågan om tidpunkten för undervisningssjukhusets tillkomst. I avbidan på att överenskommelse skall träffas i frågan om det skandinaviska undervisningssjukhuset torde medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål böra uppföras i riksstatsförslaget under oförändrad rubrik med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid böra upptagas till samma belopp som i gällande riksstat. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att, såsom framgår av propositionen nr 202/1954, av det under tredje huvudtiteln upptagna reservationsanslaget till Bidrag till internationell hjälpverksamhet reserverats medel å tillhopa 3,5 miljoner kronor till sjukhuset i Korea.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Svenska sjukhuset i Korea* för budgetåret 1955/56 beräkna ett reservationsanslag av 3 500 000 kronor.

[236] 10. Vissa kostnader i anledning av allmänna val

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	150 000	40 216
1952/53	750 000	912 349
1953/54	150 000	63 785
1954/55 (statsliggaren s. 1142)	700 000	
1955/56 (förslag)	100 000	

Några allmänna val skall icke äga rum under instundande budgetår. Med hänsyn till belastningen å anslaget under budgetåren 1951/52 och 1953/54, då ej heller sådana val förekom, synes medelsanvisningen kunna begränsas till 100 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader i anledning av allmänna val* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[237] 11. Resestipendier (statsliggaren s. 1142). Anslaget är avsett för stipendier åt företrädesvis psykiater för studier i utlandet. Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget i vad det avser psykiater uppföres med 10 000 kronor. Jag föreslår, att anslaget i dess helhet upptages till ett oförändrat belopp av 10 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

[238] 12. *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga*. Anslaget har i gällande riksstat upptagits till 700 000 kronor (statsliggaren s. 1143). För nästa budgetår torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 700 000 kronor.

[239] 13. *Extra utgifter*

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	85 000	87 451
1954/55 (statsliggaren s. 1143)	85 000	
1955/56 (förslag)	85 000	

Jag förordar, att anslaget uppföres med samma belopp som för innevarande budgetår, och hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kronor.

[240] 14. *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* (statsliggaren s. 1143). Anslaget torde kunna nedsättas till 5 000 (— 5 000) kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

Sammanfattning

Av elfte huvudtitelns utgiftsökning, cirka 19,9 miljoner kronor, utgör merparten, omkring 16,3 miljoner kronor, automatisk nettoökning.

Föreslagna personalförstärkningar i form av nya tjänster avser främst sinnessjukhusen och universitetssjukhusen. Övriga utökningar av personalen är i flertalet fall föranledda av att myndigheten i fråga ålagts nya uppgifter eller eljest nödgats utvidga sin verksamhet.

De förslag, som kan vara av intresse i detta sammanhang, kommenteras avdelningsvis enligt huvudtitelns disposition.

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården

Medicinalstyrelsen har tillförts viss personalförstärkning framför allt beroende på nya uppgifter till följd av den av 1954 års riksdag beslutade läkemedelsreformen, lagstiftningen om undervisning och vård av psykiskt efterblivna samt utbildningen av sinnessjukvårdspersonal.

Beträffande beredskapssjukhusen föreslås en materielanskaffning av i huvudsak nuvarande omfattning men utökad att avse även vissa skyddsåtgärder mot radiologisk krigföring samt en upprustning av blodgivningsorganisationen.

Vid statens bakteriologiska laboratorium föreslås inrättande av en särskild epidemiologisk avdelning, avsedd för praktiskt fältepidemiologiskt arbete och viss forskning rörande epidemibekämpande åtgärder.

Provinsiälläkarorganisationen förstärkes enligt förslaget med åtta nya tjänster.

Beträffande den statliga sinnessjukvården föreslås, att jämsides med den fortgående byggnadsmässiga upprustningen en väsentlig personalförstärkning kommer till stånd under nästa budgetår såväl med avseende på läkare som vårdavdelningspersonal. Sålunda föreslås inrättande av 316 nya tjänster, varav 13 läkartjänster. Av de 316 nya befattningarna är 209 närmast föranledda av tillkomsten av tidigare beslutade nya vårdplatser m. m., varför kostnadsökningen i denna del ansetts vara av automatisk natur. Återstående 107 tjänster avses såsom förstärkning av personalen för befintliga vårdplatser. På kapitalbudgeten har anslaget för byggnadsarbeten m. m. vid sinnessjukhusen beräknats till 28,5 miljoner kronor, vilket medger en ökad takt i upprustningen. I anslutning härtill beräknas på driftbudgeten en väsentligt ökad medelsanvisning för utrustning av nya sinnessjukhus.

Som en första åtgärd för att underlätta rekryteringen av barnpsykiatriker

har föreslagits en ny läkartjänst vid den till psykiatriska kliniken i Uppsala anslutna barnpsykiatriska avdelningen.

Som en följd av den av 1954 års riksdag beslutade reformeringen av sinnesslövrården har anslagen till anläggnings- och driftbidrag till undervisning och vård av psykiskt efterblivna uppräknats avsevärt.

För karolinska sjukhuset föreslås ett icke obetydligt antal nya tjänster, varvid eftersträfvats att särskilt tillgodose sådana grenar av verksamheten, som är av speciell betydelse ur vårdteknisk och driftekonomisk synpunkt. De flesta av de nya tjänsterna avser sålunda centrallaboratorierna och andra serviceorgan, där bl. a. tre befattningar som underläkare föreslås inrättade.

Akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande och ökade verksamhet återspeglas i förslagen om nya överläkartjänster vid avdelningarna för plastikkirurgi, thoraxkirurgi och ortopedi.

Beträffande statens sjuksköterskeskola i Stockholm, där en omläggning av den teoretiska utbildningen fr. o. m. den 1 mars 1955 beslutats av 1954 års riksdag, föreslås en förbättring av elevernas praktiska utbildning genomförd fr. o. m. budgetåret 1955/56. För detta ändamål samt för beredande av samma förmåner åt övriga sjuksköterskeelever vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet erfordras anställande av sammanlagt omkring 20 sjukvårdsbiträden.

Till följd av folktandvårdens fortsatta utveckling har anslaget till bidrag till driften av folktandvården uppräknats med 20 procent.

Alkoholistvård m. m.

Genomförandet av de av 1954 års riksdag beslutade reformerna på nykterhetsvårdens område ställer krav på förstärkning framförallt av den öppna vården. För länsnykterhetsnämndernas del föreslås därför bl. a. 12 nya tjänster såsom nykterhetsvårdsassistent. Vidare förordas en höjning av driftbidragen till de erkända och enskilda alkoholistanstalerna samt inackorderingshemmen för alkoholister.

Till fullföljande av upprustningen av de statsunderstödda alkoholistanstalerna, varom beslut fattades av 1953 års riksdag, beräknas på driftbudgeten för nästa budgetår medel för återstående ombyggnads- och reparationsarbeten samt inventarieanskaffning. Vidare har på kapitalbudgeten upptagits ett anslag om drygt 1,4 miljoner kronor till lån för byggnadsarbeten.

Polisväsendet

Återstoden av den av 1953 års trafiksäkerhetsutredning föreslagna förstärkningen av ordningsstatspolisen förordas skola tillföras statspolisen under loppet av två budgetår. För nästa budgetår föreslås en utbyggnad av organisationen med 104 man samt 14 skrivbiträden i reglerad beford-

ringsgång. För materiel i anledning av denna förstärkning beräknas drygt 1 miljon kronor. Kostnaden för upprustningen av ordningsstatspolisen avses skola i dess helhet avräknas mot automobilskattemedlen.

Civilförsvaret

Civilförsvaret är alltjämt föremål för utredning i olika avseenden. I avbidan på resultatet härav har några mera betydande anslagshöjningar ej skett och vissa anslag upptagits med något lägre belopp än för innevarande budgetår. Detta gäller bl. a. anslaget till engångsanskaffning av materiel. Till följd av besparingar på anslaget medger dock den föreslagna medelsanvisningen, att framför allt alarmerings- och signalmateriel samt materiel och annan utrustning till sjukvårdstjänsten (bl. a. blodersättningsmedel för antichockbehandling) anskaffas för tillhoppa 7 miljoner kronor.

Med den byggnadskvot och de anslag, som beräknas disponibla under nästa budgetår, kommer skyddsrumbyggandet att få ungefär samma omfattning som f. n. De medel, som föreslås anvisade, medger bl. a., att ytterligare tre fullträffsäkra skyddsrum för civilbefolkningen kan inrättas.

I jämförelse med riksstaten för budgetåret 1954/55 fördelar sig huvudtitelns totalbelopp enligt följande sammanställning:

Äskat för budgetåret 1955/56	kronor	533 434 800
Anvisat för budgetåret 1954/55	»	513 481 900
Ökning	kronor	19 952 900

Förändringarna inom huvudtitelns avdelningar framgår av följande sammanställning:

	Anvisat 1954/55	Äskat 1955/56	Ökning el. minskning
A. Inrikesdepartementet m. m.	1 035 000	1 043 000	+ 8 000
B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården	306 662 400	319 569 300	+ 12 906 900
C. Alkoholistvård m. m.	11 796 800	14 668 700	+ 2 871 900
D. Överståthållarämbetet och landsstaten	84 847 500	86 872 500	+ 2 025 000
E. Polisväsendet	43 145 600	45 731 000	+ 2 585 400
F. Civilförsvaret	41 176 700	39 637 600	— 1 539 100
G. Brandväsendet	1 655 600	1 679 400	+ 23 800
H. Diverse	23 162 300	24 233 300	+ 1 071 000

Avlöningar och omkostnader

Skillnaden mellan löpande och nästkommande budgetår i fråga om avlönings- och omkostnadsanslagen framgår av följande sammanställning:

	Avlöningar	Omkostnader
A. Inrikesdepartementet m. m.	+ 5 000	— 7 000
B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården	+ 8 419 700	+ 1 793 700
C. Alkoholistvård m. m.	+ 290 400	+ 109 500
D. Överståthållarämbetet och landsstaten	+ 1 635 000	+ 390 000
E. Polisväsendet	+ 270 700	+ 60 100
F. Civilförsvaret	+ 64 000	+ 137 000
G. Brandväsendet	+ 14 800	+ 9 000
H. Diverse	+ 50 000	— 2 000
	+ 10 749 600	+ 2 490 300
	+ 13 239 900	

Andra anslag än avlönings- och omkostnadsanslag

*Mera betydande ökningar***Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården**

Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara	275 000	
Utrustning av nya sinnessjukhus	1 520 000	
Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö	700 000	
Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka	200 000	
Vissa anslag till bidrag till uppförande, inrättande och drift av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna (bildbara och obildbara sinnesslöa)	6 040 000	
Bidrag till epileptikeranstalter	310 000	
Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala	261 000	
Bidrag till Göteborgs stad till driften av för undersökningsändamål upplåtna sjukhus	362 000	
Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.	399 900	
Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos	600 000	
Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka	299 900	
Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka	300 000	
Bidrag till driften av anstalter för radioterapi	200 000	
Bidrag till stödjebandage och proteser vid ortopediska lasarettsavdelningar m. m.	250 000	
Bidrag till anskaffande och drift av hörapparater	390 000	
Bidrag till avlöningar m. m. inom förebyggande mödra- och barnavård	200 000	
Bidrag till driften av folktandvården	1 400 000	13 707 800

Alkoholistvård m. m.

Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader m. m.	1 100 000	
Understöd åt kommunala nykterhetsnämnder	1 850 000	2 950 000

Polisväsendet

Statspolisorganisationen: Gottgörelse till polisdistrikten	2 850 000	
Bidrag till den lokala polisorganisationen å landsbygden m. m.	800 000	
Vissa ersättningar åt befattningshavare vid polisväsendet m. m.	300 000	3 950 000

Civiltjänstväsendet

Förvaring och underhåll av viss materiel m. m.	275 000	
Bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civiltjänstvärsändamål	499 900	774 900

Diverse

Ersättningar till statens allmänna fastighetsfond		1 563 000
	Summa kronor	22 945 700

*Anslag till ändamål, för vilka medel ej anvisats å riksstaten
för budgetåret 1954/55*

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården

Utbildning av sinnessjukvårdspersonal	100 000	
Karolinska sjukhuset: Utrustning	200 000	
Ombyggnad och utrustning av Spenshults reumatiker-sjukhus	240 000	
Till- och ombyggnad av röntgenavdelningen vid vanförestalten i Hälsingborg	60 000	600 000
	Summa kronor	600 000

Större minskningar

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården

Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos	1 760 000	
Bidrag till driften av folksanatorierna	354 900	
Bidrag till vanförestalter m. m.	750 000	
Bidrag till resor för vanföra m. m.	275 000	
Bidrag till avlöningar åt distriktsbarnmorskor m. m.	200 000	
Kostnader för sjukvård m. m. åt vissa utlänningar	250 000	3 589 900

Alkoholistvård

Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Vissa byggnadsarbeten	580 000	580 000
---	---------	---------

Polisväsendet

Statspolisorganisationen: Inköp av motorfordon m. m.	990 000	
Statspolisorganisationen: Underhålls-, drift- och expeditionskostnader	588 000	
Statspolisorganisationen: Polisradioväsendet	314 000	1 892 000

Civildförsvaret

Engångsanskaffning av materiel	1 200 000	
Vissa löpande kostnader för civildförsvarets verksamhet inom civildförvarsområdena	370 000	
Kostnader för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.	495 000	
Kostnader för viss motorfordonsberedskap	265 000	2 330 000

Diverse

Vissa kostnader i anledning av allmänna val	600 000	
	<u>Summa kronor</u>	<u>8 991 900</u>

I gällande riksstat upptagna anslag till ändamål, för vilka medel icke äskats för budgetåret 1955/56

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården

Anskaffande av viss utrustning m. m. vid statens bakteriologiska laboratorium	107 000	
Bidrag till svenska föreningen för psykisk hälsovård	6 000	
Bidrag till resor för vissa patienter vid kustsanatorier-na m. m.	40 000	
Bidrag till ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter	600 000	
Bidrag till resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling m. m.	500 000	
Bidrag till driften av förlossningsanstalter och väntehem m. m.	2 360 000	
Anskaffande av trilénapparater	100	
Odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund m. m.	50 000	
Understödjande av riksföreningen för kräftsjukdomarnas bekämpande	5 000 000	8 663 100
	<u>Summa kronor</u>	<u>8 663 100</u>

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:
Torsten Jeppsson.

Register
till
Elfte huvudtiteln för budgetåret 1955/56

A. Inrikesdepartementet m. m.

Sid.		Kronor
	Inrikesdepartementet:	
1	Avlöningar	880 000
3	Omkostnader	118 000
3	Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar	45 000
		1 043 000

B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården

Medicinalstyrelsen med dithörande stater

	Medicinalstyrelsen:	
5	Avlöningar	2 823 000
19	Omkostnader	422 000
	Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd:	
23	Avlöningar	358 000
27	Omkostnader	37 600
29	Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.	170 000
31	Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara	5 300 000
39	Anskaffande av viss laboratorieutrustning m. m.	26 000
	Sinnessjuknämnden:	
41	Avlöningar	23 000
42	Omkostnader	5 000
	Statens bakteriologiska laboratorium:	
43	Avlöningar	2 423 000
56	Omkostnader	1 550 000
	Statens rättskemiska laboratorium:	
62	Avlöningar	460 000
68	Omkostnader	110 000
	Statens farmaceutiska laboratorium:	
70	Avlöningar	497 000
76	Omkostnader	112 000
77	Svenska farmakopékommittén m. m.	67 000
	Statens rättsläkarstationer:	
81	Avlöningar	300 000*
81	Omkostnader	90 000*

* Beräknat belopp.